

Mötesbok: Kommunstyrelsen (2017-03-14)

Kommunstyrelsen

Datum: 2017-03-14

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

KS kl 15 KS sammanträdesrum pinnkod 3555

Bolagsinformation: AB Bostaden (20 min)

28/17 Bolagsinformation AB Bostaden i Umeå	3
--	---

Beslutsärenden

29/17 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt 6 kap. 1 §a i kommunallagen	4
30/17 Rapporter angående Umeå kommuns interna styrning och kontroll för verksamhetsåret 2016	
-	30
31/17 Nya regler och riktlinjer för finansiell verksamhet	64
32/17 Delegation för finansiering	82
33/17 Program för tillgänglighet i Umeå kommun	85
34/17 Ny samverkansform mellan Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner inom räddningstjänstens ansvarsområde	103
35/17 Finans- och kraftrapport januari 2017	108

Till kommunfullmäktige

36/17 Årsredovisning 2016	115
37/17 Motion nr 26/2016 -Införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan	235
38/17 Fördjupning för Röbbäck- antagande	247
39/17 Detaljplan Holmön 3:7 - antagande i fullmäktige	335
40/17 Översyn vindkraft i Umeå kommun 2016	466
41/17 Remiss - Vindkraftetablering Botsmark	563
42/17 Principerför prissättning av kommunal tomtmark	565
43/17 Likvidation - European CBRNE Training Center AB	
-	576

Anmälningssärenden

44/17 KS - Anmälningssärenden mars 2017	580
---	-----

Diarienumr: KS-2017/00215

Bolagsinformation AB Bostaden, mars 2017

Förslag till beslut

Bolagsinformationen föranleder inte något beslut.

Ärendebeskrivning

Som en del i kommunstyrelsens uppsynsplikt över bolagen inbjuds verkställande direktör eller annan representant för bolaget att berätta om sin verksamhet. I presentationen ingår nulägesbeskrivning, framtida utmaningar samt avstämning mot ägardirektivet. Efter presentationen finns tid för frågor från ledamöterna.

Mars månads bolagsinformation: Jerker Eriksson, vd AB Bostaden

Förnamn, Efternamn
Befattning

Anna Holmstedt
nämndsekreterare

Diarienumr: KS-2017/00087

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt 6 kap. 1a § i kommunallagen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att följande bolag har bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för verksamheten och i enlighet med de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten under verksamhetsåret 2016:

Umeå Kommunföretag AB
AB Bostaden
Dåva Deponi i Umeå AB
Infrastruktur i Umeå AB
Kompetensspridning i Umeå AB
Science Park i Umeå AB (51%)
Umeå Energi AB
Umeå Parkerings AB
Umeå Vatten och Avfall AB
European CBRNE Training Center (50%)
Kvarkenhamnar AB (50%)
Västerbottens Museum AB (60%)
Väven i Umeå AB (50%)
NLC Ferry Oy (50%)
Norrlandsoperan AB (40%)
Nolia AB (33,3%)
Uminova Innovation AB (25,2)
Uminova Expression (25%)
Visit Umeå AB (28%)

Ärendebeskrivning

Genom en lagändring i kommunallagen som trädde i kraft 1 januari 2013, infördes en skyldighet för kommunstyrelsen att dess uppsiktsplikt, årligen i beslut, pröva om kommunens aktiebolag bedrivit sin verksamhet på sätt som är förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för den kommunala befogenheten, se 6 kap. 1a § KL.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00087

Kommunstyrelsen har löpande under verksamhetsåret 2016 haft en betydande kontakt med bolagen. Kontakterna som sker bland annat vid styrelsemöten, månatliga möten inom kommun- och koncernens ledningsgrupp samt möten inom bolagskoncernen, utgör en god grund för den prövning kommunstyrelsen har att göra enligt 6 kap. 1a § KL.

För att ytterligare förbättra informationen till kommunstyrelsen har respektive helägt och delägt bolag under 2016 haft en föredragning och frågestund på kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Bolagsordningar, ägardirektiv, årsredovisningar och styrelseprotokoll

Beredningsansvariga

Mikael Öhlund, vd och koncernchef Umeå kommunföretag

Beslutet ska skickas till

Umeå kommunföretag AB

Förnamn, Efternamn
Befattning

Anna Holmstedt
nämndsekreterare

Bolagsstyrningsrapport 2016

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Kommunföretag AB har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Kommunföretag AB är ett moderbolag och har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Förutom att fungera som moderbolag har ansvaret för kollektivtrafiken och företagsinkubatorn BIC legat hos bolaget. Bolaget har under året överlämnat de frågor till Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige som varit av principiell karaktär eller ärenden av större vikt.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 7 ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 2 kvinnor och 5 män, Under året hölls 9 ordinarie möten och 1 extra styrelsemöte, alla i Umeå. Styrelsebesluten har inte i alla fall fattats enhälligt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: Försäljning av Hörnefors Företagscentrum AB, Arbete med nytt riskkapitalbolag som ersättare till Uminova Invest AB, Start av projektet Cleaner Growth, nytt bolag för Universitetsstaden, nya bolag Dåva Terminal AB samt Parkeringsbolag inom AB Bostaden, omvärldsbevakning, finansiering av kommunal verksamhet i bolagen, Effektivisering via ökad samordning mellan bolagen samt med kommunen, budget 2017 och årsredovisning för 2015, kreditlimitar m.m. Besök och presentation av de helägda bolagen.

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: Löpande förvaltning, nya bolag, försäljning av bolag, investeringar, Sekab, effektivitet, omvärldsbevakning, digitaliseringens effekter och möjligheter för bolagen, två Vd-rekryteringar Upab och Bostaden, EU finansierade projekt, NLC Ferry OY, Kommuninvest finanskommitté, utveckling och förädling av fastigheten Idun, näringslivsfrågor, uppstart av Northern Light Capital m.m.

Enligt bolagets ägardirektiv skall man samordna och optimera verksamheterna inom de kommunala bolagen samt tillhandahålla en miljömässig och konkurrenskraftig kollektivtrafik samt medverka till utvecklingen av unga entreprenörer. Det ansvaret har bolaget genomfört väl under 2016.

Styrelsens utvärdering det egna arbetet och vd:s arbete för 2016 genomförs vid styrelsemötet i februari 2017. Vid utvärderingen används sedvanliga formulär. Resultatet av styrelseutvärderingen och Vd utvärderingen skall diskuteras i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur där ansvar och befogenheter är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, i syfte att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt samt om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	Mikael Öhlund
Födelseår	1961
Revisorer	Anders Rinzén
Födelseår	1967
Bolag	Deloitte AB

Styrelsens sammansättning se bilagor registreringsbevis: (Ny styrelse från och med december 2014)

Bolagsstyrningsrapport AB Bostaden i Umeå - 2016

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i AB Bostaden har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

AB Bostaden är en koncern som förutom moderbolaget AB Bostaden innefattar fem dotterbolag; AB servicebostäder i Umeå, Kommunera i Umeå AB, AB Lokalen i Umeå, AB Holmsundsbyggnader och AB Bostaden Parkering i Umeå. All personal är samlad i moderbolaget. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen, och inom ramen för givna ägardirektiv.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 11 ledamöter, utsedda av fullmäktige. Samtliga är ordinarie ledamöter och i styrelsen ingår även två arbetstagarrepresentanter. Styrelsen som är vald från 2015 utgörs av 6 män och 5 kvinnor. Kenneth Edlund begärde under 2016 entledigande från sitt uppdrag som ledamot och ersattes av Lennart Salomonsson från och med juni. Under året hölls 9 möten, varav ett extra styrelsemöte 2016-01-20 som handlade om rekryteringsprocess, tidplan och förberedelse inför tillsattande av ny vd. Den 1 maj tillträdde Jerker Eriksson som verkställande direktör. Han ersatte Ann-Sofi Tapani, som gick i pension. Alla styrelsemöten hölls i Umeå. Styrelsebesluten har fattats enhälligt.

Aktuella frågor under året har bland annat varit:

Under våren avslutades en större ROT renovering av 32 lägenheter på Haga, kvarteret Focken 4. Under året har byggnationen av nio Kombohus på Böleäng, kvarteret Kastanjen fortsatt. Projektet omfattar 180 lägenheter och de första 18 lägenheterna hade inflyttning i slutet av året. Inflyttning av övriga lägenheter sker löpande under 2017. Under året har 2 lokaler byggts om till totalt 6 lägenheter på Haga, kvarteret Bäckgården. I dotterbolaget AB Lokalen slutfördes en rivning av ett gruppboende på Carlshem, kvarteret Bärnstenen. Återuppbyggnad och inflyttning beräknas ske under 2017. I AB Lokalen pågår även tre ROT-projekt på Ålidhem, kvarteret Socionomen, på Ersboda, kvarteret Krukan och i Holmsund på kvarteret Resedan. Samtliga projekt beräknas vara slutförda under 2017.

De årliga medarbetarundersökningarna och kundundersökningarna genomfördes i februari respektive november.

Hyreshöjningar skedde i två steg under året med sammanlagt 0,69 %.

En grundläggande nulägeskartläggning av Bostaden med interna och externa intervjuer gjordes under maj och juni. Efter resultatet i form av en rapport med sju olika fokusområden påbörjades ett strategiarbete som fortsätter under 2017.

Ett samverkansavtal skapades under året med VIVA resurs, Umeå kommun gällande lägenheter för nyanlända flyktingar med uppehållstillstånd, där Bostaden tillhandahåller 350 lägenheter under perioden 2016 till 2017.

Samarbete påbörjades under året med Umeå universitet företagsforskarskolan, där en tvärvetenskaplig studie pågår med Handelshögskolan och Institutionen för tillämpad fysik och elektronik (TFE). Tanken är att föra samman den tekniska forskningsverksamheten med de företagsekonomiska aspekterna genom styr- och uppföljningsmodeller som tar hänsyn till ett vidare perspektiv.

Den 28 november beslutade Umeå kommunfullmäktige att bilda ett parkeringsbolag som dotterbolag till AB Bostaden i Umeå med namnet AB Bostaden Parkering i Umeå.

Styrelsens utvärdering av eget och vd:s arbete för 2016 genomfördes under december och presenterades på styrelsemötet den 21 december 2016.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	2016-01-01 – 2016-04-30 Ann-Sofi Tapani 2016-05-01 – 2016-12-31 Jerker Eriksson
----	--

Födelseår	1952 Ann-Sofi Tapani 1965 Jerker Eriksson
-----------	--

Revisorer	Anders Rinzén
-----------	---------------

Födelseår	1967
-----------	------

Bolag	Deloitte AB
-------	-------------

Styrelsens sammansättning se bilagor registreringsbevis:

Objektets registreringsdatum 1994-12-07	Nuvarande firmas reg.dat. 1996-12-02
Utskriftsdatum/tid 2017-01-02, 19.50	Sida 1

Org.nummer: 556500-2408

Firma: AB Bostaden i Umeå

Adress:
Box 244
901 06 UMEÅ

Säte: Västerbottens län, Umeå kommun

Registreringslän: -

Anmärkning: -

Detta är ett privat aktiebolag.

BILDAT DATUM
1994-11-15

SAMMANSTÄLLNING AV AKTIEKAPITAL

Aktiekapital: 438.460.000 SEK
 Lägst.....: 200.000.000 SEK
 Högst.....: 800.000.000 SEK

Antal aktier: 43.846
 Lägst.....: 20.000
 Högst.....: 80.000

STYRELSELEDAMOT, ORDFÖRANDE

450503-8713 Andersson, Bernt Sixten, Ringvägen 24, 904 21 UMEÅ

STYRELSELEDAMÖTER

740920-8506 Hultman, Nina Veronica, Kullavägen 35, 903 62 UMEÅ
 881231-8916 Johansson Nordström, Jonas Niklas, Nygatan 4 B, 903 25 UMEÅ
 550723-8938 Lundgren, Leif Curt Lennart, Kungsgatan 93, 903 31 UMEÅ
 511226-8924 Lundström, Agneta Yvonne, Sportlovsvägen 8, 910 36 SÄVAR
 830726-8949 Maaherra Lövheim, Eva Charlotta, Hyggesvägen 5, 903 46 UMEÅ
 630913-0596 Mosleh, Nasser Ibrahim Abdelkader A, Mariehemsvägen 5 N,
 906 54 UMEÅ
 800517-8960 Nilsson, Mia Linda Marie Helene, Kuratorvägen 23,
 907 36 UMEÅ
 510402-8559 Salomonsson, Sven-Lennart, Hössjö 47, 905 86 UMEÅ
 880622-3932 Sköld, Bore Emil, Västra Idrottsallén 5, 903 36 UMEÅ
 451218-8709 Östling Sjöstrand, Anna Karin E, Bölevägen 17 C,
 904 31 UMEÅ

FORTS

REGISTRERINGSBEVIS**AKTIEBOLAG**

ORG.NUMMER: 556500-2408

Objektets registreringsdatum 1994-12-07	Nuvarande firmas reg.dat. 1996-12-02
Utsiftsdatum/tid 2017-01-02, 19.50	Sida 2

EXTERN VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

650312-8578 Eriksson, Lars Jerker, Granvägen 8, 931 41 SKELLEFTEÅ

REVISOR(ER)556271-5309 Deloitte AB, Box 5, 901 02 UMEÅ
Representeras av: 670822-7811**HUVUDANSVARIG REVISOR**

670822-7811 Rinzén, Anders Jakob, Egnahemsvägen 19, 904 33 UMEÅ

LEKMANNAREVISOR(ER)620628-8513 Evaldsson, Per-Erik, Ängerån 9, 905 71 HÖRNEFORS
550629-8545 Miller, Ewa Maria, Honungsvägen 3, 903 65 UMEÅ**FIRMATECKNING**Firman tecknas av styrelsen
Firman tecknas två i förening av
ledamöternaDessutom har verkställande direktören rätt att teckna firman
beträffande löpande förvaltningsåtgärder**FÖRESKRIFT OM ANTAL STYRELSELEDAMÖTER/STYRELSESUPPLEANTER**

Styrelsen skall bestå av 11 ledamöter.

BOLAGSORDNING

Datum för senaste ändringen: 2010-12-14

GODKÄND

2006-10-30 av Kommunfullmäktige, Umeå kommun

FÖRBEHÅLL/AVVIKELSER/VILLKOR I BOLAGSORDNINGEN

Hembudsförbehåll

VERKSAMHETBolaget skall inom Umeå kommun förvärva, avyttra, äga och förvalta
fastigheter eller tomträtter samt bygga och förvalta bostäder med
hyresrätt, affärslägenheter och kollektiva anordningar.
Bolaget får även bygga och försälja bostadsrätter samt uppföra
småhus för försäljning.**RÄKENSKAPSÅR**

0101 - 1231

KALLELSE

Kallelse sker genom brev med posten.

FIRMAHISTORIK

1994-12-07 Aktiebolaget Härmod Bostaden

***** Ovanstående registreringsbevis är utfärdat av *****
Bolagsverket

Bolagsstyrningsrapport 2016

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Dåva deponi och avfallscenter i Umeå AB (Dåva DAC) har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Dåva DAC är ett dotterbolag direkt under Umeå kommunföretag AB. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen och har överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 7 ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 2 kvinnor och 5 män, Under året hölls 6 möten, alla i Umeå. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: framtida bolagsstrategi, avtal och ledamöter till Dåva Terminal AB, budget 2017 och årsredovisning 2015 m.m.

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: projektering Norrbotniabanan och terminal vid Dåva, investeringar, utveckling av vattenrening, tillståndprocesser, utvecklingen av Dåva företagspark, teknik- och metodutveckling inom avfallsområdet.

Styrelsens utvärdering av eget och vd:s arbete för 2016 kommer att genomföras vid första styrelsemötet 2016. Vid utvärderingen används sedvanliga formulär. Resultatet av styrelseutvärderingen och vd-utvärderingen skall diskuteras i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

DÅVA D·A·C

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	Jörgen Aronsson
Födelseår	1977
Revisorer	Anders Rinzen
Födelseår	1967
Bolag	Deloitte AB

Styrelsens sammansättning se bilagor registreringsbevis.

Organisationsnummer	
556911-1338	
Objektets registreringsdatum	Nuvarande firmas registreringsdatum
2012-11-21	2013-01-23
Dokumentet skapat	Sida
2017-02-03 08:34	1 (2)

Org.nummer:	556911-1338
Firma:	Dåva deponi och avfallscenter i Umeå AB
Adress:	
	901 84 UMEÅ
Säte:	Västerbottens län, Umeå kommun
Registreringslän:	
Anmärkning:	

Detta är ett privat aktiebolag.

BILDAT DATUM

2012-11-20

SAMMANSTÄLLNING AV AKTIEKAPITAL

Aktiekapital: 1.000.000 SEK
Lägst.....: 1.000.000 SEK
Högst.....: 4.000.000 SEK

Antal aktier: 100
Lägst.....: 100
Högst.....: 400

STYRELSELEDAMOT, ORDFÖRANDE

661003-8546 Holmberg, Barbro Catarina, J A Linders väg 134, 903 63 UMEÅ

STYRELSELEDAMÖTER

470120-8714 Eriksson, Sture Per Erik, Mjölnarvägen 4, 904 40 RÖBÄCK
480129-8615 Knutsson, Dan-Ove Greger, Åkerviksvägen 37, 922 76 BOTSMARK
690225-7820 Mannberg, Karin Christina Maria, Stöcksjö Södra Byväg 5,
905 80 UMEÅ
450309-8453 Mikaelsson, Mikael Örjan, Nydalavägen 16, 903 38 UMEÅ
480219-8616 Sandberg, Lars Bengt Roland, Hammargatan 2, 903 55 UMEÅ
470613-8593 Sandström, Alf Roger, Åsarväg 14, 905 80 UMEÅ

EXTERN VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

770928-0254 Aronsson, Lars Jörgen, Viggens väg 66, 903 65 UMEÅ

REVISOR (ER)

556271-5309 Deloitte AB, Box 5, 901 02 UMEÅ

Organisationsnummer	
556911-1338	
Objektets registreringsdatum	Nuvarande firmas registreringsdatum
2012-11-21	2013-01-23
Dokumentet skapat	Sida
2017-02-03 08:34	2 (2)

Representeras av: 670822-7811

HUVUDANSVARIG REVISOR

670822-7811 Rinzén, Anders Jakob, c/o Deloitte AB, Box 5, 901 02 UMEÅ

LEKMANNAREVISOR (ER)

620706-8583 Arvidsson, Eva Git, Fabriksgatan 15, 903 31 UMEÅ

550310-1593 Teklemariam, Michael, Kemigränd 3, 907 31 UMEÅ

FIRMATECKNING

Firman tecknas av styrelsen

Firman tecknas två i förening av
ledamöterna

Firman tecknas ensam av
Aronsson, Lars Jörgen

FÖRESKRIFT OM ANTAL STYRELSELEDAMÖTER/STYRELSESUPPLEANTER

Styrelsen skall bestå av 7 ledamöter.

BOLAGSORDNING

Datum för senaste ändringen: 2012-11-26

FÖRBEHÅLL/AVVIKELSER/VILLKOR I BOLAGSORDNINGEN

Hembudsförbehåll

Röstmajoritet

VERKSAMHET

Föremål för bolagets verksamhet är att bedriva verksamhet
avseende deponi och därmed samhörande verksamhet.

RÄKENSKAPSÅR

0101 - 1231

KALLELSE

Kallelse ska ske genom brev med posten.

FIRMAHISTORIK

2012-11-21 Startplattan 137103 Aktiebolag

****Registreringsbeviset är utfärdat av Bolagsverket****

Bolagsverket
851 81 Sundsvall
0771-670 670
bolagsverket@bolagsverket.se
www.bolagsverket.se

Bolagsstyrningsrapport 2016

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Infrastruktur i Umeå AB har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Infrastruktur i Umeå AB är ett dotterbolag till Umeå Kommunföretag AB och har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Infrastruktur i Umeå AB är moderbolag till Umeå Vagnverkstad AB, Umeå Badhus AB, Umeå C Utveckling AB samt Umeå Hamn AB. Förutom att fungera som moderbolag har bolaget förvaltat resecentra Umeå Östra och Hörnefors, ansvarat för utveckling av NLC Terminal samt aktivt deltagit i projektet Midway Alignment. I dotterbolagen bedrivs verksamhet enligt följande: Umeå Vagnverkstad – ägande och förvaltning av vagnverkstad, Umeå Badhus – ägande och uppförande av nytt badhus, Umeå C Utveckling AB – ägande, förvaltning och utveckling av resecentrum Umeå C, Umeå Hamn AB – ägande och förvaltning av hamnaläggningar i Holmsund. Bolaget har under året överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell karaktär eller ärenden av större vikt.

Styrelse och vd (moderbolaget INAB)

Styrelsen i Infrastruktur i Umeå AB ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Styrelsen består av 7 ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. Nuvarande fördelning är 2 kvinnor och 5 män, Under året hölls 4 styrelsemöten

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt.

Styrelsens utvärdering det egna arbetet och vd:s arbete för 2016 har genomförts.

Vid utvärderingen används sedvanliga formulär. Resultatet av styrelseutvärderingen och Vd utvärderingen har diskuterats i styrelsen. Ansvarig för detta är styrelsens ordförande.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, samt en organisationsstruktur där ansvar och befogenheter är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformas för att hantera de risker som bedöms som väsentliga.

Revision

UKF har upphandlat varefter bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor (Deloitte AB), som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt samt om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Styrelsens sammansättning och övriga befattningshavare framgår av bilagan registreringsbevis.

Organisationsnummer 556040-6315	
Objektets registreringsdatum 1941-10-31	Nuvarande firmas registreringsdatum 2007-09-25
Dokumentet skapat 2017-01-17 10:50	Sida 2 (4)

Org.nummer: 556040-6315

Firma: Infrastruktur i Umeå Aktiebolag

Adress: 903 47 UMEÅ

Säte: Västerbottens län, Umeå kommun

Registreringslän:

Anmärkning: Fusion pågår

Detta är ett privat aktiebolag.

BILDAT DATUM

1941-05-08

FUSION (ER)

Fusion:

2016-12-05 upprättades en fusionsplan, innebärande att:

556867-8279 Umeå C Utveckling AB

ska uppgå i:

556040-6315 Infrastruktur i Umeå Aktiebolag

SAMMANSTÄLLNING AV AKTIEKAPITAL

Aktiekapital: 3.000.000 SEK
Lägst.....: 3.000.000 SEK
Högst.....: 6.000.000 SEK

Antal aktier: 30.000
Lägst.....: 30.000
Högst.....: 60.000

STYRELSELEDAMOT, ORDFÖRANDE

460213-9471 Holmlund, Bo Axel Lennart, Brogatan 3 A, 903 25 UMEÅ

STYRELSELEDAMÖTER

450422-8711 Fessé, Bo Gösta Christer, Tegsvägen 1 E, 904 33 UMEÅ

580831-8504 Karlsson Engman, Lena Katarina, Hallbacksvägen 27,
913 42 OBBOLA

730211-8513 Larsson, Claes Roger Mattias, Humlevägen 27, 903 65 UMEÅ

630913-0596 Mosleh, Nasser Ibrahim Abdelkader A, Mariehemsvägen 5 N,
906 54 UMEÅ

810406-8930 Nyström, Anders Daniel, Fysikgränd 3 L, 907 31 UMEÅ

550603-8529 Rönngren, Britta Margareta, Taffelstråket 45, 903 53 UMEÅ

Organisationsnummer	
556040-6315	
Objektets registreringsdatum	Nuvarande firmas registreringsdatum
1941-10-31	2007-09-25
Dokumentet skapat	Sida
2017-01-17 10:50	3 (4)

EXTERN VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

390408-8550 Hammarstedt, Hans Bertil, Vasagatan 2, lgh 1003,
903 29 UMEÅ

REVISOR (ER)

556271-5309 Deloitte AB, Box 5, 901 02 UMEÅ
Representeras av: 670822-7811

HUVUDANSVARIG REVISOR

670822-7811 Rinzén, Anders Jakob, c/o Deloitte AB, Box 5, 901 02 UMEÅ

LEKMANNAREVISOR (ER)

620628-8513 Evaldsson, Per-Erik, Ångerån 9, 905 71 HÖRNEFORS
460321-8514 Sandström, Johnny Taylor Filip, Kiselstråket 37,
907 42 UMEÅ

FIRMATECKNING

Firman tecknas av styrelsen
Firman tecknas två i förening av
ledamöterna
Firman tecknas ensam av
Hammarstedt, Hans Bertil

FÖRESKRIFT OM ANTAL STYRELSELEDAMÖTER/STYRELSESUPPLEANTER

Styrelsen skall bestå av 7 ledamöter.

BOLAGSORDNING

Datum för senaste ändringen: 2012-04-02
GODKÄND
2012-01-30 av Kommunfullmäktige, Umeå kommun

FÖRBEHÅLL/AVVIKELSER/VILLKOR I BOLAGSORDNINGEN

Hembudsförbehåll

VERKSAMHET

Bolaget har till föremål att utveckla, uppföra och förvalta resecentra Umeå Östra och Hörnefors med anknytning till Botniabanen. Bolaget skall därutöver till näringslivet i Umeå kommun samt övriga närliggande områden marknadsföra olika former av logistiska lösningar i syfte att öka järnvägsanknutna transporter med anledning av Botniabanans anslutning till Umeå kommun. Samverkan ska ske med intressenter som har intresse att verka för ovan beskrivna verksamheter och därmed öka de järnvägsanknutna transporternas konkurrenskraft och positiva inverkan på olika områden i samhället som förbättrar transporter på ett miljövänligt sätt kan åstadkomma, samt även bedriva ovanstående förenlig verksamhet. Bolaget kan också äga aktier i andra bolag.

Organisationsnummer 556040-6315	
Objektets registreringsdatum 1941-10-31	Nuvarande firmas registreringsdatum 2007-09-25
Dokumentet skapat 2017-01-17 10:50	Sida 4 (4)

RÄKENSKAPSÅR

0101 - 1231

KALLELSE

Kallelse sker genom brev med posten.

BIFIRMA

Nordic Logistic Center

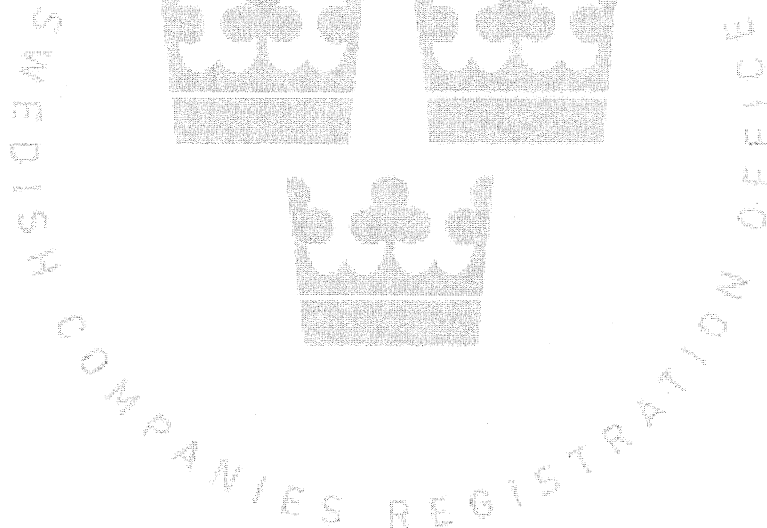
VERKSAMHET:

För den del av verksamheten som avser logistiktjänster och annan verksamhet vid godsbangården och NLC Park.

FIRMAHISTORIK

1941-10-31 Umeå Lokaltrafik Aktiebolag

****Registreringsbeviset är utfärdat av Bolagsverket****

Bolagsstyrningsrapport 2016

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Energi AB har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Bolagsstyrningen handlar om att säkerställa att bolaget sköts hållbart och ansvarsförfullt och på ett så effektivt sätt som möjligt. Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, VD:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Energi AB är ett moderbolag och i koncernen ingår fyra helägda dotterbolag och ett delägt dotterbolag. Dessa är Umeå Energi Elnät AB, Umeå Energi Elhandel AB, Umeå Energi UmeNet AB, Umeå Energi Sol Vind och Vatten AB samt BioEndev AB som ägs till 70 %. Bolaget har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Bolaget har under året överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även VD. Styrelsen består av 11 ledamöter, 4 arbetstagarrepresentanter. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 4 kvinnor och 7 män. Under året hölls 10 möten, 8 i Umeå och två på annan ort. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor har bl. a varit: affärsplaner, investeringar i aktier, investeringar i forskning och utveckling, omvärldsbevakning, styrelseutbildning, budget 2017 och årsredovisning för 2014, intern styrning och kontroll, prisnivåer, delegationer, kreditlimitar m.m.

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: löpande förvaltning, organisation, investeringar, varumärke, rekrytering till chefsposter, Sekab/Nekab, BioEndev AB, affärs- och verksamhetsutveckling mm.

Styrelsens utvärdering av eget och VD:s arbete för 2016 har gjorts. Vid utvärderingen används sedvanliga formulär. Resultatet av styrelseutvärderingen och utvärderingen av VD har diskuterats i styrelsen.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och VD:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Koncern VD	Göran Ernstson
Födelseår	1953
Revisorer	Anders Rintzén
Födelseår	1967
Bolag	Deloitte AB

Styrelsens sammansättning:

Lena Karlsson Engman	Gunilla Berglund
Ordförande	Vice ordförande
Torbjörn Hornliden	Jörgen Boström
Malin Nygren	Lars Hammarstedt
Jan Olov Carlsson	Shahla Gullviva Shadman
Torbjörn Wennebro	Conny Svensson
Christer Vredin	Göran Ernstson
	Verkställande Direktör

Umeå Energi

Bolagsstyrningsrapport 2016 för Umeå Parkerings AB

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Umeå Parkerings AB har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Umeå Parkerings AB är ett dotterbolag till Umeå Kommunföretag AB och har under året drivit verksamheten i enlighet med bolagsordning och ägardirektiv. Bolaget har under året inte haft några frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelse och vd

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 5 ledamöter, ingen arbetstagarrepresentant. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 3 kvinnor och 2 män, Under året hölls 5 möten, alla i Umeå. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt.

Styrelsen har efter årets sista sammanträde gjort en utvärdering av sitt eget och vd:s arbete för 2016.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade. Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformas för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	Håkan Gustafsson
Födelseår	1951
Revisorer	Anders Rinzén
Födelseår	1967
Bolag	Deloitte AB
Styrelsens sammansättning, se bilaga registreringsbevis.	

	Bolagsstyrningsrapport 2016	Utgåva:	Datum:
		1.0	2017-02-22
		Upprättad av: Umeå Vatten och Avfall AB	
		Fastställd av: Styrelsen 2016-02-22	

Bolagsstyrningsrapport 2016

Bolagsstyrningen i Umeå Vatten och Avfall AB, UMEVA, har under 2016 skett utifrån ägarens intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägaren, bolagsstyrelsen och den verkställande direktören, vd:n. Ägarens formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

UMEVA är ett bolag ägt av UKF och har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. UMEVA äger den allmänna vatten- och avloppsanläggningarna och återvinningscentraler i Umeå kommun samt är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Umeå kommun. UMEVA har att inom av Kommunfullmäktige fastställt verksamhetsområde tillhandahålla väl fungerande vatten- och avloppstjänster, att sköta de delar av avfallshanteringen som faller under kommunens ansvar samt skall vara kommunens kompetensresurs inom va- och avfallsområdet. UMEVA har från och med 2016-01-01 genom uppdragsavtal godkänt av Kommunfullmäktige uppdragit till Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB, Vakin, som till 95% ägs av UMEVA, att utföra samtliga de uppgifter som ankommer på UMEVA.

UMEVA har under året överlämnat de frågor till kommunfullmäktige som varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Styrelse och VD

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Den tillsätter/avsätter även vd. Styrelsen består av 7 ledamöter. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 4 kvinnor och 3 män, Under året hölls 4 möten, alla i Umeå. Styrelsebesluten har fattats enhälligt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: Utvecklingsstrategin VA, Verksamhets- och nyckeltalsuppföljning, Avfallstaxa och avfallsföreskrifter, Reservvattenförsörjning, Fastighetsförvärv, Utbyggnad av kontor drift/produktionsledning på ÖN, Dagvattenprojektet samt omvärldsbevakning.

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget inom de ramar som styrelsen fastlagt. Aktuella frågor under året har bl. a varit: löpande förvaltning, investeringar, effektivitet, gemensamma frågor med Vakin, regional samverkan, m.m.

Styrelsens utvärdering av eget och vd:s arbete för 2016 har utfördes 2016-12-08. Vid utvärderingen används sedvanliga formulär.

	Bolagsstyrningsrapport 2016	Utgåva: 1.0	Datum: 2017-02-22
		Upprättad av: Umeå Vatten och Avfall AB	
		Fastställd av: Styrelsen 2016-02-22	

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar, externa regelverk, internationella standarder en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas i enlighet med de standarder som Vakin är certifierade mot (ISO 9001, ISO 14001 och OHSAS 18 000) på övergripande bolagsnivå. Internkontrollplanens aktiviteter har utformats för att hantera de risker som bedöms som väsentliga och att täcka alla kravmoment som standarderna föreskriver. I vissa fall kräver identifierade risker direkta åtgärder eller handlingsplaner. Extrema revisorer reviderar kontinuerligt bolaget och dess efterlevnad av standarderna. Resultatet av revisionerna föreläggs styrelsen UMEVA/VAKIN.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt. Detta lyfts i samband med ledningens genomgång.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige har utsett 2 lekmannarevisorer, som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Vd	Tomas Blomqvist
Revisorer	Anders Rinzén
Bolag	Deloitte
Lekmannarevisorer	Ulla Britt Lindholm Marie Sandström-Öberg

Styrelsens sammansättning se Bolagsverkets registreringsbevis:

Bolagsstyrningsrapport för Norrlands Etanolkraft AB

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i Norrlands Etanolkraft AB, org.nr 556303-6986 har under 2016 skett utifrån ägarnas intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvaret för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägarna och bolagsstyrelsen. Ägarnas formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskriver styrelsen hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

Norrlands Etanolkraft AB är ett samarbetsbolag som ägs av Skellefteå Kraft AB, Övik Energi AB och Umeå Energi AB och har under året drivit verksamheten i enlighet med den kommunala kompetensen. Bolaget administreras av Skellefteå Kraft AB.

Styrelse

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Styrelsen består av 5 ledamöter. En jämn könsfördelning eftersträvas över tid. Nuvarande fördelning är 80 % män, 20 % kvinnor. Under året hölls 10 möten, 1 per capsulam, 8 via telefon och 1 i Umeå.

Styrelsebeslut har fattats enhälligt och ingen avvikande mening har protokollförts. Aktuella frågor under året har varit ägar- och styrningsfrågor rörande SEKAB.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk, en öppen och ärlig bolagskultur, samt en organisationsstruktur, ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Det praktiska internkontrollarbetet samordnas på övergripande bolagsnivå. Arbetet inleds med en riskanalys. Internkontrollplanens aktiviteter utformas sedan för att hantera de risker som bedöms som väsentliga. I vissa fall kan identifierade risker också kräva direkta åtgärder eller handlingsplaner.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Revision

Bolagsstämman har utsett en yrkesrevisor, som granskar årsredovisning och bokföring samt styrelsens och vd:s förvaltning. Kommunfullmäktige i Skellefteå har utsett en lekmannarevisor och kommunfullmäktige i Örnsköldsvik har utsett en lekmannarevisorssuppleant som utför en allmän granskning för att kontrollera om verksamheten lever upp till ägarnas och fullmäktiges i respektive kommuns mål, om verksamheten bedrivits effektivt, och om den interna kontrollen i bolaget varit tillräcklig.

Skellefteå 2017-03-02

Hans Kreisel, ordförande
VD Skellefteå Kraft AB

Pär Lindberg, ledamot
VD Rodret

Göran Ernstson, ledamot
VD Umeå Energi AB

Joachim Nordin, ledamot
Ekonomichef Skellefteå Kraft AB

Kristina Säfsten, ledamot
VD Övik Energi

Intern styrningsrapport för SEKAB BioFuel Industries AB

Org. nr 556666-7654

Bolagsstyrningen (styrning, ledning och kontroll) i SEKAB BioFuel Industries AB, org.nr 556666-7654 ("SEKAB BFI") har under 2016 skett utifrån ägarnas intressen och i enlighet med tillämpliga lagar och regler.

Ansvar för bolagsstyrningen har fördelats mellan ägarna och bolagsstyrelsen. Ägarnas formella styrning har skett via bolagsordning och ägardirektiv, av att utse styrelse och lekmannarevisorer, samt av att ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Nedan beskrivs hur styrningen i bolaget i huvudsak fungerat under året.

Bolagets verksamhet

SEKAB BFI har flera dotterbolag som tillsammans bildar SEKAB-koncernen ("SEKAB"). Ägare till SEKAB BFI är Norrlands Etanolkraft AB ("NEKAB") 70% och EcoIndustries Development in Europe AB 30%. OK Ekonomiska förening, via bolaget Norrtull Energi AB finns med som minoritetsägare på lägre nivå i SEKAB-koncernen.

SEKAB BFI ska utveckla SEKAB till en ledande aktör på Europamarknaden långsiktigt hållbar bioetanolbaserade kemikalier och drivmedel.

Styrelse

Styrelsens arbete regleras av aktiebolagslagen, bolagsordningen, ägardirektivet, aktieägaravtal mellan NEKAB och Eco Industries AB samt av styrelsens arbetsordning. Verksamheten bedrivs enligt ägardirektivet och därmed enligt kommunalt ändamål/befogenhet.

Styrelsen har från och med årsstämman i mars 2016 haft tre av stämman utsedda ledamöter, sex av kommunfullmäktige i Skellefteå, Umeå och Örnsköldsvik utsedda ledamöter samt fyra arbetstagarrepresentanter varav två st suppleanter.

Styrelsebeslut har fattats enhälligt och ingen avvikande mening har protokollförts. Aktuella frågor under året har varit ägar- och styrningsfrågor rörande SEKAB.

Under 2016 har en fråga lyfts utifrån ägardirektivets verksamhets inriktning. SEKAB ska erbjuda kemikalier baserade på bioetanol. Bioetanol är dyrare än etanol baserad på eten (fossilt). Det finns ingen möjlighet att få ut en extra miljöpremie och för kemikalier används därför eten baserad etanol som en stor andel av råvaran. SEKAB har förtydligat sin externa kommunikation med att SEKAB kan erbjuda kemikalier bioetanol men att vi även använder eten baserad etanol.

Intern kontroll och riskhantering

Den interna kontrollen utgår ifrån lagar och externa regelverk samt en organisationsstruktur med ansvar och befogenheter som är tydligt definierade och kommunicerade.

Minst en gång per år går styrelsen igenom internkontroll och riskhantering.

Risker delas in i finansiella risker, operativa risker och affärsstrategiska risker.

Information om bolagets internkontrollarbete sprids löpande till berörda. Det sker också en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av arbetet, för att säkerställa att väsentliga risker har beaktats och hanterats på ett tillfredsställande sätt.

Vid styrelsens möte i juni gick ledning och styrelse igenom den interna kontrollen och de processer som ska leda till en intern kontroll.

Vid styrelsens möte i oktober gjordes en genomgång av risker och åtgärder för att minimera riskerna.

Revision

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och VDs förvaltning utses av bolagsstämman en revisor, utan en revisorssuppleant. För samma mandatperiod som gäller för bolagets styrelse ska kommunfullmäktige i Örnsköldsvik utse en lekmannarevisor och kommunfullmäktige i Skellefteå en lekmannarevisorssuppleant.

Örnsköldsvik 2017-02-19

Tomas Nilsson
VD

Diariennr: KS-2017/00181

Rapporter angående Umeå kommuns interna styrning och kontroll för verksamhetsåret 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna nämndernas internkontrollrapporter enligt bifogade bilagor och gör bedömningen att den interna styrningen och kontrollen i kommunen är god och tillräcklig.

att nämndernas rapporter ska överlämnas till kommunfullmäktige som ett anmälningssärende.

Ärendebeskrivning

Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder ingår att tillse att det finns en god intern styrning och kontroll i hela kommunen. Detta regleras dels i kommunallagen och dels i den av kommunfullmäktige beslutade Riktlinjer för Intern styrning och kontroll. I samband med att årsredovisningen fastställs ska kommunstyrelsen lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Bedömningen görs utifrån nämndernas rapportering.

Samtliga nämnder har godkänt respektive internkontrollrapport och ingen har indikerat att ytterligare aktiviteter/åtgärder behöver genomföras för att minimera risk.

Beslutsunderlag

Nämndernas internkontrollrapporter.

Beredningsansvariga

Anette Sjödin

Beslutet ska skickas till

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00181

Susanne Aidanpää
Ekonomidirektör

Lennart Malm
Budget- och finanschef

§ 80

Diariennr: KS-2017/00181

Rapporter angående Umeå kommuns interna styrning och kontroll för verksamhetsåret 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna nämndernas internkontrollrapporter enligt bifogade bilagor och gör bedömningen att den interna styrningen och kontrollen i kommunen är god och tillräcklig.

att nämndernas rapporter ska överlämnas till kommunfullmäktige som ett anmälningsärende.

Ärendebeskrivning

Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder ingår att tillse att det finns en god intern styrning och kontroll i hela kommunen. Detta regleras dels i kommunallagen och dels i den av kommunfullmäktige beslutade Riktlinjer för Intern styrning och kontroll. I samband med att årsredovisningen fastställs ska kommunstyrelsen lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Bedömningen görs utifrån nämndernas rapportering. Samtliga nämnder har godkänt respektive internkontrollrapport och ingen har indikerat att ytterligare aktiviteter/åtgärder behöver genomföras för att minimera risk.

Beslutsunderlag

Nämndernas internkontrollrapporter.

Beredningsansvariga

Anette Sjödin

Umeå kommun
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag
2017-03-07

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Internkontrollrapport Byggnadsnämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Budget i balans	Förändring i lagstiftning och politiska beslut hos annan kommunal verksamhet eller annan huvudman som kan medföra ökade kostnader. Översyn av lagstiftningen pågår och kan komma att innebära ökade kostnader.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Följa checklistor vid beslut och infoträffar med intygsgivare	Verksamheten har svårt att påverka övergripande politiska beslut. Följa framtagna checklistor vid beslut och informationsträffar med intygsgivare.	Bostadsanpassningsch	●	2016-12-31	●
Budget i balans	Antalet bostadsanpassningsansökningar ökar, främst kostsamma anpassningar, vilket påverkar det ekonomiska resultatet negativt. Ökningen beror till stor del på politiskt beslut att allt fler ska fortsätta att bo hemma med stödinsatser istället för i särskilda boendeformer	Troligt	Allvarliga	12	Uppföljning av statistik, lagstiftning och skapa checklistor	Uppföljning av statistik, månadsvis. Uppföljning av lagstiftning och framtagande av tydliga checklistor för säkerställande av myndighetsutövningen. Avslag kan inte ges på grund av ekonomin, BAB-lagen är en rättighetslag.	Bostadsanpassningsch	●	2016-12-31	●
Effektiva och rättssäkra handlägningsprocesser	Om målet för att bibehålla och utveckla kompetens inte nås ökar risken för att kunna möta den tekniska utvecklingen och leverera det som efterfrågas av verksamheten.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Utöka den tekniska kompetensen	Utöka den tekniska kompetensen med egen personal och/eller på konsultbasis.	Lantmäterichef	●	2016-12-31	●
Effektiva och rättssäkra handlägningsprocesser	Hög arbetsbelastning på grund av kraftig ökning av inkomna bygglovansökningar som kan medföra brister i handläggningen.	Möjligt	Allvarliga	9	Översyn av arbetssätt för att underlätta bygglovhandläggningen	God arbetsmiljö. Översyn rutiner, checklistor och informationsmaterial som kan underlätta handläggningen.	Bygglovschef	●	2016-12-31	●
Effektiva och rättssäkra handlägningsprocesser	Nyckelpersoner slutar eller längre tids sjukfrånvaro	Troligt	Allvarliga	12	Översyn av arbetssätt för att underlätta planhandläggningen	Tydliga rutiner för samtliga befattningar. Möjlighet till bra kompetensutveckling och översyn av kompetensbehov. Följa upp ärenden som är under handläggning vid sjukfrånvaro.	Planchef	●	2016-12-31	●

Internkontrollrapport Byggnadsnämnd 2016

Effektiva och rättssäkra handläggningsprocesser	Hög arbetsbelastning på grund av ökning av antalet inkomna planärenden som kan medföra brister i handläggningen.	Möjligt	Allvarliga	9	Översyn av handläggningsrutiner och kompetensförsörjning	God arbetsmiljö. Se över rutiner, checklistor och informationsmaterial som kan underlätta handläggningen. Följa upp ärenden som inte avslutats, tertiälvist och vid sjukfrånvaro. Handla upp detaljplaner hos konsult. Följa upp enskildas arbetsbelastning	Planchef		2016-12-31	
Effektiva och rättssäkra handläggningsprocesser	Nyckelpersoner slutar eller längre tids sjukfrånvaro	Troligt	Allvarliga	12	Översyn av handläggningsrutiner och kompetensförsörjning	Tydliga rutiner för samtliga befattningar. Möjlighet till bra kompetensutveckling och översyn av kompetensbehov. Följa upp ärenden som är under handläggning vid sjukfrånvaro.	Bygglovschef		2016-12-31	
Effektiva och rättssäkra handläggningsprocesser	Nyckelpersoner slutar eller längre sjukfrånvaro leder till hög arbetsbelastning då verksamheten har ett fåtal medarbetare.	Möjligt	Allvarliga	9	Översyn av kompetensbehov och möjliggöra kompetensutveckling	Möjlighet till bra kompetensutveckling och översyn av rekryteringsbehov	Lantmäterichef		2016-12-31	

Internkontrollrapport För- och grundskolenämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
En skola där alla barn och ungdomars rätt till stimulerande och kreativa lärandemiljöer tillgodoses	Svårigheter att tillskapa ändamålsenliga och ekonomiskt hållbara evakueringslösningar vid ombyggnationer.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	2.2.1 Färdigställande av evakueringslokaler, fsk	Färdigställande av evakueringskostnader för förskola	Bitr utb.dir., fsk		2016-07-31	
En skola där alla barn och ungdomars rätt till stimulerande och kreativa lärandemiljöer tillgodoses	Svårigheter att tillskapa ändamålsenliga och ekonomiskt hållbara evakueringslösningar vid ombyggnationer	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	2.2.2 Färdigställande av evakueringslokaler	Färdigställande av evakueringslokaler grundskola	Bitr utb.dir., grsk		2016-07-31	
Engagerade medarbetare med rätt kompetens	Risk finns för svårigheter att rekrytera och bibehålla skolledare, förskollärare och lärare.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Kompetensförsörjnings- och aktivitetsplan	En övergripande 4-årig kompetensförsörjningsplan samt aktivitetsplan tas fram för Utbildningsområdet. Därefter sker dialog med verksamheterna för att mer fokusera på enhetsnivå.	FoGN		2016-12-31	
Engagerade medarbetare med rätt kompetens	Krav på legitimation för att bedriva undervisning gäller från 2015-07-01. Risken är att alla skolor inte kommer att ha legitimerade lärare med rätt att sätta betyg.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Kompetensförsörjnings- och aktivitetsplan kopplat till enhetsnivå	En övergripande 4-årig kompetensförsörjningsplan samt aktivitetsplan tas fram för utbildningsområdet. Därefter sker dialog med verksamheterna för att mer fokusera på enhetsnivå.	FoGN		2016-12-31	
Engagerade medarbetare med rätt kompetens	Särskilt vad gäller rekrytering till kommunens kransområden och lärarbehörighet i vissa ämnen.	Nästan säkert	Extraordinära	25	Rekryteringsåtgärder till skolor	Åtgärder för att attrahera lärare att arbeta och pendla till skolor i kommunens ytterområden, samt skolor med särskilda utmaningar för att försäkra likvärdig kvalitet i undervisningen oavsett skola.	FoGN		2016-12-31	
Engagerade medarbetare med rätt kompetens	Risk finns för svårigheter att rekrytera och bibehålla skolledare, förskollärare och lärare.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Svårrekryterade områden o yrkesgrupper	Arbetsgrupp tillsätts för att utreda speciellt svårrekryterade områden/yrkesgrupper.	FoGN		2016-12-31	

Internkontrollrapport För- och grundskolenämnd 2016

God ekonomisk hushållning	En ökning utöver prognoserna av antalet grundskoleelever kommer innebära stora kostnadsökningar och risk för underskott för nämnden.	Nästan säkert	Allvarliga	15	Kontinuerlig information om ekonomiskt läge	Information kontinuerligt om det ekonomiska läget lokalt och centralt. Återsöka medel från migrationsverket utöver asylersättningen, när det gäller nyanlända elever. Information till medarbetare om statsbidrag - ansökningsförfarande och redovisning.	FoGN	●	2016-12-31	●
Umeås tillväxt ska klaras med bibehållen social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050	Antalet grundskoleelever ökar mer än prognoserna	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Nyanländas behov av undervisning och lokaler	Både kortsiktig och långsiktig planering för att lösa undervisning och lokalbehov för ett ökat antal nyanlända elever behöver tas fram.	FoGN - Utbildning F-9	●	2016-12-31	●
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	Risk finns för ökade barngrupper och minskad personaltäthet i förskolan, utifrån effektiviseringskravet som lagts på förskoleverksamheten.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Aktiv bemanningsplanering	Arbeta med effektiv bemanningsplanering utifrån analys av barnens närvarotider.	FoGN - Förskoleverksamhet	●	2016-12-31	●
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	En ansträngd ekonomi och/eller brister i verksamhetens förmåga, kan innebära risk för att behov på individnivå tillgodoses.	Troligt	Extraordinära	20	Elevers upplevelse av undervisning	Förstärka elevernas upplevelse av motivation och meningsskapande undervisning. Indikator via elevenkäten.	FoGN - Utbildning F-9	●	2016-12-31	●
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	Ungefär 10% av de elever som slutar grundskolan når inte gymnasiebehörighet.	Troligt	Extraordinära	20	Likvärdiga möjligheter till lovskola	Likvärdiga möjligheter till lovskola i kommunens högstadieskolor	FoGN - Utbildning F-9	●	2016-10-31	●
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	Långsiktigt ekonomiska lösningar riskerar att inte tillskapas på grund av ökat elevantal och långa planeringstider för om- och nybyggnationer.	Nästan säkert	Extraordinära	25	Planering av till- och ombyggnationer	Underlag för skolstruktur med långsiktig planering av till- och ombyggnationer skall tas fram för att möta de kommande årens elevökning.	FoGN - Utbildning F-9	●	2017-06-30	●

Internkontrollrapport För- och grundskolenämnd 2016

Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	På sikt finns risken att ett ökat elevantal medför minskad personaltäthet om inte ekonomisk kompensation kan ges av Kommunfullmäktige.	Troligt	Extraordinära	20	Planeringsunderlag	Ta fram tydliga planeringsunderlag med både ekonomiska och kvalitetsmässiga konsekvenser för Umeå kommun som huvudman.	FoGN - Utbildning F-9		2017-06-30	
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen	Särskilt vad gäller rekrytering till kommunens kransområden och lärarbehörighet i vissa ämnen.	Nästan säkert	Extraordinära	25	Samarbete med lärarutbildningen	Upparbetat samarbete med lärarutbildningen, genom bland annat övningskolor och övningsförskolor.	FoGN - Förskoleverksamhet		2016-12-31	

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Analysmått yttre kvalitet	Minskade ekonomiska resurser till lokaler och anläggningar, samtidigt som de tekniska kraven ökar på befintliga anläggningar och nya idrotter/aktiviteter tillkommer. Fritids stora kostnader rör lokaler och anläggningar. (ex föreningslokaler, fritidsgårdar, idrottshallar, skidspår) I många av anläggningarna ställs dessutom krav på viss prestanda (ex idrottsförbund vad gäller underlag, massmedia vad gäller teknik &) och det är kostsamt att tillgodose, liksom det reinvesteringsbehov som finns i befintliga anläggningar & områden. Det kommer nya krav Umeås yngre medborgare vad gäller nya aktiviteter/idrotter Det finns risk att vi inte "hänger" med och skapar ytor för nya aktiviteter som Umeås unga befolkning vill. En konflikt kan uppstå mellan elit- och breddidrott.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Föreningskommun - Dialog med berörda om mångfald	Föra en dialog med berörda om mångfald och breddidrottens behov kontra elitidrottens krav utifrån riskbeskrivning.	FN		2016-12-31	

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

Analysmått yttre kvalitet	Minskade ekonomiska resurser till lokaler och anläggningar, samtidigt som de tekniska kraven ökar på befintliga anläggningar och nya idrotter/aktiviteter tillkommer. Fritids stora kostnader rör lokaler och anläggningar. (ex föreningslokaler, fritidsgårdar, idrottshallar, skidspår) I många av anläggningarna ställs dessutom krav på viss prestanda (ex idrottsförbund vad gäller underlag, massmedia vad gäller teknik &) och det är kostsamt att tillgodose, liksom det reinvesteringsbehov som finns i befintliga anläggningar & områden. Det kommer nya krav Umeås yngre medborgare vad gäller nya aktiviteter/idrotter Det finns risk att vi inte "hänger" med och skapar ytor för nya aktiviteter som Umeås unga befolkning vill. En konflikt kan uppstå mellan elit- och breddidrott.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Föreningskommun - Ta fram konsekvensbeskrivningar	- Ta fram konsekvensbeskrivningar som underlag för politiska beslut utifrån riskbeskrivningen.	FN		2016-12-31	
---------------------------	---	---------------	-------------------	----	--	--	----	--	------------	--

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

umeå ska vara en föreningskommun som möjliggör och stödjer ideellt engagemang som bidrar till ett brett och berikande fritidsutbud som är jämlikt och inkluderande för alla	Minskad förmåga hos föreningslivet att rekrytera ideella Trenden är att det blir allt svårare att få ideella att ställa upp som förtroendevalda i föreningslivet under längre perioder, t.ex. i föreningarnas styrelser. Ökade krav från samhället gör att det är svårt att hitta nyckelpositioner som kassör och ordförande. Detta kan leda till att nya föreningar minskar (ofta unga individer) och att befintliga läggs ner. De ideella krafternas värde måste synliggöras. Föreningslivet är utsatta för "konkurrensliknande former" där utövare och föräldrar vill köpa tjänst, istället för att ha krav på engagemang. Utövaren vill oftare köpa en tjänst för att kunna utöva sin aktivitet istället för att gå genom föreningslivet. Vi måste kunna förklara och tydliggöra varför föreningslivet har egna värden som inte finns i andra organisationsformer.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Föreningskommun - Bevara det ideella engagemanget	Stötta föreningslivet för att bevara det ideella engagemanget genom att tillsammans med andra intressenter synliggöra effekterna och mervärdet av det ideella engagemanget i föreningslivet utifrån riskbeskrivning.	FN		2016-12-31	
---	---	---------	-------------------	----	---	--	----	--	------------	--

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

umeå ska vara en föreningskommun som möjliggör och stödjer ideelt engagemang som bidrar till ett brett och berikande fritidsutbud som är jämlikt och inkluderande för alla	Minskad förmåga hos föreningslivet att rekrytera ideella Trenden är att det blir allt svårare att få ideella att ställa upp som förtroendevalda i föreningslivet under längre perioder, t.ex. i föreningarnas styrelser. Ökade krav från samhället gör att det är svårt att hitta nyckelpositioner som kassör och ordförande. Detta kan leda till att nya föreningar minskar (ofta unga individer) och att befintliga läggs ner. De ideella krafternas värde måste synliggöras. Föreningslivet är utsatta för "konkurrensliknande former" där utövare och föräldrar vill köpa tjänst, istället för att ha krav på engagemang. Utövaren vill oftare köpa en tjänst för att kunna utöva sin aktivitet istället för att gå genom föreningslivet. Vi måste kunna förklara och tydliggöra varför föreningslivet har egna värden som inte finns i andra organisationsformer.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Föreningskommun - Dialog kring framtidens förening	- Dialog med politiker och andra intressenter kring framtidens förening och hur politiska beslut kan påverka förutsättningarna utifrån riskbeskrivning.	FN		2016-12-31	
umeå ska vara en föreningskommun som möjliggör och stödjer ideelt engagemang som bidrar till ett brett och berikande fritidsutbud som är jämlikt och inkluderande för alla	Varierad förmåga hos föreningar att driva anläggningar Nu och då kommer önskemål från föreningar/ föreningsbolag som idag driver anläggningar (såväl egna som kommunägda) att Fritid ska ta över. Det får konsekvenser, på både kort och lång sikt, då Fritid saknar såväl ekonomiska eller personella resurser, att ta hand om dessa. Risk finns även att vi har avtal med föreningen, som binder oss ifall de går i konkurs.	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Föreningskommun - Riskbedömning kring föreningsdrift	- Ta fram en "riskbedömning" innan anläggningar ges bidrag/byggs/avtal skrivs, i de fall föreningar vill börja driva anläggning och i förekommande fall, även befintliga föreningar, med hänsyn till risk. - Identifiera viktiga anläggningar med föreningsdrift som bedöms som kritiska	FN		2016-12-31	

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

umeå ska vara en föreningskommun som möjliggör och stödjer ideelt engagemang som bidrar till ett brett och berikande fritidsutbud som är jämlikt och inkluderande för alla	Minskade ekonomiska möjligheter, gör det svårare att erbjuda föreningar utrymmen. Om inte Fritid finns med tidigt i planerings-processen, för att säkerställa effektivt utnyttjande av lokaler med de krav vi har (oavsett om det gäller ett nytt eller ett befintligt område) finns risk att man inte har möjlighet tillhandahålla lokaler, förrådsutrymmen, andra ytor för föreningar som inte är för dyra.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Föreningskommun - Tydliggöra fritids behov tidigt	Tydliggöra fritids behov tidigt i planeringsprocess kring lokaler utifrån riskbeskrivning. - Dialog med strategiskt viktiga grupper kring våra behov och önskemål för föreningsverksamhet. - Utarbeta en "Fritidskarta" som analysverktyg för att stödja och utveckla fritidsverksamheten.	FN		2016-12-31	
umeå ska vara en hälsokommun som erbjuder kommunens invånare en livsmiljö som främjar god folkhälsa med möjligheter till inflytande, delaktighet, social gemenskap, spontanverksamhet, motion, rekreation och friluftsliv	Många nya flyktingar anländer till kommunen, men fritid har inte allokerat resurser för att stödja dessa och/eller ge stöd till föreningar/frivilliga som vill engagera sig. Vi har den största flyktingströmmen sen 1940 talet. Umeå fritid behöver saknar en strategi och ett arbetssätt för att möta det nya behovet, från såväl föreningar, medborgare och nyanlända, både personellt och ekonomiskt.	Troligt	Extraordinära	20	Hälsokommun - Nya behov på grund av den ökade flyktingströmmen	Nya behov på grund av den ökade flyktingströmmen innebär att fritid utifrån riskbeskrivningen kommer att: - Identifiera vad som kan vara Fritids roll i detta - Ta fram en handlingsplan	FN		2016-12-31	
umeå ska vara en hälsokommun som erbjuder kommunens invånare en livsmiljö som främjar god folkhälsa med möjligheter till inflytande, delaktighet, social gemenskap, spontanverksamhet, motion, rekreation och friluftsliv	Det saknas en kommungemensam vision om hur friluftslivet och rekreationsområden ska vara en del i att nå målet 200.000 innevånare Ett växande Umeå, innebär konkurrens om ytor, vilket riskerar att ytor för fritid & rekreation minskar i befintliga områden och att det inte finns utrymme för expansion. De ytor vi har är inte heller tillräckligt kända och tillgängliga. Tillgängligheten dvs att enkelt och tryggt nå nära ytor för aktiviteter inom fritid och rekreation (bla parkeringsmöjligheter, busstider, belysning) är viktig att beakta i alla beslut. Även fiske och båtlivet är en del i detta.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Hälsokommun - Spontanytor och rekreationsområden som resurs.	Spontanytorerna och rekreationsområden som resurs. - Ta fram en vision om hur friluftslivet kan var en resurs för att nå de övergripande målen. - Dokumentera och identifiera spontanytor och rekreationsområden och värdera dessa. - Föra en dialog kring hur vi ska säkerställa att dessa bibehålls/utvecklas och att tillgängligheten beaktas Allt utifrån risbeskrivning.	FN		2016-12-31	

Internkontrollrapport Fritidsnämnd 2016

Umeå ska vara en ungdomskommun som kännetecknas av en utvecklande, främjande och trygg miljö med fokus på ungas medskapande och deltagande i den demokratiska processen	Risk att resurssvaga unga inte ges samma möjligheter som andra. Alla ungdomar har inte möjlighet till deltagande och inflytande, målet för samhällsutveckling även inom EU är att de mest resurssvaga ska ha möjlighet till en aktiv fritid.	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Ungdomskommun - Avgifter för aktiviteter	- Ta fram förslag kring avgifter och för hur fritid kan ge unga resurssvaga möjlighet till en mer jämlik och berikande fritid och presentera för nämnd utifrån riskbeskrivning	FN		2016-12-31	
Umeå ska vara en ungdomskommun som kännetecknas av en utvecklande, främjande och trygg miljö med fokus på ungas medskapande och deltagande i den demokratiska processen	Minskade möjligheter att driva mötesplatser för unga. Om inte fritid finns med tidigt i planeringsprocessen, för att säkerställa effektivt utnyttjande av lokaler med de krav vi har (oavsett om det gäller ett nytt eller ett befintligt område) finns risk att man inte har möjlighet tillhandahålla drogfria mötesplatser för unga. Vi kan se att fritids mål "krockar" med mål som andra verksamheter satt upp.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Ungdomskommun - Vara med tidigt i planeringsprocessen	Tydliggöra fritids behov tidigt i planeringsprocess kring lokaler genom att ha en: - Dialog med strategiskt viktiga grupper kring våra behov och önskemål för mötesplatser för unga - Dialog med politiker för att visa hur beslut i nämnder/styrelser påverkar detta. allt med utgångspunkt ifrån riskbeskrivning.	FN		2016-12-31	

Internkontrollrapport Gymnasie- och vuxenutbildning 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Erbjuda fler praktikplatser för unga vuxna som stöd för att nå egen försörjning.	Kommunen har säkerställt fortsatt medverkan i Ungdomstorget. Om någon eller några av Ungdomstorgets övriga parter väljer att avstå från fortsatt samverkan påverkas hela Ungdomstorgets verksamhet.	Möjligt	Extraordinära	15	Praktikplatser för unga vuxna	Fortsatt kontinuerlig mellan kommun och berörda statliga myndigheter. Använda befintliga forum för att sprida information om våra verksamheter/aktiviteter samt utveckla nya kanaler för information och marknadsföring. Utveckla en strategi som syftar till att nå arbetsgivare i högre utsträckning. Bjuda in de fackliga organisationerna i syfte att utveckla samarbetet kring framtida kompetensförsörjningsbehov och kombinationen mellan praktik, utbildning och arbete.	GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	
Feriejobb skall erbjudas alla 17-åringar	Att tillräckligt antal jobb inte kan tas fram.	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Feriejobb inom Äldre- och handikappomsorg	Prioritering av feriejobb inom äldre- och handikappomsorg. Marknadsföring av Umeå kommun som en attraktiv arbetsgivare.	GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	
Förbättra studieresultaten så att fler elever slutför sin gymnasieutbildning och att Umeås gymnasieskolor förbättrar sina resultat vid nationella jämförelser	De ökade examens- och kunskapskraven i GY 11 innebär en ökad risk att elever inte fullföljer sina gymnasieskudier.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Implementeringsarbete av handlingsplan	Fortsatt implementeringsarbete av den strategiska handlingsplanen som ledningsforum arbetat med under läsåret 2014-2015 och 2015-2016.	Gymnasiechef		2016-12-31	
Förbättra studieresultaten så att fler elever slutför sin gymnasieutbildning och att Umeås gymnasieskolor förbättrar sina resultat vid nationella jämförelser	De ökade examens- och kunskapskraven i GY 11 innebär en ökad risk att elever inte fullföljer sina gymnasiestudier.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Ledarskap i verksamheten	Särskilt fokus ägnas rektors pedagogiska ledarskap och lärarnas ledarskap i klassrummet	Gymnasiechef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Gymnasie- och vuxenutbildning 2016

Förbättra studieresultaten så att fler elever slutför sin gymnasieutbildning och att Umeås gymnasieskolor förbättrar sina resultat vid vationella jämförelser	De ökade examens- och kunskapskraven i GY 11 innebär en ökad risk att elever inte fullföljer sina gymnasiestudier.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Stärka analys o kvalitetsarbete	Kunskaper i kvalitetsarbete och analys ska stärkas genom utbildningsinsatser i samband med skolornas arbete med lokala arbetsplaner.	Gymnasiechef		2016-12-31	
Förbättra studieresultaten så att fler elever slutför sin gymnasieutbildning och att Umeås gymnasieskolor förbättrar sina resultat vid vationella jämförelser	De ökade examens- och kunskapskraven i GY 11 innebär en ökad risk att elever inte fullföljer sina gymnasiestudier.	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Stöd för analys och systematiskt kvalitetsarbete	Lärare och rektorer ska ha ett bra stöd som underlag för analys och åtgärder i ett systematiskt kvalitetsarbete. Fördjupat analysarbete av betygsstatistik.	Gymnasiechef		2016-12-31	
God ekonomisk hushållning	Brister i form av att inte känna till eller nyttja de ramavtal kommunen tecknat riskerar att försämra en god ekonomisk hushållning.	Möjligt	Allvarliga	9	God ekonomisk hushållning - ramavtal	Vikten av att nyttja ramavtal kommunen tecknat	GoVN		2016-12-31	
God ekonomisk hushållning	Om inte konteringar blir korrekt utförda görs uppföljningar på felaktiga underlag.	Nästan säkert	Mindre, men kontrollerbara	10	Kvalitet i redovisningen		GoVN		2016-12-31	
Kompetenshöjning av personal för att motverka alla former av kränkande behandling, diskriminering och exkludering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.	En tydligare fokusområde än tidigare - risk att frågan inte prioriteras av chef och medarbetare.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Kompetenshöjning för personal	Tydlig uppföljning. Varje chef ges specifik återkoppling utifrån resultat i brukar-/studerandekät och medarbetarenkät. Lämplig fortbildning planeras och följs upp utifrån behov.	GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	
Kompetenshöjning för personal inom skolan för att motverka alla former av kränkande behandling, diskriminering och exkludering på grund av sexuell läggning, könsuttryck och könsidentitet	Ett tydligare fokusområde än tidigare - risk att frågan inte prioriteras av rektor, arbetslag och/eller enskilda lärare.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Elev och medarbetarenkät - kompetens	Tydlig uppföljning. Varje rektor ges specifik återkoppling utifrån resultat i elevenkät och medarbetarenkät	Gymnasiechef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Gymnasie- och vuxenutbildning 2016

Kompetenshöjning för personal inom skolan för att motverka alla former av kränkande behandling, diskriminering och exkludering på grund av sexuell läggning, könsuttryck och könsidentitet	Risk finns att frågan inte prioriteras bland ledare, arbetslag och enskilda medarbetare.	Troligt	Allvarliga	12	Kompetenshöjning av personal	Workshops och informationsinsatser tillsammans med skolan personal. Utveckla mätverktyg tillsammans med skolorganisationen.	GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	
Skapa fler anpassade arbetsplatser inom kommunen för unga och vuxna med särskilda behov.	En förutsättning för att antalet anställda med funktionsnedsättning ska öka är att kommunens olika verksamheter aktivt bidrar med tjänsteutbud och att erforderliga kommunövergripande inriktningsbeslut fattas. Viva arbetsmarknad utgör stödfunktion i processen.	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Skapa fler anpassade arbetsplatser	Fortsatt utveckling av ledningssamverkan mellan berörda. Gemensamt genomföra insatser i linje med de utvecklingsområden som finns beskrivna i DUA: n. Genomföra kontinuerliga handläggarutbyten	GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	
Skapa förutsättningar för ett brett programutbud inom Umeås kommunala gymnasieskolor	Fortsatt relativt små elevkullar och ett stort överskott av lediga utbildningsplatser riskerar att göra mindre populära utbildningar mycket kostsamma (och därigenom riskera nedläggning).	Troligt	Allvarliga	12	Breda utbud av lärlingsutbildningar	Undersöka möjligheten att bredda utbudet av lärlingsutbildningar för att kunna bedriva en kostnadseffektiv utbildning inom vissa yrkesutbildningar.	Gymnasiechef		2016-12-31	
Skapa förutsättningar för ett brett programutbud inom Umeås kommunala gymnasieskolor	Fortsatt relativt små elevkullar och ett överskott av lediga utbildningsplatser riskerar att göra mindre populära utbildningar mycket kostsamma (och därigenom riskera nedläggning)	Troligt	Allvarliga	12	Samarbete inom UGS	Fortsätta och fördjupa samarbetet inom UGS för att hitta fler samordningsmöjligheter och fördjupade samverkansformer.	Gymnasiechef		2016-12-31	
Öka jämställdheten genom ett systematiskt arbete	Ett tydligare fokusområde än tidigare - risk att frågan inte prioriteras av rektor, arbetslag och/eller lärare.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Elev och medarbetarenkät - jämställdhet	Tydlig återkoppling. Varje rektor ges specifik återkoppling utifrån resultat i elevenkät, betygsstatistik och medarbetarenkät.	Gymnasiechef		2016-12-31	
Ökad kvalitet ska leda till att elever vid Umeå kommuns vuxenutbildning förbättrar sina skolresultat	Risker finns att vuxenutbildningen inte har tillräckligt hög flexibilitet i tid och rum för att vara anpassad både till individens och arbetsmarknadens krav och behov av kompetens.	Möjligt	Extraordinära	15	Extern och egen regi	Utbildningar på gymnasial- och eftergymnasial nivå ska genomföras både i egen regi och externa utbildningssamordnare för att erbjuda hög flexibilitet i tid och rum.	GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	

Internkontrollrapport Gymnasie- och vuxenutbildning 2016

Ökad kvalitet ska leda till att elever vid Umeå kommuns vuxenutbildning förbättrar sina skolresultat	Risker finns att vuxenutbildningen inte har tillräckligt hög flexibilitet i tid och rum för att vara anpassad både till individens och arbetsmarknadens krav och behov av kompetens.	Möjligt	Extraordinära	15	Fortsätta att utveckla former och innehåll för validering		GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	
Ökad kvalitet ska leda till att elever vid Umeå kommuns vuxenutbildning förbättrar sina skolresultat	De ekonomiska ramarna innebär en risk att behov och möjligt utbud inte harmoniserar.	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Relevanta underlag för planering	Säkerställa att nämnden får relevanta underlag inför kommande planeringsarbete.	GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	
Ökad kvalitet ska leda till att elever vid Umeå kommuns vuxenutbildning förbättrar sina skolresultat	Risker finns att vuxenutbildningen inte har tillräckligt hög flexibilitet i tid och rum för att vara anpassad både till individens och arbetsmarknadens behov	Möjligt	Extraordinära	15	Samverkan med samhälle och näringsliv	Samverkan med samhälle och näringsliv ska utvecklas vidare för att prioritera rätt yrkesutbildningar.	GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	
Ökad kvalitet ska leda till att elever vid Umeå kommuns vuxenutbildning förbättrar sina skolresultat	Risker finns att vuxenutbildningen inte har tillräckligt hög flexibilitet i tid och rum för att vara anpassad både till individens och arbetsmarknadens krav och behov av kompetens.	Möjligt	Extraordinära	15	Utveckling av tjänsten vägledning	Fortsatt utveckling av tjänsten vägledning via webbaserat stöd, telefon, e-post, besök i grupp och enskilt samt uppsökande verksamhet ska ske för att öka tillgängligheten till vuxenutbildningens utbud.	GoVN - Vuxenutbildning		2016-12-31	
Ökad samordning mellan berörda aktörer och en kommunal helhetssyn kring nyanlända inom etableringsformen och ensamkommande barn.	Boendesituationen i kommunen är en avgörande faktor i flyktmottagandet. Om inte Viva introduktion tilldelas tillräckligt med bostäder påverkar det direkt Umeå kommuns tillväxtmål	Nästan säkert	Extraordinära	25	Nära samarbete medkommunens bosociala koordinatör		GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	
Ökad samordning mellan berörda aktörer och en kommunal helhetssyn kring nyanlända inom etableringsformen och ensamkommande barn.	Förändringar i regelsystem, programutformning, uppdrag etc. kan ändra förutsättningarna för våra statliga samverkanspartners (Arbetsförmedling, Försäkringskassa och Migrationsverk) och försvåra möjligheten till samordnade insatser vilket påverkar såväl Viva introduktion som Viva arbetsmarknad.	Möjligt	Allvarliga	9	Träffar och information	Kontinuerliga träffar mellan verksamheter. Gemensam och samordnad information från verksamheterna.	GoVN - Arbetmarknad såtg		2016-12-31	

Internkontrollrapport Individ & familjenämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i sammanhållna insatser kring en person/familj	Troligt	Allvarliga	12	Boendekedja och gemensam genomförandeplanering	Sammanhållna insatser kring individ/familj	Socialdirektör		2016-12-31	
<p>Arbete påbörjat för att se över boendekedjan, beskriva olika boendalternativ och vilka kriterier som krävs ,samt vilka andra insatser som behövs för ett självständigt boende. Inom verksamhetsområde intellektuell funktionsnedsättning arbetar boende och daglig verksamhet med personens mål gemensamt. Aktiviteten fortsätter under 2017.</p>										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i dialog med personer som erhåller stöd och omsorg från nämndens verksamheter samt deras närstående	Möjligt	Allvarliga	9	Brukarträffar anpassade efter verksamhetens inriktning	Exempelvis husråd, brukarråd	Socialdirektör		2016-12-31	
<p>Brukarråd/husmöten anordnas inom samtliga verksamheter. Exempel på andra former för att förbättra delaktighet och inflytande är delaktighetsmodellen som används inom verksamhetsområde intellektuella funktionsnedsättningar. Aktiviteten bedöms ha förbättrat möjlighet till dialog och inflytande.</p>										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i att prognosticera behovsbild	Troligt	Allvarliga	12	Egenkontroll genom registervård	För tillförlitlig statistik	Socialdirektör		2016-12-31	
<p>I samband med migrering har flertalet fel registreringar uppmärksammats. Åtgärder har vidtagits, men det pågår fortfarande ett arbete med att säkerställa att det registreras korrekt i verksamhetssystemet. Rutiner har skapats kring HVB statistik för att säkerställa tillförlitliga uppgifter. Fortsatt arbete ska göras för att säkerställa korrekta statistikuttag även inom andra delar under 2017.</p>										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att identifiera och	Troligt	Allvarliga	12	Framtagande av lokalförsörjningsplan		Socialdirektör		2016-12-31	

Internkontrollrapport Individ & familjenämnd 2016

verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	prognosticera behovsbild									
Plan framtagen. Fastställdes av Individ-och familjenämnden i mars.										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att identifiera och prognosticera behovsbild	Troligt	Allvarliga	12	Framtagande av teknikförsörjningsplan		Socialdirektör		2016-12-31	
Plan framtagen. Fastställdes av Individ-och familjenämnden i april.										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att identifiera och prognosticera behovsbild	Troligt	Allvarliga	12	Framtagande bättre underlag för prognos	Ska tas fram ur ett kommungemensamt perspektiv	Socialdirektör		2016-12-31	
Uppdrag kring förbättrade prognoser pågår men fortsatt arbete under 2017 krävs för minska risker.										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Risk att utfallet av kostnader inom barn-och unga inom IFO fortsätter överstiga budgetplan	Nästan säkert	Mycket allvarliga	20	Följa upprättad handlingsplan för åtgärder		Socialdirektör		2016-12-31	
Arbete pågår inom alla enheter, handlingsplan upprättad. Har fortlöpande redovisats till Individ- och familjenämnden under hösten.										
Individ-och	Risk att utfallet av	Nästan	Mycket	20	Genomför egenkontroll		Socialdirektör		2016-12-31	

Internkontrollrapport Individ & familjenämnd 2016

familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	kostnader inom barn- och unga inom IFO fortsätter att överskrida budgetplan	säkert	allvarliga		för att följa upp handlingsplan					
Under hösten har framtagna handlingsplan och aktiviteter gett resultat och kostnaderna har minskat. Arbetet fortsätter under 2017 så också återkommande redovisning till Individ – och familjenämnden.										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att hålla en verksamhet av god kvalitet och att arbeta systematiskt med kvalitet	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Modell för egenkontroll	Samtliga verksamheter använder (tar fram) modell för egenkontroll för att säkra kvalitet, kontinuitet, arbetsprocesser och måluppfyllelse (ex LOKE)	Socialdirektör		2016-12-31	
Arbetet med egenkontroll har förbättrats under året som gått. Plan finns för ytterligare åtgärder och månatlig uppföljning av socialdirektör. Verksamheter som använder sig av LOKE-modellen kommer samt tillkommande verksamheter kommer att kunna använda ett verktyg som gör att den egna uppföljningen förenklas ytterligare. Fortsatt arbete under 2017 innan aktiviteteten kan betraktas som slutförd.										
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att hålla en verksamhet av god kvalitet och att arbeta systematiskt med kvalitet	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Uppföljning av kvinnofridsärenden	Socialt ansvarig samordnare	Socialdirektör		2016-12-31	
Sammanfattning av granskning av utredningar: Förbättra utredningsarbetet vad gäller att genomföra riskanalyser och att använda standardiserade bedömningsmetoder. Förbättra kvaliteten i utredningarna genom att använda framtagna mall. Alltid beakta barnperspektivet när den som är våldsutsatt har barn. Uppföljning av 10 aktualiseringar som ej lett till utredning: 2/10 har tagit för lång tid. 2 borde eventuellt ha lett till utredning, 8/10 beslutades att ej inleda utredning vilket bedöms korrekt. Resultat av granskning redovisades till Individ-och familjenämnden i oktober. 2017 planeras ny uppföljning för att se om föreslagna förbättringar genomförts.										
Individ-och familjenämndens verksamheter	Brister i information om och inom verksamheten	Möjligt	Allvarliga	9	Säkerställ information om verksamheten	Säkerställ att information är tillgänglig och anpassad	Socialdirektör		2016-12-31	

Internkontrollrapport Individ & familjenämnd 2016

stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv						efter personers olika behov						
Ett flertal förbättringar har gjorts med tryckt informationsmaterial samt information på webben. Fortsatt arbete behöver göras med information på lättläst svenska samt möjlighet att kunna lyssna till information och se tydliggörande bilder.												
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i information om och inom verksamheten	Möjligt	Allvarliga	9	Säkra Umeå Kommuns åtagande som förvaltningsområde	Säkra att Umeå Kommuns åtagande som förvaltningsområde för finska och samiska följs i verksamheten	Socialdirektör		2016-12-31			
Efterfrågan ser lite olika ut inom olika verksamheter. Främst är det information på finska som efterfrågats vilket verksamheten har kunnat tillgodose.												
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i samarbete med slutenvård och hälsocentraler kring personer med insatser från båda huvudmän	Möjligt	Mindre, men kontrollerbara	6	Tillämpa samordnad individuell plan(SIP)	I samverkan med landstinget	Socialdirektör		2016-12-31			
Samordnad individuell plan, SIP, används i större utsträckning än tidigare och insatser har gjorts för att öka kunskapen i alla verksamheter. Ytterligare implementeringsarbete behövs dock.												
Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att hålla en verksamhet av god kvalitet och att arbeta systematiskt med kvalitet	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Uppföljning av övergripande rutiner samt implementering	Avser lex Sarah, rutin för avvikelshantering samt rutin för klagomål och synpunkter. Uppföljning görs av SAS . Verksamhetschefer beskriver implementering och systematik	Socialdirektör		2016-12-31			
Övergripande rutiner har reviderats under året. Utbildning för chefer anordnas regelbundet. Implementering görs bland annat på arbetsplatsträffar. Fortsatt utvecklingsområde är analys och uppföljning som del i det systematiska kvalitetsarbetet.												

Internkontrollrapport Individ & familjenämnd 2016

Individ-och familjenämndens verksamheter stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv	Brister i förmåga att hålla en verksamhet av god kvalitet och att jobba systematiskt med kvalitet	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Upprätta/implementera rutinbibliotek	Upprätta/implementera rutinbibliotek i samtliga verksamheter	Socialdirektör		2016-12-31	
Ett arbete återstår inom merparten av verksamheterna att revidera och/eller flytta över sina rutiner till rutinbiblioteket i ledningssystemet för gemensam överblick och förenkling av implementering av nya övergripande rutiner.										

Medarbetarperspektiv	Svårigheter att rekrytera och behålla personal av rätt kompetens	Troligt	Extraordinära	20		1. Aktiviteter enligt framtagen kompetensförsörjningsplan 2. Kompetensutveckling enligt framtagen utbildningsplan	Socialdirektör		2016-12-31	
Aktiviteter har genomförts i enlighet med den kompetensförsörjningsplan som Individ- och familjenämnden fastställde i februari. Utbildningsplan för nämndens verksamheter är ännu ej fastställd.										
Medarbetarperspektiv	Hög sjukfrånvaro	Möjligt	Mycket allvarliga	12		Systematiskt arbetsmiljöarbete enligt plan framtagen av Arbetsmiljö och hälsa	Socialdirektör		2016-12-31	
Regelbundna träffar tillsammans med Arbetsmiljö och hälsa. Forum där socialdirektör medverkar samt träffar för enhetschefer med rehabiliteringsärenden. Enhetschefer kommer att gå utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete under 2017, något efter plan. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedöms minska risken för hög sjukfrånvaro även om resultat ej kan ses ännu.										

Status:

- /aktiviteten pågår
- /aktiviteten har slutförts

Riskvärde: Avser ingående riskbedömning 2016

Riskminimering:

- = aktiviteten bedöms minska risken/har minskat risken

Internkontrollrapport Kulturnämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Analysmått inre kvalitet	Erbjuda medarbetare och besökare en trygg arbets- och besöksmiljö. Att kulturhuset Väven med sin öppenhet och starka signalvärde attraherar personer som söker uppmärksamhet av olika slag	Möjligt	Allvarliga	9	Ett aktivt långsiktigt arbetsmiljöarbete i Väven		KN - Kulturverksamhet		2016-12-31	
Analysmått yttre kvalitet	Driften av Väven sköts av en extern aktör.	Troligt	Mindre, men kontrollerbara	8	Utveckla samarbetsformer med Balticgruppen i Väven		Kulturchef		2016-12-31	
Befästa och utveckla Umeås ställning som en betydande kulturstad genom att tillvarata medborgarnas engagemang samt effekterna av ett väl genomfört europeiskt kulturhuvudstadsår ut ett lokalt, nationellt och internationellt perspektiv	Att inte hela kommunen samverkar kring det övergripande uppdraget om effekthemtagningen av kulturhuvudstadsåret vad gäller engagemang och finansiering	Föga troligt	Mindre, men kontrollerbara	4	Förankring i UK om uppdr. effekthemtagningen K2014	Förankring i kommunorganisation kring det övergripande uppdraget om effekthemtagningen av kulturhuvudstadsåret	Kulturchef		2016-12-31	
Erbjuda alla barn och unga i hela kommunen skapande och upplevelsebaserade kulturaktiviteter i skol- och närmiljö	När samhällsstrukturen förändras genom tillväxtmålet 200 000 medborgare behövs ytterligare resurser för en bibehållen ambitionsnivå inom bibliotek och programverksamhet. I budgetbeslutet inför 2016 togs inga hänsyn till en ökad befolkningsmängd vilket på sikt kan komma att urholka kulturnämndens budget och möjligheter till målluppfyllelse.	Föga troligt	Mindre, men kontrollerbara	4	Aktiv i stadsplaneringsarb., lyfta biblioteken och programverks.	Vara aktiv i planeringsarbetet, lyfta biblioteken och programverksamhetens behov i pågående stadsplanering.	Kulturchef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Kulturnämnd 2016

Säkerställa att biblioteken är en kulturell, icke kommersiell mötesplats tillgänglig för alla både fysiskt och digitalt. Verksamheten ska verka för det demokratiska samhällets utveckling och ska genom att samarbeta med andra nå nya målgrupper. Åstadkomma ökad insikt om betydelsen av god läsförmåga	Ökade miljökrav kräver omställning eller tillstånd för att bedriva bokbussverksamhet, vilket kan få en negativ inverkan på tillgänglighetsaspekten i biblioteksverksamheten	Inte alls	Mycket allvarliga	4	Lämna in dispensansökan för att kunna bedriva bokbussverksamhet		Kulturchef		2016-12-31	
Utveckla Umeås offentliga rum genom att initiera och genomföra konstnärliga gestaltningar för att bidra till stadsutveckling utifrån ett estetiskt perspektiv. Verka för att attraktiva stads- och kulturmiljöer skapas och bevaras.	Risken finns att ärenden som behandlar stads- och kulturmiljöer inte kommer till Kulturnämndens kännedom, vilket försvårar ett efterfrågat inflytande i dessa processer	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Kommunövergripande samverkan i aktuella stads/kulturmiljö frågor		Kulturchef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Kommunstyrelse 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Umeås tillväxt ska klaras med bibehållen social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050	Brist på tillgång till verksamhetsmark	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Skapa förståelse och beredskap för behovet av planlagd mark	Dialog med kommunledning för att skapa förståelse och beredskap för behovet av planlagd verksamhetsmark.	Tillväxtdirektör	●	2016-12-31	●
Vi ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen i Umeå genom tillväxt i näringslivet i samverkan med näringsliv, universitet mfl	Att nya utvecklingsprojekt finansierade genom EU-program inte kommer beviljas för nästa programperiod. EU-projekt är en viktig motor för att kunna genomföra utveckling samt personella- och materiella investeringar.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Bevaka strukturfonderna nästa programperiod 2014-2020	Bevaka strukturfondernas nästa programperiod, 2014 - 2020, för de program som är lämpliga. Fånga upp utvecklingsidéer i regionen som kan vara lämpliga att bedriva i projektform och finna partners för det.	Nä-livs.chef	●	2016-12-31	●
Vi ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen i Umeå genom tillväxt i näringslivet i samverkan med näringsliv, universitet mfl	Brist på kommunala ekonomiska medel för utvecklingsprojekt och särskilda satsningar.	Möjligt	Allvarliga	9	Medverka till tillväxt och utveckling i kommunen	Dialog med kommunledningen för att skapa förståelse för enhetens betydelse för att medverka till tillväxt och utveckling i kommunen.	Nä-livs.chef	●	2016-12-31	●
Öka brukaryttan och effektivisera servicen genom att utveckla processer, samordna, stödja och leda verksamheterna	Nyckelpersoner slutar (t ex pensioneringar) Personal med rätt kompetens kan inte rekryteras, vilket resulterar i sämre kvalitet på utförda tjänster.	Möjligt	Allvarliga	9	Plan för personalplanering som uppdateras löpande	Bra arbetsmiljö, god löneutveckling, utvecklande arbetsuppgifter, möjligheter till kompetensutveckling.	Mex-chef	●	2016-12-31	●
Öka brukaryttan och effektivisera servicen genom att utveckla processer, samordna, stödja och leda verksamheterna	Specialiserade nyckelpersoner medför hög sårbarhet	Troligt	Allvarliga	12	Tydliggöra arbetsbeskrivningarna	Tydliggöra arbetsbeskrivningarna vid utvecklingssamtalen. I så stor omfattning som möjligt undvika att endast en person i kommunen kan en specifik arbetsuppgift.	Mex-chef	●	2016-12-31	●

Internkontrollrapport Miljö- & hälsoskyddsnämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Budget i balans	Att skatteverkets regler för gåvor och representation inte följs	Möjligt	Mindre, men kontrollerbara	6	Följa skatteverkets regler för gåvor och representation	Informera om gällande regler och kontrollera genom stickprov	Miljö/hälsosche f		2016-12-31	
Tillsyns- och kontrollarbetet ska utformas så att det samlade tillsynsbehovet minskar.	Långtidssjukskrivning i små arbetsenheter	Möjligt	Allvarliga	9	Delat förvalterskap där behov av arbetsinsats är hög	Ökad flexibilitet i arbetsbeskrivningar. Bra arbetsmiljö med tidiga insatser	MoHN		2016-12-31	
Tillsyns- och kontrollarbetet ska utformas så att det samlade tillsynsbehovet minskar.	Personer med nyckelkunskap slutar	Möjligt	Allvarliga	9	Åtgärder för att vara en attraktiv arbetsgivare	Bra arbetsmiljö, god löneutveckling, goda möjligheter till kompetensutveckling och möjlighet till karriärutveckling inom verksamheten.	MoHN		2016-12-31	

Internkontrollrapport Teknisk nämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Attraktiv stad, Umeås utomhusmiljöer ska ha hög kvalitet, de ska erbjuda vackra, trygga, rena och hållbara miljöer, varje dag för alla	Översiktsplanerna ställer in riktningen mot en hållbar tätare stad. Förtätningen innebär nya utmaningar då konkurrensen om ytornas användning ökar. Alla stadens funktioner måste få utrymme, bebyggelse skapas parallellt med grönområden, torg och mötesplatser. Här är även viktigt med utrymme för drift av staden, t ex att plats finns för snöupplag. Viktigt att stadens ambitionsnivåer är möjliga att genomföra och resurser sätts av för byggande och drift utifrån den kvalitetsnivå kommunen vill uppnå.	Troligt	Allvarliga	12	Aktiva o pedagogiska disk om hur framtidens allm platser ska anv.	Aktiva och pedagogiska diskussioner om hur framtidens allmänna platser ska användas	Chef Gator Parker		2016-12-31	
Attraktiv stad, Umeås utomhusmiljöer ska ha hög kvalitet, de ska erbjuda vackra, trygga, rena och hållbara miljöer, varje dag för alla	Inom många tekniska områden utbildas få, kommande pensionsavgångar är stora och konkurrensen på marknaden hård. Då förutsättningarna förändras, arbetsbelastningen ökar i kombination med att behöva möta missnöje från allmänheten finns risk att vi tappar kompetent personal, och får svårare att rekrytera.	Möjligt	Extraordinära	15	Kontinuerligt arbeta med att bli en mer attraktiv arbetsgivare	Kontinuerligt arbeta med att bli en mer attraktiv arbetsgivare	Chef Gator Parker		2016-12-31	
Effektivt lokalutnyttjande. Alla verksamheter ska se över möjligheterna att begränsa lokalkostnaderna genom att minska ytor, anpassa uppvärmning och städning, sänka elkostnader mm	Att lokalerna inte blir ändamålsenliga, arbetsmiljöproblem uppstår samt svårigheter att klara driften	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Utarbeta behovsunderlag utifrån prod./servering på minsta yta	Utarbeta behovsunderlag utifrån produktion/servering på minsta yta för olika utrymmen och typ av kök	Måltidschef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Teknisk nämnd 2016

Hållbar stad - Att arbeta aktivt för klimatsmarta lösningar, en ökad användning av hållbara färdssätt, byggande med livscykelperspektiv samt minskad energianvändning i kommunens egen drift av staden	Fastighet arbetar systematiskt med att minska energianvändningen i fastigheterna. Vid de analyser som är gjorda är nästa område att arbeta med fastighetsel (verksamhet) vilket inte sjunkit något nämnvärt.	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Öka medvetenheten om energianvändningen	Fastighet arbetar med att öka medvetenheten genom gemensamma utbildningsinsatser, visualiseringsprojekt, samarbete med kommunens miljö- och klimatrådgivare.	Fastighetschef		2016-12-31	
Stöd och service - Valfungerande interna verksamheter med tydliga uppdrag och mandat utifrån standardiserade och effektiva processer så att den kommunala verksamheten har rätt förutsättningar för sitt uppdrag	Att verksamheterna inte nyttjar IT's kompetens vid verksamhetsutveckling med stort inslag av IT.	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Arbeta enligt framtagen modell för IT-upphandlingar		IT-chef		2016-12-31	
Stöd och service - Valfungerande interna verksamheter med tydliga uppdrag och mandat utifrån standardiserade och effektiva processer så att den kommunala verksamheten har rätt förutsättningar för sitt uppdrag	Att verksamheterna inte har kännedom om de tjänster/kompetenser IT tillhandahåller samt inte nyttjar dessa.	Möjligt	Allvarliga	9	För att ytterligare höja produktiviteten och kvaliteten	För att ytterligare höja produktiviteten och kvaliteten driver IT ett arbete som syftar till att bli tydligare på att paketera erbjudanden i form av tjänster. Tjänsterna kommer att tas fram i nära samarbete med verksamheterna inom Umeå Kommun	IT-chef		2016-12-31	
Stöd och service - Valfungerande interna verksamheter med tydliga uppdrag och mandat utifrån standardiserade och effektiva processer så att den kommunala verksamheten har rätt förutsättningar för sitt uppdrag	Kommunen avser ta bort all intern fakturering och övergå till anslagsfinansierad verksamhet vilket innebär bl a att inga hyror ska skickas ut, förändrat arbetssätt och uppdrag för fastighet.	Troligt	Mycket allvarliga	16	Lokalstyrdokument måste omarbetas	Lokalstyrdokument måste omarbetas, ett antal rutiner måste omarbetas, hyror, förvaltaruppdrag mm	Fastighetschef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Teknisk nämnd 2016

Stöd och service - Väl fungerande interna verksamheter med tydliga uppdrag och mandat utifrån standardiserade och effektiva processer så att den kommunala verksamheten har rätt förutsättningar för sitt uppdrag	Att verksamheterna inte har kännedom om de tjänster/kompetenser IT tillhandahåller samt inte nyttjar dessa	Föga troligt	Mindre, men kontrollerbara	4	Verka för att få etablera kontakt med ledningsgrupper	Verka för att få etablera kontakt med ledningsgrupper och deltagande i styrgrupper	IT-chef		2016-12-31	
Umeås tillväxt ska klaras med bibehållen social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050	Att det inte finns tillräckligt med resurser för att köpa ekologiska livsmedel	Troligt	Mycket allvarliga	16	Se över matsedlar och inköp, omvärldsbevakning	Se över matsedlar och inköp. Omvärldsbevakning hur andra lyckas, samt anpassa upphandlingar.	Måltidschef		2016-12-31	
Umeås tillväxt ska klaras med bibehållen social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050	I en större stad tillkommer ytor att sköta men även mer slitage på befintliga miljöer när fler invånare i en tätad stad vill, ska och behöver använda stadens offentliga rum. Högre driftskostnader per yta, men kostnaden per invånare kan minska.	Nästan säkert	Extraordinära	25	Ta fram prioriteringar inom drift och underhåll, bättre planering	Intensivt arbeta med att ta fram nya prioriteringar inom drift och underhåll, och på sikt en god planering där driftsaspekter uppmärksammas i planeringsskedet	Chef Gator Parker		2016-12-31	
Väl fungerande vardagsliv - En väl fungerande, säker och trygg vardag för alla medborgare ska skapas med effektiva metoder som säkrar infrastrukturens tillgänglighet året om	Brist på personal för att upprätthålla styrkor med beredskapsbrandmän (deltidsbrandmän)	Troligt	Mycket allvarliga	16	Omvärldsbevaka för att hitta lösningar på personalbrist	Omvärldsbevaka i övriga Sverige med likartade problem för att gemensamt försöka hitta goda lösningar på personalbrist deltidbrandmän.	Brandchef		2016-12-31	

Internkontrollrapport Äldrenämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Svårigheter att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens	Möjligt	Extraordinära	15	Aktiviteter enligt framtagen kompetensförsörjningsplan		Äldreomsorgsdirektör	●	2016-12-31	●
<ul style="list-style-type: none"> Följer den framtagna aktivitetsplanen. 								●		
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i dialog med personer som erhåller stöd och omsorg från nämndens verksamheter samt deras närstående	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Aktivt arbeta med värdegrund och bemötande i verksamheten		Äldreomsorgsdirektör	●	2016-12-31	●
<ul style="list-style-type: none"> Det pågår ett arbete med dialog kring den kommungemensamma värdegrunden och samtidigt arbetar verksamheten med att implementera ett personcentrerat arbetssätt utifrån den nationella värdegrunden för äldreomsorg. Ett arbete med äldreomsorgens företagskultur som har sin grund i den kommungemensamma värdegrunden har genomförts med ledningsgruppen och kommer att implementeras i verksamheten under 2017. Dialoger förs kontinuerligt på APT. 								●		
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i dialog med personer som erhåller stöd och omsorg från nämndens verksamheter samt deras närstående	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Brukar- och närståendemöten ska anordnas regelbundet		Äldreomsorgsdirektör	●	2016-12-31	●
<ul style="list-style-type: none"> Verksamhetens rutin är att varje boendeenhet ska genomföra brukar- och närståendemöten två gånger/år. Uppföljning för att säkerställa att det sker görs. 								●		
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i information om och inom verksamheten	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Informationsflöde inom verksamheten	Säkerställ att det finns ett bra informationsflöde inom verksamheten (ex från chef till medarbetare, mellan medarbetare)	Äldreomsorgsdirektör	●	2016-12-31	●
<ul style="list-style-type: none"> Strukturer för informationsöverföring finns genom till exempel APT, andra träffar och via gemensam plats i Share-point. Att alla medarbetare får tillgång till egen e-post bedöms förbättra kommunikationsöverföringen ytterligare. 								●		
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Svårigheter att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens	Möjligt	Extraordinära	15	Kompetensutveckling enligt framtagen plan	Avser utvecklingsplan kompetens	Äldreomsorgsdirektör	●	2016-12-31	●
<ul style="list-style-type: none"> Utbildningsplan framtagen och fastställd. 								●		

Internkontrollrapport Äldrenämnd 2016

Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Hög sjukfrånvaro	Möjligt	Extraordinära	15	Minska sjukfrånvaro	Arbeta enligt plan från Arbetsmiljö och hälsa avseende systematiskt arbetsmiljöarbete	Äldreomsorgsdirektör		2016-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> Sjukfrånvaron totalt har ökat under året men den plan som tagits fram följs. Chefer har utbildats i systematiskt arbetsmiljöarbete utifrån AFS 2015:4. Tillsammans med arbetsmiljö och hälsa görs månatlig uppföljning av sjukfrånvaro för att tidigt kunna vidta åtgärder. 										
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i information om och inom verksamheten	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Säkerställ information om verksamheten	Säkerställ att informationen är tillgänglig och anpassad efter personers olika behov	Äldreomsorgsdirektör		2016-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> Informationen om vård- och omsorgsboende på Umeå kommuns webb är uppdaterad och följer Umeå kommuns ritlinjer kring tillgänglighet. Information finns i Hallå senior, som skickas ut till alla invånare 65 år och uppåt boendes i Umeå kommun <p>Information om verksamheten ges i samband med inflyttning och vid uppstart av insatser.</p>										
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i dialog med personer som erhåller stöd och omsorg från nämndens verksamheter samt deras närstående	Föga troligt	Mycket allvarliga	8	Säkerställa inflytande på individnivå	Genom praktisk professionell planering, PPP	Äldreomsorgsdirektör		2016-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> Implementeringen av praktisk professionell planering genomförs enligt framtagen tidsplan. Den enskildes inflytande säkerställs genom att en aktuell genomförandeplan är grunden i den praktiska professionella planeringen. 										
Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt	Brister i information om och inom verksamheten	Möjligt	Mycket allvarliga	12	Umeå kommuns åtagande som förvaltningsområde	Säkerställ att Umeå Kommuns åtagande som förvaltningsområde för finska och samiska följs	Äldreomsorgsdirektör		2016-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> Utöver mer regelbundet arbete i de samråd som sker med utsedda referensgruppen för minoriteterna så har fokus varit att utveckla Träffpunkt i för finsktalande personer. Den behöver en uthållighet i att fortsätta finna sin form och för att utöka antalet medverkande. Det finns en samisk träffpunkt en gång/vecka. Samisk kultur som aktivitet i två steg har genomförts vid 10 vård- och omsorgsboenden. Produktion av webbutbildning till Socialtjänstens samtliga medarbetare har påbörjats och slutförs i början av 2017 för start i användande och implementering andra halvan av 2017. Hemtjänst på finska och vård- och omsorgsboende med en särskild enhet med finsktalande personal erbjuds 										

Internkontrollrapport Överförmyndarnämnd 2016

Mål/krav	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Rubrik	Aktivitet/Åtgärd	Ansvar	Riskminimering	Slutdatum	Status
Vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina liv	Hög arbetsbelastning och processer där back-up inte är tillfredställande. Detta skapar en sårbarhet	Möjligt	Mindre, men kontrollerbara	6	Processkartläggning	Processkartläggning	Överförmyndarrchef		2016-12-31	
Vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina liv	Ställföreträdare med många uppdrag kan leda till problem om dessa tex på grund av sjukdom inte kan fullgöra sina uppdrag.	Möjligt	Mindre, men kontrollerbara	6	Rekrytering av ställföreträdare med rätt kompetens	Rekrytering av ställföreträdare med rätt kompetens	Överförmyndarrchef		2016-12-31	
Vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina liv	Nyckelpersoner slutar, viktigt med rutinbeskrivningar	Möjligt	Allvarliga	9	Rutinbeskrivningar	Rutinbeskrivningar	Överförmyndarrchef		2016-12-31	

Diarienumr: KS-2016/00825

Nya Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

att anta Umeå kommuns nya Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet.

Ärendebeskrivning

En översyn av styrdokumenterna har genomförts och kommunfullmäktige beslutade anta en ny "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" 2016-11-19. Policyn detaljeras genom regler och riktlinjer för finansiell verksamhet samt i en separat delegationsordning som antas av kommunstyrelsen. Inga större principiella förändringar föreslås. Syftet med översynen har varit att förtydliga dokumentstrukturen och intentionerna med finansförvaltningen.

Beslutad "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" beskriver de övergripande ramar som ska genomsyra den finansiella verksamheten i kommunen och kommunens majoritetsägda bolag.

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten.
2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar.
3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna.
4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor.
5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2016/00825

6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras.

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten

Tillgodose behovet av finansiering innebär att säkerställa tillgång till kapital på marknaden. Umeå kommun finansierar sin skuldportfölj i huvudsak via sitt medlemskap i Kommuninvest samt via andra aktörer på kapitalmarknaden. För att säkerställa betalningskapaciteten ska all extern upplåning, placering och liknande finansiella affärer göras av internbanken.

Upplåning i spekulativt syfte är inte tillåtet, det vill säga att låna upp medel för placering vars enda syfte är att skapa vinster. Kommunen ska ha en restriktiv inställning till borgensengagemang och borgensåtagande kan endast ske efter beslut i kommunfullmäktige.

2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar

För att få så goda villkor som möjligt inom ramarna för fastställda riktlinjer och regler förvaltas skulderna i en koncerngemensam portfölj. Inom beslutade regler och riktlinjer ska bästa möjliga upplåningskostnad och avkastning på placerat kapital uppnås. Koncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet. Eventuell överskottslikviditet hos någon part inom koncernen ska användas till att minska kommunkoncernens skuld.

3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna

Organisatoriskt ligger internbanken under kommunstyrelsen. Internbankens uppgift är att praktiskt hantera koncernens gemensamma skuldförvaltning, likviditetsflöden samt de finansiella risker som är kopplade till finansverksamheten.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2016/00825

4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor

De risker som uppstår inom finansverksamheten ska identifieras och begränsas genom en aktiv finansförvaltning. Riskerna är finansieringsrisk, ränterisk, valutarisk, motpartsrisk samt operativ risk.

Finansieringsrisk är risken att inte vid varje tillfälle ha tillgång till nödvändig finansiering eller om finansiering endast kan göras till mycket ofördelaktiga villkor.

Ränterisk är risken för negativa resultateffekter på grund av inte önskvärda ränterörelser. För att begränsa resultateffekterna ska skuldportföljens ränteförfall också spridas på olika löptider.

Valutarisk är risken att förändringar i valutakurser påverkar kommunkoncernens resultat negativt.

Motpartsrisk är risken att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser i samband med en finansiell transaktion.

Operativ risk är risken att utsättas för förluster på grund av bristfälliga rutiner och oegentligheter.

Månadsrapportering till kommunstyrelsen skapar transparens och god insyn i finansverksamheten. Rapporten följer upp utfall mot budget och fastställda limiter samt innehåller beskrivningar som förklarar avvikelser från norm vad avser finansierings- och ränterisk.

5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden

I de fall UKF styrelse avser att uppta egna lån på den externa marknaden ska finanskommittén först värdera om synnerliga skäl föreligger. Synnerliga skäl föreligger då externa villkor medför att det är fördelaktigare för kommunkoncernen att UKF frångår upplåning via internbanken.

Dokumentation avseende värdering av synnerliga skäl ska bifogas till ärendet.

6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras

Kommunfullmäktiges ansvar och kommunstyrelsens uppdrag.

Kommunfullmäktige

- ansvarar för kommunkoncernens finansiella verksamhet

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2016/00825

- fastställer "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern"
- beslutar om utlåning och borgen till externa parter
- fastställer årligen kreditramarna för hela kommunkoncernen
- fastställer den procentuella storleken på räntepåslag med hänsyn till EU:s regler om stadsstöd (borgensavgift)
- beslutar i principiella frågor

Kommunstyrelsen har fullmäktiges uppdrag att

- ansvara för kommunens medelsförvaltning
- fastställa och årligen revidera "Finansiella regler och riktlinjer"
- besluta om publika låneprogram
- delegera befogenheter inom finansverksamheten
- utöva sin uppsiktsplikt över finansverksamheten genom internbankens månadsrapportering

Beslutsunderlag

Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Beredningsansvariga

Lennart Malm, Budget- och finanschef

Susanne Aidanpää, Ekonomidirektör

Beslutet ska skickas till

Lennart Malm, budget- och finanschef

Susanne Aidanpää, ekonomidirektör

Susanne Aidanpää
ekonomidirektör

Anna Westerlund
controller

§ 81

Diariernr: KS-2016/00825

Nya regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta Umeå kommuns nya Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet.

Ärendebeskrivning

En översyn av styrdokumenterna har genomförts och kommunfullmäktige beslutade anta en ny "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" 2016-11-19. Policyn detaljeras genom regler och riktlinjer för finansiell verksamhet samt i en separat delegationsordning som antas av kommunstyrelsen. Inga större principiella förändringar föreslås. Syftet med översynen har varit att förtydliga dokumentstrukturen och intentionerna med finansförvaltningen.

Beslutad "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" beskriver de övergripande ramar som ska genomsyra den finansiella verksamheten i kommunen och kommunens majoritetsägda bolag.

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten.
2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar.
3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna.
4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor.

5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden
6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras.

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten

- Tillgodose behovet av finansiering innebär att säkerställa tillgång till kapital på marknaden. Umeå kommun finansierar sin skuldportfölj i huvudsak via sitt medlemskap i Kommuninvest samt via andra aktörer på kapitalmarknaden. För att säkerställa betalningskapaciteten ska all extern upplåning, placering och liknande finansiella affärer göras av internbanken.
- Upplåning i spekulativt syfte är inte tillåtet, det vill säga att låna upp medel för placering vars enda syfte är att skapa vinster. Kommunen ska ha en restriktiv inställning till borgensengagemang och borgensåtagande kan endast ske efter beslut i kommunfullmäktige.

2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar

- För att få så goda villkor som möjligt inom ramarna för fastställda riktlinjer och regler förvaltas skulderna i en koncerngemensam portfölj. Inom beslutade regler och riktlinjer ska bästa möjliga upplåningskostnad och avkastning på placerat kapital uppnås.
- Koncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet. Eventuell överskottslikviditet hos någon part inom koncernen ska användas till att minska kommunkoncernens skuld.

3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna

-

- Organisatoriskt ligger internbanken under kommunstyrelsen. Internbankens uppgift är att praktiskt hantera koncernens gemensamma skuldförvaltning, likviditetsflöden samt de finansiella risker som är kopplade till finansverksamheten.

-
- **4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor**

- De risker som uppstår inom finansverksamheten ska identifieras och begränsas genom en aktiv finansförvaltning. Riskerna är finansieringsrisk, ränterisk, valutarisk, motpartsrisk samt operativ risk.
- **Finansieringsrisk** är risken att inte vid varje tillfälle ha tillgång till nödvändig finansiering eller om finansiering endast kan göras till mycket ofördelaktiga villkor.
- **Ränterisk** är risken för negativa resultateffekter på grund av inte önskvärda ränterörelser. För att begränsa resultateffekterna ska skuldportföljens ränteförfall också spridas på olika löptider.
- **Valutarisk** är risken att förändringar i valutakurser påverkar kommunkoncernens resultat negativt.
- **Motpartsrisk** är risken att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser i samband med en finansiell transaktion.
- **Operativ risk** är risken att utsättas för förluster på grund av bristfälliga rutiner och oegentligheter.
- Månadsrapportering till kommunstyrelsen skapar transparens och god insyn i finansverksamheten. Rapporten följer upp utfall mot budget och fastställda limiter samt innehåller beskrivningar som förklarar avvikelser från norm vad avser finansierings- och ränterisk.

5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden

I de fall UKF styrelse avser att uppta egna lån på den externa marknaden ska finanskommittén först värdera om synnerliga skäl föreligger. Synnerliga skäl föreligger då externa villkor medför att det är fördelaktigare för kommunkoncernen att UKF frångår upplåning via internbanken.

Dokumentation avseende värdering av synnerliga skäl ska bifogas till ärendet.

6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras

Kommunfullmäktiges ansvar och kommunstyrelsens uppdrag.

- Kommunfullmäktige
  - ansvarar för kommunkoncernens finansiella verksamhet
  - fastställer "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern"
  - beslutar om utlåning och borgen till externa parter
  - fastställer årligen kreditramarna för hela kommunkoncernen
  - fastställer den procentuella storleken på räntepåslag med hänsyn till EU:s regler om stadsstöd (borgensavgift)
  - beslutar i principiella frågor
- Kommunstyrelsen har fullmäktiges uppdrag att
  - ansvara för kommunens medelsförvaltning
  - fastställa och årligen revidera "Finansiella regler och riktlinjer"
  - besluta om publika låneprogram
  - delegera befogenheter inom finansverksamheten
  - utöva sin uppsiktsplikt över finansverksamheten genom internbankens månadsrapportering

Beslutsunderlag

Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Beredningsansvariga

Lennart Malm, Budget- och finanschef
Susanne Aidanpää, Ekonomidirektör

Beslutet ska skickas till

Lennart Malm, budget- och finanschef
Susanne Aidanpää, ekonomidirektör

Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Dokumentnamn: Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet		
Dokumentansvarig: Ekonomidirektör, ekonomifunktionen		Dokumentdatum: [20XX-XX-XX]
Godkänd av: [Förnamn Efternamn, organisatorisk enhet vid behov]	Version: [1.0]	Reviderad: [20XX-XX-XX]

Innehåll

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten	4
1.1 Upplåning	4
1.2 Utlåning	4
1.3 Likviditetsplanering	4
2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar	5
3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna	5
4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor	5
4.1 Finansieringsrisk	5
4.2 Ränterisk.....	6
4.3 Valutarisk.....	6
4.4 Finansiell motpartsrisk	7
4.5 Operativ risk	7
4.6 Uppföljning och rapportering.....	7
5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden.....	8
5.1 Synnerliga skäl.....	8
6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras.....	8
Finansverksamhetens roller och uppdrag beskrivs nedan.	8
6.1 Kommunfullmäktige	8
6.2 Kommunstyrelsen	9
6.3 Ekonomidirektören.....	9
6.4 Finanschefen	9
6.5 Internbanken	10
6.6 Umeå Kommunföretag AB	10

6.7 Majoritetsägda bolag	10
6.8 Andelsägda bolag	10
6.9 Finanskommitté.....	10

Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet

Finanspolicy för Umeå kommunkoncern beskriver de övergripande ramar som ska genomsyra den finansiella verksamheten i kommunen och dess majoritetsägda bolag. Policyn detaljeras genom nedanstående regler och riktlinjer som på uppdrag av kommunfullmäktige beslutas av kommunstyrelsen.

1. Finansverksamheten ska tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten

Inom beslutade regler och riktlinjer ska bästa möjliga upplåningskostnad och avkastning på placerat kapital uppnås.

1.1 Upplåning

All extern upplåning, placering och liknande finansiella affärer ska utföras av internbanken i kommunens namn via delegation. Alternativa finansieringslösningar som till exempel leasing ska hanteras enligt samma regler som gäller för övrig upplåning. För de kommunala bolagen gäller att leasingbelopp upp till 5 mnkr per totalt "affärsupplägg" beslutas av varje part, medan belopp därutöver ska stämmas av med och beslutas av UKF och internbanken.

Upplåning i spekulativt syfte är inte tillåtet, det vill säga att låna upp medel för placering vars enda syfte är att skapa vinster.

1.2 Utlåning

Utlåning med externt upplånade medel kan ske till interna och av kommunfullmäktige godkända externa motparter. Intern utlåning sker till kommunen och kommunens majoritetsägda bolag.

Kommunfullmäktige fastställer kreditramarna för hela kommunkoncernen. UKF i sin tur beslutar om kreditlimiter för bolag som ingår i UKF-koncernen. UKF-styrelse har befogenheter att omfördela kreditlimiter mellan bolag som ingår i UKF-koncernen, om särskilda behov uppstår under verksamhetsåret.

Räntevillkoren för den interna utlåningen är:

- internbankens självkostnad för den externa skuldportföljen
- ett rörligt räntepåslag med hänsyn till EU:s regler om stadsstöd (borgensavgift), vars nivå årligen beslutas av kommunfullmäktig för kommunens majoritetsägda bolag

Kommunen ska ha en restriktiv inställning till borgensengagemang. Borgensåtagande kan endast ske efter beslut i kommunfullmäktige.

1.3 Likviditetsplanering

Internbanken ansvarar för planering och uppföljning av kommunens likviditet. Varje bolag hanterar sin egen likviditetsplanering och rapporterar till internbanken tertialvis.

2. Koncernperspektivet ska vara vägledande för att säkra optimala villkor och lösningar

För att få så goda villkor som möjligt inom ramarna för fastställda riktlinjer och regler förvaltas skulderna i en koncerngemensam portfölj.

Koncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet. Eventuell överskottslikviditet hos någon part inom koncernen ska användas till att minska kommunkoncernens skuld.

Kommunkoncernens kassaflöde ska samlas i ett gemensamt koncernkonto- och girossystem som koordineras och administreras av interbanken. Det gemensamma koncernkontosystemet upprättas hos upphandlad bank. Att öppna bankkonton utanför koncernkontosystemet kräver tillstånd av interbanken.

3. Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna

Organisatoriskt ligger internbanken under kommunstyrelsen. Det är internbankens uppgift att praktiskt hantera den koncerngemensamma skuldportföljen, likviditetsflöden samt de finansiella risker som är kopplade till finansverksamheten.

4. Finansverksamheten ska begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor

4.1 Finansieringsrisk

Finansieringsrisk är risken att inte vid varje tillfälle ha tillgång till nödvändig finansiering eller om finansiering endast kan göras till ofördelaktiga villkor.

Regler:

- Högst 50 procent av totala kreditvolymen får förfalla till lösen inom närmaste år.
- En spridning av förfallen ska generera en genomsnittlig kapitalbindning mellan 1,25–2,5 år, med norm 1,5 år. Avvikelse från 1,5 år ska beskrivas och rapporteras i finansrapport.
- En likviditetsreserv på 300 mnkr ska hållas. Vid utnyttjande av denna ska omedelbart en plan på återställande av likviditetsreserven upprättas.
- God planering och rapportering ska minimera risk att betala förtidslösenränta.

4.2 Ränterisk

Ränterisk är risken för negativa resultateffekter på grund av inte önskvärda ränterörelser. För att begränsa resultateffekterna ska skuldportföljens ränteförfall spridas på olika löptider.

Krediter som inom ett avgränsat projekt succesivt ackumulerar en totalvolym, till exempel ett byggnadskreditiv, får undantas från ränteriskreglerna under uppbyggnadstiden.

Undantag gäller även för hela eller större delen av ett företags kreditportfölj när ägaren beslutat om försäljning av hela eller större delen av företaget.

Regler:

- Ränteförfall inom 0–1 år får vara lägst 20 procent och högst 50 procent av den totala skulden med en norm på 30 procent. Avvikelse från norm ska beskrivas och rapporteras i finansrapport.
- Den genomsnittliga räntebindningstiden för skuldportföljen ska ligga inom intervallet 3–6 år med en norm på 4 år. Avvikelse från norm ska beskrivas och rapporteras i finansrapport.
- Lån eller derivat som säkringsinstrument med räntebindning längre än 10 år ska motiveras och dokumenteras i finansrapport.
- Tillåtna säkringsinstrument är ränteswapar, ränteoptioner, valutaswapar, eller kombinationer och terminsvarianter av dessa. Som en del av kommunens ränteriskhantering ingår att säkringsinstrumenten kan ersättas eller överflyttas till andra säkringsinstrument med syfte att åstadkomma en jämn och stabil räntekostnad över tiden.
- Det är inte tillåtet att ställa ut optioner i nya avtal.
- Vid finansiering får total nettovolym derivatpositioner vid varje tidpunkt inte överstiga totalvolymen krediter.

4.3 Valutarisk

Valutarisk är risken att förändringar i valutakurser påverkar kommunkoncernens resultat negativt. Vid regelbundna in- och utflöden i utländsk valuta ska valutasäkring främst ske genom matchning i ett valutakonto. Enstaka större betalningar med valutarisk där betalningen är känd ska valutasäkras vid affärstillfället.

Regler:

- Finansiering i utländsk valuta är tillåtet endast under förutsättningar att alla flöden kopplade till finansieringen valutasäkras vid affärstillfället.
- Placering av medel med valutaexponering förutsätter särskilt beslut i kommunfullmäktige.

4.4 Finansiell motpartsrisk

Motpartsrisk är risken att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser i samband med en finansiell transaktion. Internbanken bör eftersträva att sprida sin upplåning och räntesäkring mellan olika motparter.

Regel:

- Vid affärsuppgörelser som avser lån, derivat och extern placering av likvida medel ska motpartens långa kreditvärdighet hos kreditvärderingsinstitutet Moody's vara lägst A2 eller hos Standard & Poor's lägst A-.

4.5 Operativ risk

Operativ risk är risken att utsättas för förluster på grund av bristfälliga rutiner och/eller oegentligheter.

Internbanken ska ha ett väl definierat ansvar inom organisationen, befattningsbeskrivningar, rutinbeskrivningar och tydliga rapporteringsvägar. Dokumentationen ska vara uppdaterad och väl känd av personalen.

Ur kontrollsynpunkt ska ingen person ensam kunna handlägga en transaktion från affärsuppgörelse till affärsadministration. Internbanken ska ha en definierad arbetsfördelning där funktionsåtskillnaden är tydlig mellan dem som verkställer affärer och dem som kontrollerar och administrerar affären. Arbetsuppgifterna ska vara personoberoende.

Det ska finnas ett finanssystem som stöder hanteringen av finansiella risker och som kan bidra till att minimera risk för avsiktliga och/eller oavsiktliga fel som i sin tur kan orsaka förlust. Väl definierade behörigheter för finanssystemet ska säkerställa funktionsåtskillnaden och en backup rutin ska vara upprättad.

Kommunens stadsjurist bör medverka vid större avtalsuppgörelser, till exempel koncernkontoavtal, förvaltaravtal och ISDA-avtal.

4.6 Uppföljning och rapportering

För att kommunens ledning ska kunna utöva sin uppsiktsplikt ska en rapportering ske som möjliggör kontroll av att finansverksamheten följer policy och regler.

Rapporteringen ska skapa transparens och god insyn i finansverksamheten, följa upp utfall mot budget och fastställda limiter samt innehålla beskrivningar som förklarar avvikelser från norm vad avser finansierings- och ränterisk.

Regler:

- Uppföljning och rapportering ska ske månadsvis till kommunstyrelsen och tertial- och årsvis till kommunfullmäktige.
- Specifika eller avvikande händelser ska rapporteras utan tidsfördröjning till stadsdirektören och kommunstyrelsen.

5. UKF Styrelse kan besluta om undantag från dessa regler och bemyndiga företag inom UKF koncernen att om synnerliga skäl föreligger ta egna lån på den externa marknaden

I de fall UKF styrelse avser att uppta egna lån på den externa marknaden ska finanskommittén först värdera om synnerliga skäl föreligger. Dokumentation avseende värdering av synnerliga skäl ska bifogas till ärendet.

5.1 Synnerliga skäl

Synnerliga skäl föreligger då externa villkor medför att det är fördelaktigare för kommunkoncernen att UKF frångår upplåning via internbanken. Exempel på synnerliga skäl är om Skatteverket begränsar kommunala bolags avdragsrätt för räntor på lån från kommunen.

6. Kommunfullmäktige fastställer finanspolicyn och delegerar till kommunstyrelsen att fastställa regler och riktlinjer som årligen revideras

Finansverksamhetens roller och uppdrag beskrivs nedan.

6.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige

- ansvarar för kommunkoncernens finansiella verksamhet
- fastställer "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern"
- beslutar om utlåning och borgen till externa parter
- fastställer årligen kreditramarna för hela kommunkoncernen
- fastställer den procentuella storleken på räntepåslag med hänsyn till EU:s regler om stadsstöd (borgensavgift)
- beslutar i principiella frågor

6.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har fullmäktiges uppdrag att

- ansvara för kommunens medelsförvaltning
- fastställa och årligen revidera ”Finansiella regler och riktlinjer”
- besluta om publika låneprogram
- delegera befogenheter inom finansverksamheten
- utöva sin uppsiktsplikt över finansverksamheten genom internbankens månadsrapportering

Villkor och överenskommelser mellan parter inom kommunkoncernen, som inte regleras i denna policy eller i ”Finansiella regler och riktlinjer”, ska skriftligt dokumenteras i avtal eller annan handling och anmälas till kommunstyrelsen.

6.3 Ekonomidirektören

Ekonomidirektörens ansvar är att

- se till att den finansiella verksamheten bedrivs enligt finanspolicyn och de finansiella reglerna och riktlinjerna, samt rapportera avvikelser till kommunstyrelsen
- utse kommunens ledamöter i finanskommittén

6.4 Finanschefen

Finanschefens ansvar är att

- leda internbanksverksamheten
- säkerställa att den finansiella verksamheten bedrivs enligt finanspolicyn och de finansiella reglerna och riktlinjerna, samt rapportera eventuella avvikelser till ekonomidirektören
- bedöma behovet av och utarbeta uppdateringar av Finanspolicyn och de Finansiella reglerna och riktlinjerna.

6.5 Internbanken

Internbankens ansvar är att

- löpande bevaka de finansiella marknaderna
- operativt förvalta, samordna och administrera finansverksamheten
- konsolidera kommunkoncernens likviditetsplanering
- hjälpa kommunkoncernen i finansiella frågor
- tillhandahålla rapportering och information som kommunstyrelsen behöver för att fullgöra sin uppsiktsplikt
- administrera koncernkontosystemet

6.6 Umeå Kommunföretag AB

Umeå kommunföretags styrelse ansvarar för att

- identifiera och minimera risk
- finanspolicy och de finansiella reglerna och riktlinjerna följs
- besluta om kreditlimiter för bolag som ingår i UKF-koncernen
- utse kommunföretagens ledamöter till finanskommittén

6.7 Majoritetsägda bolag

Styrelse och vd i respektive bolag som omfattas av dessa regler och riktlinjer ansvarar för att

- identifiera och minimera risk
- finanspolicy och de finansiella reglerna och riktlinjerna följs
- planera likviditetsbehovet och rapportera tertialvis till Umeå kommuns ekonomifunktion

6.8 Andelsägda bolag

Vid ingång av avtal angående andelsägt bolag, ska kommunens företrädare verka för att Umeå kommunkoncerns finanspolicy i möjligaste mån beaktas, samt att avsteg från policy ska dokumenteras och rapporteras till kommunfullmäktige.

6.9 Finanskommitté

Finanskommittén är ett samarbetsorgan inom kommunkoncernen som består av representanter för kommunens ekonomifunktion och bolagskoncernen.

Finanskommittén ska vara rådgivande i kommunkoncernens strategiska finansfrågor.

2017-02-23

Kommunstyrelsens
arbetsutskott

Diariennr: KS-2017/00168

Delegationer för finansiering

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att tillstyrka delegationer för området Finansiering enligt bilaga

Ärendebeskrivning

Enligt "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" beslutad i kommunfullmäktige, ska kommunstyrelsen besluta om en delegationsordning. Till Umeå kommuns externa motparter är delegationen utformad utifrån angivna personer och dess befogenheter. Med anledning av en ett nya finansiella regelverk (Finanspolicy för Umeå kommunkoncern, Finansiella regler och riktlinjer) samt personalförändringar behövs nytt beslut av kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Delegationer

Beredningsansvariga

Susanne Aidanpää
Lennart Malm

Beslutet ska skickas till

Anna-Karin Nilsson
Lennart MalmSusanne Aidanpää
ekonomidirektörAnna-Karin Nilsson
portföljförvaltare

§ 82

Diariennr: KS-2017/00168

Delegationer för finansiering

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att tillstyrka delegationer för området finansiering enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Enligt "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" beslutad i kommunfullmäktige, ska kommunstyrelsen besluta om en delegationsordning. Till Umeå kommuns externa motparter är delegationen utformad utifrån angivna personer och dess befogenheter. Med anledning av en ett nytt finansiellt regelverk (Finanspolicy för Umeå kommunkoncern, Finansiella regler och riktlinjer) samt personalförändringar behövs nytt beslut av kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Delegationer

Beredningsansvariga

Susanne Aidanpää

Lennart Malm

Beslutet ska skickas till

Anna-Karin Nilsson

Lennart Malm

Bilaga: Delegationer

Bilaga till "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern"

Enligt "Finanspolicy för Umeå kommunkoncern" beslutad i kommunfullmäktige (kf) ska kommunstyrelsen (ks) som bilaga till denna policy besluta om detaljerade regler kallade "Regler och riktlinjer för finansiell verksamhet" samt en delegationsordning. Till Umeå kommuns externa motparter är delegationen utformad utifrån nedan angivna personer och dess befogenheter.

Beslut om, samt verkställande av beslutet genom undertecknande, <i>avtal och övriga handlingar</i> för Umeå kommuns räkning avseende ekonomi- och finansrelaterade områden, exklusive upphandlingsärenden, delegeras till två i förening	Susanne Aidanpää Monica Fryxå Lennart Malm
Beslut om affärsuppgörelse för Umeå kommuns räkning <i>avseende upplåning (inklusive leasing), utlåning, derivater och likviditetsförvaltning</i> enligt "Riktlinjer för Umeå kommuns finansiella verksamhet" och dess bilaga "Finansiella regler och ramar" delegeras till var för sig	Anna-Karin Nilsson Lennart Malm Susanne Aidanpää
För verkställande av beslut genom undertecknande av affärsavtal för Umeå kommuns räkning avseende <i>upplåning (inklusive leasing), utlåning, derivater och likviditetsförvaltning</i> utses den person som behörigt enligt ovan utfört affären tillsammans med ytterligare en av	Susanne Aidanpää Monica Fryxå Lennart Malm
KF har beslutat att borgensbelopp för externa krediter och garantier ska inrymmas i de kreditlimiter som KF årligen fastställer och delegerat verkställandet av beslutet till kommunstyrelsen med möjlighet till vidaredelegering. Verkställandet av beslutet genom undertecknande av handlingar delegeras härmed till två i förening	Susanne Aidanpää Monica Fryxå Lennart Malm
All övrig borgen, exklusive "social borgen", ska beslutas av Kf och verkställs därefter genom undertecknande av handlingar av två i förening	
Tecknande av <i>avtal, inom gällande ramavtal</i> , för Umeå kommuns räkning avseende hyres- och köpeavtal för kortterminaler samt för kortinlösen delegeras till var för sig	Siv Persson Christina Eriksson Monica Fryxå
Tecknande av avtal för kreditkort, inom gällande ramavtal, för Umeå kommuns räkning delegeras till var för sig	Gabrielle Eriksson Monica Fryxå Egil Nylén
Undertecknade av delgivningskvitton från Kronofogdemyndigheten för Umeå kommuns räkning delegeras till var för sig	Anna Lundberg Pia Bäckman Inga-Lill Bäckström Monica Fryxå

Dokumenttyp Delegation	Dokumentnamn Delegation, bilaga till Finanspolicy för Umeå kommunkoncern	Fastställd/Upprättad	Version
Dokumentägare Finansfunktionen	Dokumentansvarig Ekonomidirektör	Reviderad KS-2015/00209 §120	Giltighetstid
Dokumentinformation			

Diariennr: KS-2017/00183

Program för tillgänglighet i Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att sända Program för tillgänglighet i Umeå kommun på remiss till kommunens styrelser och nämner och andra berörda.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige fastställde år 2000 en handlingsplan för tillgänglighet och jämlikhet. Dokumentet har under perioden fungerat som styrdokument för det kommunala arbetet med tillgänglighetsfrågorna. Under år 2013 reviderades planen.

År 2016 togs beslut i kommunfullmäktige om att anta en strategisk plan som avser gälla mellan 2016-2028. Syftet med planen är att kommunen och andra organisationer samarbetar med en gemensam strategi och med långsiktighet för att nå uppsatta mål.

Umeå kommuns tillgänglighetsstrateg har i samarbete med andra tjänstepersoner i kommunen och Umeå kommuns funktionshinderråd, UFR, arbetat fram ett nytt program för tillgänglighet med prioriteringsområden fram till år 2020. Syfte med det är att på ett översiktligt sätt konkretisa den strategiska planen inom perspektivet tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet vänder sig till nämnder och verksamheter i Umeå kommun.

Funktionshinderrådet godkände programmet vid sitt sammanträde 2017-02-24. Det överlämnas nu till kommunstyrelsen för att remitteras till kommunens styrelser och nämnder och andra som kan vara berörda.

Beslutsunderlag

Program för tillgänglighet i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Ann-Margrethe Iseklint

Beslutet ska skickas till

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00183

Ann-Margrethe Iseklint
Tillgänglighetsstrateg

§ 83

Diariennr: KS-2017/00183

Program för tillgänglighet i Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att sända Program för tillgänglighet i Umeå kommun på remiss till kommunens styrelser, nämnder, bolag och andra berörda.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige fastställde år 2000 en handlingsplan för tillgänglighet och jämlikhet. Dokumentet har under perioden fungerat som styrdokument för det kommunala arbetet med tillgänglighetsfrågorna. Under år 2013 reviderades planen.

År 2016 togs beslut i kommunfullmäktige om att anta en strategisk plan som avser gälla mellan 2016–2028. Syftet med planen är att kommunen och andra organisationer samarbetar med en gemensam strategi och med långsiktighet för att nå uppsatta mål.

Umeå kommuns tillgänglighetsstrateg har i samarbete med andra tjänstepersoner i kommunen och Umeå kommuns funktionshinderråd, UFR, arbetat fram ett nytt program för tillgänglighet med prioriteringsområden fram till år 2020. Syfte med det är att på ett översiktligt sätt konkretisera den strategiska planen inom perspektivet tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet vänder sig till nämnder och verksamheter i Umeå kommun.

Funktionshinderrådet godkände programmet vid sitt sammanträde 2017-02-24. Det överlämnas nu till kommunstyrelsen för att remitteras till kommunens styrelser och nämnder och andra som kan vara berörda.

Beslutsunderlag

Program för tillgänglighet i Umeå kommun

Umeå kommun
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag
2017-03-07

Beredningsansvariga

Ann-Margrethe Iseklint

Beslutet ska skickas till

Kommunens styrelser, nämnder, bolag och andra berörda.

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Program för tillgänglighet i Umeå kommun

Innehållsförteckning

1. Umeå kommuns mål och vision

- 1.1 Bakgrund
- 1.2 Programmets syfte och upplägg
- 1.3 Definition tillgänglighet
- 1.3.1 Funktionsnedsättning och funktionshinder-begrepp under ständig utveckling
- 1.4 Mätbarhet och indikatorer

2. Samhällsnytta med tillgänglighetsarbete

- 2.1 Framgångsfaktorer för tillgänglighetsarbete
- 2.2 Mänskliga rättigheter (MR)
- 2.3 Demokratiska processer
- 2.4 Folkhälsa och tillgänglighet

3. Umeå kommuns fokusområden

- 3.1 Bemötande
- 3.2 Upphandling
- 3.3 Fysisk miljö
- 3.4 IT-information och kommunikation
- 3.5 Boende
- 3.6 Kultur och Fritid
- 3.7 Transporter
- 3.8 Utbildning
- 3.9 Arbete och Sysselsättning

1. Umeå kommuns mål och vision

1.1 Bakgrund

Umeå kommuns övergripande mål innebär att utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 invånare år 2050.

Målet nås genom att skapa förutsättningar för arbetstillfällen, utveckla kunskapsstaden med god utbildning och ett livslångt lärande, behålla vår ställning som internationell kulturstad, sträva efter att ha Sveriges bästa folkhälsa, barnfattigdomen ska halveras och vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv. Inom Umeå kommuns funktionshinderråd (UFR) finns även visionen om att Umeå kommun ska vara Sveriges tillgängligaste kommun år 2020. Målsättning riktar sig till all kommunal planering.

År 2016 togs beslut i kommunfullmäktige om att anta en [strategisk plan](#) som avser gälla mellan 2016-2028. Syftet med planen är att kommunen, och andra organisationer, samarbetar med en gemensam strategi och med långsiktighet för att nå uppsatta mål.

En ökad befolkningstillväxt innebär även att antal invånare med funktions-nedsättning kommer att öka, i synnerhet som antalet äldre i samhället blir fler. Det finns ingen exakt siffra på hur många människor som har funktionsnedsättning men enligt olika statistiska undersökningar rör det sig om cirka var sjätte invånare (15 %) av personer i arbetsför ålder. Detta skulle utifrån den beräknade befolkningsökningen för Umeå kommun, innebära att antalet människor som behöver god tillgänglighet kommer att öka från cirka 18 000 i skrivande stund till ca 30 000 år 2050.

1.2 Programmets syfte och uppbygg

Syfte med programmet är att på ett översiktligt sätt konkretisera den strategiska planen inom perspektivet tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Den vänder sig till nämnder och verksamheter i Umeå kommun.

Programmet innehåller prioriterade åtgärder inom tillgänglighet med syfte att implementera tillgänglighetsfrågorna i Umeå kommuns organisation. Varje nämnd väljer ut fokusområden som berör deras nämnd och redovisar årligen resultaten i funktionshinderrådet.

Ett annat viktigt syfte med planen är att den skall vara ett verktyg för tillgänglighetsarbetet både internt och externt.

Dokumentet indelas i olika fokusområden (kap 3.) för tillgänglighetsområden. Vissa områden berör alla verksamheter, medan andra är mera specifika för vissa verksamheter.

För varje avsnitt finns ett antal åtgärds punkter som kommunen behöver leva upp till för att följa konventioner, lagkrav och den egna antagna strategin. Åtgärds punkterna är förslag till förbättringar för att nå både mål och visioner.

Läs mer på:

- [Tänk till, gör rätt! Umeå kommuns tillgänglighets-strategi](#)

1.3 Definition Tillgänglighet

Ordet tillgänglighet kan i olika sammanhang betyda olika saker. I detta program handlar tillgänglighet om följande:

- Rättigheter och skyldigheter för människor med funktionsnedsättning.
- Hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för människor, oavsett funktionsförmåga.
- Mjukvara och hårdvara; där mjukvaran utgörs av attityder och bemötande, där hårdvaran exempelvis utgörs av tillgängliga byggnader, bussar och hemsidor.
- Olika funktionsvariationer hos befolkningen (ex. fysiska funktionsnedsättning, neuro-psykiatriska, syn, hörselnedsättningar, allergier).

1.3.1 Funktionsnedsättning och funktionshinder - begrepp under ständig utveckling

Personer med funktionsnedsättning är inte en enhetlig grupp utan är individer med olika typer av funktionsnedsättningar och i alla åldrar. Funktionshinder härrör från samspel mellan personer med funktionsnedsättningar och hinder som är betingade av attityder och miljöer. Hindren motverkar personernas deltagande i samhället på lika villkor som andra. I Umeå kommun ska en funktionsnedsättning inte bli ett funktionshinder.

1.4 Mätbarhet och indikatorer

De undersökningar som görs om tillgänglighet av myndigheten för delaktighet, MFD, besvaras i regel av tjänstepersoner. Här kan besvarandet samordnas och kvalitetsäkras, så enkäternas delegeras till tjänstepersoner som både har kunskap och ett tydligt mandat inom de olika verksamheterna.

Nämnderna redovisar årligen sitt arbete med programmet i Umeå funktionshinderråd.

Medarbetarenkäten är en bra möjlighet att följa upp tillgängligheten för anställda i Umeå kommun.

I Umeå kommun samordnas och redovisas vidare indikatorer för folkhälsa och tillgänglighet i livsmiljöbarometern.

Läs mer på:

- [Livsmiljöbarometern](#)

2. Samhällsnytta med tillgänglighetsarbete

2.1 Framgångsfaktorer för tillgänglighetsarbete

I Umeå kommun visar kommunuppföljningen och kommunrevisionen att det finns ett flertal förbättringsområden. Nedanför visas exempel på faktorer som har gett goda resultat i kommuner som ligger i framkant i tillgänglighetsarbete.

- Det finns en ambition och vilja i hela organisationen att arbeta med tillgänglighetsfrågorna. Det avspeglar sig i kommunens övergripande målsättningar och i strategiska dokument.
- Det finns en samordnande tjänsteperson på heltid med ett nätverk av personer som representerar samtliga verksamhetsområden och kommunala bolag (UKF).
- Samtliga nämnder och verksamheter formulerar tydliga tillgänglighetsmål med mätbara indikatorer så att regelbundna uppföljningar kan genomföras.
- Kommunen och dess verksamheter samverkar med funktionshinderrörelsen. Använder kommunala funktionshinderrådet, (UFR):
  - som remissinstans för verksamheternas egna planer
  - som rådgivande vid utredningar, övergripande styrande dokument och planer
  - gör rådet delaktigt i beslut
- Det finns en grundläggande kunskap hos alla anställda och politiker om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Diskrimineringslagen samt om strategin för tillgänglighet i kommunen. Nyckelpersoner har fördjupad kunskap. För nytillsatta politiker är målet att de ska ges utbildning vid ny mandatperiod.
- För funktionshinderrörelsens deltagare i Umeå kommunala funktionshinderråd, (UFR) ges utbildning/information om kommunens organisation och den kommunala beslutsprocessen.

2.2 Mänskliga rättigheter (MR)

Umeå kommun har undertecknat Aalborgåtagandena vilket innebär att arbetet mot en hållbar stad samlas och struktureras och följs upp i Livsmiljöboksut.

Social hållbarhet innefattar t.ex. jämställdhetsarbete, folkhälsoarbete och allas lika rätt till delaktighet och inflytande.

Aalborgsåtagandet bygger på de mänskliga rättigheterna. För att följa dessa måste tillgänglighetsperspektivet lyftas fram i styrande dokument. Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har tillkommit för att förtydliga vad som måste till för att rättigheterna ska tillgodoses. Tillgänglighet är en allmän princip som går igenom hela konventionen, men fördjupas under en särskild rättighetsartikel, artikel 9.

Sedan 2015 har Sveriges Diskrimineringslag utökats, där paragraf 4 anger bristande tillgänglighet som en diskrimineringsgrund.

Umeå kommun arbetar med mänskliga rättigheter. Kommunfullmäktige har under 2016 gett i uppdrag till Kommunstyrelsen att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Umeå. Kommissionen ska analysera skillnader i livsvillkor i Umeå kommun mellan grupper och geografiska områden, samt ge förslag på konkreta åtgärder för en socialt hållbar utveckling i hela Umeå kommun.

2.3 Demokratiska processer

Representationen i beslutsfattande organ bör spegla samhället, det bör vara en jämn könsfördelning på ledningsnivå och i styrelser inom såväl privat som offentlig verksamhet. Möjligheten till påverkan inom olika områden är viktigt för den demokratiska processen. I konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning poängteras att möjligheten skall finnas för alla.

Att alla ska kunna rösta är grunden i en demokrati. Brister i tillgängligheten gör att många personer med funktionsnedsättning hindras att delta i valet på lika villkor.

Valdeltagandet i Umeå kommun har en positiv utveckling enligt resultat från 2015 års rapport "Folkhälsoindikatorer Umeå kommun". Vi har en nollvision i fråga om otillgänglighet i valprocessen.

Förbättring ska ske genom att:

- Alla valarbetare har kunskap om tillgängliga vallokaler.
- I god tid inför valet 2018 har hinder till vallokaler åtgärdats.
- Alla som önskar kan kandidera i val och inneha ämbeten.
- Vi underlättar ämbetet genom användande av stödjande och ny teknik.

Läs mer på:

- [En jämställdhetsanalys av levnadsvillkor och delaktighetsmöjligheter – för personer med funktionsnedsättning](#)
- [Myndigheten för delaktighet, checklista för tillgängliga vallokaler](#)
- [SCB, Demokratistatistik rapport 18, Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning, 2015, ISBN 978-91-618-1624-8,](#)

2.4 Folkhälsa och tillgänglighet

Det övergripande folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Det är särskilt angeläget att folkhälsan förbättras för de grupper i befolkningen som är mest utsatta för ohälsa. En stor grupp människor i samhället har olika typer av funktionsnedsättning som påverkar deras liv i vardagen samt deras hälsa. Människor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i ohälsostatiken. En viktig anledning till ohälsan beror inte direkt på sjukdom eller skada utan på faktorer som brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet, faktorer i samhället som försämrar livskvaliteten. Folkhälsa och tillgänglighet utvärderas i livsmiljöbarometern.

Läs mer på:

- [Onödig ohälsa- Hälsoläget för personer med funktionsnedsättning](#)

3. Umeå kommuns fokusområden

3.1 Bemötande

Bemötande och attityd är ett övergripande område som har stor betydelse för allt tillgänglighetsarbete. Ett gott bemötande förutsätter insikt om alla människors lika värde och rätt att bli respektfullt bemött. I kontakt med invånare, besökare, medarbetare m.fl.

I nationella rapporter av folkhälsoinstitutet finns uppgifter om att barn med funktionsnedsättning i större utsträckning blir mobbade i skolan och att kvinnor med funktionsnedsättning oftare än andra är utsatta för våld.

Förbättring ska ske genom att:

- Alla kommunens medarbetare och politiker har grundkunskap i bemötandefrågor utifrån tillgänglighet. Tjänstepersoner med uppgift att möta allmänheten har fördjupad kunskap.
- Rutiner finns och åtgärder vidtas när anmälningar inkommer från invånare, oavsett ålder. Anmälningar ses som en resurs i det fortsatta arbetet.
- I likabehandlings- och jämställdhetsplaner finns funktionshinderperspektivet med.

Ansvarig nämnd

Alla nämnder

Läs mer på:

- Bemötande på www.umea.se/tillganglighet

3.2 Upphandling

Upphandling är ett viktigt område, med stor möjlighet att påverka framtida tillgänglighet. Det gäller upphandling av både tjänster och av produkter.

Upphandlingsbyråns samarbete med upphandlande verksamhet är viktigt för att formulera tillgänglighetskraven i upphandlingen.

Upphandling med social hänsyn ska främja tillgänglighet och design för alla. För att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till offentliga tjänster, offentliga byggnader, allmänna transportmedel, offentlig information samt varor och tjänster inom informations- och kommunikationsteknik.

Förbättring ska ske genom att:

- Ansvariga för upphandling har kunskap om lagstadgade krav och rekommendationer som finns på tillgänglighet och design för alla, och vilka specifikationskrav som måste ställas på varor och produkter för att de ska uppfylla användbarhetskrav.
- Upphandling med social hänsyn utökas i antal upphandlingar och gäller även tillgänglighet och design.
- Ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning tas med i upphandlingsprocessen.
- Vid direkt upphandling ställs krav på tillgänglighet och användbarhet.

Ansvarig nämnd

Kommunstyrelsen och alla nämnder

Läs mer på:

- EU's vägledande dokument "Socialt ansvarfull upphandling", ISBN 978-92-79-18404-8.
- Tillgänglighetskrav lämpliga vid offentlig upphandling av IKT – produkter och – tjänster i Europa
- Umeå kommuns upphandlingspolicy

3.3 Fysisk miljö

Målet med tillgänglig fysisk miljö är att möjliggöra för alla invånare att vara delaktiga på lika villkor, att kunna välja bostad, skola, utbildning, arbete, fritidsaktiviteter osv. För att möjliggöra det måste miljöerna ha en grundläggande tillgänglighet under alla årstider. Det gäller publika byggnader och lokaler, bostäder och arbetsplatser. Det gäller även allmänna platser och anläggningar som t.ex. gator, torg, parker, idrottsanläggningar, bibliotek, lekplatser och friluftsområden.

Förbättring ska ske genom att:

- Kommunen har rutiner för att:
  - Fysisk tillgänglighet beaktas genom hela plan- och byggprocessen.
  - Upplysning byggansvariga att riktlinjer för tillgänglighet och användbarhet ska följas och redovisas inför slutbesiktning.
- Kommunen nyttjar sin möjlighet att besluta om en högre kravnivå än lagstiftningens

lägsta nivå.

- Rutiner finns att:
  - Regelbundet inventera egna lokaler och miljöer utifrån tillgänglighet och frångänglighet.
  - Åtgärda de hinder som framkommer vid inventering.
- Rutiner finns för handläggning av anmälda hinder (EAH). Anmälningar ses som en resurs för fortsatt förbättringsarbete.
- Det görs konsekvensanalyser avseende tillgänglighet inför ombyggnation, byte av lokaler eller hyra av lokaler
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning beaktas i alla kulturvärda miljöer, lekparker och andra friluftsbesöksmål.

Ansvarig nämnd

?

Läs mer på:

- [Boverkets föreskrift och allmänna råd om tillgänglighet till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN 3](#)
- [Tillgänglighet på allmänna platser och inom andra anläggningar än byggnader, ALM 2](#)
- [Myndigheten för delaktighet "Riv hindren", ISBN: 978-91-87883-02-6](#)

3.4 IT, Information och kommunikation

Alla invånare ska kunna kommunicera med kommunen och ta del av kommunal information utifrån sina förutsättningar. Detsamma gäller anställda hos och samarbetspartners till kommunen. Det innebär att information ska finnas i alternativa format och att kommunikation ska kunna erbjudas med stöd av olika tekniska system och tjänster.

Förbättring ska ske genom att:

- Kommunens hemsidor följer riktlinjer för tillgänglighet och användbarhet. Även pdf dokument, enkäter och webblanketter ska vara utformade i tillgängligt format.
- Kommunens samtliga kommunikatörer utbildas i att skriva text och webbutveckling "lätt-läst" och tillgänglighetsanpassat.
- Besöksinformation finns om tillgänglighet till olika verksamheter
- Kommunens telefonsvarssystem är enkelt att förstå och garanterar att samtalet kopplas till telefonist om inget val görs.

- Invånarenkätens nöjdindex innefattar personer med funktionsnedsättning

Ansvarig nämnd

Exempel

Läs mer på:

- [Post och Telestyrelsen; telefonitjänster och tillgänglig webb](#)
- [Riv hindren](#)
- [Checklista för tillgängliga möten och konferenser](#)

3.5 Boende

Rätten att leva självständigt innebär bl.a. att personer med funktionsnedsättning har lika valmöjligheter som andra, men också att de har rätt till stöd och samhällservice i hemmet.

Det handlar även om att kunna få sin bostad anpassad samt att få tillgång till de hjälpmedel man behöver.

Bostäder som byggs ska ha en generellt god tillgänglighet (tomtmark och byggnad) för att öka förutsättningarna för alla att på lika villkor välja sin bostad. Umeås målsättning om stadens expansion ställer höga krav på byggtakten, samtidigt ska hållbarhetsmålen uppnås vilket i sin tur förutsätter att tillgänglighetskraven uppnås. Umeå har stort behov av student- och ungdomsbostäder men i Umeå ökar även antalet äldre personer som ofta har större behov av tillgängliga bostäder. Att planera för grönområden inom 300 meter från bostaden är ett mål i Umeå kommun som har stort socioekonomiskt värde.

Den som har en bestående funktionsnedsättning har möjlighet att hos kommunen ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Till ansökan ska ett medicinskt intyg bifogas som styrker att anpassningen i bostaden eller dess närmiljö är nödvändig utifrån funktionsnedsättningen.

Bidraget ska göra det möjligt att bli mer självständig och underlätta det dagliga livet i bostaden som att förflytta sig i bostaden, sköta hygien, laga mat samt ta sig in och ut ur fastigheten.

Exempel på åtgärder som bidrag kan sökas för är att ta bort trösklar, anpassa badrummet med dusch istället för badkar eller förstärka den fasta belysningen. .

Förbättring ska ske genom att:

- Hållbarhetsmålen för Umeå kommun kompletteras med mål för tillgänglighet i bostäder och boendemiljö.
- Umeå kommun förbereder för ett ökat behov av bostäder med god tillgänglighet.
- Kommunalt ägda bostäder som, med kommunala medel, anpassats med en högre nivå av tillgänglighet ska fördelas i första hand bland bostadssökande med särskilda behov.
- Kommunen planerar så att det finns tillgängliga grönytor för lek och rekreation i bostadsområdenas närhet.
- Invånarenkäten och kommunuppföljningen följer upp bostadssituationen för personer med funktionsnedsättning.

Ansvarig nämnd

Exempel

3.6 Kultur och Fritid

Att alla invånare får tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter är en mänsklig rättighet. Umeå kommun har höga målsättningar både för kulturen och för folkhälsan, vilket ska återspegla sig i tillgänglighetsarbetet. Att utveckla fritidsutbudet är också viktigt för befolkningsmålet. Kultur och Fritid har sin verksamhet i hyrda lokaler (Fastighet ansvarig) och verksamheten har aktörer inom det offentliga, i civilsamhället och på olika mötesplatser i Umeå kommun

Förbättring ska ske genom att:

- Besöksinformation finns om tillgängligheten till lokaler, parker/lekparker, naturområden, kulturvärda miljöer, evenemang och aktiviteter. Informationen beskriver även begränsningar i tillgängligheten.
- Arrangemang och aktiviteter i ordinarie utbud ska vara tillgängliga, för personer med funktionsnedsättning.
- Kommunen nyttjar möjligheten att ge stimulansbidrag för tillgänglighet

Ansvarig nämnd

Exempel

3.7 Transporter

Hållbara städer och en attraktiv gles- och landsbygd bygger på att det finns en effektiv och attraktiv kollektivtrafik för alla. Att transporter fungerar är en förutsättning för att alla ska kunna leva självständigt och

delta i samhällslivet på lika villkor bo där man önskar, utbilda sig, arbeta, delta i kultur- och fritidsaktiviteter osv. Umeå har målsättningen att minska biltrafiken genom att utveckla kollektivtrafiken och öka andelen som cyklar och går.

Personer som inte kan använda allmänna kommunikationer och som har funktionsnedsättning kan ansöka om färdtjänst. Färdtjänst är ett komplement till kollektivtrafiken, men kan inte som annan kollektivtrafik, användas för tjänsteresor. Utvecklingen i många av Sveriges kommuner visar att behovet av färdtjänst minskar när tillgängligheten till kollektivtrafiken i övrigt förbättras.

SKLs Öppna jämförelser av kollektivtrafiken, 2015, besvaras av Kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten. Frågan om fordonens tillgänglighet visar att Västerbotten ligger långt under genomsnittet i landet. **Rivkraft** uppger att en vanlig orsak till att personer med funktionsnedsättning inte åker buss är svårigheten att komma ombord. Det saknas statistik för denna målgrupp både vad gäller färdtjänst och kollektivtrafiken i övrigt, för Umeå kommun.

Förbättring ska ske genom att:

- Samverka med Kollektivtrafikmyndigheten för att säkerställa
  - indikatorer och mål för Umeå kommuns kollektivtrafik och färdtjänst
  - fordon i kollektivtrafik uppfyller ökade krav på tillgänglighet
- Kollektivtrafikens biljett- och informationssystem är tillgängliga för alla
- Information finns om tillgängliga avgångar och hållplatser
- Resecentra, terminaler och hållplatser, samt anslutning till g/c-vägar är tillgängliga för alla
- Bussar (lokalbussar, Länstrafik och flygbussar) i Umeå kommun har så god tillgänglighet att fler väljer det alternativet.
- Krav ställs på ersättningstrafikens tillgänglighet.

Ansvarig nämnd

Exempel

3.8 Utbildning

Utbildning skapar bättre förutsättningar för människors liv och framtid. Alla elever och studenter har rätt till lärande utifrån sina förutsättningar. Utbildningsnivån bland personer med funktionsnedsättning är lägre än i befolkningen totalt.

Kommunen har huvudansvar för att kommunala utbildningar fungerar för alla. Det handlar dels om en god generell tillgänglighet men även om individuella anpassningar och särskilt stöd. Undervisningslokaler ska vara säkra och trygga, stödja det pedagogiska arbetet och skapa kreativitet. I för- och grundskola gäller det samma för utomhusmiljön. Lokaler och utemiljöer ska vara tillgängliga och användbara för barn och vuxna, oavsett funktionsförmåga.

Genom god generell tillgänglighet ges förutsättningar för elever och vårdnadshavare oavsett funktionsförmåga att fritt välja skola eller utbildning. Även privata skolor och utbildningar ska vara tillgängliga för alla.

Förbättring ska ske genom att:

- Funktionshindersperspektivet är inkluderat i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Tillgänglighetsperspektivet är inarbetat i likabehandlingsplaner, vilka ska tillämpas.
- Att tillgängligheten i skolorna granskas i skyddsronder oavsett ägarform och att mätbara mål för tillgänglighetsarbetet finns.
- Skolan har tilltro till varje elevs förmåga och visar höga förväntningar på skolprestationen. Detta gäller även elever med funktionsnedsättning.
- Digitala lär- och dialogplattformar kan användas och förstås av alla, även elever, lärare samt vårdnadshavare med funktionsnedsättning.
- Barn med funktionsnedsättning har tillgång till både yttre och inre miljö, de har även tillgång till aktiviteter på samma villkor som övriga barn.
- Tillgänglighetsperspektivet finns med i elev- och föräldraenkät.

Ansvarig nämnd

Exempel

Läs mer på:

- [Lika rättigheter i skolan – ett stöd i skolans likabehandlingsarbete](#), ISBN 978-91-979591-6-2
- [Hur kan du hjälpa barn och elever med allergi](#)
- [Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning – En sammanställning av forskning, utvärdering och inspektion 1994–2014, utgiven 2015, ISBN: 978-91-7559-195-7](#)

3.9 Arbete och sysselsättning

Kommunen och näringslivet

Arbete eller meningsfull sysselsättning är viktigt för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen har ett särskilt ansvar som arbetsgivare men även genom samarbete med näringslivet att genomföra riktade insatser för ökad sysselsättning på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Enligt SCBs arbetskraftsundersökning har var femte person som är arbetsökande någon form av funktionsnedsättning, men alla har inte nedsatt arbetsförmåga. Arbetslösheten är större bland personer med funktionsnedsättning än bland övriga befolkningen, oavsett konjunktur. Kvinnor med nedsatt arbetsförmåga har svårare att få fast anställning. Det är vanligare med diskriminering, kränkande behandling och mobbing av personer med funktionsnedsättning.

I Umeå kommun ansvarar Viva kompetenscentrum för frågor om studie- och yrkesvägledning för vuxna, flyktingintroduktion, vuxenutbildning och arbetsmarknadsfrågor. Viva har samverkansavtal med bl.a. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten.

Förbättring ska ske genom att:

- Umeå kommun arbetar för att personer med funktionsnedsättning får lika möjligheter på arbetsmarknaden och i arbetslivet
- Kommunen samverkar med Arbetsförmedling och Försäkringskassa. Bland annat genom kompetenshöjande insatser för chefer inom kommun, stat och landsting, privat näringsliv, bemanningsföretag mm om vilka möjligheter som finns till riktade insatser vid anställning.
- Viva Kompetenscentrum, som är en viktig aktör inkluderar tillgänglighetsperspektivet i sina handlingsplaner och policydokument.

Ansvarig nämnd

Exempel

Kommunen som arbetsgivare

Umeå kommun har målet att vara ett föredöme som arbetsgivare. I kompetensförsörjningsplanen anges att kommunen behöver tillgång arbetskraft och att det därför ligger i kommunens intresse att undanröja hinder för att attrahera alla människor oavsett kön, etnicitet, ålder och funktionsnedsättningar.

Förbättring ska ske genom att:

- Varje nämnd sätter konkreta mål för att anställa personer med funktionsnedsättning i sina respektive verksamheter.
- Såväl politiker som tjänstepersoner och kommunala chefer har kunskap om arbetsmarknaden; hur situationer ser ut för personer med funktionsnedsättning och vad tillgänglig arbetsmarknad innebär.
- Tillgänglighetsaspekter lyfts fram i policydokument exempelvis personalpolicy, kompetensförsörjningsplan, mångfaldsplan, jämställdhetsplan och arbetsmiljöpolicy
- Kommunen anställer personer med funktionsnedsättning, ger dem lika möjligheter till befordran, utveckling och rehabilitering som andra anställda
- Kommunen prioriterar praktik- och lärlingsplatser för personer med funktionsnedsättning, inom kommunens alla verksamhetsområden.

Ansvarig nämnd

Exempel

Läs mer på:

- SCB, [Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2015](#), ISBN 978-91-618-1641-5

Slutord

När vi alla aktivt arbetar med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i våra verksamheter och har med tillgänglighetsperspektivet tidigt i planeringsprocessen, så skapar vi förutsättningar för ett kostnadseffektivt Umeå, där alla invånare får ta del av och bidra till social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbar tillväxt, med visionen om 200 000 invånare år 2050.

Diarienumr: KS-2017/00186

Ny samverkansform mellan Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner inom räddningstjänstens ansvarsområde

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

under förutsättning att Robertsfors och Vindelns kommuner fattar motsvarande beslut:

att uppdra till samhällsbyggnadsdirektören att upprätta förslag till samverkansavtal och reglemente för en gemensam nämnd med Robertsfors och Vindelns kommuner inom brandförvar och säkerhets verksamhetsområde med tillägget att Umeå ska vara värdkommun.

Ärendebeskrivning

Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner har gemensamt undersökt förutsättningarna för en ny samverkansform mellan kommunerna inom räddningstjänstens verksamhetsområde. Utredningen redovisar ett förslag till att bilda en gemensam nämnd för de tre kommunernas inom räddningstjänsternas verksamhetsområden. Mellan kommunerna finns en upparbetad avtalssamverkan sedan början av 90-talet. Samarbetsklimatet mellan kommunerna är gott och den gränslösa samverkan i Umeåregionen fungerar bra. Det finns dock administrativa utmaningar i att koordinera administration och resursanvändning på ett optimalt sätt.

Beslutsunderlag

Tekniska nämndens protokoll 2017-02-23, § 19.

Beredningsansvariga

Margaretha Alfredsson, Lars Tapani.

Beslutet ska skickas till

Margaretha Alfredsson

§ 84

Diariennr: KS-2017/00186

Ny samverkansform mellan Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner inom räddningstjänstens ansvarsområde.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

under förutsättning att Robertsfors och Vindelns kommuner fattar motsvarande beslut:

att uppdra till stadsdirektören att upprätta förslag till samverkansavtal och reglemente för en gemensam nämnd med Robertsfors och Vindelns kommuner inom brandförsvaret och säkerhets verksamhetsområde med tillägget att Umeå ska vara värdkommun.

Ärendebeskrivning

Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner har gemensamt undersökt förutsättningarna för en ny samverkansform mellan kommunerna inom räddningstjänstens verksamhetsområde. Utredningen redovisar ett förslag till att bilda en gemensam nämnd för de tre kommunernas inom räddningstjänsternas verksamhetsområden. Mellan kommunerna finns en utarbetad avtalssamverkan sedan början av 90-talet. Samarbetsklimatet mellan kommunerna är gott och den gränslösa samverkan i Umeåregionen fungerar bra. Det finns dock administrativa utmaningar i att koordinera administration och resursanvändning på ett optimalt sätt.

Beslutsunderlag

Tekniska nämndens protokoll 2017-02-23, § 19.

Beredningsansvariga

Margaretha Alfredsson, Lars Tapani.

Umeå kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2017-03-07

Beslutet ska skickas till

Jonas Jonsson, Margaretha Alfredsson

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

§ 19

Diarienumr: TN-2017/00093

Ny samverkansform mellan Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner inom räddningstjänstens ansvarsområde**Beslut**

Under förutsättning att Robertsfors och Vindelns kommuner fattar motsvarande beslut beslutar Tekniska nämnden:

att föreslå Kommunstyrelsen att uppdra till samhällsbyggnadsdirektören att upprätta förslag till samverkansavtal och reglemente för en gemensam nämnd med Robertsfors och Vindelns kommuner inom brandförsvaret och säkerhets verksamhetsområde med tillägget att Umeå ska vara värdkommun.

Ärendebeskrivning

Umeå, Robertsfors och Vindelns kommuner har gemensamt undersökt förutsättningarna för en ny samverkansform mellan kommunerna inom räddningstjänstens verksamhetsområde. Utredningen redovisar ett förslag till att bilda en gemensam nämnd för de tre kommunernas inom räddningstjänsternas verksamhetsområden.

Mellan kommunerna finns en utarbetad avtalsamverkan sedan början av 90-talet. Samarbetsklimatet mellan kommunerna är gott och den gränslösa samverkan i Umeåregionen fungerar bra. Det finns dock administrativa utmaningar i att koordinera administration och resursanvändning på ett optimalt sätt.

Förslag på sammanträdet

Marcus Helletun (S) yrkar på tillägget att Umeå blir värdkommun.

Tekniska nämndens beslutsordning

Ordföranden frågar om nämnden godkänner förslaget med tillägget att Umeå ska vara värdkommun och konstaterar att så är fallet.

Beslutsunderlag

Förstudie kring förutsättningarna för en ny samverkansform mellan kommunerna Umeå, Robertsfors och Vindeln inom räddningstjänstens ansvarsområde. Förstudien bilägges.

Beredningsansvariga

Margaretha Alfredsson, Lars Tapani

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Diarienumr: KS-2017/00031

Finans- och kraftrapport januari 2017

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Att godkänna Finans- och kraftrapport januari 2017

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport januari 2017

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson

Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till

Lenart Malm

Förnamn, Efternamn
Befattning

Anna-Karin Nilsson
Portföljförvaltare

§ 63

Diariennr: KS-2017/00031

Finans- och kraftrapport 2017

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna Finans- och kraftrapport januari 2017.

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport januari 2017.

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson

Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till

Lennart Malm

Handläggare, Finans:
 Handläggare, Kraftverksamhet:
 Ansvarig:

 Anna Westerlund
 Anna-Karin Nilsson
 Lennart Malm

INTERNBANKENS FINANSIELLA POSITIONER
Mkr

Upplåning		Förändring från f g månad
Externa kreditgivare	9 365,0	0,0
Norrlandsoperan	2,3	-2,3
Checklimit	-135,4	-105,9
Totalt:	9 232,0	-108,2

Utlåning		Förändring från f g månad
Umeå Kommun	1 748,4	2,9
UKF-koncernen	7 424,0	-111,7
Övr. kommunala bolag	59,6	0,6
Totalt:	9 232,0	-108,2

UMEÅ KOMMUNS NETTOSKULD
Mkr

Internbanken	-1 748,4
Kommuninvest, Placering förlagslån	12,0
NLC Ferry AB OY	17,6
Totalt:	-1 718,8

KOMMUNFÖRETAGENS UPPLÅNING
Mkr

				ökn/min fg månad
UKF-Koncernen	I-banken	Externt	Totalt	
Bostaden	3 865,5		3 865,5	-34,9
Umeå Energi*	1 777,6	571,0	2 348,6	-84,9
UMEVA	874,9		874,9	11,4
INAB	766,2		766,2	-13,2
UKF**	170,6	182,8	353,4	0,4
Övriga	-30,9		-30,9	7,5
Totalt	7 424,0	753,8	8 177,7	-113,6

REGLER OCH POSITIONER

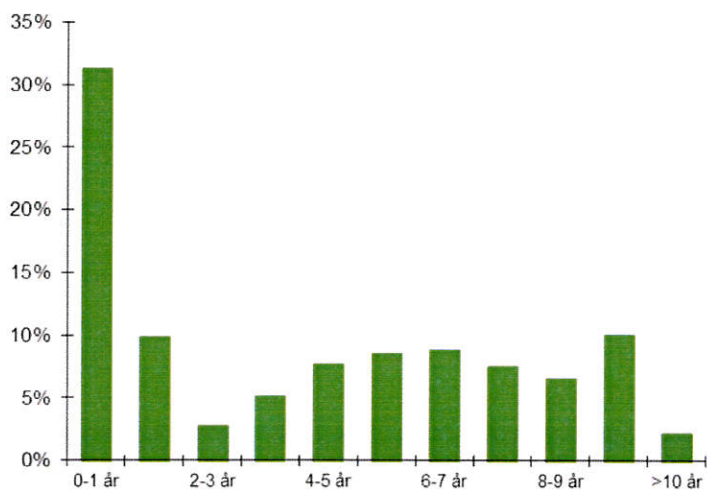
	Regler	Nuvarande volym
Räntebindning <12 mån	Max 50%	31%
Kapitalbindning <6 mån	Max 30%	23%

Folkets Hus	59,6	59,6	0,6
-------------	------	------	-----

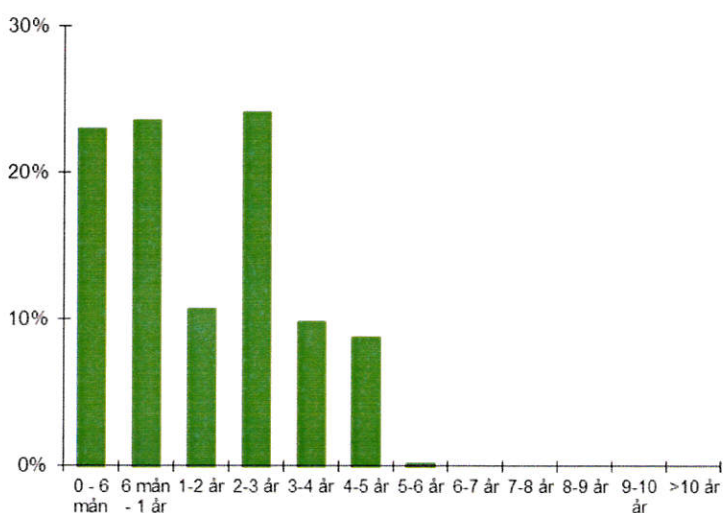
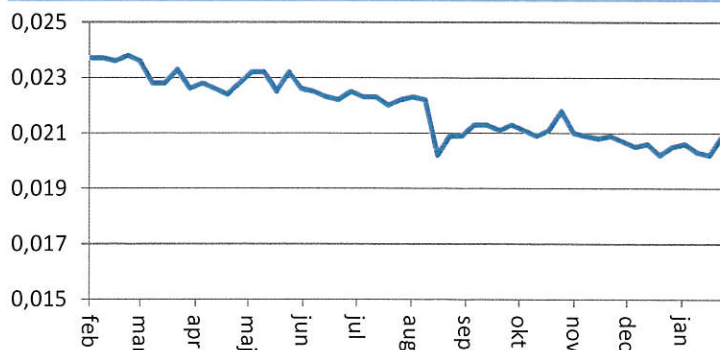
* Inkl. leasing ** Inkl. lån utöver internbanken

RÄNTEBINDNING

snitt 4,15 år

KAPITALBINDNING

snitt 1,73 år

KONCERNPORTFÖLJENS UTLÅNINGRÄNTA*

Exklusive marginal

* per 2017-01-31

2,09%

1 (4)

KREDITGIVARE*

	Mkr
Kommuninvest	7 215,0
SEK	1 750,0
Nordea	300,0

* Specificerat de tre största

DERIVATGIVARE*

	Mkr
SEB	3 110,0
SHB	1 590,0
Danske	650,0

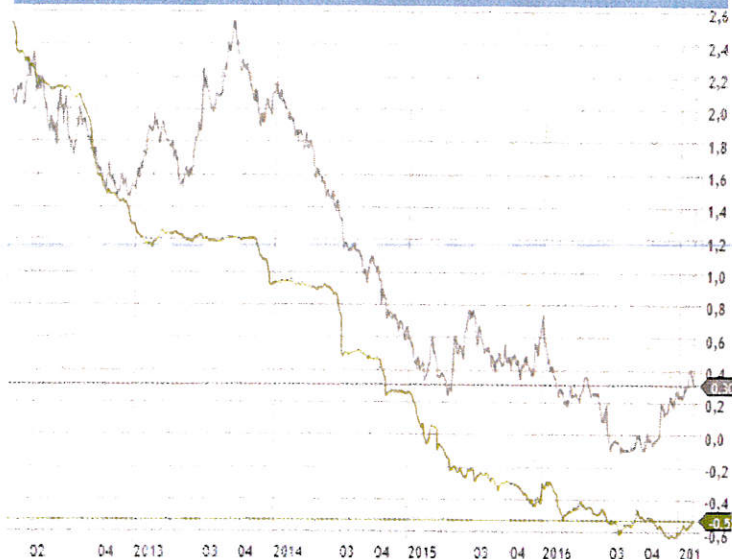
* Specificerat de tre största

UMEÅ KOMMUNS RÄNTENETTO, t.o.m period

	Mkr
Umeå Kommuns räntekostnad	-3,3
Internbankens finansiella intäkter	3,4
Umeå Kommuns räntenetto	0,1

DONATIONSMEDEL

	mnkr
Donationsmedel, marknadsvärde	12,7

3 MÅN.STIBOR OCH 5-ÅRIG SWAPRÄNTA**BORGENSENGAGEMANG**

	mnkr	
	Förändring från:	
	161231	160630
Kommunens egna företag	809,1	-11,0
Extern borgen, inkl. bostäder*	111,8	-0,5
Total borgen:	920,9	-11,5

* Kommunens förlustansvar för Egna hem uppdateras endast vid årsskifte

Kommentar:

Trumps första dagar som president har präglats av bråk med pressen, bisarra utspel men också snabba policyinitiativ. Stora frågetecken kvarstår kring hur Trumps satsningar ska finansieras. Än verkar marknaden dock inte ha tappat tron på Trump och USA-börsen lyfte i förra veckan. Stigande inflationsförväntningar fortsätter att driva långa räntor högre. Under de senaste två veckorna har 10-åriga räntor stigit 17-18 punkter i Sverige.

PENSIONSSTIFTELSE * - UMEÅ KOMMUN SAMT KOMMUNKONCERNEN

FOND	Marknadsvärde mkr		Avkastning jan 2017		Avkastning 2017		Avk. sedan start *	
	Kommun**	UKF	Portfölj	Index	Portfölj	Index	Portfölj	Index
TOTALVÄRDE	183,0	134,7	0,2%	-0,1%	0,2%	-0,1%	8,0%	7,9%
VÄRDE föreg m	182,6	134,4						

* Förvaltningen startade 2012-10-31 Avkastning anges på årsbasis, d v s genomsnittlig avkastning på "rullande" tolv månadersperioder sedan start.

** Uttag ur kapitalet om sammanlagt 48,8 mnkr har genomförts

KRAFTRAPPORT JANUARI 2017

KOMMENTARER OM MARKNAD OCH RESULTAT

Månadens produktion är lägre än förväntat pga av hydrologi. Produktionsavvikelsen kompenseras dock till stora delar av priset. Årsprognos för 2017 uppgår till 75,8 mnkr. Årsprognosen baseras på genomsnittsproduktion de senast 10 åren (ca 620 GWh) och säkrat pris i kombination med marknadens prisbedömning för 2017 (årsgenomsnitt 25 öre/per kWh).

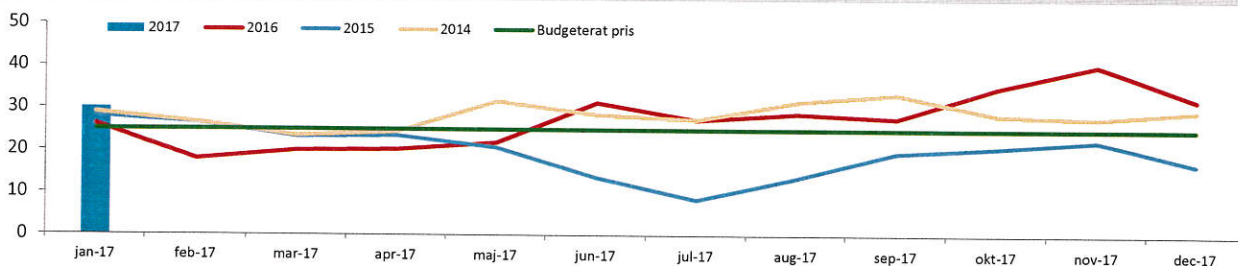
KRAFTVERKSAMHETENS PRODUKTION & RESULTAT

	Utfall	Budget	Avvikelse	Ack utfall	Ack budget	Avvikelse	Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Totalt resultat, Mnkr	4	5	-1	4	5	-1	75,8	44,0	31,8
Produktionseffekt*, Mnkr	8	11	-3	8	11	-3			
Priseffekt**, Mnkr	13	11	2	13	11	2			

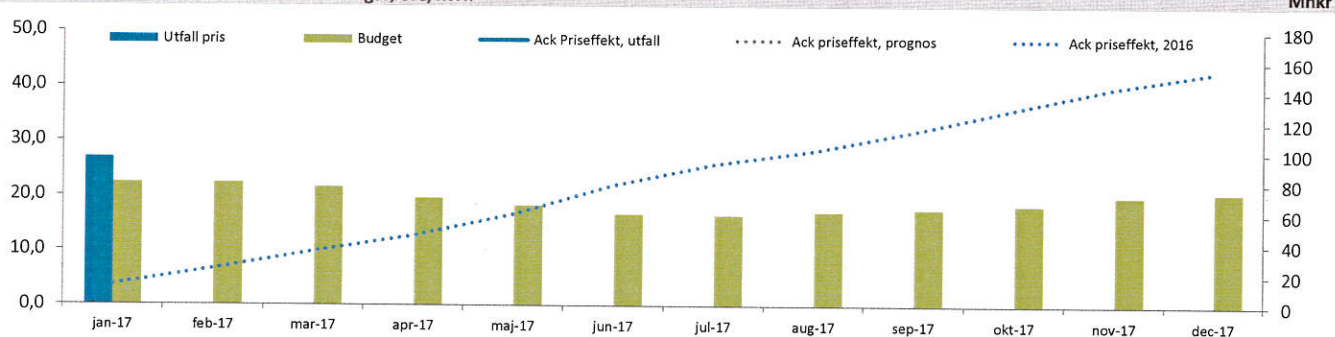
*Utfall produktion x budgeterat pris

**Utfall pris x budgeterad produktion

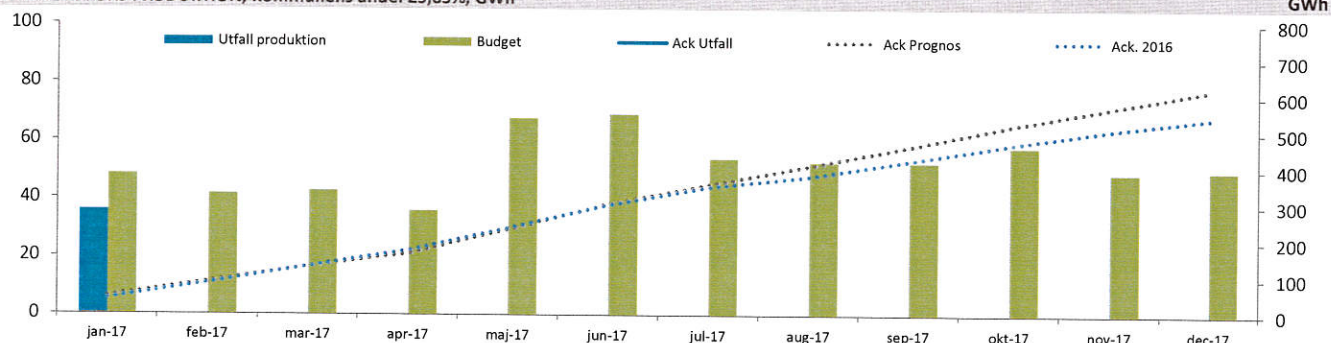
MARKNADENS SPOTPRIS, historiskt månadsmedel, öre/KWh

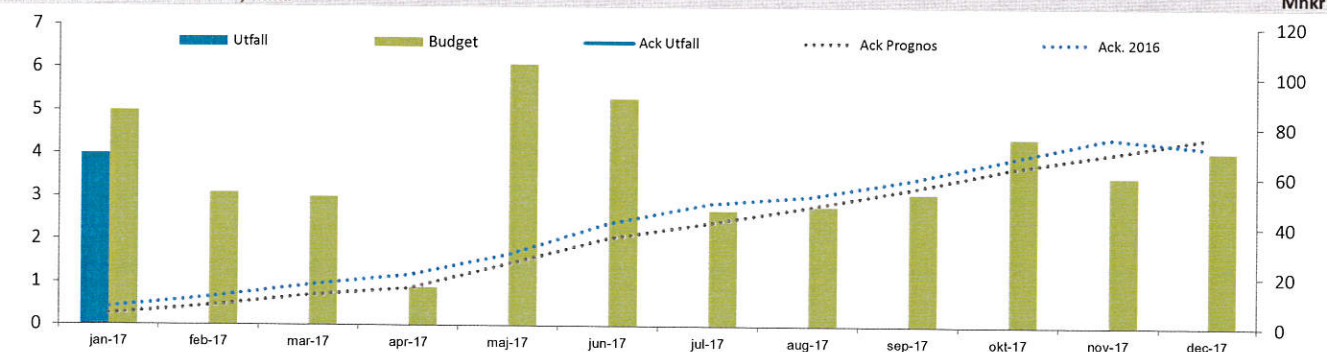
KOMMUNENS PRODUKTIONSPRIS inkl. säkringar, öre/KWh

STORNORRFORS PRODUKTION, Kommunens andel 25,85%, GWh

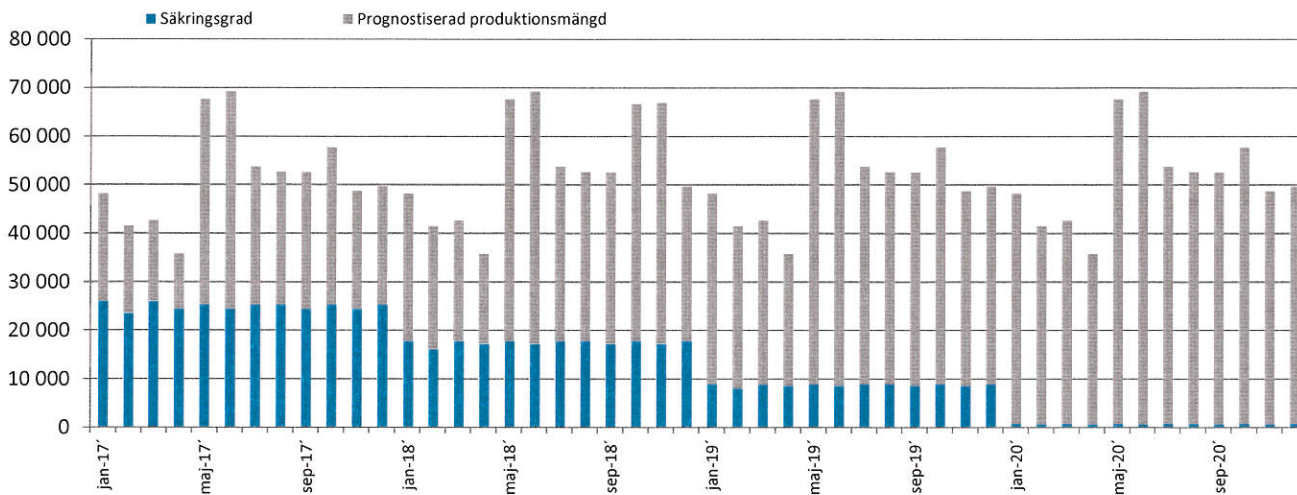
KRAFTVERKSAMHET RESULTAT, Mnkr

*Externt resultat 2015 (korrigerat från kapitalkostnader och intern elhandel)

En målsättning med kommunens försäljning av sin andelskraft är att få en över åren jämn, stabil och sannolik försäljningsintäkt. Strategin för att uppnå detta är en indexliknande hantering där terminsaffärer genomförs kontinuerligt och strukturerat. Genom att över tiden fylla på sÄkringsvolymerna fÄr varje kalenderår uppstär en prisjämnande effekt.

Nedan redovisas prognostiserade försÄljningsvolymerna samt hur stor del av dessa som är prissÄkrade.

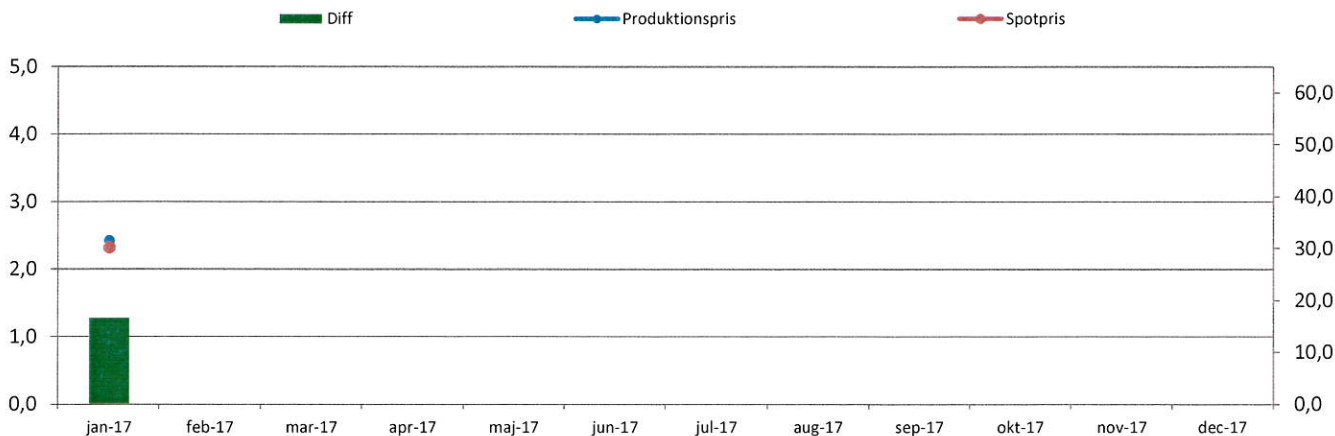

OPTIMERINGSUTFALL

öre/KWh

Umeå Kommun är delÄgare i Stornorrforrens kraftverk till 25,85 % och dÄrmed berÄttigad till samma andel av den kraft som produceras. Kommunen har Även enligt avtal rÄtt att fiktivt, inom avtalat intervall, "kÄra" sin produktionsandel som om det vore en egen kraftstation. MÄlsÄttningen med kommunens "kÄrning" Är dÄrför att optimera produktionen och resultatet genom att inom avtalat intervall planera sitt kraftuttag.

Kurvorna visar de olika priserna medan hÄjden pÄ staplarna beskriver skillnaden mellan det pris som optimeringen Åstadkommit och det verkliga genomsnittliga spotpriset.

EKONOMIFUNKTIONEN

Susanne AidanpÄÄ

Lennart Malm

Januari 2017

NYA FINANSIELLA AFFÄRER

Löpnr	Motpart	Belopp	Nom.ränta	Likvdatum	Sffdatum
101655	KOMMUNINVEST I SVERIGE AB	-600 000 000	-0,291	2017-01-09	2019-12-19

NYA ELHANDELSAFFÄRER

Trade ID	Eltermin*	Portfölj**	Effektheter (MW)***	MWh	Pris/MWh	Startdatum
12738	ENOUYR-19	UK egen prissäkringar	1,00	8 760,00	199,00	2017-01-27
12739	ENOUYR-20	UK prod prissäkringar	1,00	8 784,00	202,70	2017-01-27
12740	ENOUYR-18	UK prod prissäkringar	1,00	8 760,00	214,20	2017-01-27

* Med uttrycket "eltermin" avses ett kontrakt om att köpa/sälja en bestämd mängd kraft till ett fastställt pris under en viss tidsperiod (prissäkring). I Umeå kommuns fall utförs elterminer endast med finansiell avräkning mot spotpriset, dvs. ingen fysisk leverans ingår i elterminsavtalet. Terminernas löptid fås genom att enbart läsa de fem-sex sista tecknen i produktens namn. T.ex. är ENOUYR-17 en produkt som sträcker sig över hela året 2017, ENOUQ4-75 sträcker sig över kvartal fyra år 2017.

** Umeå kommun har två elhandelsportföljer; en produktions- och en egenanvändningsportfölj (inköpsportfölj). Inköp/försäljning av elterminer i dessa portföljer görs för att diversifiera prisriskerna.

*** Effektheter är energin man köpt/sålt per tidsenhet.

Diariennr: KS-2017/00041

Årsredovisning 2016

Förslag till beslut

Att fastställa Umeå kommuns årsredovisning samt revisionsberättelse för år 2016.

Att fastställa Umeå kommuns resultat till 85 mnkr.

Att fastställa Umeå kommunkoncerns resultat till 349 mnkr varav Umeå kommuns resultat ingår med 85 mnkr.

Att fastställa balanskravsresultatet till 36 mnkr.

Att styrelse och nämnders justerade budgetavvikelse hanteras enligt regelverket för inteckning i eget kapital. Inteckningarna i eget kapital minskar med 34 mnkr.

Ärendebeskrivning

Umeå kommunkoncerns resultat för januari – december 2016 uppgår till 349 mnkr varav Umeå kommuns resultat uppgår till 85 mnkr. Resultatet överförs till eget kapital i balansräkningen.

Umeå kommuns balanskravsresultat per 2016-12-31 är positivt och uppgår till 36 mnkr efter återläggning av föregående års negativa balanskravsresultat med 28 mnkr. Enligt 8 kap § 5a i Kommunallagen ska en balanskravsutredning göras vid negativt balanskravsresultat.

Styrelse och nämnders budgetavvikelse för 2016 är – 44 mnkr. Justeringar har gjorts angående minskat resultatkrav med 5 mnkr för Äldrenämnden (KF-beslut 2016-03-29). Därutöver har 6 mnkr justerats för För och grundskolenämnden avseende ökade kostnader för nyanlända under år 2016. Styrelse och nämnders inteckning i eget kapital uppgick vid årets början till 233 mnkr. Årets budgetavvikelse inklusive justeringar innebär en minskning med 34 mnkr. Styrelse och nämnders inteckning i eget kapital uppgår därefter till 199 mnkr.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00041

Beslutsunderlag

Umeå kommuns årsredovisning 2016
Förändring eget kapital nämnder ÅR 2016

Beredningsansvariga

Monica Fryxå, Redovisningschef

Beslutet ska skickas till

Monica Fryxå, Redovisningschef
Susanne Aidanpää, Ekonomidirektör

Förnamn, Efternamn
Befattning

Monica Fryxå
Redovisningschef

§ 79

Diariennr: KS-2017/00041

Årsredovisning 2016

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa Umeå kommuns årsredovisning samt revisionsberättelse för år 2016.

att fastställa Umeå kommuns resultat till 85 mnkr.

att fastställa Umeå kommunkoncerns resultat till 349 mnkr varav Umeå kommuns resultat ingår med 85 mnkr.

att fastställa balanskravsresultatet till 36 mnkr.

att styrelse och nämnders justerade budgetavvikelse hanteras enligt regelverket för inteckning i eget kapital. Inteckningarna i eget kapital minskar med 34 mnkr.

Ärendebeskrivning

Umeå kommunkoncerns resultat för januari – december 2016 uppgår till 349 mnkr varav Umeå kommuns resultat uppgår till 85 mnkr. Resultatet överförs till eget kapital i balansräkningen.

Umeå kommuns balanskravsresultat per 2016-12-31 är positivt och uppgår till 36 mnkr efter återläggning av föregående års negativa balanskravsresultat med 28 mnkr. Enligt 8 kap § 5a i Kommunallagen ska en balanskravsutredning göras vid negativt balanskravsresultat.

Styrelse och nämnders budgetavvikelse för 2016 är – 44 mnkr. Justeringar har gjorts angående minskat resultatkrav med 5 mnkr för Äldrenämnden (KF-beslut 2016-03-29). Därutöver har 6 mnkr justerats för

för- och grundskolenämnden avseende ökade kostnader för nyanlända under år 2016. Styrelse och nämnders inteckning i eget kapital uppgick vid årets början till 233 mnkr. Årets budgetavvikelse inklusive justeringar innebär en minskning med 34 mnkr. Styrelse och nämnders inteckning i eget kapital uppgår därefter till 199 mnkr.

Kommunstyrelsen redovisar en negativ budgetavvikelse på 29 mnkr varav kraftverksamhetens budgetavvikelse uppgår till 16 mnkr. Därutöver tillkommer ökade driftkostnader för kollektivtrafiken med 14 mnkr och ersättning till kommunens koncernbolag för resecentra med 10 mnkr. Övriga delar inom kommunstyrelsen har en positiv budgetavvikelse på 12 mnkr.

Beslutsunderlag

Umeå kommuns årsredovisning 2016
Förändring eget kapital nämnder ÅR 2016

Beredningsansvariga

Monica Fryxå, redovisningschef

Beslutet ska skickas till

Monica Fryxå, redovisningschef
Susanne Aidanpää, ekonomidirektör

Förändring av nämndernas ansamlade över/-underskott Kapital)	(Eget IB 2014 mnkr)	Redovisad budgetavvikelse (inkl varav-poster)	<i>varav projekt utanför budget</i>	<i>varav kraftverksamhet och poster utom ram</i>	<i>varav löpande verksamhet mot EK</i>	UB 2014
Kommunstyrelse (inkl kraft, proj utanför budget, mex utom ram) *	30,8	-111,4	-69,0	-22,4	-20,0	10,8
- varav KS löpande verksamhet	30,8	-20,8	0,0	0,0	-20,0	10,8
- varav kraftverksamhet	0,0	-22,0	0,0	-22,0	0,0	0,0
- varav projekt utanför budget	0,0	-68,2	-69,0	0,0	0,0	0,0
- varav mex utom ram	0,0	-0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
Överförmyndarnämnd	-0,1	1,7	0,0	0,0	1,7	1,6
Kommunfullmäktige/Revision	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9
Teknisk nämnd (inkl lediga lokaler och kap.kostn utom ram) *	106,2	24,4	0,0	-7,4	31,8	138,1
- varav TN löpande verksamhet	106,2	31,8	0,0	0,0	31,8	138,1
- varav lediga lokaler utom ram	0,0	-8,8	0,0	-8,8	0,0	0,0
- varav kapitalkostnader utom ram	0,0	1,4	0,0	1,4	0,0	0,0
Byggnadsnämnd *	2,8	2,6	-2,0	0,0	4,6	7,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	2,4	0,4	0,0	0,0	0,4	2,8
Socialnämnd *	12,3	-17,6	-17,5	0,0	0,0	12,2
Fritidsnämnd	9,7	-0,9	0,0	0,0	-0,9	8,8
Kulturnämnd	0,8	0,6	0,0	0,0	0,6	1,4
För- och grundskolenämnd *	6,7	-6,4	-12,8	0,0	6,3	13,1
Gymnasie- och vuxenutb.nämnd *	31,6	14,7	-2,0	0,0	16,7	48,3
Holmsund/Obbola kdn	1,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	1,1
Hörnefors kdn	9,1	-1,5	0,0	0,0	-1,5	7,6
Sävar kdn	8,1	1,5	0,0	0,0	1,5	9,5
Summa nämnder	225,5	-92,0	-103,3	-29,8	41,1	266,6

* I nämndens redovisade utfall ingår kostnader för ej budgeterade medel

Förändring av nämndernas ansamlade över/ underskott mnkr	IB 2015 (Eget Kapital)	Redovisad budgetavvikelse (inkl varav- poster)	<i>varav projekt utanför budget</i>	<i>varav kraftverk- samhet och poster utom ram</i>	<i>varav löpande verksamhet mot EK</i>	UB 2015
Kommunstyrelse* (inkl kdn, kraft, proj utanför budget, mex utom r	29,0	-118,0	-9,3	-33,5	-75,1	-46,2
- varav KS löpande verksamhet	29,0	-75,1	0,0	0,0	-75,1	-46,2
- varav kraftverksamhet	0,0	-36,0	0,0	-36,0	0,0	0,0
- varav projekt utanför budget	0,0	-9,3	-9,3	0,0	0,0	0,0
- varav mex utom ram	0,0	2,5	0,0	2,5	0,0	0,0
Överförmyndarnämnd	1,6	0,2	0,0	0,0	0,2	1,8
Kommunfullmäktige/Revision	3,9	0,7	0,0	0,0	0,7	4,6
Teknisk nämnd* (inkl lediga lokaler och kap.kostn utom ram)	138,1	1,7	0,0	2,2	-0,5	137,6
Byggnadsnämnd *	7,4	3,7	-2,0	0,0	5,7	13,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	2,8	0,6	0,0	0,0	0,6	3,4
Äldrenämnd *	5,8	-9,6	-18,2	0,0	8,6	14,4
Individ och familjenämnd*	6,4	-18,6	-40,9	0,0	22,3	28,7
Fritidsnämnd	8,8	3,4	0,0	0,0	3,4	12,2
Kulturnämnd	1,4	1,5	0,0	0,0	1,5	2,9
För- och grundskolenämnd *	13,1	-23,8	-18,0	0,0	-5,8	7,2
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	48,3	4,6	0,0	0,0	4,6	52,9
<i>Holmsund/Obbola kdn</i>	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
<i>Hörnefors kdn</i>	7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	7,6
<i>Sävar kdn</i>	9,5	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5
Summa nämnder	266,6	-153,6	-88,4	-31,3	-33,8	232,7

* I nämndens redovisade budgetavvikelse ingår kostnader för ej budgeterade medel. I IB eget kapital för Kommunstyrelsen ingår UB eget kapital per 141231 för kommundelsnämnderna och Socialnämndens UB eget kapital är fördelad på Äldrenämnden och Individ och familjenämnden utifrån ramens storlek.

Umeå kommun

Nämnder och styrelsens inteckning i eget kapital, mnkr	IB 2016	Budgetavvikelse 2016	Justering enligt beslut	UB 2016
Kommunstyrelse	-46,2	-28,6		-74,8
Överförmyndarnämnd	1,8	0,2		2,0
Kommunfullmäktige/Revision	4,6	0,0		4,6
Teknisk nämnd	137,6	-26,7		110,9
Byggnadsnämnd	13,1	6,3		19,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	3,4	-0,1		3,3
Äldrenämnd*	14,4	-7,3	5,0	12,1
Individ och familjenämnd	28,7	1,5		30,2
Fritidsnämnd	12,2	2,7		14,9
Kulturnämnd	2,9	0,5		3,4
För- och grundskolenämnd**	7,2	4,3	5,5	17,0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	52,9	2,9		55,8
Summa nämnder	232,7	-44,3	10,5	198,9

* KF-beslut §53 2016-03-29 angående minskat resultatkrav med 5 mnkr

** Justering pga ökade kostnader för nyanlända 2016. Beslutas i KF 2017-03-27

Årsredovisning 2016

Innehåll

Umeås tillväxt är fortsatt stark	5
--	---

Förvaltningsberättelse

Verksamhet i kommunen och kommunkoncernens företag

Omvärldsanalys.....	7
Utbildning.....	9
Stöd och omsorg	12
Kultur och fritid	15
Planering och samhällsbyggande.....	18
Hållbar utveckling	20
Krafthandel	23
Uppföljning av mål	25
Medarbetare	26
Kommunkoncernens bolag	33
Umeå Kommunföretag AB (UKF)	35
Umeå Energi AB	39
AB Bostaden.....	42
Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva)	44
Dåva Deponi och avfallscenter AB (Dåva DAC).....	47
Infrastruktur i Umeå AB (Inab).....	49
Umeå Parkerings AB (Upab)	51
Västerbottens Museum AB.....	53
Umeå Folkets Husförening u.p.a. (UFH)	55
Kompetensspridning i Umeå AB	57
Finansiell analys av Umeå kommun och kommunkoncern	59
Samhällsekonomisk utveckling	59
Väsentliga händelser under året i Umeå	60
Väsentliga händelser efter årets slut i Umeå.....	60
Resultat	61

Kommunens resultat.....	62
Verksamhetens nettokostnader	63
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	65
Finansnetto	66
God ekonomisk hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv	67
God ekonomisk hushållning.....	67
Balanskravsutredning	67
Resultatutjämningsreserv	68
Känslighetsanalys.....	68
Kapacitet	69
Investeringar i kommunkoncernen.....	69
Investeringar i kommunen.....	70
Självfinansieringsgrad	71
Finansiella nettotillgångar och nettolåneskulder	72
Soliditet	72
Risker.....	73
Driftstörningar	73
Avfall och återvinning	74
Skuldförvaltning.....	74
Finansiell riskhantering.....	76
Förfallostruktur	77
Säkringsredovisning	77
Spegelderivat	78
Borgensåtagande	79
Pensionsförpliktelser	79
Kontroll.....	81
Budgetavvikelse	81
Utfall jämfört med prognos	81
Utfall jämfört med budget och prognos, kommunens nämnder och styrelser.....	81
Budgetavvikelse	82
Utfall jämfört med prognos	82

Avstämning av kommunens finansiella mål	84
Finansiella mål för god ekonomisk hushållning.....	84
1. Måluppfyllelse av förhållande mellan resultat och skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning.....	84
2. Måluppfyllelse av självfinansieringsgrad	85
Sammanfattning.....	85
Härifrån kommer pengarna och så används pengarna	88

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning.....	89
Kassaflödesanalys	90
Balansräkning.....	91
Tillämpade redovisningsprinciper.....	92
Noter	97
Driftsredovisning.....	105
Investeringsredovisning.....	107
Revisionsberättelse.....	108
Begrepp och nyckeltal.....	109

Umeås tillväxt är fortsatt stark

Umeå kommuns ekonomi är på rätt väg. Efter tre år med successivt minskade underskott, kan kommunen uppvisa ett positivt resultat för 2016 på 85 mnkr. Det är en klar förbättring både jämfört med 2015, då resultatet var -42 mnkr, och i förhållande till prognosen i augusti, som pekade mot -16 mnkr.

Nämnderna har lyckats väl i arbetet med att vända det första halvårets negativa trend. Den samlade nettokostnadsökningen för 2016 stannar på 3,2 procent. Det är i nivå med plan och lägre än för 2015 (4,1 procent). Att det samlade resultatet blivit så mycket bättre än prognosen beror också på att vi fått del av den statliga byggbonusen och att kommunen avslutat försäljningar av exploateringsfastigheter under året.

Målet är förstås att kommunens resultat förbättras ytterligare under kommande år. Det är avgörande för att klara nödvändiga investeringar inom skola, omsorg och andra verksamheter utan att öka låneskulden. Och behoven blir större genom att Umeå växer. Under 2016 ökade Umeås befolkning med drygt 2 100 personer. Det är bland de högsta noteringarna genom tiderna och en bekräftelse på att vi lever i en attraktiv kommun.

Två saker är helt avgörande för att den här utvecklingen ska fortsätta; en uthållig bostadsförsörjning och en långsiktig tillväxt inom näringslivet. Bostadsproduktionen i Umeå har fortsatt hålla hög takt under året. Totalt tillkom 1 300 bostäder, vilket är ungefär lika många som under 1990-talets toppår. Nationella fastighetsbolag söker mark för att etablera sig i kommunen, och Umeå stärker sin position som Norrlands huvudstad för fastighetstransaktioner.

Kommunens roll är att på olika sätt skapa goda förutsättningar för både bostadsbyggande och företag. Den högt ställda ambitionen är att ha en planberedskap för 2 000 nya bostäder årligen. När det gäller villkoren för näringslivet är det glädjande att Umeås företag år efter år ger höga betyg till Näringslivsservice vid Umeå kommun. Betyget för kontorets sätt att sköta kontakterna med det lokala näringslivet har stadigt legat mellan 5,3 och 5,5 på en 6-gradig skala.

Umeås tillväxt ska ske på ett hållbart sätt, precis som slås fast i den strategiska plan som beslutats av kommunfullmäktige. Under 2016 har flera stora projektansökningar beviljats finansiering under året. De tre största är Stadsmiljöavtalet (utveckling av Vasaplan och kollektivtrafiken), Universitetsstaden RUGGEDISED (100 procents finansiering av EU-kommissionen) samt Den koldioxidsnåla platsen. Totalt handlar det om drygt 105 mnkr i externa medel för hållbar stadsutveckling.

Hans Lindberg (S)
kommunstyrelsens ordförande

Kommunfullmäktige

Uppdragsföretag

Andel av verksamheterna som utförs av externa aktörer, 2016

Vård och omsorg, äldre

Särskilt boende, SoL	2 %
Hemtjänst	28 %
Korttidsboende	43 %

Vård och omsorg, funktion

Försörjningsstöd	1 %
LSS-boende	18 %
Övriga insatser LSS	4 %
Hjälp i hemmet, SoL	49 %
Daglig verksamhet, LSS	19 %
Personlig assistent, LSS	84 %
Personlig assistent, SFB	2 %

Individ- och familjeomsorg

Vårdinsatser, barn/unga	51 %
Vårdinsatser, barn/unga, EKB	38 %
Vårdinsatser, vuxna	44 %
Öppen verksamhet, ej bistånd	8 %

Fritid

Idrotts- och fritidsanläggningar	2 %
--	-----

Förkortningar:

SoL = socialtjänstlagen

LSS = lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

SFB = socialförsäkringsbalken

EKB = ensamkommande barn

Moderbolag

Umeå Kommunföretag AB

Dotterbolag

AB Bostaden i Umeå

Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB

Infrastruktur i Umeå AB

Kompetensspridning i Umeå AB

Science Park i Umeå AB

Umeå Energi AB

Umeå Parkerings AB

Umeå Vatten och Avfall AB

Västerbottens Museum AB

Intressebolag

European CBRNE

Training Centre AB

Kvarkenhamnar AB

Nolia AB

Norrlandsoperan AB

Uminova Expression AB

Uminova Innovation AB

Visit Umeå AB

Väven i Umeå AB

Övriga bolag

Kvarken Link AB

NLC Ferry AB/OY

Umeå Folkets Husförening

u.p.a.

Omvärldsanalys

Stark befolkningsökning

Vid årsskiftet hade Umeå 122 892 invånare, efter att kommunens befolkning ökat med 2 115 personer under 2016. Flyttningsnettot mot övriga län, alltså skillnaden mellan inflyttade och utflyttade, var 270 personer. Umeås befolkning har inte ökat så mycket sedan 1993, då ökningen till stor del berodde på att Umeå universitet expanderade. Nu växer Umeå starkt trots att antalet platser vid universitetet är oförändrat.

1 300 nya bostäder

Bostadsproduktionen i Umeå höll fortsatt hög takt under året. Ett flertal nationella fastighetsbolag har sökt mark för att etablera sig här, och Umeå befäster sin position som Norrlands huvudstad för fastighetstransaktioner. Byggandet uppgick till drygt 1 300 bostäder, vilket är i nivå med byggandet under 1990-talets början. Ungefär 60 procent av de färdigställda bostäderna var hyresrätter. Byggandet skedde till större delen i de östra stadsdelarna, som Universitetsområdet, Marieområdet och Tomtebo.

Fler i arbete

År 2015 var andelen förvärvsarbetande mellan 20 och 64 år i Umeå 77,3 procent. Det är något lägre än genomsnittet i landet (77,9 procent), men det ska ses i ljuset av att många av Umeås invånare är studenter. Andelen förvärvsarbetande i Umeå har ökat sedan 2014 (76,2 procent).

Tabell X. Total arbetslöshet, 16–64 år (procent)

År	Umeå	Riket
2016	4,2	6,0
2015	4,6	6,1
2014	5,0	6,3
2013	5,5	6,7
2012	5,7	6,5

(Källa: Arbetsförmedlingen)

Ökade bostadspriser

Priserna på bostadsrätter ökade under året med 9 procent och låg vid utgången av 2016 på rekordhöga 28 700 kronor per kvadratmeter. Även villapriserna i Umeå kommun har ökat under år 2016. Den genomsnittliga villan som såldes i kommunen var 128 kvadratmeter stor och kostade 3,2 miljoner kronor.

Expansion och lönsamhet

Handeln expanderade stort i Umeå under 2016. IKEA öppnade sitt varuhus i februari och IKEA Centres öppnade intilliggande Avion Shopping med cirka 90 butiker i mars. Umeås företag fortsätter att visa en positiv utveckling vad det gäller både tillväxt och lönsamhet. Enligt Företagarnas årliga lönsamhetsrapport så ligger Umeå på 5 plats i landet vad gäller företagens lönsamhet.

Två passagerarrekor

Antalet passagerare på Umeå Airport ökade under 2016 med en procent till omkring 1 059 000 resenärer, vilket är nytt rekord. Framför allt var det inrikestrafiken som ökade, närmare bestämt med 3 procent. Rekord blev det även för Wasaline då 184 144 passagerare reste över Kvarken, vilket är en ökning med 9,2 procent jämfört med föregående år.

Utbildning

För- och grundskola

F–6-enkäten till samtliga barn och elever från förskoleklass till och med årskurs 6 som genomförts under våren visar höga resultat på frågor om de trivs och är trygga i skolan. Skolans ordningsregler är kända och vuxna visar att kränkningar inte är tillåtna. Utmaningarna för skolan finns främst i förmågan att skapa lust att lära i högre årskurser, arbetsro och inflytande.

Av Sveriges 30 kommuner som ingår i kommungruppen större städer har Umeå de högsta genomsnittliga resultaten i ämnesprov i svenska/svenska som andraspråk och matematik i åk 3. Det visar SKL:s (Sveriges kommuner och landstings) Öppna jämförelser av grundskolan för läsåret 2014/15. Även i åk 6 visar Umeå kommuns elever höga resultat. I matematik har 95 procent av alla elever godkända betyg, vilket är bäst i kommungruppen och på plats 25 av alla 290 kommuner oavsett storlek. I svenska får 97 procent av eleverna godkända betyg, vilket ger Umeå andraplats i kommungruppen. Vidare är Umeå den sjätte bästa kommunen i kommungruppen större städer vad gäller både andel elever som har uppnått målen i alla ämnen och andelen behöriga till gymnasiet.

Fler unga tjejer är otrygga och stressade samt hoppar över fler måltider än jämnåriga killar. Bland unga killar är det en större andel som har spelat om pengar, använt dopningsmedel och åkt motorfordon med en berusad förare. Det framgår av Unga16, en stor folkhälsoundersökning bland cirka 4 500 unga i åldern 13–18 år i Umeå kommun. Undersökningen visar också att drygt 70 procent av ungdomarna upplever att de har det bra eller mycket bra ställt ekonomiskt. Det är en liten förbättring jämfört med 2014. En annan positiv förändring är att alkoholkonsumtionen har minskat hos både tjejer och killar. Detta gäller främst bland yngre ungdomarna. Resultatet av Unga16 har följts upp i lokala förebyggande råd.

Det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 har ökat från 228 meritpoäng 2015 till 237 meritpoäng 2016. Det är åtta procentenheter mer än riksgenomsnittet för Umeås skolor som ligger på 229 meritpoäng. Under 2016 tog Umeå kommuns grundskolor emot 190 nyanlända elever. Det kan jämföras med 150 elever 2015 och 80 elever 2014. Under vårterminen var det främst högstadiel elever som kom, medan det på höstterminen var flest elever på låg- och mellanstadiet. Förberedelseklasser finns på 6 skolor, och sammanlagt 13 olika skolor tog emot nyanlända elever under året. Detta är i enlighet med nämndens intention att motverka segregation.

En oroande trend kan ses i medarbetares sjukfrånvaro. Denna har ökat sedan mätningen av motsvarande period 2015. Det är sjukfrånvaroperioder längre än 91 dagar som ökar mest och de återfinns främst inom förskolans yrkesgrupper. Medarbetarundersökning har genomförts under året. Sammantaget visar den på ett mycket gott resultat. För- och grundskolenämnden har ett mätvärde för nöjd medarbetarindex (NMI) på 4,9, vilket ligger just under målvärdet 5,0.

Sammantaget redovisar för- och grundskolenämnden ett överskott på 4 339 mnkr 2016. Överskottet ligger inom Skolgemensam verksamhet, medan Förskoleverksamheten och verksamheten Undervisning F-9 redovisar mindre underskott.

Avstämningen av internkontrollplanens aktiviteter visar att aktiviteterna i stort är enligt plan eller något efter plan. Områdena kompetensförsörjning och lokalförsörjning har högst riskvärde. Arbetet med dessa frågor pågår kontinuerligt i enlighet med nämndens inriktning.

Gymnasieskola

2016 är det år då Umeå kommun har lägst antal elever som söker till gymnasiet. Detta får konsekvenser för gymnasiets programutbud och programinriktningsutbud. På grund av för få sökande elever tvingades ledningen ta beslut att lägga ner inriktningarna Bageri på Restaurang- och livsmedelsprogrammet samt inriktningen Inter Class på Naturvetenskapliga programmet.

Gymnasievalet inför läsåret 16/17 är genomfört. Dragonskolan fortsätter att vara populär för sökande till gymnasiet. Totalt fick Umeå kommuns gymnasieskolor 1 268 förstahandssökande till sina gymnasieutbildningar. Föregående år 2015 fick Umeå kommuns gymnasieskolor 1 267 förstahandssökande. Umeå kommun behåller därmed sina marknadsandelar från föregående år.

Under 2015 upptäcktes vattenskador i samband med takreparationer på Fridhemsgymnasiet. Under 2016 har inomhusmiljön försämrats i byggnaden. All verksamhet på Fridhem är därför evakuerad.

Elevenkäten visar sammantaget att eleverna inom Umeå Gymnasieskola fortfarande är nöjda med sin skola och utbildning och känner sig trygga i sin skolmiljö. Utmaningarna för gymnasieskolan finns främst i möjlighet till elevinflytande och upplevd stress hos eleverna.

Målvärdet för 2016 års genomsnittliga meritpoäng är nått, vilket är glädjande. Positivt är också att förbättringar har skett mellan 2015 och 2016 vad gäller höjda betyg i gymnasiet i relation till slutbetyg i grundskolan. Trots detta har målvärdet för 2016 inte nåtts. Vidare har fjolårets höga andel av elever som når en gymnasieexamen inom tre år mattats av något och är nu 83 procent.

Av Sveriges 30 kommuner som ingår i kommungruppen större städer placerar sig Umeå på en tredjeplats när det gäller andel elever som når en gymnasieexamen inom tre år. Det visar SKL:s (Sveriges kommuner och landstings) Öppna jämförelser av gymnasieskolan för läsåret 2014/15. En utmaning som blivit tydligare i årets Öppna jämförelser jämfört med tidigare år är att Umeå har en mycket låg andel elever som är etablerade på arbetsmarknaden två år efter avslutade gymnasiestudier. Detta trots en relativt hög andel elever som läser på yrkesprogram inom gymnasieskolan.

Antalet elever på Språkintröduktion har sedan januari 2016 varit mellan 320–350 elever. Inflödet av elever har minskat kraftigt jämfört med 2015. Inför hösten tog utbildningen emot ett stort antal elever från grundskolan och elever som varit folkbokförda i Umeå men som tidigare bott i annan kommun. Omkring 20 procent av eleverna har uppnått målen på mindre än ett år. Dessa elever har

bytt till en mer avancerad grupp i svenska som andraspråk och påbörjat ämnesstudier för betyg åk 9. Cirka 60 procent av eleverna har en förväntad progression i språkutveckling och ämnesstudier och cirka 20 procent utgörs av elever som är i behov av en långsammare studietakt.

Viva

Av de ungdomar som aktualiseras hos Viva arbetsmarknad har 98 procent fått sin individuella planering inom två veckor och 85 procent har uppdaterats efter tre månader. Samtliga 17-åringar i kommunen har erbjudits feriejobb och cirka 70 procent av årskullen tackade ja till dessa.

Viva introduktion har fram till och med den 31 augusti totalt tagit emot 194 nyanlända. Merparten 133 av de nyanlända kommer direkt från flyktningförläggning eller är kvotflyktingar utifrån avtalet om givna fördelningstal. Övriga 61 inryms inte i avtalet, exempelvis anknytningar till ensamkommande barn och direkt inresta personer.

Andelen sökande till yrkesutbildningar och utbildning via distans ökar medan efterfrågan av klassrumsundervisning minskar, förutom i vissa ämnen såsom fysik, kemi, matematik och svenska som andraspråk. 82 procent av eleverna på vuxenutbildningen hade vid vårterminens slut godkända betyg.

Medarbetare

Samtliga mått med undantag för sjukfrånvaron visar en förbättring från eller ligger i nivå med motsvarande period föregående år. Sjukfrånvaron för nämnden som helhet är 5,1 procent vilket är en ökning med 0,8 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Medarbetarundersökning har genomförts under året. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett mätvärde för NMI (nöjd medarbetarindex) på 4,7. Det är något under nämndens målvärde.

Ekonomi

Sammantaget redovisar Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden en positiv budgetavvikelse på 3 mnkr 2016.

Internkontrollplan

Avstämningen av internkontrollplanens aktiviteter visar att aktiviteterna i stort är enligt plan eller något efter plan. Behovet av bostäder inom område Viva introduktion, i förhållande till utbudet är det område som har högst riskvärde. Arbete med detta pågår kontinuerligt och enhetschefen för introduktion av nyanlända deltar i en kommunövergripande arbetsgrupp för bostadsfrågor. Ett nytt avtal med ökad tilldelning av lägenheter från Bostaden har också ingåtts under året.

Området som har högst riskvärde inom gymnasieskolan är kopplat till de ökade examens- och kunskapskraven i GY11 (Läroplan och ämnesplaner för gymnasieutbildning). Arbetet kring detta

pågår kontinuerligt och de aktiviteter som finns i internkontrollplanen pågår eller är implementerade.

Stöd och omsorg

Personlig assistans

Ekonomi följs med stor noggrannhet, men verksamheten är dock fortsatt underbudgeterad. Förändringar inom regelverket för assistansen hos Försäkringskassan påverkar kommunen i hög grad, i form av kostnadsövertalning och ökad administration. Satsningen på att göra den kommunala assistansen attraktivare fortlöper med bland annat ökat antal brukarträffar. Verksamheten har en stor utmaning i kompetensförsörjning, såväl chefer som medarbetare.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri har under året arbetat efter fastställd verksamhetsplan och uppnått en stor majoritet av målen. Ekonomi är stabil och resultatmått har bra resultat såväl som på inre kvalitet, som blir områdets fortsatta utmaning.

Verksamheten har genom projektmedel tillsammans med landstinget särskilt satsat på att öka hälsan för personer med långvarig psykisk ohälsa. Även socialpsykiatri har fortsatta svårigheter med rekrytering av personal vilket i viss mån även leder till ett ökat övertidsuttag.

Funktionshinderomsorg myndighetsutövning samt barn och unga

Inom korttidsverksamheten pågår ett förändringsarbete som innebär ändrade inriktningar för boendena. Det innebär t.ex. att ett korttidsboende ger plats för yngre barn medan de äldre bereds plats på ett annat. Syftet är att få till ett gemensamt förhållningssätt och arbetssätt.

Intellektuella funktionsnedsättningar

Hela verksamhetsområdet har under året arbetat fokuserat med bemanningsplanering, ett arbete som underlättar heltidsinförandet och har brukarnas behov och beviljade insatser som utgångspunkt.

Individ- och familjeomsorg

Inom vuxna fortsätter kostnaderna för köpt öppenvård att minska som ett resultat av arbetet med att i större utsträckning ge bistånd på hemmaplan och inom egna verksamheter. Antalet personer som söker hjälp med bostad blir allt fler och kostnaderna för tillfälliga boendelösningar ökar markant.

Utbetalningen av försörjningsstöd fortsätter minska om än i mindre takt. Det positiva resultatet beror på en målmedveten samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, VIVA och landstinget.

Efter beslut i individ- och familjenämnden pågår ett omställningsarbete inom unga. Fokus för verksamheten ska förflyttas mot de mest utsatta barnen och ungdomarna. Fler ska få hjälp på hemmaplan och kostnaderna för den köpta vården ska minska. Stödet på hemmaplan ökar genom en intensifiering av den egna öppenvården, bland annat kan numera ett akutteam sättas in i ärenden som bedöms vara nära placering. Nuvarande ungdomsboende är under omvandling till stödboende för att bättre kunna möta ungdomar i behov av insatser. Omställningsarbetet inom unga är ett långsiktigt arbete, men redan under senare delen av 2016 har en minskning av antalet placeringar kunnat märkas.

Mottagningsenhet och socialjour

Under året har antalet anmälningar gällande barn och unga ökat markant jämfört med 2015. Många inkommande samtal och anmälningar innefattar våldsproblematik och för att möta detta har personal vidareutbildats i våld i nära relation.

Antal besök i receptionen 2016 har ökat något sedan 2015. År 2016 registrerades 20 359 besökare, att jämföra med 19 889 personer 2015.

Socialjouren täcker numera upp för hela Umeåregionen förutom Örnsköldsvik. Verksamheten rapporterar om ett bra verksamhetsår med en stabil personalsituation och låg sjukfrånvaro.

Ensamkommande barn

På flera boenden har verksamheten förbättrat avvikelse- och klagomålshantering. Samarbetet såväl internt som externt mot andra aktörer har under året fungerat väl.

Verksamheten har under 2016 påbörjat ett omfattande arbete för att anpassa verksamhetsområdet till det nya ersättningssystemet, som inträder den 1 juli 2017. Flera ungdomar som placerats hos externa utförare utanför kommunen har flyttats hem till Umeå kommun egna boenden.

Verksamheten är i färd med att omvandla flera HVB-hem (Hem för vård eller boende) till så kallade stödboenden, vilket möjliggör minskning av antalet årsarbetare.

Äldreomsorg

Mål 1: Äldrenämndens verksamheter stärker de äldre kommuninvånarnas förmåga att leva ett självständigt liv

70 procent av dem som fått erbjudande om förebyggande hembesök har tackat ja under året. Totalt under året har 60 personer erbjudits träning, varav 46 har tackat ja och 21 personer har fullföljt.

Den kommunala hemtjänsten satte i början av året ett nytt mål om att 150 tillbud ska ha anmälts under året. Detta för att uppmana medarbetare att anmäla tillbud och arbetsmiljöbrister i syfte att förbättra arbetsförhållandena. Målet är inte nått, på gott och ont, då endast 34 tillbud och arbetsmiljöbrister har inkommit under året. Arbetet med detta fortsätter under 2017.

Pulstavlur har arbetats fram inom Vård- och omsorgsboende, Hälso- och sjukvård i hemmet och Den kommunala hemtjänsten. Medarbetarna kan sätta upp förbättringsförslag, vilket ökar personalens delaktighet och nytänkande samt sätter brukarnas behov i fokus.

Ett projekt kring personcentrerad vård inom Den kommunala hemtjänsten har i samarbete med Umeå universitet påbörjats i två verksamheter, Tegs och Holmsunds hemtjänst, och kommer att pågå under två års tid.

Mål 2: Äldrenämndens verksamheter bidrar till att kommuninvånarna kan åldras i trygghet

Anhörigdagen arrangerades under hösten tillsammans med Anhörigrådet. Två samtalsgrupper har genomförts, en i Hörnefors och en i Umeå. Två anhörigutbildningar tillsammans med landstingets primärvård är genomförda med inriktning mot demenssjukdom. Det har även påbörjats ett arbete med att bygga upp ett anhörigstöd i Hörnefors, vilket fortsätter under 2017.

Hälso- och sjukvård i hemmet har sedan hemteamet startade i juni erbjudit 101 personer insatser, och 88 personer har tackat ja. Av dessa är majoriteten 80 år och äldre. Resultatet hittills visar på en minskning av antalet hemtjänsttimmar med 25 procent från utskrivningstillfället för de 36 personer som fullföljt. Målsättningen är att förlänga den tid som äldre kan bo kvar hemma genom att förebygga fall, dåligt näringsintag, felaktig medicinering och otrygghet.

Mål 3: Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt

Den kommunala hemtjänsten har under året i två verksamheter provat att ha två kontaktpersoner för att brukare i större utsträckning alltid ska ha någon att vända sig till. Brukare och anhöriga upplever att detta inneburit en förbättring.

Under året har 16 825 sociala, fysiska och kulturella gruppaktiviteter genomförts på kommunens boenden. Detta var möjligt genom den riktade satsning som vård- och omsorgsboende erhöll från nämnden för 2016. Verksamheten har fått många positiva kommentarer från medborgare, anhöriga och personal inom andra delar av kommunen för sina Facebook-sidor, där aktiviteterna synliggörs.

Brukar- och närståendemöten inom Vård- och omsorgsboende har genomförts på de flesta av kommunens boenden i enlighet med nämndens önskemål.

Mål 4: Äldrenämndens verksamheter säkrar kommuninvånarnas tillgång till en jämlik vård och omsorg

Under året har 480 ansökningar om särskilt boende inkommit och av dessa har 427 bifallits. Det kvarstår behov av platser inom Vård- och omsorgsboende för att möta efterfrågan och många väntar på såväl särskilt boende som korttidsboende. Ersboda vård- och omsorgsboende är nu helt öppnat och under hösten 2017 öppnar även Nordstjärnans vård- och omsorgsboende, vilket medför ytterligare 31 lägenheter

Totalt följdes 56 procent av alla hemtjänstbeslut upp under året. Arbetet fortgår med att stärka uppföljningen av insatser och beslut utifrån den målsättning som nämnden uttalat.

Särskilda uppdrag

Utarbeta en strategisk äldreplan – Pågår

Översyn korttidsboende och dagverksamhet för äldre – Klart

Utarbeta ett förslag till kompetensförsörjningsplan – Klart

Utarbeta ett förslag till utbildningsplan – Klart

Systematiskt analysera sjukfrånvaro – Klart

Utarbeta ett förslag till reviderad lokalförsörjningsplan – Klart

Utarbeta ett förslag till teknikförsörjningsplan – Klart

Genomföra en översyn av den ideella och arvoderade anhörigvården – Klart

Revidera den avsiktsförklaring som reglerar samverkan med den sociala frivilligsektorn – Ej påbörjat (Avsiktsförklaringen är ett kommungemensamt dokument som berör flera nämnder. Äldrenämnden kan inte själva revidera avsiktsförklaringen och en framstöt har gjorts för att detta arbete ska påbörjas i den gemensamma förvaltningen.)

Utarbeta ett förslag över hur dialog med personer med insatser, närstående och medborgare kan utvecklas – Klart

Plan för användande av medel för sociala aktiviteter vård-och omsorgsboende– Klart

Plan för användande av medel för aktiviteter för minoriteter – Klart

Plan för användande av medel för välfärdsteknologi – Klart

Kultur och fritid

Föreningsstöd

Under året har en festivalutredning genomförts på uppdrag av kulturnämnden. En översyn av bidragsregler har beslutats i kulturnämnden och fritidsnämnden.

Biblioteksverksamhet

Barn och unga, personer med funktionshinder och annat modersmål än svenska/minoritetsspråk tillhör de prioriterade målgrupperna enligt bibliotekslagen.

Många asylsökande, nyanlända och ensamkommande flyktingbarn kom till Umeå kommun och Umeåregionen under 2015 och även under året. På alla bibliotek har arbete pågått för att kunna möta dessa nya grupper.

Ett utökat öppethållande på söndagar innebär att stadsbiblioteket har söndagsöppet under perioden september– maj, vilket är tre månader mer än föregående år. Under perioden har också fasadskyltning på Väven genomförts. Fortfarande pågår arbete med kompletteringar av vägledning och skyltning i lokalerna.

Biblioteken sammantaget visar på ökande siffror vad gäller både antalet fysiska besökare, antalet besökare på mina.bibliotek.se samt antalet utlån. Under året gjordes en uppgradering av minabibliotek.se för att bland annat göra den mer tillgänglig för mobiltelefoner.

Väven

Revisionen i maj gav Kulturreceptionen ett mycket bra omdöme. Bland annat säger rapporten: "Enheten präglas även här av ett stort engagerat ledarskap och medarbetarskap, samt ett tydligt kundfokus." Visningarna för bokade studiebesök och grupper har fortsatt om än i mindre omfattning än under Vävens första år. Visningarna uppgick till 55 jämfört med 200 under 2015.

Av 515 evenemang i Väven under året har 308 (60 procent) varit inom kultur, vilket mer än väl uppfyller målet att minst hälften av evenemangen ska vara inom detta område. Bland genomförda kulturarrangemang finns en jämn fördelning mellan teater, dans, musik och konst/utställningar. Övriga arrangemang var föreläsningar, debatter, samtal samt en ökad grad av uthyrningar av matverkstaden. Under året 2016 gavs 160 föreställningar i Väven. Kvinnohistoriskt museums besökarundersökning, som gjordes under hösten, visade precis som sommarens undersökning att besökarna i hög grad är nöjda eller mycket nöjda med utställningarna och värdarnas kompetens och kunskap.

Övrig kultur i korthet

- Kultur för seniorers samarbete med vård- och omsorgsboenden fördjupades under året. Detta är ett arbete för att kartlägga, lära känna och samordna resurser och kompetens för brukarnas bästa.
- Under året har verksamheterna Kulturcentrum för barn och unga och Ungdomens hus gått samman till en organisatorisk tillhörighet. Ledningsgruppen för Hamnmagasinet har bestått av enhetschef, programchef samt fritidschef, from 2017 avdelningschef för fritid Unga.

- Från årsskiftet skedde ett övertagande från skolan av Skapande skola. Det innebar förutom själva verksamheten även övertagande av en 50-procentig tjänst.

Gratis fritidsaktiviteter

Regeringen har tillskjutit medel till kommuner för att skapa gratis aktiviteter under sommarlovet för barn i åldern 6–15 år. Många verksamheter rapporterar en betydande ökning av barn och ungas närvaro jämfört med föregående sommar. Polisen har riktat särskilt beröm till satsningen, som gjorde sommaren mycket lugn i Umeå. 300 000 kronor fördelades till tio olika föreningar, som på olika sätt bidragit med gratis aktiviteter. Medel kommer att tillskjutas även de kommande tre åren.

Utvecklingsprojekt under året

Mariehem, gymnastikens hus-beställning, optionsyta för matt- och kampsporter – Utveckling av Gammlia idrottscenter – Öppnande av Navet och stängning av Umeå simhall – Fotbollshallsutredning – Idrottshall Midgård – Utveckling av Umeå arena ishall och Tegs IP konstgräs – Invigning av Mariehems fritidsgård på Bräntbergsskolan, första genusmarta fritidsgården i Umeå – Fortsatt arbete med boknings- och bidragssystemet.

Badanläggningar

Navet invigdes den 20 augusti och verksamheten har kommit igång mycket bra och varit uppskattad av besökarna. Endast ett mindre antal störningar har påverkat kunderna. Bedömningen är också att föreningarna som verkar i anläggningen är mycket nöjda och uppskattar anläggningen.

Storsjöhallen/Aquarena i Holmsund bedöms ha påverkats negativt med omkring 5 000 färre badbesökare efter Navets öppnande, medan övriga anläggningar inte påverkas i någon större utsträckning.

Idrotts- och fritidsanläggningar

För fjärde säsongen i rad var starten mycket sen för vinterverksamheterna. Konstsnö och konstfrusna anläggningar ger dock möjligheter till is och snö under några månader. Barmarkssäsongen har blivit två månader längre de senaste tio åren.

I april startade en stor ombyggnad av innertak och belysning i A-hallen på Umeå Arena, och ny mediekub är monterad.

Ett utegym med 4 stationer är byggt i Hörnefors.

Möjliggörandet av specialfiske för funktionshindrade i Umeälven gav ett lyckat resultat.

Föreningsstöd

Föreningsbyrån har startat Umegration, ett nytt forum för integration som anordnas en gång per termin. De har varit mycket välbesökta och haft intressanta program.

Folksam Challenge har genomförts tillsammans med friidrottsföreningarna.

Genom de bidrag som föreningsbyrån beviljat har föreningarna kunnat skapa lovaktiviteter för över 11 000 barn och ungdomar (ej unika individer).

Fritidsgårdsverksamhet

Umeås nya och första "könsneutrala" fritidsgård invigdes i oktober. Några av alla aktiviteter under året var sommarlovsverksamhet i samarbete med Svenska kyrkan vid den så kallade Kyrkstugan vid Nydalasjön, ungdomsfestivalen "2 days in Umeå" och "Snowjam" på Bräntberget.

Planering och samhällsbyggande

Bygglov

2016 har antalet inkomna bygglovärenden varit 12 procent högre än under 2015. Trots den höga arbetsbelastningen är handläggningstiderna fortsatt på låga nivåer.

Ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige är att förkorta handläggningstiden med 20 procent. En åtgärd är tillsättandet av en rådgivningsgrupp, som under året svarat på cirka 2 700 enskilda frågor och tagit emot cirka 300 besök. En utvärdering visar att medarbetarnas arbetssituation förbättrats, och att många medborgare uppskattar att de lätt kommer i kontakt med och får svar från verksamheten.

Ett omfattande arbete pågår med att digitalisera stora delar av ärendehantering.

Planverksamhet

Under 2016 har 81 förfrågningar om detaljplaner inkommit, vilket är betydligt fler än under föregående år. Byggnadsnämnden har behandlat 53 planbesked och under året har 33 detaljplaner och tre program skrivits upp för beslut i byggnadsnämnden eller förts upp till kommunfullmäktige, varav två har överklagats. Sammantaget har det planlagts för cirka 2 200 bostäder under 2016. Flertalet av bostadsärendena är av stort allmänt intresse och hög prioritet, till exempel Brinken, Lilljansberget, Ålidhem (flera platser), Tomtebogård, Nydala sjöstad och Olofsdal.

Verksamheten har arbetat med kommunfullmäktiges särskilda uppdrag att minska handläggningstiderna med 20 procent. Den stora ärendevolymen förlänger handläggningstiderna.

Lantmäteri

Sedan interndebiteringen togs bort vid årsskiftet är det lättare för lantmäteriverksamheten att nå ut till verksamheter med olika kartlösningar såväl inomhus som inventering med mobila enheter utomhus. För nybyggnadskartor har antalet ärenden ökat med 23 procent sedan föregående år.

Bostadsanpassning

Antalet inkomna bostadsanpassningsärenden är fortsatt hög, drygt 1 000 ärenden. 62 procent av de sökande är kvinnor, vilket är i nivå med tidigare år. Fortsatt samverkan med Linköpings kommun har skett under året i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningskriterier för att säkerställa en likställd myndighetsutövning. Verksamhetens jämställdhetsarbete har rönt stort nationellt intresse.

Gator och parker

Antalet synpunkter från medborgare om vinterväghållningen är ungefär som föregående år. Medborgarna har fått snabba svar på deras synpunkter och felanmälningar, oftast samma dag. Användandet av sopsaltning på gång- och cykelvägar har utökats. Många medborgare är mycket positiva, men inte alla. Utvärderingen av metoden fortsätter.

Till Vasaplan har beviljats närmare 50 mnkr från Stadsmiljöavtalet. Umeå kommun har även fått projektmedel för Den koldioxidsnåla platsen och Smart cities för universitetsområdet.

Som en del i att öka användandet av de hållbara färdsattnen har ett lådcykelprojekt initierats tillsammans med IKEA och Akademiska hus. Cykelkampen har genomförts och Umeå blev etta i Sverige och näst bästa cykelstad i Europa.

Arbetet med att effektivisera gatubelysningen har lett till en sänkning av elförbrukningen.

Under året genomfördes 150 000 färdtjänstresor. Färdtjänstens verksamhet har under året fungerat väl, antalet reklamationer har varit fortsatt lågt (50 stycken). Nöjdhet i den årliga resenärsenkäten är god och årets mål nås. Resandet har fortsatt minska under året.

Några större investeringar under året: Ombyggnaden av Rådhusorget; Gestaltningsprogrammet för Vasaplan; Förberedelserna för byggandet av bron till Lundåkern; Östra Prinsgatans gata samt gång- och cykelstråk; Övre delen av Rådhusparken; Projektet Frizon i Årstidernas park; Äventyrslek i Hedlundadungen.

Stödfunktionerna gemensamt

Gemensamt för alla fyra stödfunktioner är den stora förändringen från "köp-sälj" till anslagsfinansiering. Många oklarheter kring budget och regelverk för kompensation för övriga verksamheters volymökningar har kvarstått under hela året.

Fastighet

Större byggprojekt som färdigställt är Norra Ålidhemsskolan; Stöcke skola och förskola; Laboratorn kvinnoboende; Hoppets förskola Ålidhem; Nolia; T3 Arena; Röbbäcks skola; Mariebergsskolan; Rivning av Olofsdal. Dessutom har ett antal förskolor renoverats på grund av inomhusmiljöproblem.

Problemen med byggnadsrelaterad ohälsa fortsätter, med betydande ekonomiska, logistiska och arbetsmiljömässiga konsekvenser. Inriktning på det fortsatta arbetet för att minska riskerna och få till stånd en samsyn i kommunen finns därför beskrivna i nämndens uppdragsplan för 2017.

I samband med den akuta flyktingsituationen har Fastighet sedan slutet av 2015 i samverkan med berörda verksamheter ordnat tillfälliga/kortsiktiga lösningar i form av cirka 500 boenden i både egna och hyrda lokaler. Sedan det akuta behovet avtog, har de hyrda lokalerna sagts upp och nya långsiktiga lösningar för nyanlända har ordnats främst för ensamkommande barn i egna lokaler och i andra lokaler (Bostaden och andra externa fastighetsägare).

IT

Att verksamheten numera är anslagsfinansierad i stället för intäktsfinansierad märks på det ökade antalet inkomna uppdrag. Kraven på att få datorer och diverse kringutrustning har också ökat av samma anledning.

Måltidsservice

Nytt livsmedelsavtal är tecknat från 1 mars 2016. Samtliga leverantörer finns i Umeå och avtalet innehåller cirka 2 200 artiklar. Antalet ekologiska artiklar är över 200. Svenska djurskyddskrav har ställts på kött, kyckling och animaliska mejeriprodukter.

Hållbar utveckling

Miljöplanering och konsumtion

Budgetrådgivningen har under 2016 haft fler ärenden än något tidigare år. Trots lägre bemanning i arbetsgruppen har kvalitetsdeklarationens målsättning klarats. En ny skuldsaneringslag började gälla från november och från samma period omfattas budgetrådgivning av socialtjänstlagen.

För konsumentrådgivning ligger ärendemängden på samma nivå som tidigare år, cirka 1 100 ärenden. En trend är att allt fler väljer ett personligt besök. Köp av begagnade bilar, hantverkare och abonnemangsfällor är de vanligaste ämnena vid klagomål.

Energi

Umeå kommun utsågs 2016 av Världsnaturfonden WWF till Sveriges Klimatsstad. Kommunen har skrivit under initiativet Fossilfritt Sverige, med den lokala målsättningen Fossilfritt Umeå. Två externt finansierade projekt har startats under året: det treåriga hållbarhetsprojektet "Den koldioxidsnåla platsen" respektive "E-lighthouse", ett treårigt projekt tillsammans med Umeå universitet och fem andra länder med syfte att testa och sprida nya förnybara och energieffektiva lösningar till offentliga byggnader och bostäder. Verksamheten har genomfört flera föreläsningar och seminarier, bland annat Earth hour. Energimyndighetens ändring av reglerna för energirådgivning har medfört att Umeå kommun beviljats ökade medel för 2017.

Verksamheten har medverkat i planprocessen inom översiktsplanearbete samt i arbete med detaljplaner och behovsbedömningar. En ny biotopdatabas/karta har tagits fram för centrala Umeå. Bullerkartläggning av omgivningsbuller (av väg, tåg, flyg och industri) pågår och blir klar våren 2017.

Kommunfullmäktige antog i december en VA-strategi och verksamheten har utökats med en VA-rådgivare.

Livsmedelskontroll och serveringstillstånd

Totalt antal utförda livsmedelskontroller under året var 1 094, vilket är en ökning med 22 procent från föregående år och att räkna som ett gott resultat.

Antalet ansökningar om serveringstillstånd, som minskat de senaste åren, uppgick till 58. Framför allt är det de tillfälliga tillstånden som minskat. Under året har ett tillstånd återkallats och sex ansökningar avslagits. Anledningen till avslagen har framför allt varit ekonomiska brister. Antalet yttre tillsyner var 75, vilket är 92 procent av målsättningen. Tobakstillsyn prioriterades under året.

Miljöskydd

En stor del av utbildningsinsatser under året har fokuserat på vatten, exempelvis små avloppsanläggningar och tillsynsmetodik för dagvatten. Ett tillsynsprojekt har påbörjats där laboratorium vid högstadieskolor och ett gymnasium har besökts för att sprida kunskap om bland annat klassning av kemikalier och utfasning av hormonstörande eller cirkancerogena kemikalier. Ett annat syfte är att skolorna ska ta fram fungerande system för det avfall från laborationer. Förskolor har informerades om plaster och hälsorisker. Drygt 250 inlämnade årsrapporter visar att det inte längre finns några ozonnedbrytande HCFC-aggregat kvar i kommunen. En granskning har påbörjats av hur isoleringsmaterial som innehåller freoner från till exempel kasserade kylmöbler hanteras i avfallsledet.

Förvaltarenheten

Verksamheten har under året haft i genomsnitt 60 huvudmän att förvalta. Årsräkningar har inlämnats till överförmyndaren i början av året. Verksamheten har under året haft utbyte med ett antal andra förvaltarenheter. En hot- och våldincident har inträffat under året.

Överförmyndarnämnden har inför 2017 fått medel för att anställa ytterligare en förvaltare.

Krafthandel

Umeå kommun äger 25,85 procent av kraftproduktionen i Stornorrfors vattenkraftverk, som till elproduktion är Sveriges största. Kommunen ansvarar för sin del av kostnaderna för drift och investeringar i anläggningen och erhåller för detta en andelskraft på i genomsnitt 600 Gwh/år.

Den operativa delen i Kraftverksamheten är elhandeln. Elhandelsverksamheten bedrivs i två separata portföljer, en ”produktionsportfölj” där hela den erhållna andelskraften säljs och en ”inköpsportfölj” där kommunen köper el för egen förbrukning.

Krafthandeln budgeteras med fokus på att nå en stabil försäljningsintäkt i produktionsportföljen samt en jämn inköpskostnad i inköpsportföljen. Detta stabila förhållande ska nås genom prissäkring, ett indexförfarande där terminsaffärer genomförs kontinuerligt och strukturerat i vardera portfölj. Genom att kontinuerligt över tiden fylla på de säkrade volymerna för varje kalenderår uppnås en prisutjämnande effekt.

Under de senaste fem åren har Umeå kommun totalt investerat 88 mnkr i Stornorrfors kraftstation, bland annat i förnyelse av kraftverket, erosionsåtgärder vid dammluckor samt en ny fisktrappa.

Elmarknadens rörliga spotpris under 2016 uppgick i genomsnitt till 274 kr/Mwh, vilket var ett högre pris än tidigare år. Årets produktionsmängd i Stornorrfors blev dock lägre än 2015 på grund av hydrologiska faktorer under hela andra halvåret. Produktionsavvikelsen komparerades dock till stora delar av förbättrade priser.

Kraftverksamhetens resultat uppgick till 72 mnkr, vilket är 8 mnkr högre än föregående år men 15 mnkr lägre än budgeterat resultat.

Diagram X. Årsresultat för kraftverksamhet

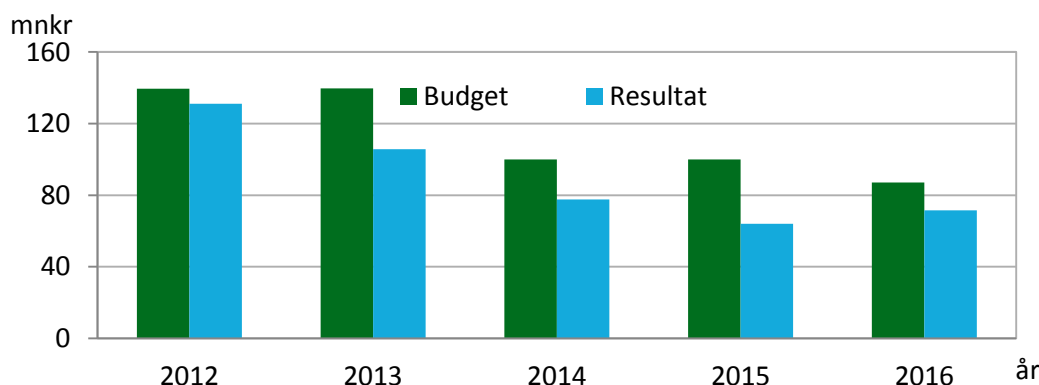

Diagram X. Årsproduktion för kraftverksamhet

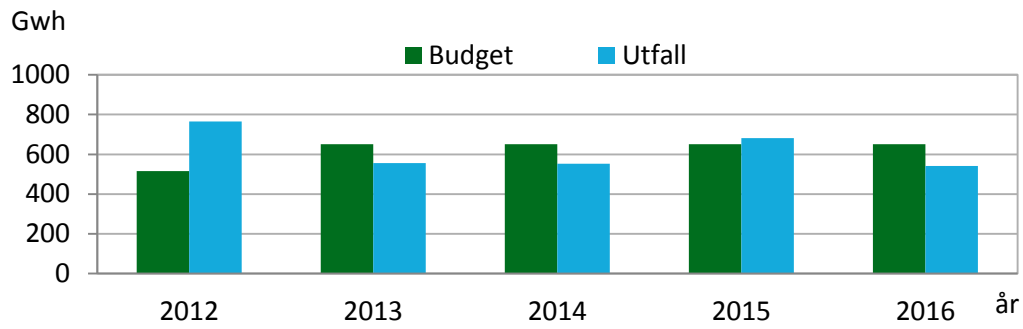
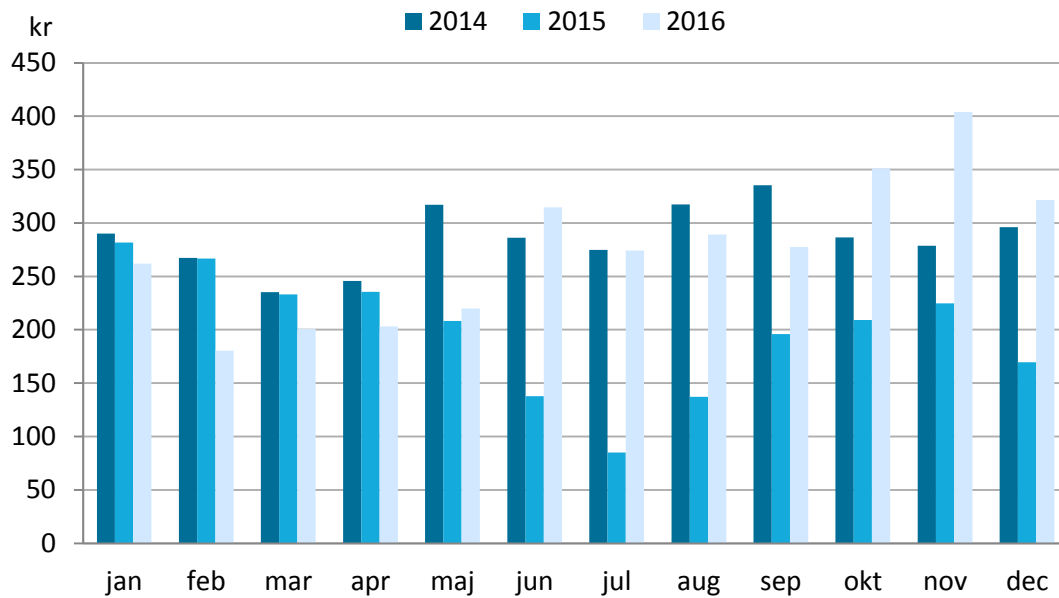

Diagram X. Spotpriser för kraftverksamhet

Uppföljning av mål

Verksamhetsstyrningen i kommunen utgår ifrån de övergripande mål som kommunfullmäktige har fastställt. De övergripande målen är grupperade i fyra perspektiv: yttre kvalitet, inre kvalitet, produktivitet och ekonomi. Nämnderna fastställer resultatmätt i uppdragsplan som är kopplade till perspektiv och övergripande mål.

Måluppfyllelse för kommunen totalt och per perspektiv fångas genom att nämndernas måluppfyllelse aggregeras. Detaljerad information om nämnders måluppfyllelse redovisas i respektive nämnds årsrapport.

Tabell X. Måluppföljning

Måluppföljning	Resultatmätt	
	Måluppföljning	Förändring
1. Övergripande mål för Umeås utveckling och samverkan med omvärlden (Yttre kvalitet)		
Vi ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen i Umeå genom tillväxt i näringslivet i samverkan med näringsliv, universitet m.fl.		
Umeås tillväxt ska klaras med bibehållen social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050		
Vi ska behålla vår ställning som internationell kulturstad, och verka för kultur som investering och inspiration för ett hållbart samhälle och tillväxt		
Vi ska utveckla kunskapsstaden Umeå med god utbildning och ett livslångt lärande, för att därigenom klara kompetensförsörjningen		
Vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv		
Barnfattigdomen ska halveras till 2020		
2. Övergripande mål för utveckling av arbetsorganisation och medarbetare (inre kvalitet)		
Attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser		
Ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat		
Engagerade medarbetare med rätt kompetens		
Heltid och tillsvidareanställning som norm		
3. Övergripande mål för produktivitet		
Analysmätt produktivitet		
4. Övergripande mål för ekonomi		
År 2020 ska resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella stadsbidrag och utjämningsuppgå till lägst 2%		
År 2020 ska investeringarna finansieras med egna medel		
Totalt		

Måluppfyllelsen per perspektiv och mål är huvudsakligen oförändrade sedan augusti.

Medarbetare

Antalet anställda har under året ökat från 11 673 till 11 888. Samtidigt som antalet deltid- och timanställda har minskat, har antalet anställda med heltid ökat. Antalet heltidsanställda uppgick vid utgången av 2016 till 8 287, vilket är en ökning med 741 personer sedan december 2015. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 94 procent och samtliga nämnder har ett värde på 90 procent eller mer.

Andelen långtidsfriska ligger kvar på samma värde som för 2015, 63 procent. Sjukfrånvaron har ökat från 6,8 till 7,3 procent, där kvinnors sjukfrånvaro är 8,4 procent och männens 4,6 procent. Det föreligger stora skillnader mellan nämnderna, från 2,4 procent inom överförmyndarnämnden till en sjukfrånvaro på 8,4 procent inom äldrenämnden.

Andelen heltidsanställda har ökat påtagligt, från 72 till 77 procent. Variationen är stor mellan nämnderna. Lägst ligger äldrenämnden på 62 procent, som dock ökat från 45 procent 2015, medan miljö- och hälsoskyddsnämnden ligger högst på 98 procent.

Resultatmått - utfall och måluppfyllelse mot kommunens övergripande målvärden 2016

	Andel långtidsfriska	Sjukfrånvaro	Andel heltidsanställda	Andel tillsvidareanställda	Genomsnittlig sysselsättningsgrad	NMI	Ledarskap	Kompetens och utveckling	Alla mått
Målvärde Umeå kommun	70	6,0	80	86	95	4,9	4,7	4,8	
Överförmyndarnämnd	69	2,4	93	100	98				
Kommunstyrelse	73	4,3	81	77	95	5,0	5,0	5,0	
Teknisk nämnd	65	6,8	88	88	96	4,9	4,8	4,9	
Byggnadsnämnd	72	2,9	93	89	98	4,9	4,8	5,0	
Miljö- & hälsoskyddsnämnd	71	4,4	98	91	99	4,8	4,8	5,0	
Äldrenämnd	55	8,4	62	67	90	4,7	4,5	4,6	
Individ- & familjenämnd	60	8,2	66	76	93	4,7	4,5	4,6	
Fritidsnämnd	73	3,9	79	82	91	4,8	4,6	4,8	
Kulturnämnd	64	5,1	82	90	93	4,7	4,6	4,7	
För- och grundskolenämnd	65	7,5	88	87	96	4,9	4,7	4,9	
Gymn- och vuxenutb.nämnd	75	5,5	83	85	94	4,7	4,6	4,8	
Totalt Umeå kommun	63	7,3	77	80	94	4,8	4,7	4,8	

Måluppfyllelse: röd 0-89%, gul 90-96%, grön 97% eller högre

SJUKFRÅNVAROPROCENT PER ÅLDER OCH KÖN, ALLA ANSTÄLLDA

	2016, jan-dec	2015, jan-dec
Sjukfrånvarotid	7,3	6,8
- varav tid med långtidssjukfrånvaro	66,0	64,8
Sjukfrånvarotid, kvinnor	8,4	7,7
Sjukfrånvarotid, män	4,6	4,3
Sjukfrånvarotid, 29 år eller yngre	5,5	4,9
Sjukfrånvarotid, 30 - 49 år	7,5	6,9
Sjukfrånvarotid, 50 år eller äldre	8,0	7,4

ANTAL ANSTÄLLDA

	2016-12	2015-12
Heltidsanställda	8 287	7546
Deltidsanställda	2 159	2443
Timanställda	1 798	1914
Totalt	11 888	11 673

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra personalpolitiska mål. Här följer en kort sammanfattning av de aktiviteter som genomförts för att uppnå respektive mål.

Attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser

Ökade rekryteringsbehov

Umeå kommun märker av ett ökat rekryteringsbehov och därmed blir det ett mycket hårt tryck på Jobbsupport och rekryteringskonsulterna. 2016 är det år där kompetensbristen märkts av tydligt inom flera områden. Område Utbildning hade mycket stora rekryteringsbehov av pedagogisk personal och skolledare jämfört med tidigare år. Inom vård och omsorg är det stora svårigheter att rekrytera undersköterskor. Till samhällsbyggnad, tillväxt och stödfunktionerna finns även svårrekryterade yrkesgrupper. Totalt har antalet rekryteringsärenden ökat med 40 procent, från 721 ärenden 2015 till 1 011 ärenden 2016. Antalet ansökningar ökar inte i motsvarande takt.

Det långsiktiga arbete som samhällsbyggnad har bedrivit till svårrekryterade grupper har gett effekt och varit avgörande för att Umeå kommun fått Universums utmärkelse för Årets kommun inom Employer Branding 2016.

Ett nytt rekryteringssystem håller på att upphandlas och ska vara installerat samtidigt som det nya personal- och lönesystemet. Målsättningen är att ett nytt system ska göra rekryteringsarbetet mer effektivt och frigöra tid för rekryterande chefer och Jobbsupport.

Under våren pågick rekrytering av personal till de evakueringsboenden och boenden för ensamkommande barn som kommunen ansvarar för.

Sommarrekrytering

Personalfunktionens uppdrag för sommarrekrytering till vård och omsorg har utökats under 2016 med ansvar för anställningar av sommarvikarierna. Även till sommarrekryteringen märks kompetensbristen med färre ansökningar och mycket få sökanden med utbildning och erfarenhet. En konsekvens av bristande kompetens är att det krävdes längre inskolningar.

Chefsrekryteringar

Under året har en ny rekryteringsprocess för chefer tagits fram. Rekryteringskonsulterna har genomgått utbildning och processen är förankrad i verksamhetsområdenas ledningsgrupper. Införandet av processen har skett under hösten i takt med de nya chefsrekryteringar som inletts. Även för olika chefsbefattningar märks ökade rekryteringsbehov och brist på sökande med erfarenhet.

Bemanningsstöd – vård och omsorg

Den nya funktionen centralt schemastöd har startats för individ- och familjenämndens verksamheter och därefter för äldreomsorgen. Syftet är att bistå verksamheterna med ett stöd i schemaläggning och resurshantering. I takt med heltidsinförandet knyts fler enheter till Bemanningscentrum för hantering och anställning av korttidsvikarier. Under 2017 ska detta vara fullt utbyggt.

Bemanningsstöd – Utbildning

Under året har en dialog skett kring en samordnad korttidsbemanning inom för- och grundskolan. I dagsläget pågår ett arbete att få igång hela processen inom ett skolområde, som en pilot och också för att se vilka resurser som krävs för att sätta processen inom hela Utbildningen. En särskild dialog har skett tillsammans med gymnasiet om rekryteringsstöd för både längre och kortare personalbehov. Personalpoolen inom förskolan har förstärkts och utökats ytterligare. Den är nu verksam inom tre skolområden och har cirka 20 medarbetare.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Under tertiäl 1 besökte Arbetsmiljö och hälsa samtliga ledningsgrupper inom äldreomsorg samt stöd och omsorg för att utbilda och informera om Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö. Under tertiäl 2 gjordes samma insats för hela utbildningsområdet. De chefer som

verkar inom samhällsbyggnad, tillväxt och i stödfunktionerna fick ta del av samma information av områdets personalchef.

För att ytterligare stärka kompetensen inom organisatorisk och social arbetsmiljö har en utbildningsinsats, med Suntarbetslivs utbildningspaket som grund, genomförts för samtliga chefer inom utbildningsområdet samt äldreomsorgen. Totalt har cirka 170 chefer deltagit. För att möta den ökande ohälsan främst inom för och grundskola har resurser omfördelats.

Uppföljningsdialog

På uppdrag av Personalutskottet har personalfunktionen under höstterminen genomfört 275 uppföljningsdialoger med chefer i första linjen. Uppföljningsdialogerna syftar till att skapa en nulägesbild av det systematiska arbetsmiljöarbetet och förutsättningarna för ett närvarande ledarskap. Ett annat syfte är att skapa en bättre överblick över de åtaganden en chef har samt öka kunskaperna inom arbetsmiljöområdet. Ett ytterligare syfte är att identifiera brister i befintliga rutiner och processer för att kunna förbättra och kvalitetssäkra dessa. Resultatet redovisas i stadsdirektörens ledningsgrupp i februari.

Forskning

Personalfunktion har tackat ja till ett erbjudande från Karolinska Institutet om att delta i ett forskningsprojekt kallat PIA. Syftet med projektet är att utvärdera en individ- och arbetsplatsinriktad insats för anställda med arbetsrelaterad psykisk ohälsa avseende effekt på sjukfrånvaro och hälsa. Konkret handlar det om att tidigt fånga upp medarbetare med lättare psykisk ohälsa för att göra en riskinventering. Därefter ska företagshälsovården tillsammans med chef och medarbetare träffas för att gemensamt föröka hitta anpassningar för att förhindra eller förkorta en sjukskrivning. Projektet slutförs och utvärderas under 2017.

Samverkan

Med början 2016 deltar Umeå kommun i ett projekt tillsammans med Försäkringskassan, Finsam, kranskommunerna Vindelns, Nordmaling och Vännäs samt landstinget. En förstudie har fokuserat på att hitta goda exempel på förebyggande insatser och rehabilitering av kvinnor med psykisk ohälsa inom äldreomsorgen. Förstudien avslutades under september månad med en konferens. Efter förstudien beslutade styrgruppen att bilda en "plattform" för utveckling och kunskapsöverföring av metoder för tidiga insatser och rehabilitering vid psykisk ohälsa. Projektet finansieras av Finsam och kommer preliminärt att pågå under tre år med start 2017.

Långa sjukskrivningar

Ett urval av dem som varit sjukskrivna över 365 dagar har inbjudits att delta i ett utvecklingsprojekt. Innehållet i träffarna har varierat från relevanta teorier kopplat till den egna rehabiliteringen till praktiska aktiviteter där de själva har varit delaktiga i utformningen. Syftet med deltagandet är att

bryta den sociala isoleringen och hitta lösningar i den egna rehabiliteringen. Försöket utvärderas i början av 2017.

Ett samarbete med Försäkringskassan har inletts med fokus på långtidssjukskrivna. Första delen handlar om att Försäkringskassan kartlägger de långa sjukskrivningarna inom Umeå kommun, därefter gör de en granskning av varje specifikt ärende för att säkerställa att de har fattat rätt beslut utifrån sjukförsäkringen. När kartläggningen och bedömningen är klar, får Umeå kommun ta del av materialet för att därefter vidta lämpliga åtgärder.

Plan för att minska sjukskrivningarna

Kommunfullmäktige beslutade 2016-06-20 att arbeta fram en plan för att minska sjukskrivningarna. Personalfunktionen fick uppdraget att tillsammans med verksamheterna utarbeta en plan att gälla från 2017. Workshops har genomförts med skyddsombud och huvudskyddsombud i syfte att ta del deras erfarenheter och idéer om hur vi tillsammans kan arbeta med att sänka ohälsotalen. Personalutskottet har haft motsvarande workshop med nämndernas presidier, direktörer och personalchefer med medverkan från företagshälsovården. Planen kommer att presenteras och beslutas under våren 2017.

Ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat

Färdplan ledningsstruktur

I stadsdirektörens färdplan finns ett uppdrag gällande ledningsstruktur, som syftar till att klargöra och möjliggöra goda förutsättningar för ledarskapet. En rapport baserad på omvärldsbevakning och nationella studier samt forskning om detta ämne presenterades i början av hösten 2016, med beskrivning av strategier och handlingsplan för det fortsatta arbetet. Arbetet med ledningsstruktur syftar i sin helhet till att ta fram och implementera dessa riktlinjer för att säkerställa att chefer ges nödvändiga och likvärdiga förutsättningar för att utöva ett effektivt chefskap och ett stödjande ledarskap utifrån verksamhetens behov. I detta ingår att chefer ska ha ett tydligt uppdrag och ett riktmärke för antal medarbetare per chef.

Chefsutbildning

Den obligatoriska introduktionsutbildningen för nya chefer i kommunen pågår enligt plan och under 2016 har 80 chefer deltagit i denna utbildning. Under året har också ett antal frukostseminarier erbjudits med olika teman såsom lönebildning och jämställdhet. En särskild utbildning har utvecklats i samverkan med Ledarskapscentrum för den grupp chefer som leder andra chefer. Även en projektledarutbildning och ett mentorprogram har genomförts. Då många medarbetare i kommunen har ledaruppdrag utan att vara chefer har en utbildning för ledare som inte är chefer erbjudits och genomförts.

Stöd till chefer

För att underlätta för chefer att vara ledare erbjuds cheferna olika former av stöd i ledarskapet, bland annat i form av arbetslagsutveckling, introduktion när det gäller medarbetarskap och värdegrund, individuellt stöd till chefer samt stöd i organisationsutveckling. Cirka 100 beställda uppdrag av ovanstående karaktär har genomförts under 2016.

Engagerade medarbetare med rätt kompetens

Värdegrund och medarbetarskap

Arbetet med att implementera värdegrunden och vad medarbetarskap innebär avslutades 2015. Det fortsatta arbetet med att utveckla medarbetarrollen bedrivs huvudsakligen i verksamheten och, när behov finns, med stöd av personalfunktionen.

Medarbetarenkäten 2016 visade att cirka 58 procent av kommunens medarbetare hade deltagit i dialog kring medarbetarskap och värdegrund på sina arbetsplatser. För 2014 var motsvarande siffra 60 procent. Att notera är att medarbetarenkätens resultat över tid visar att man som medarbetare är engagerad och arbetar mot tydliga mål, vilket är centralt i ett utvecklat medarbetarskap. Umeå kommun är en stor arbetsgivare med många olika verksamheter som har olika förutsättningar för att arbeta med att utveckla medarbetarskap, vilket gör att det finns skillnader mellan verksamheterna.

Att utveckla medarbetarrollen är något som sker på lång sikt. Ett led i det fortsatta arbetet är att verksamheterna systematiskt identifierar de arbetsplatser som inte genomfört något värdegrundsarbete och/eller medarbetarutveckling. Ett arbete som redan påbörjats och som ligger i linje med att stärka utvecklingen av medarbetarrollen är Umeå kommuns deltagande i ett nationellt projekt, STAMINA (Stukturerat och Tidseffektivt Arbetssätt genom Metoder för Inkluderande Arbetsliv). Ett 20-tal kommuner ingår i detta samarbetsprojekt mellan Uppsala universitet och Institutet för arbetsliv och utveckling. Syftet är att främja hälsan och minska sjuktalen och den metod som används stärker förutsättningarna för ett ökat medarbetaransvar. I Umeå är målgruppen för deltagande verksamheter alla förskolor och projektet beräknas pågå under 2017–2018.

Kompetensförsörjningsplaner

Arbetet med såväl den övergripande kompetensförsörjningsplanen som de verksamhetsspecifika planerna har pågått under året. Två konkreta effekter är stöd för utbildning till undersköterska och specialistutbildning till sjuksköterska.

Heltid och tillsvidareanställning som norm

Heltid inom vård och omsorg

Personalfunktionen har utökat sina resurser och insatser för att stötta införandet av heltid inom vård och omsorg. Schemautvecklare stöttar verksamheten med heltidsinförandet, rutiner ses över och

nya riktlinjer skapas. Nya anställningsbevis skrivs för alla medarbetare som omfattats av heltidsinförandet. Arbetsmiljö och hälsa har tillsammans med huvudskyddsombud tagit fram en elektronisk modell för riskbedömning av förändringen och bistått chefer och skyddsombud i arbetet med att riskbedöma varje enskild förändring. Till grund för heltidsinförandet gäller den samverkan och de förhandlingar som skett mellan arbetsgivaren och Kommunal.

Nytt personal- och lönesystem

Arbetet med att införa ett nytt lönesystem för Umeåregionen har varit ett utmanande uppdrag, då Umeå kommun är projektägare, värdkommun och ansvarig för kommande IT-drift.

Systemförvaltarna har under hösten, parallellt med det dagliga arbetet, deltagit i utbildningar inom projektet för ett nytt personal- och lönesystem, parametersatt det nya lönesystemet samt genomfört en testkonvertering.

En förstärkning med fem vikarier har krävts såväl till projektet som för att bemanna ordinarie lönefunktioner och supportstöd till chefer. Chefsfunktionen har också utökats för att säkerställa den dagliga driften av nuvarande lönesystem, då ordinarie lönechef är projektägare.

I början av 2016 registrerade lönekonsulterna det nya timbankssaldot för 1 200 anställda som tillhör den nya kontorsöverenskommelsen samt genomförde växling av semesterdagstillägget till lediga dagar för cirka 1 300 anställda enligt ett helt nytt lokalt avtal. Lärare inom Utbildning har fått ett lönetillägg som registrerades under våren.

Inom Lön och pension administreras även arvoden till de förtroendevalda samt pensioner och försäkringar till anställda och förtroendevalda. Under 2016 bytte Umeå kommun system för beräkning av de förtroendevaldas arvoden. Införandet av det nya inköpta systemet genomfördes enligt tidplan.

Kommunkoncernens bolag

Umeå kommun

Helägda dotterbolag: ägd andel (%)

Umeå Kommunföretag AB 100

Dotterbolag i UKF-koncernen:

AB Bostaden i Umeå 100

Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB 100

Infrastruktur i Umeå AB 100

Kompetensspridning i Umeå AB 100

Umeå Energi AB 100

Umeå Parkerings AB 100

Umeå Vatten och Avfall AB 100

Delägda dotterbolag i UKF-koncernen:

Västerbottens Museum AB 60

Science Park i Umeå AB 51

Intressebolag i UKF-koncernen:

European CBRNE Training Centre AB 50

Kvarkenhamnar AB 50

Norrlandsoperan AB 40

Nolia AB 33

Uminova Expression AB 25

Uminova Innovation AB 25

Uminova Investment management AB 50

Visit Umeå AB 28

Väven i Umeå AB 50

Delägt dotterbolag: ägd andel/ röstandel (%)

Umeå Folkets Hus u.p.a. 98/6

Intressebolag:

Kvarken Link AB 50/50

(från och med 2016-01-01)

NLC Ferry AB/OY 50/50

Bolag i UKF-koncernen som har sålts/avvecklats under 2016 ägd andel (%)

Hörnefors Företagscentra i Umeå AB (till och med 2016-03-30) 100

Kulturhuvudstadsbolaget i Umeå AB (till och med 2016-08-31) 100

I den sammanställda redovisningen för Umeå Kommunkoncern ingår Umeå kommun och den helägda koncernen Umeå Kommunföretag AB. Därutöver ingår Umeå Folkets Hus u.p.a. samt intressebolagen Kvarken Link AB och NLC Ferry AB.

Den sammanställda redovisningen upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering.

Umeå Kommunföretag AB (UKF)

www.ukf.umea.se

www.bicfactory.se

Styrelseordförande: Hans Lindberg

Verkställande direktör: Mikael Öhlund

Koncernförhållande

Helägda bolag:

AB Bostaden i Umeå 100 %

Infrastruktur i Umeå AB 100 %

Kompetensspridning i Umeå AB 100 %

Umeå Energi AB 100 %

Umeå Parkerings AB 100 %

Umeå Vatten och Avfall AB 100 %

Delägda bolag:

European CBRNE Training Center 50 %

Kvarkenhamnar AB 50 %

Nolia AB 33,3 %

Norrlandsoperan AB 40 %

Uminova Expression AB 25 %

Uminova Innovation AB 25,2 %

Visit Umeå AB 28 %

Umeå Science Park AB 51%

Västerbottens Museum AB 60 %

Väven i Umeå AB 50 %

Uppdrag

Umeå Kommunföretag AB:s övergripande mål är att stödja Umeå kommuns utveckling utifrån politiska visioner och mål. Förutom rollen som moderbolag för kommunens bolag har Umeå kommunföretag även uppdrag att ansvara för all kollektivtrafik i Umeå kommun och att med lokaler och personal medverka till utveckling av unga entreprenörer (BIC Factory).

Årets händelser

Idun 1

Inflyttning i färdigställda lokaler har skett enligt tidplan. Avtal har skrivits med hyresgäst för den sista kvarstående lokalen.

Kollektivtrafiken

Det var ett historiskt bra år för lokaltrafiken i Umeå med en resandeökning på drygt 15 procent eller nära 1,1 miljoner fler resor jämfört med föregående år. Särskilt glädjande är att även resandet med övrig inomkommunal kollektivtrafik utvecklas starkt med 5 procent. Trots en kraftig resandetillströmning är kostnadsökningen låg.

Från den 13 juni är Transdev ny operatör i Ultra-trafiken. Kundnöjdheten under det andra halvåret har varit den högsta under hela 2000-talet.

BIC

Satsningen på projektet "Unga entreprenörer gör digitala affärer" har resulterat i ökad nationell och lokal synlighet för både BIC Factory och dess företag. Under året har bolaget stöttat 16 nya företag och utvecklat nätverket med framförallt digital kompetens. Ett aktivt arbete har gjorts för att attrahera fler män för att uppnå könsjämn balans i verksamheten. Bolaget har även tydliggjort "missionen" som lyder; "vi är en inkubator som tror på, fångar upp och förverkligar potentialen hos unga entreprenörer - entreprenörer som idag lever i Västerbotten, men har präglats av och vill sätta avtryck på en större omvärld."

Miljö och hållbar utveckling

Kollektivtrafiken

UKF driver en implementering av fullelektriska bussar i Umeås lokaltrafik. För närvarande används nio elbussar som kör cirka 600 000 km/år.

I samband med att ny trafikutövare påbörjade sitt trafikuppdrag i Umeå tätort tillfördes 25 euroVI – bussar. Sammantaget innebär det att lokaltrafiken i Umeå för närvarande aldrig har haft en miljövänligare fordonspark.

BIC

Projektet har en övervägande positiv inverkan på miljön.

1. Projektets mål är att fler nya och växande digitala och hållbara företag startas och drivs av unga entreprenörer i Västerbottens län.
2. Projektet kommer att samverka och dra nytta av projektet Cleaner Growth – renare tillväxt när det gäller att använda miljörelevans för att stärka företagens erbjudande.
3. Ett av projektets övergripande mål är att minska klimatpåverkan genom att fler unga entreprenörer gör affärer hållbart och digitalt.
4. Projektet påverkar inte något Natura 2000-område.

Måluppfyllelse

Kollektivtrafiken

Målet var 7 miljoner resor under året. Resorna uppgick till cirka 8,1 miljoner och fastställd målsättning var uppfylld.

Mål om Sveriges nöjdaste kunder fastställdes år 2010. Lokaltrafiken i Umeå slutade på plats tre enligt den nationella undersökningen.

BIC

Bedömningen är att alla mål för projektet ”unga entreprenörer gör digitala affärer” kommer att uppnås. Bolaget har kommit halvvägs i projektet och har förbrukat 50 procent av projektets budget.

Framtiden

Kollektivtrafiken

Under året slutfördes elbussatsningen vilket innebär att nio elbussar och tre laddstationer används på busslinjerna 9 och 80 (flygbussen)

BIC

Fokus är att stödja inrekryterade företag att bli mer digitala och verka för intern digitalisering av BIC Factory. Fortsätta arbeta behovsanpassat mot entreprenörer.

Genomföra studieresa för omvärldsanalys och inhämtning av kunskap. Undersöka framtida finansieringsmöjligheter.

Tabell X. Koncernbidrag 2016

mnkr	Givna	Mottagna
Umeå kommunföretag AB		18 233
Kommunicera AB	7 151	
Dåva DAC AB	13 965	
Umeå Energi AB	1 267	
Umeå Parkerings AB		3 532
Kompetensspridning AB		337
Infrastuktur i Umeå AB		<u>282</u>
Koncernbidrag totalt	22 384	22 384

Tabell X. Nyckeltal för Umeå Kommunföretag AB

	UKF Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Nettoomsättning	2 710	2 420	22	13
Resultat efter finansnetto	327	368	-18	78
Balansomslutning	12 770	12 325	8 261	8 453
Justerat eget kapital	<u>3 127</u>	<u>2 708</u>	<u>423</u>	<u>475</u>
Soliditet % exkl internbank	24	22	58	59
Nettoinvesteringar	829	892	85	31
Räntebärande skulder	8 280	8 419	353	183
Årsarbetare	787	755	10	10

Umeå Energi AB

www.umeaenergi.se

Styrelseordförande: Lena Karlsson Engman

Verkställande direktör: Göran Ernstson

Koncernförhållande

Helägda bolag:

Umeå Energi Elhandel AB 100 %

Umeå Energi Elnät AB 100 %

Umeå Energi Sol Vind och Vatten AB 100 %

Umeå Energi Umenet AB 100 %

Delägda bolag:

Nekab 2,6 %

BioEndev AB 70 %

Uppdrag

Umeå Energi skall främja kommunens utveckling och med stor hänsyn till miljön på kort och lång sikt trygga en uthållig energiförsörjning för i första hand Umeå kommuns invånare. Bolaget skall också ansvara för att de öppna näten för eldistribution och bredband sköts kostnadseffektivt och att de har en hög leveranssäkerhet.

Umeå Energi skall vara energiföretaget som utgår från varje kunds unika behov av säkra, prisvärda och miljöanpassade produkter och tjänster.

Umeå Energi AB skall genom tidiga engagemang ta en särskild roll för att vidareutveckla de fördelar ur profil-, utvecklings- och näringslivsmässig synpunkt som en öppen och väl utbyggd infrastruktur kan ge Umeå.

Umeå Energi skall också ta en tydlig position och medverka i tidiga initiativ när det gäller forsknings- och utvecklingsinsatser inom aktuella energi-, klimat och infrastrukturområden. Bolaget skall aktivt driva miljö- och klimatfrågor i sin verksamhet.

Årets händelser

Umeå Energis första solcellsanläggningar till kunder har levererats och installerats och flertalet avtal är undertecknade. För privatpersoner har en möjlighet att hyra solceller lanserats. Erbjudandet har

fått stort genomslag. På hemmamarknaden visade 600 personer intresse och mot slutet av året kunde avtal för hyrlösningar börja tecknas.

Kunderna i bredbandsnätet har blivit 1 500 fler under året. Umeå Energi har erhållit positivt besked att med stöd från Jordbruksverket bygga bredbandsinfrastruktur i områden utanför Umeå tätort. Projektet innebär en betydande ökning av utbyggnadstakten och kommer att pågå i fyra år.

Kvalitetsförbättring i elnätet sker löpande och under året har som standard monterats elkvalitet-sinstrument i alla nya nätstationer. Under året har 5 700 elmätare bytts ut. Den nya mätartypen mäter både förbrukning, produktion och larmar på elkvalitet.

Året har varit normalt störningsmässigt förutom den storm som drog in över Norrlandskusten i juni och åska under sommarmånaderna som orsakade en del avbrott. I slutet av juli orsakade ett fel i överliggande nät som matar till Umeå Energi avbrott för de flesta av Umeå energis kunder. Avbrottet kunde för de allra flesta kunderna åtgärdas fort.

Fjärrvärme- och elleveranserna har ökat jämfört med föregående år. Fler kunder ansluts och en kylig start på året ökade behovet av säkra leveranser. Genomsnittstemperaturen under året har varit 5 procent varmare än ett normalår. Ett haveri i Dåva 2 anläggningen orsakad av korrosion stoppade produktionen i anläggningen en vecka i slutet av mars. Reparation, förlorad elförsäljning och alternativ produktion innebär fördyringar som blev begränsade då vädret var mildt. Elpriserna är fortsatt låga och fler av kunderna tar del av dessa genom att välja rörliga elavtal.

Torrefieringsanläggningen som på årsbasis kan producera 16 000 ton så kallad grönt kol är driftsatt.

Miljö och hållbar utveckling

All el som säljs är förnybar och kommer från biobränsle, vind och vatten med ett litet inslag av sol. Umeå Energi producerar el med biobränsle, vind och lite sol. Totalt produceras två tredjedelar av all förnybar såld el från närområdet. Resterande anskaffas och är ursprungsmärkt.

Småskalig förnybar elproduktion är en allt tydligare del av framtiden. Umeå Energi underlättar därför för kunder som köper solceller, eller redan har en anläggning, med ett bra erbjudande för den överskottsproducerade elen. Bolaget har ett eget hållbarhetsarbete. Klimatmålet är att år 2018 vara klimatneutrala med ökat fokus på kunddriven affärsutveckling med tjänster som är väsentliga för miljö och hållbar utveckling. Umeå Energi fortsätter att stödja kunderna i arbetet för en hållbar utveckling.

I det delägda bolaget BioEndev utvecklas en ny teknologi för förädling av biomassa till "grönt" kol. Produkten som framställs har stor potential att vinna terräng på den gigantiska kolmarknaden där den kan användas som förnyelsebar ersättningsprodukt.

Måluppfyllelse

Umeå Energi uppfyller målen i uppdraget och ekonomin utvecklas. En långsiktig god lönsamhet stärker möjligheten att kunna fokusera på affärs- och verksamhetsutveckling som stödjer affärer, samarbeten och innovation.

Framtiden

I regionen har Umeå Energi en aktiv roll i omställningen till ett hållbart samhälle. Bolaget ses som en tydlig aktör i arbetet med hållbar energiomvandling och den uppkopplade staden. Intresset för lösningar kring energi och kommunikation fortsätter att öka hos kunderna.

Kunderna är både konsumenter och producenter av förnybar energi. Med fler digitaliserade tjänster kommer Umeå Energi att möta kundernas efterfrågan samt utveckla nya former för samskapande och innovation med kunder, medborgare och andra aktörer i samhället. Historiskt är det de lägsta elpriserna på 10 år. Intäkterna har sjunkit och varit låga under flera år och för elproduktionen i kraftvärmeanläggningarna och vindkraftverk påverkas intäkterna negativt. Genom solcellspaket till privatkunder har bolaget en position på solelmarknaden och kommer att fortsätta med erbjudanden till företagsmarknaden. Försäljningen av huvudprodukten fjärrvärme går neråt, trots fortsatt god tillväxt i antalet kunder i Umeå. Orsakerna till detta är flera till exempel mildare klimat, energieffektiviseringar samt alternativa uppvärmningsformer hos kunderna. Huvudriktningen för affärsområdet står fast, att tillsammans med kunderna fortsätta resan från fjärrvärme- till energilösningssleverantör. Klimatarbete som leder till att Umeå Energi år 2018 är helt klimatneutrala intensifieras där en större insats är konvertering till bioolja till huvudanläggningarna.

Tabell X. Nyckeltal för Umeå Energi AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	1 359	1 207
Resultat efter finansnetto	120	168
Balansomslutning	4 321	4 520
Justerat eget kapital	1 291	1 249
Soliditet %	29	27
Nettoinvesteringar	197	185
Räntebärande skulder	2 446	2 733
Genomsnittlig låneränta %	3	3
Självfinansieringsgrad %	249	213
Årsarbetare	367	351

AB Bostaden

www.bostaden.umea.se

Styrelseordförande: Bernt Andersson

Verkställande direktör: Jerker Eriksson

Koncernförhållande

Helägda bolag:

AB Holmsundsbyggnader 100 %

AB Lokalen i Umeå AB 100 %

AB Servicebostäder i Umeå 100 %

Kommunicera i Umeå AB 100 %

AB Bostaden parkering i Umeå 100 %

Uppdrag

AB Bostaden med dotterbolag är Umeå kommuns bolag för att utveckla Umeås bostadsmarknad. Bostaden äger, bygger, förvärvar, förvaltar och hyr ut bostäder och lokaler i Umeå kommun.

Årets händelser

Den 1 maj tillträdde Jerker Eriksson som ny VD på AB Bostaden med dotterbolag. Han efterträdde Ann-Sofi Tapani som gått i pension.

I överensstämmelse med tecknad ettårsuppgörelse med Hyresgästföreningen, har hyrorna för bostadslägenheter höjts från och med 1 april med i genomsnitt 0,69 procent.

Vid årsskiftet 2015/2016 påbörjades byggnationen av 9 stycken så kallade Kombohus med totalt 180 lägenheter på kvarteret Kastanjen, Böleäng. Första inflyttning december 2016 och resterande löpande under 2017.

Under året har ROT projektet för 32 lägenheter på kvarteret Focken, Haga färdigställts.

En upphandling av 159 lägenheter på kvarteret Mården, Öst på stan har skett. Planerad byggstart är satt till början av 2017.

Under året har ett dotterbolag tillkommit, AB Bostaden parkering i Umeå som skall bedriva parkeringsrörelse i egna eller förhyrda fastigheter.

Miljö och hållbar utveckling

Arbetet med energieffektiviseringar fortsätter, med målet att spara 20 procent fram till år 2020.

Måluppfyllelse

Vision och företagsmålen relaterar till hur systematiskt arbete formar verksamheten så att den blir långsiktigt hållbar. Målen följer de tre områdena social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet och delas upp i bostadssociala, ekologiska och ekonomiska mål.

Sociala mål innehåller kundnöjdhet vilket har uppnåtts genom mycket höga nöjdhetsindex.

Miljömålen består av mål som minskad energiförbrukning, ökad kunskap och medvetenhet, avfallssortering, införande av förnyelsebar energi och minskade interna transporter. Tydliga resultat har uppnåtts inom alla områden.

De ekonomiska målen uttrycks i nivån för driftnetto och belåningsgrad samt avkastning. Alla de målen är uppfyllda.

Framtiden

Inom de närmaste åren ser Bostaden ett stort behov av större ombyggnads- och underhållsinsatser i några av de bostadsområden som byggdes under åren 1965 – 1975. Bostaden ser också en fortsatt positiv utveckling för hyresmarknaden. Strategin är att bygga i centrala lägen, som passar flera målgrupper. Planer finns för produktion av cirka 550 bostäder de närmaste tre åren i centrala Umeå, Böleäng, Ålidhem, Cirkarlshem samt Sävar.

Tabell X. Nyckeltal för AB Bostaden

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	1 048	1 024
Resultat efter finansnetto	184	174
Balansomslutning	5 714	5 588
Justerat eget kapital	1 494	1 350
Soliditet %	26	24
Nettoinvesteringar	337	253
Räntebärande skulder	3 900	3 932
Genomsnittlig låneränta %	3	3
Självfinansieringsgrad %	104	132
Årsarbetare	180	177
Uthyrningsgrad bostäder %	100	100

Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva)

www.vakin.se

Styrelseordförande: Per-Erik Johansson

Verkställande direktör: Tomas Blomqvist

Koncernförhållande

Delägt bolag:

Vatten och Avfallskompetens i Norr AB (Vakin) 95 %

Uppdrag

Umeå Vatten och Avfall AB äger den allmänna vatten- och avloppsanläggningarna och återvinningscentraler i Umeå kommun samt ansvarar för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Umeå kommun. Bolaget tillhandahåller väl fungerande vatten- och avloppstjänster, sköter de delar av avfallshanteringen som faller under kommunens ansvar. Umeå Vatten och Avfall AB har från och med 2016-01-01, genom uppdragsavtal godkänt av Kommunfullmäktige, uppdragit till Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB, Vakin, som ägs av Umeå Vatten och Avfall AB och av Vindelns Vatten och Avfall AB, att utföra samtliga de uppgifter som utfördes av UMEVA tidigare.

Årets händelser

Kompetensbolaget Vakin övertog vid årets början drift och underhåll samt genomförandeansvaret av investeringar i Umeå Vatten och Avfalls AB allmänna VA-anläggningar samt Umeå kommuns ansvar för avfallshantering. Bolaget ägs gemensamt av Umeå och Vindels kommuner. Övertagandet har genomförts utan större driftstörningar.

Miljö och hållbar utveckling

Bolaget bedriver en verksamhet som har stor påverkan på miljön. Under året har de senaste årens största miljöåtgärd, om- och tillbyggnaden av Öns reningsverk, tagits i full drift.

Inkörningen av det "nya" reningsverket har genomförts enligt plan. Ett stort antal miljörelaterade åtgärder har utförts på VA-anläggningen samt även inom Avfallsverksamheten.

Många av miljöåtgärderna resulterar även i ekonomiska förbättringar. Exempelvis har verksamheten som bedrivs på Ön blivit i det närmaste energineutral i och med att bolaget börjat producera elektricitet ur bioagasen som bildas vid reningsprocessen samt att överskottsvärme värmeväxlats till uppvärmning av lokalerna. Dessa åtgärder sänker kostnaderna.

Bolaget anslöt sig till standarden för ”Socialt ansvarstagande” ISO 26 000 under året och är sedan tidigare certifierade enligt ISO 9000, 14 000 samt OHSAS 18 000.

Bolaget kommer att redovisa verksamheten enligt den nya hållbarhetslagen från 2017.

Måluppfyllelse

De fyra övergripande målen, Nöjda kunder, Långsiktigt hållbar utveckling, Effektiv verksamhets samt Engagerade och kompetenta medarbetare har uppfyllts under året.

1. Kundundersökningar både externa och interna har visat på bättre resultat än tidigare. I en nationell jämförelse ligger bolaget bra till.
2. Bolagets systematiska arbete med hållbarhet har rönt uppmärksamhet regionalt, nationellt samt även internationellt.
3. Genom jämförelser med liknade bolag i landet har bolaget bra utfall när det gäller effektiv verksamhet.
4. Den stora omvandlingen av bolaget till ett regionalt kompetensbolag har under det första året gått över förväntan. Medarbetarnas förmåga till samarbete har varit nyckelfaktorer i genomförandet av bildandet av Vakin.

Framtiden

Bolaget och Umeå kommun har framtida investeringsutmaningar avseende vatten och avlopp samt avfall och återvinning de kommande 10 till 15 åren på cirka 3 000 mnkr.

Utmaningarna är:

- Utbyggnad av vatten och avloppssystem i kustnära områden. Investeringar på cirka 500 mnkr.
- Umeås planerade förtätning medför krav på kapacitetshöjningar av VA-anläggningar i centrala delar av Umeå, cirka 100 mnkr.
- Reserv-nödvatten till Umeå centralort innebär investeringar överstigande 500 mnkr.
- Klimatanpassningsåtgärder i dagvattensystemet innebär investeringar överstigande 100 mnkr.
- Nytt insamlingssystem för hushållsavfall i samverkan med Umeåregionens kommuner innebär investeringar med knappt 100 mnkr.
- Reinvesteringar på befintliga anläggningar är cirka 150 mnkr per år för att vidmakthålla VA-anläggningen.

Tabell X. Nyckeltal för Umeå Vatten och Avfall AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	310	288
Resultat efter finansnetto	6	-1
Balansomslutning	1 247	1 255
Justerat eget kapital	87	83
Soliditet %	7	7
Nettoinvesteringar	63	164
Räntebärande skulder	863	898
Genomsnittlig låneränta %	3	3
Självfinansieringsgrad %	84	24
Årsarbetare	121	111

Dåva Deponi och avfallscenter AB (Dåva DAC)

www.avfallscenter.se

Styrelseordförande: Catarina Holmberg

Verkställande direktör: Jörgen Aronsson

Uppdrag

Dåva DAC ska ansvara för all kommunal deponiverksamhet i Umeå kommun samt med iakttagande av den kommunala kompetensen och kommunalrättsliga principer driva Dåva avfallsanläggning på ett miljömässigt och företagekonomiskt riktigt sätt med inriktning att vara en regional och nationell resurs.

Bolaget skall vara drivande i utvecklingen av Dåva företagspark med inriktning på etablering av företag inom sektorn för återvinning och energi. Bolaget ska också arbeta aktivt och med ekonomiska medel för en etablering av en järnväg till Dåvaområdet, en första del i en framtida Norrbotniabana.

Bolaget ska på ett framåttänkande arbetssätt förbättra och utveckla nya metoder och lösningar för omhändertagande av avfall och andra restprodukter, dels på egen hand med egen kompetens men även i samverkan med externa aktörer. Bolaget ska ha en strävan att alltid ligga i framkant vad gäller teknik- och metodutveckling inom behandling, förädling, produktifiering och omhändertagande.

Bolaget ska vidare finnas tillgänglig som kommunens rådgivare och kompetensresurs för de marksaneringar som ska genomföras i kommunens regi.

Årets händelser

Året har varit bra med flertal projekt, däribland ett antal sulfidjordsprojekt som levererat både till deponin på Dåva och till Ersmarksberget.

En första etapp, i ett stort saneringsprojekt, vid Fabriksviken i Hörnefors har fått ekonomiska förutsättningar för genomförande. De förorenade massorna har körts till Dåva deponi för stabilisering och deponering. Andra större projekt är Polishögskolan och byggnationerna av Länsförsäkringars kontor. Dessa projekt har levererat stora mängder sulfidjord.

Bolaget har under året fått utökat tillstånd hos miljödomstolen för behandling av avfall samt att kunna använda de nyförvärvade lokalerna för vattenrening. Ett steg i rätt riktning för att klara framtidens ökade krav på rening.

Dåva DAC har tillsammans med flera norrlandskommuner, Umeå universitet, Luleå Universitet samt ett antal företag blivit beviljad en ansökan till strukturfonderna hos tillväxtverket. Ansökan heter Green North, drivs av Umeå universitet, och avser att ”generera smart tillväxt och samverkan genom att samla regionala tillgångar vid en gemensam miljöteknisk innovations- och resursplattform som

skapar kunskapsbryggor mellan företag, akademi och samhälle”. Dåva DAC bidrar med egen tid, pengar och utrustning. Projektet sträcker sig över en fyra års period.

Miljö och hållbar utveckling

Verksamheten arbetar ständigt med förbättringar och utveckling som främjar miljö och hållbar utveckling. Bolaget är delaktig i såväl forskningsprojekt på både lokal och nationell nivå samt egna projekt som syftar till en bättre hantering av avfall. Dåva DAC har en naturlig roll i den cirkulära ekonomin både inom återvinning men också utfasning av farliga ämnen från kretsloppet.

Måluppfyllelse

Förräntningen under året var 33 procent att jämföra med bolagets mål på 10 procent. Motsvarande för soliditeten var 41 procent med ett mål om 25 procent.

Framtiden

Många projekt är planerade och förväntas utföras. Omhändertagande av sulfidjord kommer också att vara en central del i verksamhetens arbete, både deponering och framtagande av alternativa metoder för omhändertagande.

Tabell X. Nyckeltal för Dåva Deponi och avfallscenter AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	38	26
Resultat efter finansnetto	16	7
Balansomslutning	104	69
Justerat eget kapital	43	28
Soliditet %	41	40
Nettoinvesteringar	3	0
Årsarbetare	8	8

Infrastruktur i Umeå AB (Inab)

www.infrastrukturiumea.se

Styrelseordförande: Lennart Holmlund

Verkställande direktör: Bertil Hammarstedt

Koncernförhållande

Helägda bolag:

Umeå Badhus AB 100 %

Umeå C Utveckling AB 100 %

Umeå Hamn AB 100 %

Umeå Vagnverkstad AB 100 %

Dåva Terminal AB 100%

Uppdrag

Infrastruktur i Umeå AB arbetar med att utveckla, initiera och marknadsföra infrastrukturlösningar för miljövänligare transporter. Det omfattar logistiska lösningar för järnvägs-, fartygs-, och vägtransporter. Bolaget är kommunens ställföreträdare i frågor som gäller kommunens arbete att utveckla Umeå inom järnvägs- och sjöfartsområdet.

Årets händelser

Badhuset har färdigställt och överlämnats till hyresgästerna Umeå Kommun, UPAB och Umeå Sport- och Motion.

Stationshuset, Umeå C, har varit föremål för omfattande renovering.

INAB har för UPAB:s uppdrag påbörjat byggandet av nytt parkeringshus med 240 platser beläget vid Järnvägsallén.

Bolaget äger och förvaltar resecentra Umeå Ö och Hörnefors samt är ansvarig för NLC Terminal (Umeå Godsbangård).

Infrastruktur i Umeå AB har förvärvat ett nytt dotterbolag, Dåva Terminal AB

Miljö och hållbar utveckling

Inab:s arbete med intermodala transporter (ökade järnvägstransporter). I det nya badhuset Navet har det byggts in hög kvalitet på återvinning av luft och vattenrening.

Måluppfyllelse

Målet är att kostnaderna i de projekt som drivs inte ska överskrida budgeten. Umeå Badhus AB har under året avslutat uppförandet av Badhuset Navet med tillhörande p-hus inom budget. Badhuset är uthyrt till 100 procent. Umeå kommun, UPAB och Umeå Sport och Motion är de tre hyresgästerna.

Framtiden

P-huset vid Järnvägsallén kommer att slutföras under hösten 2017.

Tabell X. Nyckeltal för Infrastruktur i Umeå AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	67	49
Resultat efter finansnetto	0	0
Balansomslutning	1 034	936
Justerat eget kapital	151	151
Soliditet %	17	16
Nettoinvesteringar	97	225
Årsarbetare	7	5

Umeå Parkerings AB (Upab)

www.upab.umea.se

Styrelseordförande: Paulina Granberg

Verkställande direktör: Håkan Gustafsson

Koncernförhållande

Delägda bolag:

Umeå C AB 40 %

Uppdrag

Umeå Parkerings AB ska tillhandahålla väl belägna och attraktiva parkeringsanläggningar, driva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning.

Bolaget ska även övervaka parkeringsvillkor i Umeå kommun som tekniska nämnden har fastställt, ha hand om tillstånd för tillfällig torghandel och handlägga avtal med fastighetsägare om friköp av parkeringsplatser i kommunen.

Verksamheten ska iaktta den kommunala kompetensen och kommunalrättsliga principer på ett miljömässigt och företagekonomiskt riktigt sätt.

Årets händelser

På uppdrag av Bostaden har besöksparkeringarna avgiftbelagts. Skyltning och möjlighet till betalning via en app (Parkster) har färdigställts.

Under oktober upphörde möjligheten att betala med mynt i Upabs biljettautomater. Det är möjligt att betala parkering via kort, SMS och telefonparkeringssystemet Parkster. Användningen av Parkster som lanserades ifjol, fortsätter att öka och stod under året för 35 procent av parkeringsbetalningarna. Tillsammans med leverantören av Parkster har UPAB utvecklat möjligheten att införa digitala abonnemang i anläggningarna. Därmed blir både pappersfaktura och parkeringskort överflödiga. Från och med maj hyr Upab parkeringshuset Navet i badhuset. UPAB har gett uppdrag till Infrastruktur i Umeå AB att påbörja byggandet av ett nytt parkeringshus vid Järnvägsallén. Under december påbörjades arbetet med att utöka p-ledsystemet i centrum med flera och förbättrade skyltar.

Miljö och hållbar utveckling

Upab driver aktivt miljö- och klimatfrågor i verksamheten. Bolaget arbetar med gröna parkeringsköp för arbetsplatsparkering. Detta är en möjlighet för fastighetsägare att ta ansvar för hyresgästers transport till och från arbetet genom Mobility Management. Under året har ett parkerings-

ledningssystem börjat ta form för att underlätta sökandet av lediga parkeringsplatser inom de centrala delarna av Umeå och därmed minska utsläppen.

Bolaget är partners i två EU-projekt som blivit beviljade och uppstartade under 2016 – Smart Cities "RUGGEDISED" och Den koldioxidsnåla platsen. Båda projekten syftar till att skapa ett klimatsmartare samhälle.

Måluppfyllelse

Maximalt en av företagets bilar ska vara en icke miljöbil. Idag har bolaget en bil som inte är en miljöbil. Bolaget har även en miljöbil enligt äldre klassning som inte uppfyller dagens mål. Båda dessa bilar ska bytas ut.

Parkeringsledningssystemet söderifrån är påbörjat.

Framtiden

Det nya parkeringshuset vid Järnvägsallén kommer att vara klart 31 augusti 2017. Under året kan ytterligare ett p-hus komma att påbörjas. Det kommer att ligga i kvarteret Muraren som ligger centralt mellan Hovrättsgatan/Ridvägen/Bankgatan/Nygatan.

Tabell X. Nyckeltal för Umeå Parkerings AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	68	75
Resultat efter finansnetto	-4	6
Balansomslutning	134	123
Justerat eget kapital	27	27
Soliditet %	20	22
Nettoinvesteringar	51	18
Årsarbetare	25	25

Västerbottens Museum AB

www.vbm.se

Styrelseordförande: Anders Lidström

Verkställande direktör: Ulrica Grubbström

Umeå kommunföretag AB äger 60 procent av Västerbottens Museum AB.

Uppdrag

Västerbottens Museum AB ska bland annat ansvara för kulturmiljöverksamheten i hela Västerbottens län och för att bevara, dokumentera, utforska, vårda och levandegöra regionens kulturarv, konst och konsthantverk. Sune Jonsson Centrum för dokumentärfotografi är från och med 2014 en del av Västerbottens Museum AB. Tillsammans med ägarna och andra aktörer ska bolaget aktivt medverka till regionens marknadsföring och tillväxt. En ökad internationalisering av verksamheten ska beaktas.

Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet, attraktionskraft och tillgänglighet och god balans mellan historia, nutid och framtid. Västerbottens Museum AB ska verka för att en bred allmänhet tar del av regionens kulturarv.

Årets händelser

Beslutet att flytta delar av regementsmuseets byggnader och samlingar till museet har krävt omdisponeringar i verksamhet och ekonomi. Sommaren på museet har haft många besökare. Besöksiffrorna är i nivå med föregående år. Omsättning i museets Kafé har ökat under året. Presentationen av museets nya strategi- och måldokument skapade mediedebatt som ytterligare sätter fingret på museets viktiga roll i ett demokratiskt samhälle. Det har satt museet på kartan och museibranschen har uppmärksammat utvecklingen positivt. Ett varierat utbud av utställningar och program har erbjudits.

Miljö och hållbar utveckling

I utställningsverksamheten har museet under året tagit miljöhänsyn i materialval och energiösningsar. I den från år 2014 nya utställningen Textil hanteras frågor om utveckling, klimat och miljö. Museet har under året uppdaterat miljöplanen. Under året har energibesparingar gjorts vid byte av belysning inne och ute.

Måluppfyllelse

Västerbottens museum har under året nått det finansiella målet till följd av ett effektivt arbete och omprioriteringar i verksamheten. Utbud och program har följt verksamhetsplanen. Museet har

fortsatt aktivt strävat efter att finna fler och andra finansiärer liksom nya finansieringslösningar som komplement till ägartillskotten. Detta har under året till största del skett genom fortsatta uppdrag. I övrigt följer museet de mål som anges i ägardirektiv samt i det strategi- och måldokument som styrelsen antagit för åren 2016-2019.

Framtiden

Utmaningarna för framtiden är att klara av den löpande verksamheten i det dubbelt så stora museet vilket är möjligt enbart om anslagen håller samma nivå som kostnadsutvecklingen med ett därtill större utrymme för utveckling. Till detta ska museet söka fler projekt för att hitta kompletterande finansiering till verksamheten. För fortsatt drift av Sune Jonsson Centrum för dokumentärfotografi behövs en utökad budget. Friluftsmuseet har ett stort attraktionsvärde för besökare och boende i Västerbottens län. Museets fastighetsbestånd på friluftsmuseiområdet har ett omfattande renoveringsbehov. Det är en utmaning att hitta en långsiktig finansiering för underhåll och restaurering av de kulturhistoriska byggnaderna. Museet har tagit fram nya strategier och mål för åren 2016-2019. Andra viktiga satsningar är nya aktuella och innovativa kulturhistoriska utställningar samt nya arkiv för museets pappers- och fotosamlingar. Det senare syftar till att öka tillgängligheten till de skatter som finns i museets samlingar och samtidigt klara av att bevara materialet för framtiden. Utgångspunkten är att vara ett angeläget museum som inbjuder till delaktighet och erbjuder en mångfald av aktiviteter och utställningar.

Tabell X. Nyckeltal för Västerbottens Museum AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	50	53
Resultat efter finansnetto	0	0
Balansomslutning	38	40
Justerat eget kapital	11	11
Soliditet %	29	28
Nettoinvesteringar	1	2
Årsarbetare	65	65

Umeå Folkets Husförening u.p.a. (UFH)

www.umea.fh.se

Styrelseordförande: Ingela Wallrud

Verkställande direktör: Håkan Bäckström

Umeå kommun äger 98 procent av Umeå Folkets Husförening u.p.a.

Uppdrag

Umeå Folkets Husförening u.p.a. uppgift är att tillgodose umebornas behov av lokaler till kultur- förenings- och kommersiell verksamhet.

Umeå Folkets Hus (UFH) uppför, förvaltar och tillhandahåller allmänna samlingslokaler. Där erbjuder UFH hyresgästerna möjlighet att bedriva förenings-, kultur-, bildnings- och nöjesverksamhet samt att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Föreningen kan också i egen regi svara för sådan verksamhet och i anslutning driva restaurangverksamhet.

Årets händelser

Verksamhet har bedrivits inom områdena kultur/föreningslivs-, konferens/kongress-, restaurang- och nöjesverksamhet. Fokus har också lagts på planering av verksamhet som under 2017 är kopplad till Vasaplans stora kommande ombyggnation. Umeå Folkets Hus har även genomfört en intern omorganisation bland annat i syfte att effektivisera resurserna. Det är en omorganisation som gett positiva effekter även om det inneburit neddragning av personal. Resurser har lagts ned på att renovera och fräscha upp en del publika utrymmen samt några konferensrum.

Miljö och hållbar utveckling

Umeå Folkets Hus har under året lyckats uppnå Svanens certifieringskrav. Certifieringskravet är för hela huset som en av få dagkonferensanläggningar i landet av denna storlek. Tidigare var båda restaurangerna Svanen certifierade men nu är hela Umeå Folkets Hus certifierade.

Solceller har under året installerats på scentaket vilket innebär egen produktion för att täcka energibehovet.

Matsvinn har under året minskat jämfört med tidigare tack vare att buffé luncherna tagits bort. Nu erbjuds gästerna istället en tallrikserverad lunch.

Alla dessa åtgärder är kopplade till ett våra fyra företagsövergripande mål som lyder "Vi skall årligen utveckla vår utpräglade miljöprofil".

Framtiden

Under kommande år kommer Umeå Folkets Hus att:

- Göra ytterligare marknadsföringsinsatser riktat till Umeås föreningsliv i syfte att informera om möjligheterna till att hyra möteslokaler till kraftigt subventionerade priser.
- Fortsätta att utreda möjligheterna till förbättring av förutsättningarna så att kultur/föreningslivet kan hyra möteslokaler eller verksamhetslokaler.
- Renovera konferensrum så att de interiört och tekniskt fortsätter att hålla hög kvalitet.
- Fortsätta att utreda möjligheterna att förändra några av våra lokaler så att de går att hyra ut till fasta hyresgäster.
- I dialog med berörda arbeta för att Vasaplans kommande ombyggnation skall påverka verksamheterna så lite som möjligt.
- Arbeta fram ett förslag på hur huvudentrén kan byggas om till att ge en positiv känsla för besökarna.

Tabell X. Nyckeltal för Umeå Folkets Husförening u.p.a.

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	85	68
Resultat efter finansnetto	0	-1
Balansomslutning	95	101
Justerat eget kapital	22	22
Soliditet %	23	22
Nettoinvesteringar	2	16
Årsarbetare	85	89

Kompetensspridning i Umeå AB

Styrelseordförande: Göran Ernstson

Verkställande direktör: Mikael Öhlund

Uppdrag

Bolaget ska i nära samverkan med kommunens förvaltningar och bolag samt Umeåregionens näringsliv, marknadsföra kommunal kompetens och kommunala innovationer. Bolaget ska, utan att själv utveckla produkter, ansvara för kontakterna med de kommunala verksamheterna för att finna, paketera och föra samman tjänster och produkter till försäljning i andra regioner och i andra länder.

Årets händelser

Den cleantech-satsning som dragit i gång i regionen består av två projekt.

Cleantech Kvarken, pågår under perioden 1 juli 2015 till 30 juni 2018. Kompetensspridning är projektsamordnare med Örnsköldsviks kommun med VASEK Vasaregionens Utveckling AB och Oy Merinova AB som samverkanspartners. VASEK ägs av sju kommuner i Vasaregionen och Merinova är ett teknologacentrum, båda arbetar med utveckling av företag och region i Österbotten, Finland.

Projektet arbetar med att öka kapaciteten för gränsöverskridande affärssamarbeten.

Cleaner Growth, pågår från 2016-01-01 till och med 2018-12-31, där Uminova Innovation är projektägare med Kompetensspridning, Skellefteå kommun och Arctic Business Incubator AB som samverkanspartner. Fokus i Kompetensspridning kommer att ligga på genomförandet av dessa två projekt under projektiden, dock finns många naturliga kopplingar till andra projekt där samverkan och utbyte kommer att ske.

Miljö och hållbar utveckling

Bolaget har stort fokus inom miljöområdet där Cleantech-satsningen är en stor del. Bolaget arbetar även med övergång till e-fakturering.

Måluppfyllelse

Bolaget har följt uppsatta mål för året.

Framtiden

Projektet fortsätter fram till 2018.

Tabell X. Nyckeltal för Kompetensspridning i Umeå AB

mnkr	2016	2015
Nettoomsättning	3	2
Resultat efter finansnetto	0	1
Balansomslutning	2	1
Justerat eget kapital	0	0
Soliditet %	4	20
Nettoinvesteringar	0	0
Årsarbetare	4	1

Finansiell analys av Umeå kommun och kommunkoncern

Samhällsekonomisk utveckling

Den svenska ekonomin har under de senaste två åren haft en bra utveckling med en snabbt stigande produktion och sysselsättning, samtidigt som arbetslösheten har minskat. Inflationen har fortsatt varit låg.

Befolkningen i Sverige beräknas öka med 650 000 invånare fram till år 2020. I början av år 2017 beräknas invånarantalet passera 10 miljoner. En stor del av ökningen beror på flyktinginvandringen samt ökat barnafödande. Ökning av befolkningen ställer höga krav på den kommunala sektorn i form av bland annat skolor, kollektivtrafik och socialtjänst. Detta innebär en stor ekonomisk utmaning eftersom skatteintäkterna inte beräknas öka i samma takt som befolkningen ökar.

Antalet arbetade timmar inom kommunerna ökar. Det är endast byggbranschen som uppvisar en större ökning.

Ett växande problem i den svenska ekonomin är en ökande brist på bland annat utbildad arbetskraft. Detta påverkar negativt eftersom kostnaderna för hyrpersonal ökar inom vissa yrkesgrupper som till exempel sjuksköterskor, lärare och socionomer.

I många av Sveriges kommuner råder bostadsbrist. Bristen berör främst ungdomar och nyanlända invandrare. Bristen på bostäder är störst i kommuner som har en växande befolkning.

Bostadsbyggandet ökar men Boverket anser att det är långt kvar till behovet är täckt.

En utmaning för kommunerna är att uppfylla kraven i bostättningslagen som innebär en skyldighet för kommunerna att ordna med bostäder för ett visst antal nyanlända flyktingar varje år. Kommunernas åtagande bestäms utifrån läget på arbetsmarknaden. Flera kommuner har signalerat svårigheter med att inte klara uppdraget.

Regeringen har beslutat om att införa ett särskilt statsbidrag för kommuner för att stimulera ett ökat bostadsbyggande.

Kommunsektorn står inför stora utmaningar eftersom kostnaderna ökar mer än skatteintäkterna. Det är därför viktigt att ha fokus på olika åtgärder som kan minska kostnadsutvecklingen. För att finansiera välfärden är det viktigt att fler får arbete och att skattekraften ökar.

Sveriges kommuner beräknas redovisa ett resultat på 13 mdkr för år 2016 (15 mdkr) vilket är 2,5 procent av skatteintäkter och statsbidrag (3 procent). Kommunernas medelskattesats ökade med fem öre till 20,75 år 2016 (20,70).

Väsentliga händelser under året i Umeå

Återigen blev det rekord för antalet passagerare som åkte färja mellan Umeå och Vasa! Antalet passagerare som reste mellan länderna uppgick till 184 144 (168 557). Ökningen mellan åren uppgår till 9 procent (4 procent).

Flygtrafiken till och från Umeå ökade under året med 1 procent till drygt 1 059 000 passagerare, vilket är nytt rekord. Inrikestrafiken ökade med 3 procent.

Allt fler åker buss och antalet passagerare i lokaltrafiken uppgick till drygt 8 miljoner. Ökningen uppgår till drygt en miljon resande, 15 procent.

Ett nytt stort handelscentrum med IKEA och intilliggande Avion Shopping, cirka 90 butiker, invigdes under första kvartalet på Söderslätt vid södra E4-infarten till Umeå.

Kommunens låneskuld omvandlades under året till ett "grönt lån" vilket innebär att framtida lån till investeringar ska främja en klimattålig tillväxt. Investeringarna kan också minska klimatpåverkan genom förnybara energikällor och energieffektiviseringar.

Vid årsskiftet gjordes ytterligare en skatteväxling med Västerbottens läns landsting. Skatteväxlingen med fem öre är en justering orsakad av högre kostnader som Umeå kommun har fått för övertagandet av hemsjukvården från Västerbottens läns landsting. Övertagandet skedde år 2013.

Från och med årsskiftet 2015/2016 äger Umeå kommun 50 procent av Kvarken Link AB. Vasa stad äger de resterande 50 procenten. Bolaget medverkar till att skapa miljövänligt och ekonomiskt fördelaktigt transportsystem över Kvarken.

Umeås nya badhus Navet invigdes i augusti. Läget är centralt nära bussar, parkering och shopping. I Navet går det att både bada, relaxa och träna.

Klass 5A på Sävar skola vann finalen i "Vi i femman". Grattis!

Väsentliga händelser efter årets slut i Umeå

Byggnadsnämnden har antagit en detaljplan för nya bostäder och skolverksamhet på Umedalen, vid Teaterallén/Rampljusallén. Det innebär att den sista delen av området kan färdigställas. Detaljplanen skapar förutsättningar för nya bostäder och skolverksamhet.

Byggnadsnämnden har beslutat att påbörja detaljplanering av ett markområde i anslutning till Umeå Östra station. Planerna skapar förutsättningar för bostäder, kontor och andra verksamheter. Området blir en förtätning i direkt anslutning till järnvägsstationen Umeå Östra, Universitetet, sjukhusområdet och bussterminalen.

Norra Ålidhemsskolan har byggts om från högstadieskola till förskola, grundskola, familjecentral, storkök och föreningslokaler. Byggnaden från 1978 har därmed fått nytt liv!

Trafikverket har lämnat positivt beslut om Västra länken, vägen är den sista pusselbiten för att färdigställa ringleden, runt Umeå. Vägbygget är överklagat och slutligt beslut fattas av regeringen, förhoppningsvis under år 2017. Eventuell byggstart kan bli år 2018.

Resultat

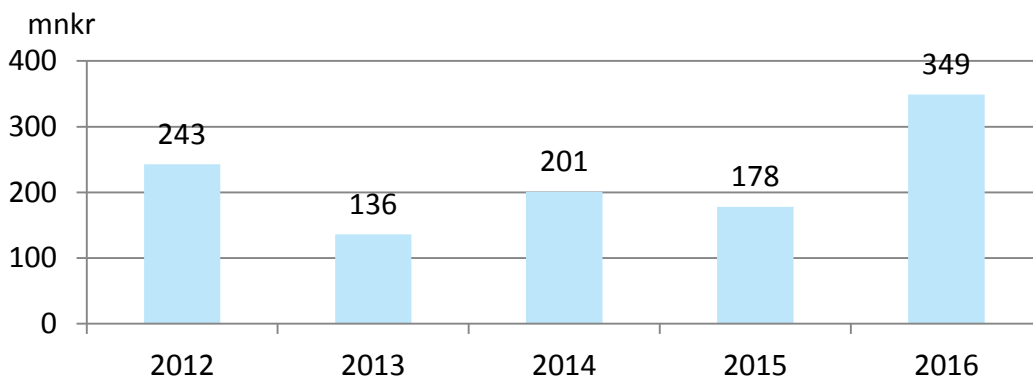
Kommunkoncernens resultat

Resultatet för Umeå kommunkoncern uppgår till 349 mnkr (178 mnkr). Umeå Kommunföretag AB koncern bidrar med ett resultat på 267 mnkr (283 mnkr) och Umeå kommun med 85 mnkr (-42 mnkr). Årets resultatförbättring för kommunkoncernen är 171 mnkr varav kommunen har förbättrat sitt resultat med 127 mnkr och resterande är hänförligt till koncernbolagen.

Umeå Energis resultat uppgick till 95 mnkr (130 mnkr), Bostaden 144 mnkr (121 mnkr). Umeå Kommunföretag AB har under året försämrat sitt resultat till 0 (94 mnkr).

Bland koncernbolagen har Umeå Energi AB gjort en nedskrivning på 100 mnkr av vindkraftverk. Marknadsvärdet för vindkraftproduktion har minskat till följd av utvecklingen på energimarknaden med låga elpriser och låg ersättning för elcertifikat. Även teknikutvecklingen har lett till väsentligt lägre kostnader vid uppförande av nya vindkraftverk. Umeå Energi AB gjorde även en nedskrivning av energianläggningen Dåva 2 på 15 mnkr på grund av ett haveri under året.

Diagram X. Resultat för kommunkoncernen

Tabell X. Koncernmellanhavanden

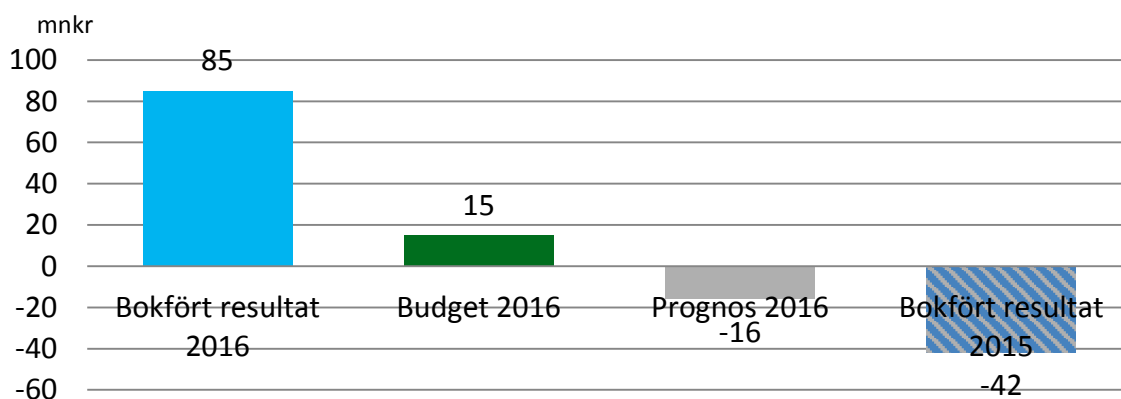
mnkr	Försäljning		Driftbidrag		Aktieutdelning		Lån		Borgen	
	Köpare	Säljare	Givare	Mot-tagare	Givare	Mot-tagare	Givare	Mot-tagare	Givare	Mot-tagare
Umeå kommun	228	30	126				7 471		809	
Umeå Kommunföretag AB	8	9	2	88				84		183
Umeå Energi AB	31	222					33	1 861		591
AB Bostaden i Umeå	141	88						3 900		
Infrastruktur i Umeå AB	3	32					7	824		
Umeå Parkerings AB	9	4					14	13		
Umeå Vatten och Avfall AB	39	60						863		35
Dåva Deponi & Avfallscenter AB	3	20					37			
Västerbottens Museum AB	2	0		19				18		
Umeå Folkets Husförening	3	4		21			1			
Kompetensspridning i Umeå AB	2	0								
Summa	469	469	128	128	0	0	7 563	7 563	809	809

Kommunens resultat

Årets resultat 85 mnkr (– 42 mnkr) visar en förbättring med 127 mnkr jämfört med föregående år. Helårsprognosen som gjordes i augusti uppgick till – 16 mnkr. Resultatet uppgår till 1,3 procent (- 0,7 procent) av årets skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Förbättringen mellan åren beror till stor del på åtgärder som gjorts inom nämndernas löpande verksamhet, bidrag som erhållits för flyktingverksamhet och bostadsbyggande, samt försäljning av tomtmark inom exploateringsverksamheten.

Diagram X. Resultat

Årets ackumulerade resultat följer samma utveckling som föregående års resultat med undantag av årets sista månader. I november fick kommunen 35 mnkr i statligt bidrag för bostadsbyggande. I december avslutades mark och exploateringsprojekt som innebar en positiv resultatpåverkan med 26 mnkr. Nämndernas besparingsåtgärder har också påverkat resultatet positivt i slutet av året.

Diagram X. Umeå kommuns ackumulerade resultat per månad 2016

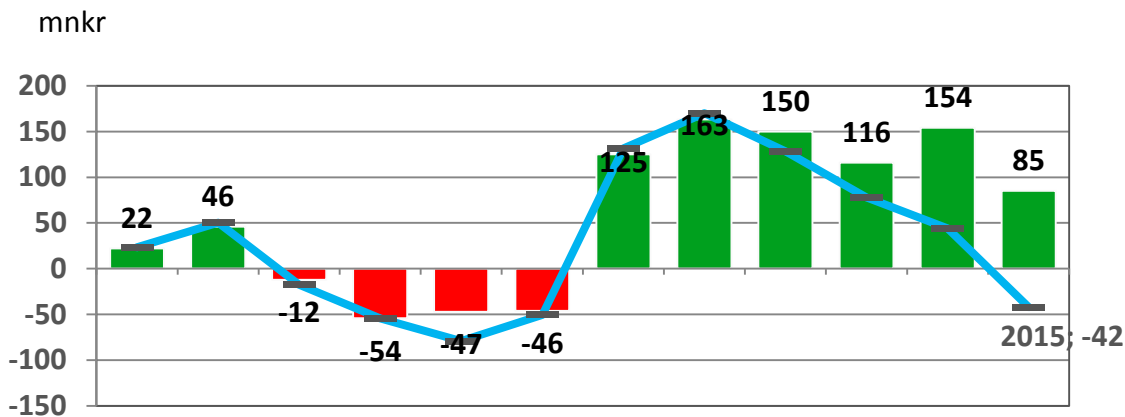
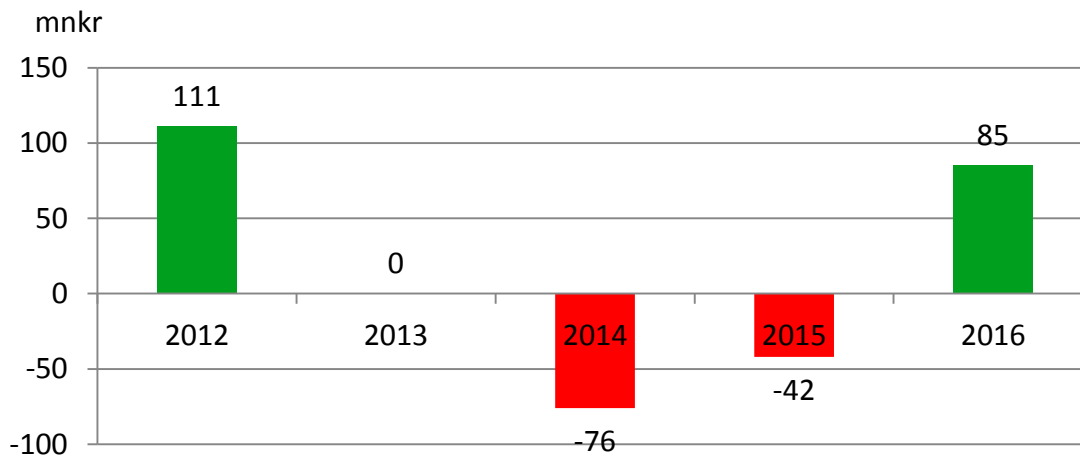

Diagram X. Umeå kommuns resultat de senaste fem åren

Verksamhetens nettokostnader

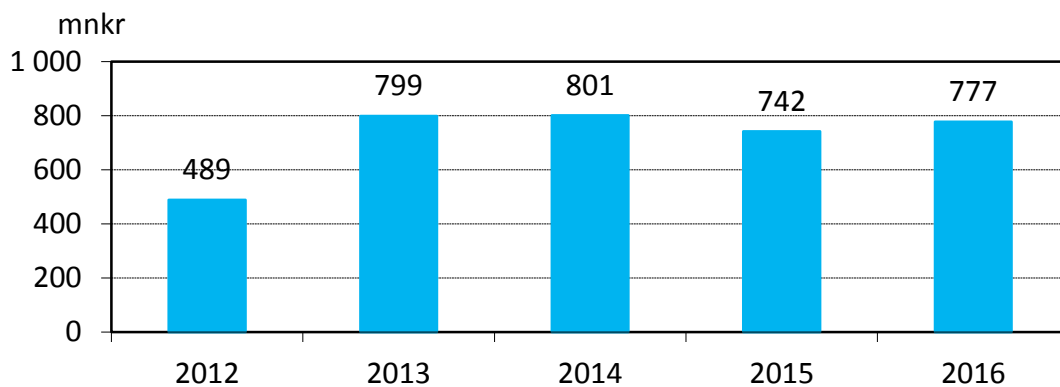
Verksamhetens nettokostnader uppgick totalt till 6 327 mkr (6 131 mkr) varav verksamhetens intäkter uppgick till 1 832 mkr (1 597 mkr). Intäktsökningen mellan åren är 285 mkr och beror till största delen på ökade bidrag. Bidragen från Migrationsverket har ökat med 182 mkr och bidrag från Skolverket har ökat med 49 mkr. EU-bidragen har minskat med 20 mkr. Försäljning av exploateringsfastigheter har ökat med 42 mkr.

Verksamhetens kostnader uppgick till 7 746 mkr (7 331 mkr). Kostnadsökningen mellan åren uppgick till 415 mkr. Lönekostnaderna inklusive sociala avgifter ökade med 271 mkr. Antalet årsarbetare har stigit med 227 (282). Pensionskostnaderna har totalt ökat med 24 mkr. I ökningen ingår en gottgörelse från Kommunens pensionsstiftelse med 23 mkr (25 mkr) som har reducerat pensionskostnaderna. Köp av huvudverksamhet har ökat med 136 mkr. Ökningen beror till största delen på volymökningar för köp av vård och omsorg samt friskoleverksamhet. Lokalhyrorna har ökat 9 mkr. Kostnaden för anläggnings och underhållsmaterial har minskat med 29 mkr.

Fastighetsunderhåll och fastighetsentreprenader har minskat med 25 mnkr. Övriga främmande tjänster har minskat med 7 mnkr.

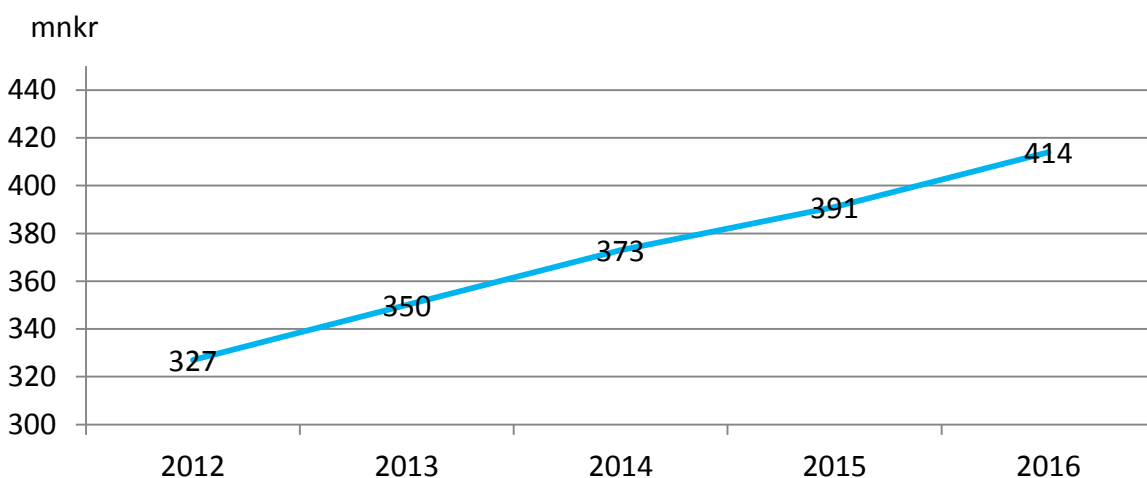
Årets investeringar är högre jämfört med föregående år. Årets materiella investeringar uppgick till 761 mnkr (693 mnkr) och de finansiella investeringarna uppgick till 17 mnkr (49 mnkr), totala investeringar är 777 mnkr (742 mnkr). Avskrivningar och nedskrivningar uppgick till 414 mnkr (391 mnkr), ökningen mellan åren uppgår till 23 mnkr och beror på nedskrivning av exploateringsområdet NLC Park med 29 mnkr.

Diagram X. Materiella och finansiella investeringar

Diagrammet nedan visar hur kommunens avskrivningar har utvecklats de senaste fem åren. Avskrivningarnas andel av verksamhetens nettokostnader fortsätter att öka och utgör 6,5 procent (år 2012 = 6,2 procent). Övergång till komponentvis avskrivning av kommunens äldre fastigheter har minskat avskrivningarna under året med 13 mnkr. Avskrivningarna har ökat med 87 mnkr mellan åren 2012 – 2016.

Diagram X. Avskrivningar och nedskrivningar

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Årets skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till 6 405 mnkr (6 044 mnkr). Ökningen mellan åren uppgår till 361 mnkr (6 procent). Skatteintäkterna är 5 777 mnkr (5 455 mnkr) och har förbättrats mot föregående år med 322 mnkr med anledning av ett ökat skatteunderlag. Inkomstutjämningen uppgick till 869 mnkr (828 mnkr), det innebär en ökning med 41 mnkr jämfört med föregående år. Kostnaderna för kostnadsutjämningen uppgick till 611 mnkr (595 mnkr), vilket är 16 mnkr högre än föregående år. Regleringsavgiften är 4 mnkr vilket innebär samma nivå som föregående år. I årets resultat ingår ett generellt statsbidrag på 25 mnkr som utbetalades i slutet av år 2015 avseende flyktingverksamhet för 2015 och 2016. Därutöver har ett generellt statsbidrag utbetalats för bostadsbyggande med 35 mnkr.

Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är i år lägre jämfört med åren 2014 och 2015 och uppgår till 98,8 procent..

Kommunernas utjämningssystem

Grundprincipen i utjämningssystemet är att samtliga Sveriges kommuner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att tillhandahålla välfärd för sina invånare.

För att utjämna skillnader i kommunernas förutsättningar (skattekraft, demografi, geografi samt socioekonomi) har Riksdagen beslutat om ett system för kommunalekonomisk utjämning och ett system för utjämning av LSS-kostnader. Olikheter i kommunal skattesats ska visa skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar. Via kostnadsutjämning får samtliga Sveriges kommuner likartade finansiella utmaningar.

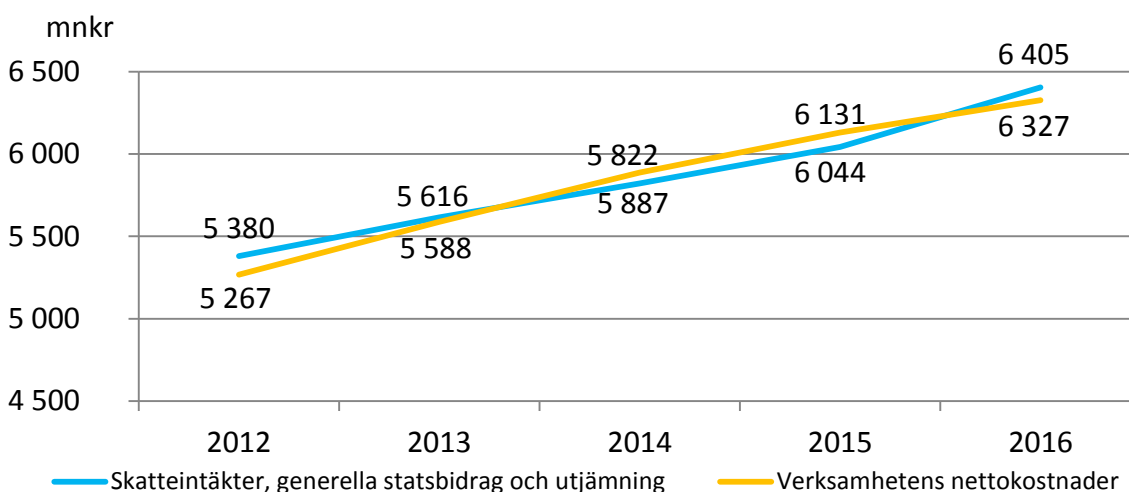
Det nuvarande systemet för kommunalekonomisk utjämning infördes 2005 med justeringar 2008 och 2014.

Systemet för kommunalekonomisk utjämning kan delas upp i fem olika delar:

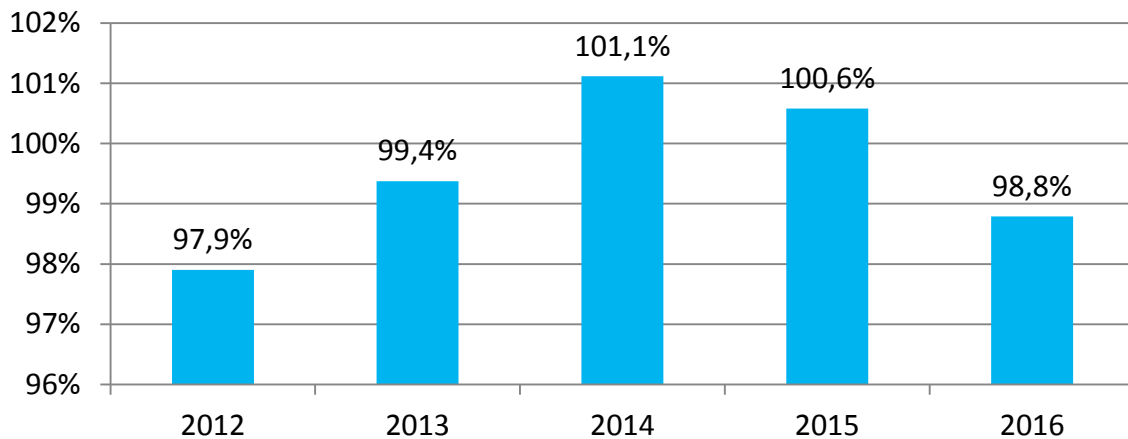
1. Inkomstutjämning
2. Kostnadsutjämning
3. Strukturbidrag
4. Införandebidrag
5. Regleringsbidrag/avgift

Det nuvarande systemet för utjämning av LSS-kostnader infördes 2004 med vissa justeringar 2009.

Diagram X. Utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt verksamhetens nettokostnader

Diagram X. Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (%)

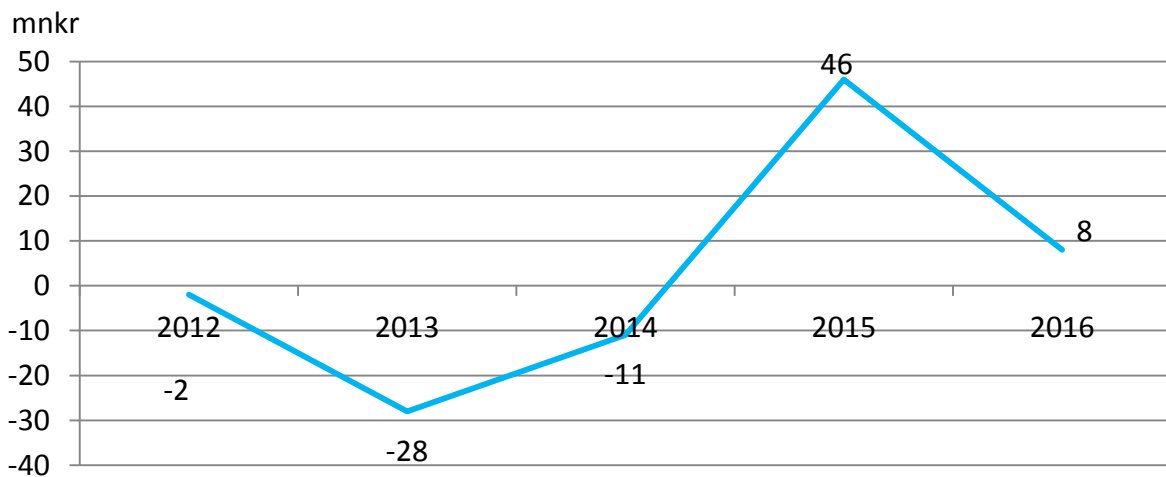

Finansnetto

Finansnetto uppgick till 8 mnkr (46 mnkr). I finansnettot ingår en återbäring från Kommuninvest med 11 mnkr. Kommunens skuld har under året ökat 277 mnkr. Internbankens snittränta 2016 uppgick till 2,21 procent (2,58 procent). Räntan per 2016-12-31 uppgick till 2,05 procent (2,38 procent).

Föregående års höga finansnetto berodde på att Umeå Kommunföretag utdelade 52 mnkr. I årets finansnetto har ingen utdelning skett.

Diagram X. Finansnetto

God ekonomisk hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

Kommunallagen ställer krav på att kommunens verksamheter ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Därutöver ställer Kommunallagen krav på balanskravsresultat samt ger kommunerna möjlighet att reservera medel till en resultatutjämningsreserv (RUR).

Kommunfullmäktige har fattat beslut om god ekonomisk hushållning och tillämpning av reglerna för avsättning till resultatutjämningsreserv.

God ekonomisk hushållning

En långsiktig balans mellan löpande intäkter och kostnader är förutsättningen för god ekonomisk hushållning. Detta innebär också ett ekonomiskt resultat som långsiktigt säkerställer skyddet av kommunens tillgångar och åtaganden. De finansiella och verksamhetsmässiga målen ska vara uppfyllda och varje generation ska bära sina egna kostnader för den service som används.

Årets resultat når inte upp till definitionen god ekonomisk hushållning vilket hade inneburit ett resultat på 128 mnkr.

I Umeå kommun ökade verksamhetens nettokostnader med 4 procent jämfört med föregående år. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökade med 6 procent.

Balanskravsutredning

Enligt Kommunallagen ska en balanskravsutredning årligen göras. Balanskravsutredningen visar om kommunens intäkter överstiger kostnaderna. Vid beräkning av balanskravsresultatet ska samtliga realisationsvinster räknas bort eftersom det inte är en del av den löpande verksamheten.

Tabell X. Balanskravsammanställning

mnkr	1612
Årets resultat	85
Reducering av samtliga reavinster	<u>-21</u>
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	64
Ej återställt resultat från 2015	<u>-28</u>
Balanskravsresultat	36

Tidigare års underskott har påverkat årets balanskravsresultat. Från årsbokslutet 2015 finns ett resterande återläggningskrav i balanskravsresultatet på 28 mnkr. Årets balanskravsresultat är positivt och inga underskott finns därmed kvar för återläggning från tidigare år.

Resultatutjämningsreserv

Kommunalfullmäktige tog år 2014 beslut om tillämpning av reglerna för avsättning till Resultatutjämningsreserv (RUR). Hittills har ingen avsättning gjorts. I RUR kan positivt resultat reserveras för att sedan användas under år med negativt resultat för att täcka upp hela eller delar av ett balanskravsunderskott.

Reservering till RUR får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av den del av årets resultat efter balanskravsutredning som överstiger:

- en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
- två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital inklusive ansvarförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Balanskravsresultatet på 36 mnkr är lägre än 1 procent av totala skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning. Därför kan ingen avsättning till RUR göras.

Känslighetsanalys

Kommunen behöver en beredskap och ekonomiskt handlingsutrymme för att ta hänsyn till oförutsedda interna och externa händelser.

Nedanstående tabell visar hur förändringar påverkar kommunens ekonomi.

Tabell X. Känslighetsanalys

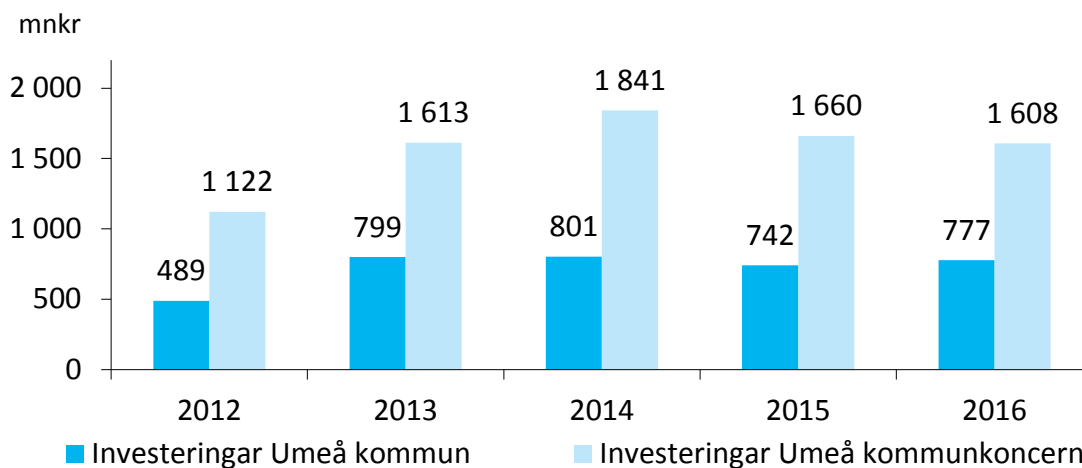
Befolkningsförändring med 100 invånare (19 - 64 år)	+/- 5 mnkr
Förändring av intäkter för taxor & avgifter 2 %	+/- 5 mnkr
Lönekostnadsförändring med 1 %	+/- 43 mnkr
Prisförändring köp av verksamhet & entreprenader 1 %	+/- 14 mnkr
Elhandel, prisförändring 1 öre/kWh	+/- 6 mnkr
Skattedebitering med 1 kr	+/- 269 mnkr
Generella statsbidrag och utjämning 1 %	+/- 6 mnkr
Årlig avskrivningskostnad vid en investeringsökning med 100 mnkr (viktad komponentavskrivning)	+/- 5 mnkr
Ränteförändring med 1 % på befintliga lån	+/- 18 mnkr
Räntekostnad vid förändrad upplåning med 100 mnkr	+/- 2 mnkr

Kapacitet

Investeringar

Vid årsskiftet hade Umeå kommun 122 892 invånare (120 777 invånare). Vid en befolkningsökning ökar efterfrågan på kommunal verksamhet som i sin tur leder till stegvis ökade investeringsbehov både i kommunen och i de kommunala bolagen.

Diagram X. Materiella och finansiella investeringar

Investeringar i kommunkoncernen

Umeå kommunkoncerns investeringar under året uppgick till 1 608 mnr (1 660 mnr) vilket är 52 mnr lägre jämfört med föregående år. Budgeterade investeringar uppgick till 1 617 mnr.

Umeå kommunföretag AB har fortsatt med renoveringarna i fastigheten Idun 1. Renovering och hyresgäst Anpassningar uppgick till 47 mnr (23 mnr). I kollektivtrafikens elbusprojekt har investerats 37 mnr (7 mnr). Årets totala investeringsbelopp uppgick till 85 mnr (31 mnr).

Bostadens största investeringar är nyproduktion i fastigheten Kastanjen på Böleäng med 152 mnr samt 27 mnr i upprustningsprojektet på Focken, Haga. Årets totala investeringsbelopp uppgick till 337 mnr (253 mnr)

Inom Umeå Energikoncernen har de största investeringarna skett inom nätinфраstruktur i elnät, fjärrvärme- och bredbandsnät 131 mnr, investeringar i produktionsanläggningar 20 mnr, elmätare 12 mnr och torrefieringsanläggning 12 mnr. Årets totala investeringsbelopp uppgick till 197 mnr (185 mnr).

Umevas största investeringar är överföringsledning i Täfteå 14 mnr, fjärrövervakning av vattenproduktion 4 mnr samt VA-saneringar för 4 mnr. Totalt har 2016 års investeringsvolym varit lägre än tidigare eftersom de senaste årens om- och tillbyggnad av Öns reningsverk avslutats. Umevas totala investeringsbelopp uppgick till 61 mnr (164 mnr).

Inab har under året byggt klart nya badhuset Navet. Årets investeringar för Navet uppgick till 70 mnkr (190 mnkr). I Inab koncernen har Umeå C Utveckling AB investerat i järnvägsstationen med 17 mnkr och Umeå Hamn AB har investerat i markanläggningar med 7 mnkr. Årets totala investeringsbelopp uppgick till 97 mnkr (225 mnkr).

Dåva Deponi och avfallscenter ABs största investering uppgår till 3 mnkr och är en uppbyggnad av det nya reningsverket som ska fungera som ett sista steg i lakvattenreningen. Därutöver har mindre investeringar gjorts i planer och asfaltering för lagring och behandling av avfall. Dåva Deponi och avfallscenter ABs totala investeringsbelopp uppgick till 3 mnkr.

Upabs största investeringar är i nybyggnad av p-hus vid Järnvägsallén 42 mnkr samt fastigheten Nanna med 6 mnkr. Investeringarna i Nanna avser ombyggnad av lokaler och affärslokaler samt ombyggnad av fasad mot V Kyrkogatan. Därutöver har investeringar gjorts i biljettautomater och trafikledningsskyltar med 3 mnkr. Årets totala investeringsbelopp uppgick till 51 mnkr (18 mnkr).

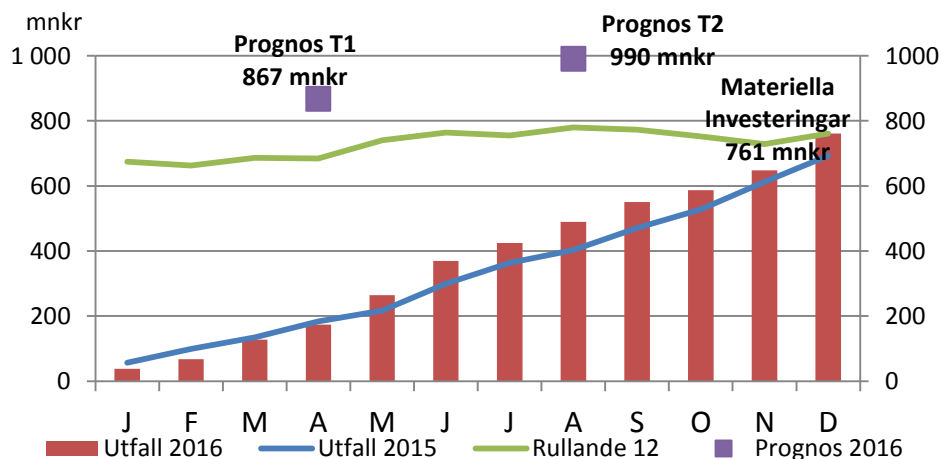
Umeå Folkets Hus investeringar uppgår till 2 mnkr (16 mnkr) och består till största delen av restauranginventarier och inventarier till konferensavdelningen.

Västerbottens museums investeringar uppgick totalt till 1 mnkr (2 mnkr) och består främst av åtgärder avseende el, ventilation och hiss.

Investeringar i kommunen

Kommunens materiella investeringar uppgick till 761 mnkr (693 mnkr) och består till övervägande del av fastighetsinvesteringar för kommunens verksamheter. Finansiella investeringar tillkommer med 17 mnkr (49 mnkr) och avser ett lån som omvandlats till aktieägartillskott i färjebolaget NLC Ferry AB/OY som ägs till 50 procent. Årets budget uppgick till 818 mnkr och augustiprognosen uppgick till 990 mnkr. En stor del av avvikelserna mellan utfall och budget beror på senareläggning av investeringsprojekt.

Diagram X. Materiella investeringar 2016, ackumulerat per månad

Investeringar i fastigheter uppgick till 502 mnkr (396 mnkr). Kommunens största investeringar inom fastighetsområdet har skett inom äldreboende Stadsliden 86 mnkr, gamla Ålidhemsskolan 68 mnkr, - förskola och skola i Stöcke 42 mnkr, Hoppets förskola 27 mnkr, Nolia 24 mnkr, kvinnoboende 13 mnkr, Röbbäcks skola 12 mnkr, Mariebergsskolan 9 mnkr samt T3 arena 4 mnkr. Arbetsmiljöanpassningar har gjorts på Norrlandsoperan med 21 mnkr.

Investeringar i gator och vägar uppgick till 117 mnkr (89 mnkr). Inom området gator och vägar har bland annat ombyggnation gjorts på Rådhusstorget med 35 mnkr. Anpassning av gator och vägar har gjorts, vid Västra Kyrkogatan och Vasaplan, i samband med byggandet av det nya badhuset.

Rådhusparkens renovering uppgick till 18 mnkr.

Investeringar i kraftverksamhet uppgick totalt till 14 mnkr (21 mnkr). Umeå kommun ansvarar för sin andel av kostnaderna med 25,85 procent i Stornorrfors som ägs tillsammans med Vattenfall.

Investeringar inom området mark och exploatering har under året skett bland annat på Tavleliden 6 mnkr, Tomtebo 2 mnkr och Olofsdal med 11 mnkr. Dessa områden är planerade för bostadsbyggande.

Kommunens samlade investeringar för perioden år 2012 – 2016 uppgår till 3 618 mnkr. Egenfinansieringen för de samlade investeringarna uppgår till 1 945 mnkr (54 procent).

Kommunens investeringar är fortsatt relativt höga i jämförelse med alla Sveriges kommuner.

Årets investeringar utgör 12 procent av av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning vilket är oförändrat jämfört med föregående år men lägre än budgeterade 13 procent. För kommuner med 100 000–199 000 invånare utgjorde investeringarna 8 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning år 2015. För Sveriges alla kommuner var det 10 procent för år 2015.

Självfinansieringsgrad

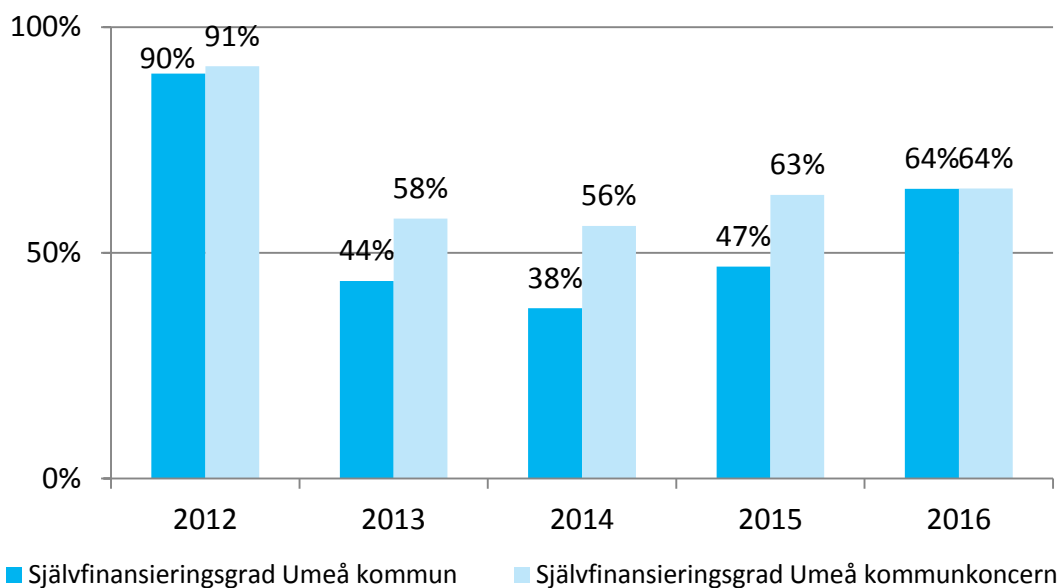
Självfinansieringsgraden är ett viktigt nyckeltal som visar hur stor del av investeringarna som finansieras med egna medel. Nyckeltalet ingår även som ett av Umeå kommuns finansiella mål och beräknas på årets resultat plus årets avskrivningar i förhållande till årets investeringar.

En självfinansieringsgrad som är lägre än 100 procent innebär att upplåning krävs för att finansiera investeringarna.

Umeå kommunkoncerns självfinansieringsgrad uppgår till 64 procent (63 procent). Genomsnittlig självfinansieringsgrad för de senaste fem åren uppgår till 65 procent. Den svaga förbättringen jämfört med föregående år i kommunkoncernen beror på lägre investeringar och ett högre resultat.

Umeå kommuns självfinansieringsgrad uppgår till 64 procent (47 procent). Genomsnittlig självfinansieringsgrad för de senaste fem åren uppgår till 54 procent. Förbättringen jämfört med föregående år i kommunen beror på omställning till komponentvisa avskrivningar för äldre fastigheter kombinerat med ett högre resultat.

Diagram X. Självfinansieringsgrad

Finansiella nettotillgångar och nettolåneskulder

Kommunens finansiella handlingskraft beskrivs genom utvecklingen av de finansiella nettotillgångarna. De har försvagats under perioden 2012 till 2016. Den viktigaste orsaken till denna utveckling är att kommunens samtliga investeringar inte har finansierats med skatteintäkter fullt ut. Tabellen nedanför visar utvecklingen av kommunens nettotillgångar (internbanken exkluderad) de senaste fem åren. De finansiella nettotillgångarna har försvagats under perioden med 1 162 mnkr.

Tabell X. Finansiella nettotillgångar och nettolåneskuld (mnkr)

mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Låneskuld	-1 746	-1 469	-1 233	-993	-859
Kortfristiga fordringar och skulder	-607	-652	-662	-581	-457
Långfristiga fordringar och skulder	-434	-420	-413	-367	-309
Finansiella nettotillgångar	-2 787	-2 541	-2 308	-1 941	-1 625

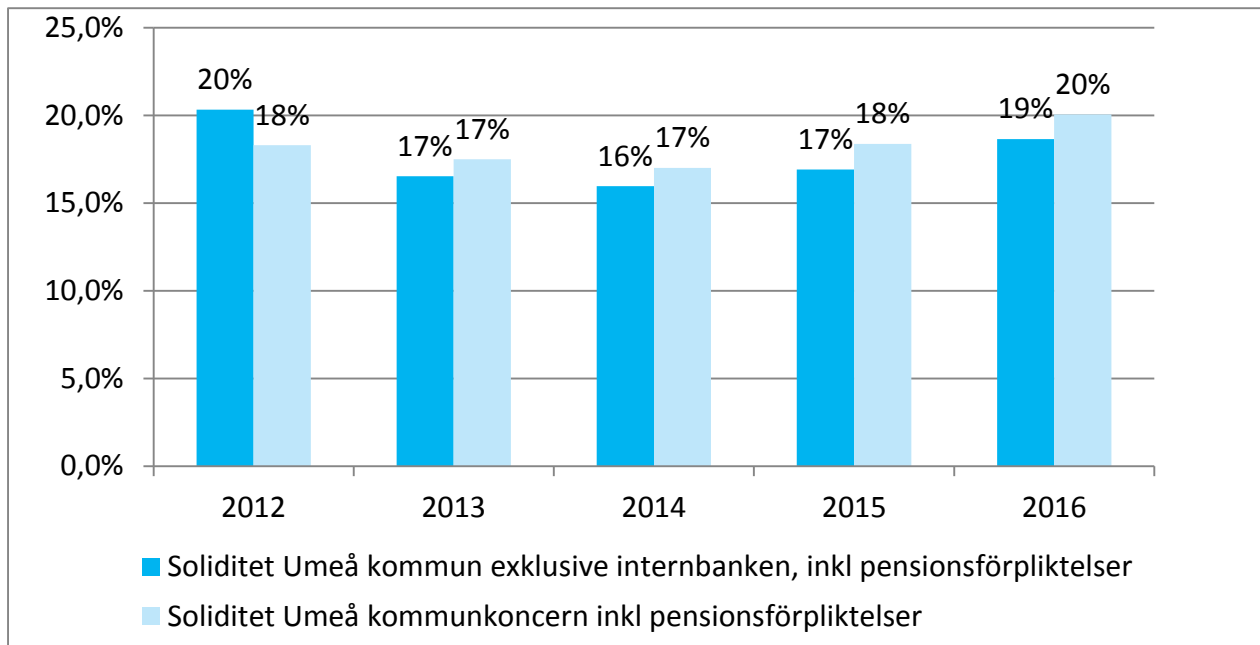
Soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av tillgångarna som finansieras med egna medel. Soliditeten beskriver den långsiktiga betalningsförmågan och är beroende av resultatutvecklingen och förändringen av tillgångarna. En ökad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och samtidigt ökar sitt finansiella handlingsutrymme.

Umeå kommunkoncerns soliditet har under året ökat till 20 procent (18 procent). Umeå kommuns soliditet har under året ökat till 19 procent (17 procent). Årets ökning i kommunen beror på ökat eget kapital till följd av positivt resultat. Därutöver har ansvarsförbindelsen för pensionsåtagandet minskat med 110 mnkr under året. I den beräknade soliditeten har hänsyn tagits till

pensionsåtagande, inklusive särskild löneskatt. Soliditeten för alla kommuner i Sverige år 2015 var 22 procent (21 procent). För gruppen kommuner med 100 000–199 999 invånare uppgick den genomsnittliga soliditeten till 19 procent år 2015. Umeå kommuns soliditet är i nivå med genomsnittet för större kommuner med 100 000 – 199 999 invånare.

Diagram X. Soliditet

Risker

Kraftverksamhet

Risker i kommunens kraftverksamhet kan vara låga försäljningspriser samt en låg vattentillgång. Kommunen säkrar priserna i både produktions- och inköpsportföljen för att minska riskerna med fluktuerande elpriser som styrs av spotmarknadens prissättning. Säkring sker genom elterminer som binder priserna på olika nivåer, löptider och mängder. Genom säkring minskar också risken för större budgetavvikelser.

Driftstörningar

Driftstörningar i Umeå Energis Dåva-anläggning under vintersäsongen får alltid en stor ekonomisk konsekvens. Riskerna hanteras genom aktivt arbete med förebyggande underhåll, reinvesteringar och standardiserat arbetssätt.

Övriga händelser som exempelvis långvarig störning på Umeå Energis regionnät, bredbandsnät eller fjärrvärmenät kan uppstå. Detta förebyggs med en beredskapsorganisation som är uppbyggd för att hantera störningar som uppstår.

Avfall och återvinning

För Umeva finns en risk för att ändrad lagstiftning innebär en ökning av andelen farligt avfall. Detta minskar möjligheten att använda farligt avfall i konstruktions och anläggningsändamål. Det innebär minskad återvinning och förhöjda kostnader eftersom avfallet måste deponeras och beläggas med deponiskatt.

Skuldförvaltning

Finansverksamheten bedrivs inom Umeå kommuns internbank. Internbanken finansierar den koncerngemensamma skuldportföljen med externa krediter för vidareutlåning till kommun-koncernen, dvs. kommunen och dess majoritetsägda bolag.

Tabell X. Förändring av låneskuld

mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Låneskuld och kontokredit	-9 336	-9 166	-8 872	-8 529	-8 384
Nettoutlåning till kommunkoncernen	<u>7 590</u>	<u>7 697</u>	<u>7 639</u>	<u>7 536</u>	<u>7 525</u>
Nettoskuld Umeå kommun	-1 746	-1 469	-1 233	-993	-859
Finansiella intäkter och kostnader					
Ränteintäkter från lån	204	232	337	374	469
Borgensintäkter	4	4	4	4	5
Räntekostnader från lån	<u>-197</u>	<u>-236</u>	<u>-339</u>	<u>-373</u>	<u>-465</u>
Internbankens räntenetto	11	-1	1	5	10
Övriga finansiella intäkter	12	1	0	2	0
Övriga finansiella kostnader	<u>-15</u>	<u>-7</u>	<u>-12</u>	<u>-35</u>	<u>-12</u>
Finansnetto	8	-7	-11	-27	-1

Internbankens upplåning uppgår till 9 336 mnkr (9 166 mnkr), en ökning med 170 mnkr. Utöver lån via internbanken lånar kommunkoncernen direkt från externa kreditgivare 756 mnkr (779 mnkr).

Tabell X. Kommunkoncernens låneskuld

mnkr	2016-12-31	2015-12-31	+/-
Internbanken			
Umeå kommun	1 746	1 469	277
Bostaden i Umeå AB	3 900	3 932	-32
Umeå Energi AB	1 861	2 047	-186
Umeva	864	898	-34
Umeå Kommunföretag AB	170	113	57
Infrastruktur i Umeå AB	779	706	73
Hörnefors Företagscenter	0	6	-6
Umeå Hamn AB	0	0	0
Umeå Folkets Husförening	59	64	-5
Västerbottens Museum	18	18	0
Övriga bolag plussaldo	<u>-61</u>	<u>-87</u>	<u>26</u>
	9 336	9 166	170
Upplåning utanför Internbanken			
UKF AB	183	183	0
Umeå Energi AB	<u>573</u>	<u>596</u>	<u>-23</u>
	756	779	-23
Total Låneskuld	10 092	9 945	147

Internbankens genomsnittliga upplåningsränta har sjunkit i jämförelse med föregående år. Under året var genomsnittsräntan 2,21 procent (2,58 procent). Vid utgången av året var räntan 2,06 procent (2,38 procent).

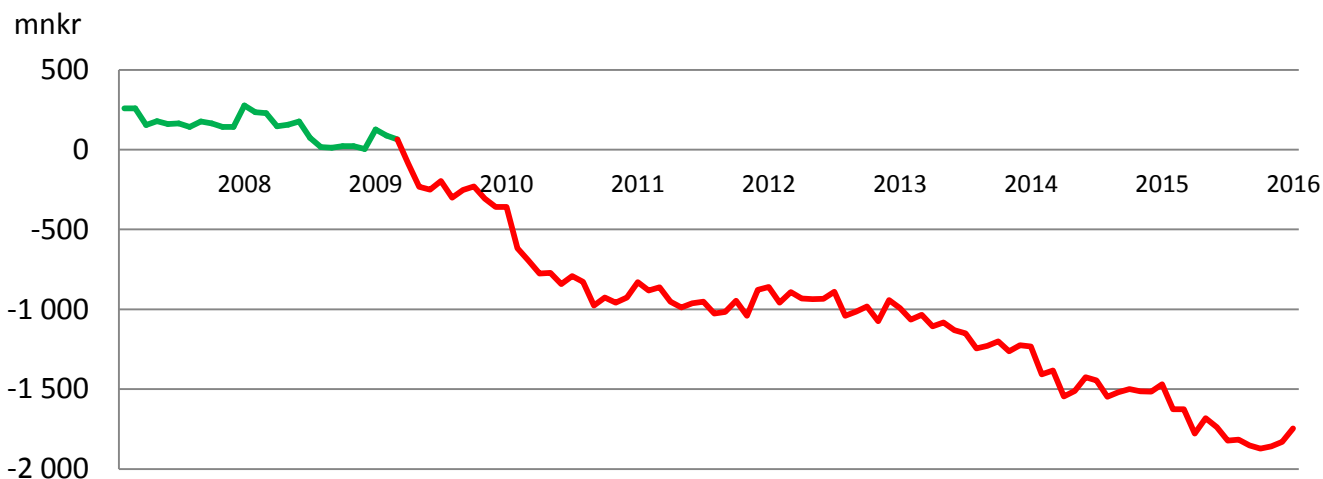
Vid räntesättning av de kommunala bolagens krediter lägger internbanken på ett marknadsmässigt påslag om 0,45 procent med anledning av EU:s regler om statsstöd.

Umeå kommun har sedan 2010 byggt upp en skuld som vid utgången av 2016 uppgick till 1 746 mnkr vilket är en ökning med 277 mnkr jämfört med föregående år.

Bolagens andel av låneskulden är 83 procent (85 procent) och kommunens andel är 17 procent (15 procent).

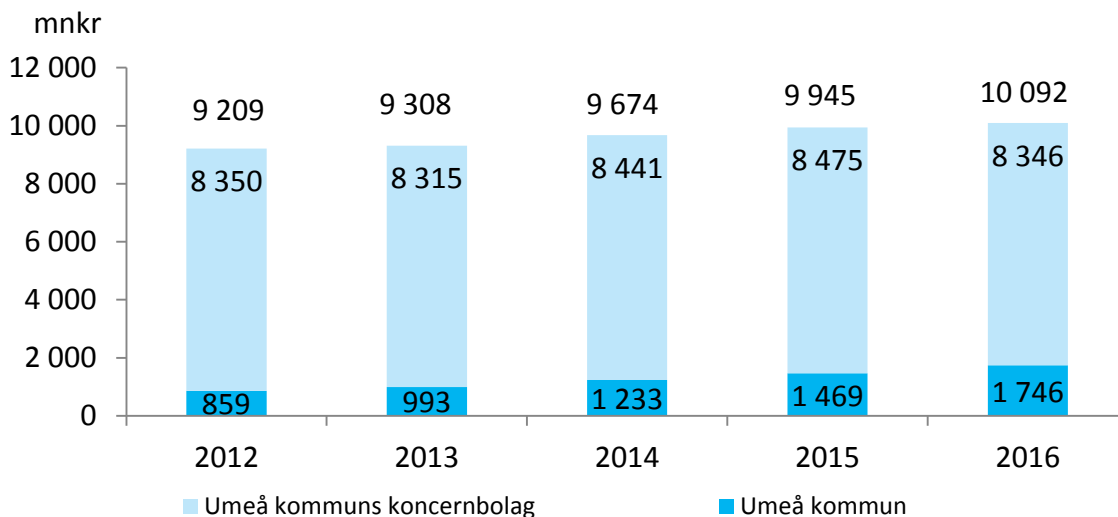
Diagram X. Umeå kommuns skuldutveckling

Diagrammet nedan visar Umeå kommunkoncerns utveckling av låneskulden under den senaste femårsperioden. Kommunkoncernens skuld har under perioden ökat 882 mkr. Koncernbolagen har minskat sin skuld med 4 mkr medan kommunens skuld har ökat 886 mkr.

De största koncernbolagen kan trots höga investeringar fortlöpande konsolidera sina balansräkningar och egna kapitalet genom att presterar stabila resultat.

Diagram X. Låneskuld 2012–2016

Finansiell riskhantering

Riktlinjer och regler för hantering av finansiella risker har fastställts av kommunfullmäktige och gäller för kommunen och dess majoritetsägda bolag. Risker som regleras är bland annat:

Tabell X. Finansiell riskhantering

Risk	Regel	Kommentar
Finansieringsrisk	Max 30 procent av skulden får förfalla inom 6 mån	OK
Ränterisk	Max 50 procent av totalvolymen får ändra ränta inom 12 mån	OK
Likviditetsreserv	Kommunkoncernen ska ha en betalningsberedskap på minst 300 mnkr.	OK
Motpartsrisk	Motparter ska ha erforderligt tillstånd och rating	OK

Förfallostruktur

Internbanken mnkr	Totalt	2017	2018	2019	2020	2021	2021+
Kapitalbindning	9 336	4 550*	1 471	1 600	900	800	15
Räntebindning	9 336	3 046	700	450	465	700	3 975

* Januari - juni utgör 2 700 mnkr vilket uppgick till 29 procent av skuldportföljen

Kommunbolagens finansiering direkt hos externa kreditgivare

mnkr	Totalt	2017	2018	2019	2020	2021	2021+
Kapitalbindning	756	23	23	206	23	23	456
Räntebindning	763	50	80	183	100	0	350

50 mnkr i räntebindning förfaller under februari 2017

Säkringsredovisning**Tabell X. Internbankens säkringsrelationer per 2016-12-31**

mnkr	Nominellt belopp
Säkrad låneskuld rörlig ränta utan golv	6 765
Säkringsinstrument	
Ränteswap plain vanilla	4 355
Ränteswap med förlängning	725
Ränteswap med tröskel och förlängning	400
Framtidsstartad ränteswapp plain vanilla	350
Säkrad låneskuld fast ränta	2 050
Säkringsinstrument	
Ränteswap plain vanilla erhålla	600

Internbankens upplåningsränta för hela skuldportföljen var på balansdagen 2,06 procent med en räntebindningstid på 4,1 år. Utan beaktande av räntesäkringar var upplåningsräntan 0,36 procent med en räntebindningstid på 0,5 år.

Den teoretiska ränteskillnadsersättningen för att förtidslösa samtliga räntesäkringsavtal på balansdagen är 545 mnkr.

De sammanlagda räntekostnaderna för interbankens upplåning 2016 var 197 mnkr, av dessa var 167 mnkr (85 procent) att hänföra till räntesäkringar.

Bedömningen är att säkringsförhållandet är fortsatt effektivt eftersom säkringsförhållandet fortsatt ligger i linje med kommunens strategi för räntebindning och inga väsentliga förändringar skett i villkoren för den säkrade låneskulden eller säkringsinstrumenten. Löptiden på räntesäkringarna är längre än den underliggande låneskulden men bedömningen är att nuvarande säkrad låneskuld mycket sannolikt kommer att refinansieras. Med hänsyn till kommande investeringar kommer nuvarande skuld dessutom mycket sannolikt att öka. Nuvarande låga räntenivå medför relativt låga räntekostnader och vid en eventuell ränteändring under närmaste året påverkas räntevillkoren för en tredjedel av lånestocken. Koncernbolagens andel är 85 procent och kommunens är 15 procent.

Spegeldderivat

Utöver räntederivat som säkrar internbankens rörliga skuldportfölj finns ytterligare ett antal räntederivat som internbanken förmedlat till Umeå Energi AB.

Tabell X. Spegeldderivat

mnkr	Nominellt belopp
Säkrad post	
Ränteswap plain vanilla	300
Ränteswap med förlängning	100
Ränteswap med uppsägning	<u>180</u>
Summa säkrad post	580
Säkringsinstrument	
Ränteswap plain vanilla	300
Ränteswap med förlängning	100
Ränteswap med uppsägning	<u>180</u>
Summa säkringsinstrument	580

Den säkrade posten och säkringsinstrumenten är speglade och därmed exakt matchade.

Säkringsförhållandet anses som 100 procent effektivt. Påverkan på årets räntekostnad var netto 0 kr för Umeå kommun likaså marknadsvärdet.

Borgensåtagande

Borgensåtagandet uppgick till 921 mnkr (944 mnkr). Under året har inga borgensåtaganden infriats. Borgensåtagande per invånare uppgår till 7 486 kronor (7 824 kronor).

Umeå kommuns borgensåtagande för de kommunala bolagen under åren 2012 - 2016 har minskat från 890 mnkr till 809 mnkr.

Tabell X. Umeå kommuns borgensåtagande

mnkr	2016	2015
Umeå Kommunföretag AB	183	183
Dåva Deponi och avfallscenter AB	35	35
Umeå Energi AB	591	614
Umeå Vatten och Avfall AB	0	0
Externa företag	49	50
Externa bostadsändamål	63	63
	921	945

Pensionsförpliktelser

Under året har RIPS-räntan förblivit oförändrad. Reglerna enligt RIPS 07 tillämpas vid pensionsskuldberäkning där även livslängdsantaganden ingår. Vid en ökning av RIPS-räntan sjunker pensionsskulden och vid en sänkning ökar skulden. Med rådande låga ränteläge minskar risken för en pensionsskuldsuppräknings. Ändring av livslängdsantagen ökar risken för pensionsskuldsuppräknings.

I redovisningen används blandmodellen för redovisning av kommunens pensionsåtaganden. Detta innebär att intjänade pensioner redovisas enligt två olika regelverk. Intjänade pensioner före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och redovisas som kostnad i samband med utbetalningstillfället. Intjänade pensioner från och med 1998 bokförs som årlig kostnad och balanseras som avsättning.

Remissförslaget gällande "En ändamålsenlig kommunal redovisning" föreslår en ändring i lagen som innebär att pensioner intjänade före 1998 inte längre ska redovisas som en ansvarsförbindelse.

Förslaget innebär att hela ansvarsförbindelsen lyfts in i balansräkningen som en skuld. Detta innebär att när betalning görs av skuldförda pensioner redovisas det som minskad skuld och inte som en kostnad. Lagförslaget har ännu inte trätt i kraft. Eventuellt datum för lagändring är 1 januari 2019.

I kommunens pensionsstiftelse är medel placerade för att täcka pensionsåtagandet för åldersgrupper, födda 1935 och tidigare. Under förutsättning att pensionsstiftelsens förmögenhet överstiger åtagandet kan kommunen begära gottgörelse från pensionsstiftelsen. Under året begärde kommunen gottgörelse från pensionsstiftelsen med 23 mnkr (25 mnkr) exklusive löneskatt. Gottgörelsen minskade kommunens kostnader för utbetalda pensioner. Stiftelsens förvaltning sker av en extern förvaltare. Umeå kommuns pensionsskuld minskar med cirka 20 mnkr per år.

Tabellen nedan visar årets pensionskostnader och kommunens pensionsförpliktelser.

Aktualiseringsgraden uppgår till 97 procent (96 procent).

Tabell X. Årets pensionskostnader

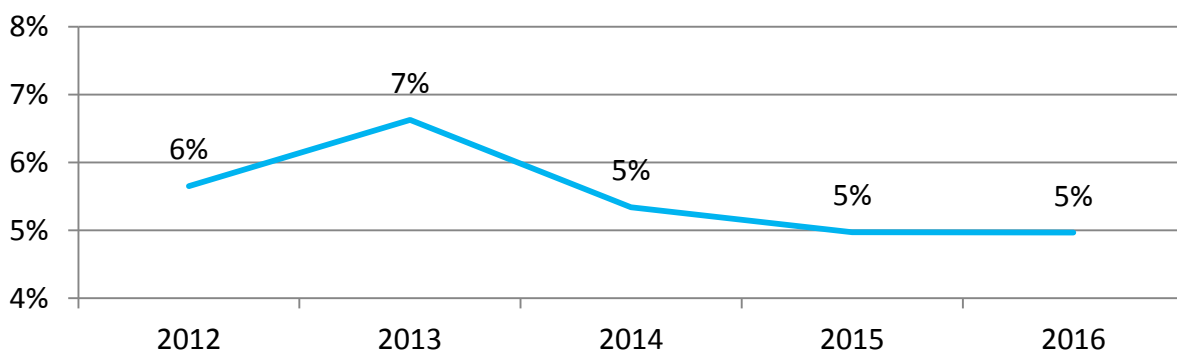
Årets pensionskostnader mnkr	2016	2015
Avsatt till pensioner	10	3
Löneskatt på avsättning till pensioner	3	1
Återläggning av avsättning till pensionsstiftelse inklusive särskild löneskatt	0	0
Gottgörelse från pensionsstiftelse exklusive särskild löneskatt	-23	-25
Avgiftsbestämd del av årets intjänade pension	151	140
Löneskatt på avgiftsbestämd pension	37	34
Årets pensionsutbetalningar	122	124
Löneskatt på årets pensionsutbetalningar	<u>24</u>	<u>23</u>
Årets pensionskostnad	324	300

Tabell X. Pensionsförpliktelser

Pensionsförpliktelser mnkr	2016	2015
Avsättning i balansräkning	349	338
Löneskatt på avsättning	85	82
Ansvarsförbindelse	1 941	2 030
Löneskatt på ansvarsförbindelse	<u>471</u>	<u>492</u>
Totalt pensionsförpliktelser	2 846	2 942
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel	0	0
Återlånade medel	2 846	2 942

Pensionsåtagandet i ansvarsförbindelsen fortsätter att minska med drygt 20 mnkr per år.

Gottgörelsen ur kommunens pensionsstiftelse medför därutöver minskade pensionskostnader för kommunen. Pensionskostnadernas andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är stabil och har minskat något de senaste åren.

Diagram X. Pensionskostnadernas andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Pensionsåtagandet har ökat med 0,5 procent mellan åren 2012 – 2016. Denna låga förändring beror främst på att pensionsåtagandet för intjänade pensioner före år 1998 har nått sitt högsta värde och börjat avta från och med år 2013. Ansvarsförbindelsen har minskat med 109 mnkr under perioden.

Långfristiga pensionsavsättningar, från och med 1998, har ökat med 125 mnkr mellan åren 2012 – 2016. Aktualiseringsgraden för beräknade pensionsskulder i ansvarsförbindelsen har ökat från 81 procent till 97 procent under perioden. Detta är också en viktig faktor för att minska osäkerheten vid prognosberäkningar. Årliga utbetalning av premier för individuell placering har ökat med 44 mnkr mellan åren 2012 – 2016.

Tabell X. Kommunens pensionsåtagande de senaste fem åren

mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Individuell del (inkl löneskatt)	221	206	195	193	177
Långfristiga pensionsavsättningar	434	420	413	367	309
Ansvarsförbindelse	<u>2 412</u>	<u>2 522</u>	<u>2 627</u>	<u>2 709</u>	<u>2 521</u>
Pensionsåtagande	3 067	3 148	3 235	3 269	3 007

Kontroll

Utfall jämfört med budget och prognos, Umeå kommunkoncern

Budgetavvikelse

Umeå kommunkoncerns resultat efter finansnetto uppgick till 409 mnkr (263 mnkr) och är 146 mnkr bättre än budgeterat resultat (278 mnkr). Umeå kommuns budgetavvikelse är positiv och uppgår till 70 mnkr. Resterande budgetavvikelse 76 mnkr hänförs till Umeå Kommunföretag koncernen.

Utfall jämfört med prognos

Umeå kommunkoncern redovisade en prognos under i augusti som uppgick till 342 mnkr. Utfallet 278 mnkr blev 64 mnkr sämre än prognosen.

I prognosen för Umeå Energi ingick inte nedskrivningar med 115 mnkr. Bostadens taxebundna kostnader och uppvärmning av fastigheter har ökat mer än prognosen på grund av ökade volymer. Även kostnader för vattenskadorna har ökat mer än prognosen. Umevas resultat är högre än beräknad prognos avseende VA och Avfallsverksamheten.

Utfall jämfört med budget och prognos, kommunens nämnder och styrelser

Tabell X. Utfall 2016, 2015, budget och prognos

mnkr	Utfall 1612	Utfall 1512	Budget 2016	Prognos 2016
Verksamhetens nettokostnader	-6 327	-6 131	-6 327	-6 354
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	6 405	6 044	6 338	6 324
Finansnetto	<u>8</u>	<u>46</u>	<u>4</u>	<u>15</u>
Resultat	85	-42	15	-16

Budgetavvikelse

Årets budgetavvikelse uppgår till 70 mnkr varav styrelse och nämnder redovisar en negativ avvikelse med -44 mnkr. Flertalet nämnder har under året lyckats vända första halvårets negativa trend. Kommunstyrelsen redovisar en negativ budgetavvikelse på 29 mnkr varav kraftverksamhetens budgetavvikelse uppgår till 16 mnkr. Därutöver tillkommer ökade driftkostnader för kollektivtrafiken med 14 mnkr och ersättning till kommunens koncernbolag för resecentra med 10 mnkr. Övriga delar inom Kommunstyrelsen har en positiv budgetavvikelse på 12 mnkr.

Kommungemensamma kostnader uppvisar en positiv budgetavvikelse på 114 mnkr. Avvikelsen förklaras i huvudsak av en gottgörelse från pensionsstiftelse på 23 mnkr, en byggbonus på 35 mnkr, återbäring från Kommuninvest 11 mnkr samt försäljning av exploateringsmark 45 mnkr.

Tabell X. Budgetavvikelse kommunens nämnder och styrelse

Styrelse/nämnder, mnkr	Årsbudget	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
11 Överförm.nämnd	-10	0	-1	-1	-2	0	-6	1	1	1	1	2	0
12 Kommunstyrelse	-328	-2	1	-7	-11	-9	-2	0	0	3	5	4	-29
13 Kommunfullmäktige	-3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Teknisk nämnd	-1 062	6	2	2	1	9	10	0	0	-13	-27	-27	-27
21 Byggnadsnämnd	-37	3	1	2	4	5	4	5	5	7	7	8	6
23 Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-12	0	0	0	0	0	0	-1	-1	0	0	0	0
31 Äldrenämnd	-908	0	-5	-7	-5	-7	-14	-15	-9	-5	-5	-6	-7
32 Individ & familjenämnd	-1 099	0	-3	-7	-12	-19	-30	-34	-23	-15	-10	-3	2
40 Fritidsnämnd	-128	2	3	1	1	1	0	-1	-1	0	1	3	3
45 Kulturnämnd	-113	0	0	0	0	0	0	1	2	2	1	1	0
50 För/Grundskolenämnd	-1 696	1	2	3	0	7	-3	-13	-5	-1	-1	8	4
55 Gymnasie-/vuxenutbildningsnämnd	-437	3	0	0	-4	0	-5	-6	-6	-2	1	0	3
99 Kommungemensamt	5 848	20	15	38	45	61	77	86	68	78	78	134	114
Summa ackumulerat resultat	15	33	16	25	17	48	31	23	31	55	52	124	70

Utfall jämfört med prognos

I augusti beräknades årsprognosen för kommunen till ett negativt resultat på 16 mnkr, att jämföra med ett positivt utfall vid årets slut på 85 mnkr. Den sammantagna differensen mellan budgetavvikelsen och senaste prognos, 101 mnkr, är till stor del hänförlig till en erhållen byggbonus på 35 mnkr, förbättrad skatteprognos med 20 mnkr, nedskrivning av pågående exploateringsfastighet med 29 mnkr samt exploateringsförsäljning 74 mnkr. Exploateringen har gett en nettoförsäljning på 45 mnkr. Även styrelse och nämnders löpande verksamhet uppvisar bättre utfall än prognos med anledning av vidtagna åtgärder i verksamheten med 22 mnkr.

Tabell X. Budgetavvikelse jämfört med prognos

Styrelse/nämnder mnkr	Prognos 2016	Utfall 2016	Budget 2016	Budget-avvikelse	Avvikelse Prognos-Utfall
Överförmyndarnämnd	-10	-10	-10	0	0
Kommunstyrelse	-341	-357	-328	-29	-16
Kommunfullmäktige/ Revision	-3	-3	-3	0	0
Teknisk nämnd	-1 073	-1 089	-1 062	-27	-16
Byggnadsnämnd	-32	-31	-37	6	1
Miljönämnd	-12	-12	-12	0	0
Äldrenämnd	-913	-915	-908	-7	-2
Individ och Familjenämnd	-1 130	-1 097	-1 099	2	33
Fritidsnämnd	-127	-125	-128	3	2
Kulturnämnd	-113	-113	-113	0	0
För- och grundskolenämnd	-1 704	-1 692	-1 696	4	12
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-442	-434	-437	3	8
Gemensam IT nämnd Umeå-Skellefteå	0	0	0	0	0
Gemensam nämnd Umeregionen	0	0	0	0	0
Styrelse och nämnder totalt	-5 899	-5 877	-5 833	-44	22
Kommungemensamt	5 883	5 962	5 848	114	79
Umeå Kommun totalt	-16	85	15	70	101

Avstämning av kommunens finansiella mål

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Umeå kommun har beslutat om två långsiktiga finansiella mål som ska uppnås år 2020. Avstämning av de finansiella målen görs i delårsrapporter och årsbokslut.

De finansiella målen är:

1. År 2020 ska resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgå till lägst 2 procent.
2. År 2020 ska investeringarna finansieras med egna medel.

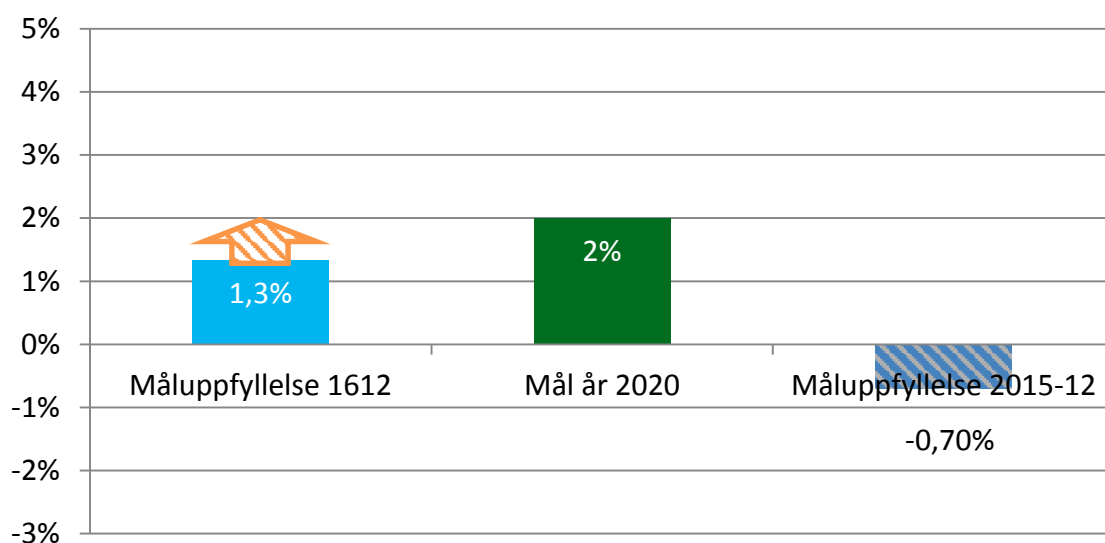
1. Måluppfyllelse av förhållande mellan resultat och skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Måluppfyllelse	1,3 %
Resultat mnkr	85
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning mnkr	6 405

Måluppfyllelsen har förbättrats i år jämfört med föregående år. Anledningen till förbättringen beror på ett högre resultat.

Om målet år 2020 hade uppnåtts innevarande år hade det inneburit ett resultat på 128 mnkr.

Diagram X. Resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

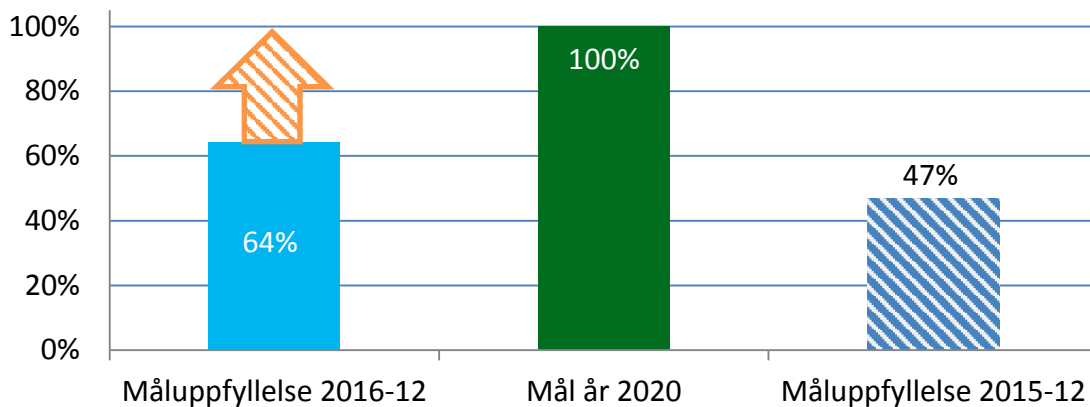

2. Måluppfyllelse av självfinansieringsgrad

Måluppfyllelse	64 %
Årets resultat + avskrivningar mnkr	499
Materiella och finansiella investeringar mnkr	777

Målet visar hur stor del av kommunens investeringar som finansieras med egna medel. Med egna medel menas årets resultat plus årets avskrivningar. Vid en måluppfyllelse som är högre än 100 procent har investeringarna finansieras med egna medel. Målet är inte uppfyllt under perioden men har förbättrats jämfört med föregående år. Förbättringen mellan åren beror på att resultatet har ökat mer än vad avskrivningarna och investeringarna har ökat. Förbättringen beror också på en nedskrivning av NLC Park som har påverkat nyckeltalet positivt.

Diagram X. Självfinansieringsgrad

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutar om mål och verksamhet i samband med beslut om budget.

Verksamhetens nettokostnader ökade med 196 mnkr (195 mnkr) under året. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökade med 361 mnkr (221 mnkr). Verksamhetens nettokostnader bör inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Ökningen de senaste fem åren av verksamhetens nettokostnader uppgår till 1 060 mnkr (20 procent). Nettokostnadsökningen i Sveriges kommuner år 2015 med 100 000–199 000 invånare är 13,9 procent för under den senaste femårsperioden. Den genomsnittliga ökningen för Sveriges samtliga kommuner uppgår till 13,8 procent för samma period.

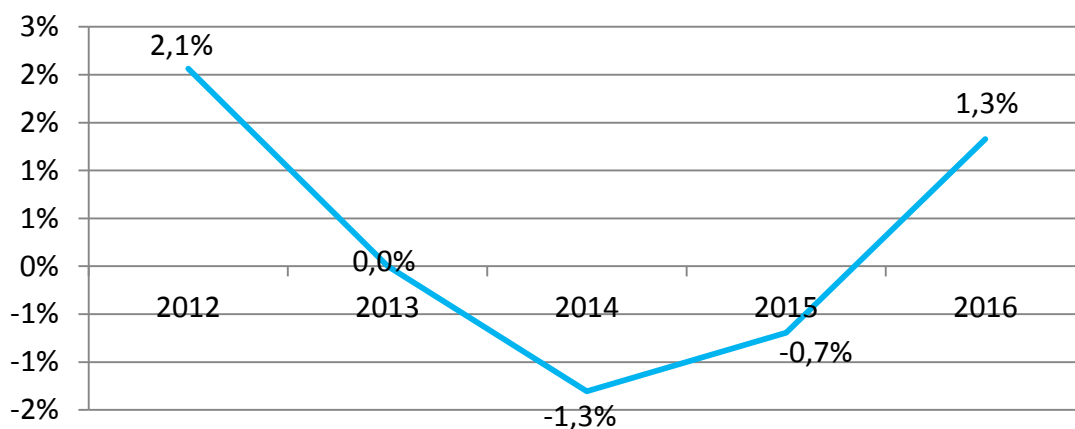
Under motsvarande period har skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökat med 1 025 mnkr (19 procent). Ökningen i Sveriges kommuner år 2015 med 100 000–199 000 invånare uppgår till 13,5 procent. Genomsnittet för Sveriges samtliga kommuner uppgår till 13,9 procent för samma period. Befolkningsökningen i Umeå kommun, under den senaste femårsperioden, uppgår till 4,6

procent och är lägre än jämbara kommuner i storlek som har 5,3 procent. Sveriges kommuner är beroende av att ha stabila skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning för att säkra finansiering av ökad verksamhet inom skola, omsorg, kollektivtrafik och bostadsbyggande som tillväxt medför.

Den senaste femårsperioden har verksamhetens nettokostnader ökat mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Kommunens möjligheter att möta oförutsedda utgifter eller finansiera engångsinsatser är beroende av att skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning överstiger verksamhetens nettokostnader.

Kommunens genomsnittliga resultat för de senaste fem åren uppgår till 0,3 procent i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. För år 2016 var resultatet 1,3 procent. Genomsnittligt resultat i Sveriges kommuner år 2015 med 100 000–199 000 invånare uppgår till 2,9 procent för år 2015. Genomsnittet för Sveriges samtliga kommuner uppgår till 3,0 procent för samma period.

Diagram X. Resultat i förhållande till skatteintäkter

Resultatet har det senaste året förbättrats men upplåningen fortsätter ändå att öka i kommunen. Invånarantalet ökar och därmed kommer successivt också efterfrågan på kommunal service att öka i allt större omfattning. Därför kommer det att krävas en noggrann planering av framtida investeringar för att kommunen ska uppnå fastlagda finansiella mål och uppnå god ekonomisk hushållning i kombination med bra verksamhet. Viktigt också att de kommunala bolagen kan bibehålla sin goda resultat och konsolideringsgrad. Goda ekonomiska resultat i kommunen är också en förutsättning för att ha beredskap för oväntade händelser.

Tabell X. Fem år i sammandrag

Umeå kommun	2016	2015	2014	2013	2012
Folkmängd 31/12	122 892	120 777	119 649	118 349	117 294
Kommunal utdebitering per 100 kr	23	23	23	23	23
Verksamhetens nettokostnader, mnkr	-6 327	-6 131	-5 887	-5 588	-5 267
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	6 405	6 044	5 822	5 616	5 380
Verksamhetens nettokostnader i procent av skatteintäkter	99	102	101	100	98
Finansnetto, mnkr	8	46	-11	-28	-2
Årets resultat, mnkr	85	-42	-76	0	111
Nettoinvesteringar, mnkr	777	742	811	799	489
Sjävfinansieringsgrad investeringar i procent	64	47	38	44	90
Tillgångar totalt, mnkr	14 834	14 541	14 234	13 857	13 587
Tillgångar per invånare, kr	120 708	120 396	118 960	117 089	115 835
Skulder, avsättningar totalt, mnkr	11 072	10 444	10 556	10 105	9 834
Skulder per invånare, kr	90 095	86 473	88 227	85 380	83 841
Ansvarsförbindelse för pensioner inkl löneskatt, mnkr	2 412	2 522	2 627	2 709	2 521
Ansvarsförbindelse per invånare, kr	19 627	20 881	21 956	22 890	21 490
Eget kapital totalt, mnkr	3 762	3 678	3 762	3 753	3 753
Eget kapital per invånare, kr	30 612	30 451	31 444	31 710	31 994
Borgenförbindelse, mnkr	920	944	945	957	973
Borgenförbindelse per invånare, kr	7 486	7 819	7 898	8 086	8 291
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse för pensioner i procent	19	17	16	17	20
Personal antal årsarbetare, totalt	10 181	9 865	9 474	9 297	9 147
löner, mnkr	3 220	3 052	2 806	2 697	2 585

Umeå kommunkoncern	2016	2015	2014	2013	2012
Årets resultat, mnkr	349	178	201	136	243
Eget kapital, mnkr	6 543	6 194	5 974	5 830	5 694
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse för pensioner i procent	20	18	17	18	18
Nettoinvesteringar, mnkr	1 608	1 660	1 841	1 613	1 122
Antal årsarbetare, totalt	11 051	10 620	10 338	10 120	9 938

Härifrån kommer pengarna och så används pengarna

Diagram X. Härifrån kommer pengarna

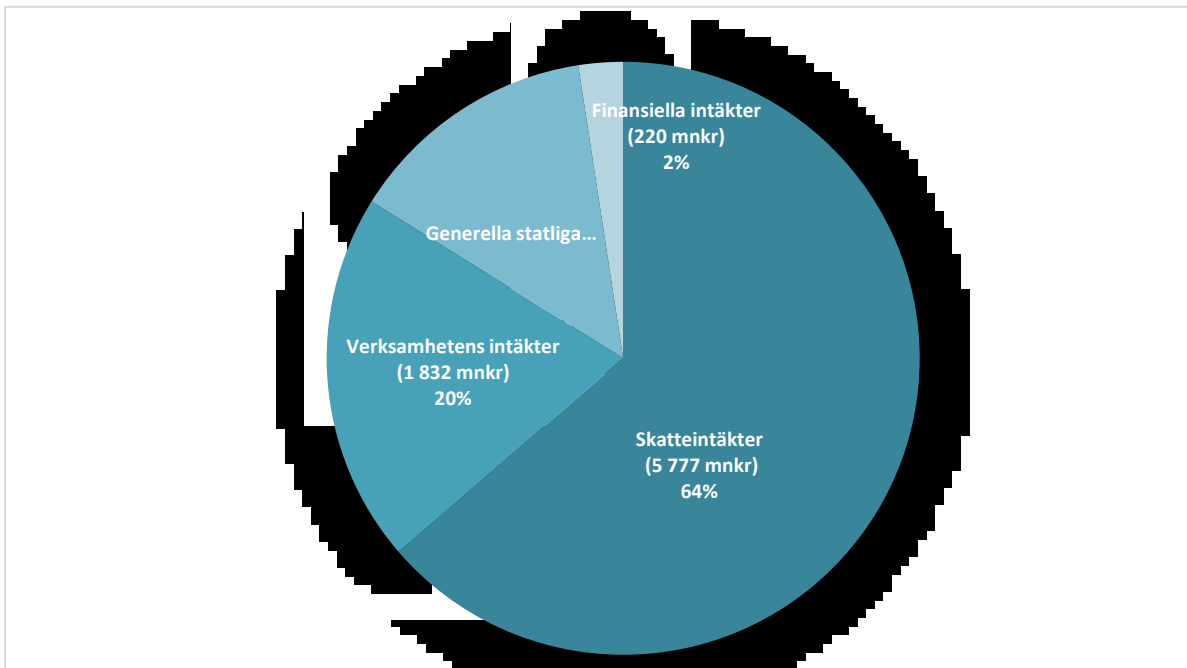
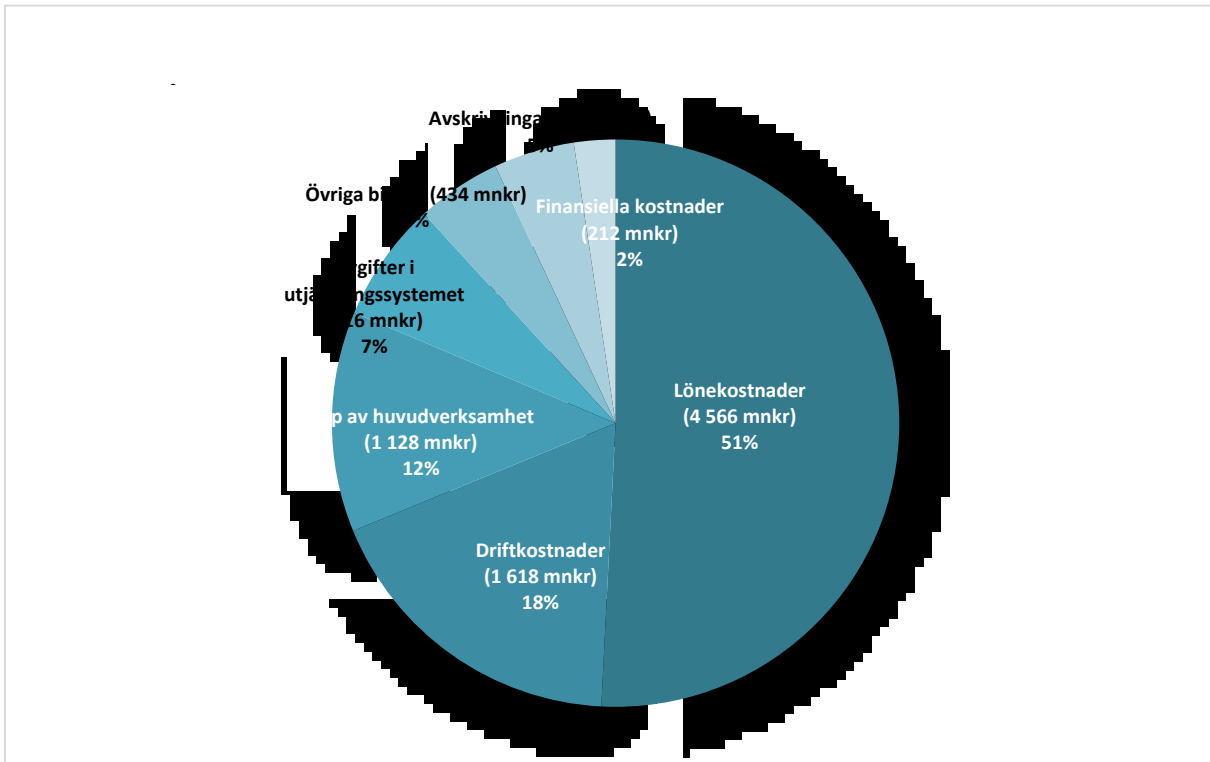

Diagram X. Så används pengarna

Resultaträkning

Tabell X. Resultaträkning

mnkr			Umeå kommun		Umeå kommunkoncern	
			2016	2015	2016	2015
Verksamhetens intäkter	Not	1	1 832	1 547	4 538	4 096
Verksamhetens kostnader	Not	2	-7 746	-7 331	-9 275	-8 792
Jämförelsestörande poster	Not	3	0	44	-115	44
Avskrivningar och nedskrivningar	Not	4	-414	-391	-918	-866
Verksamhetens nettokostnader			-6 327	-6 131	-5 769	-5 518
Skatteintäkter	Not	5	5 777	5 455	5 777	5 455
Generella statsbidrag och utjämning	Not	6	628	589	628	589
Finansiella intäkter	Not	7	220	289	16	6
Finansiella kostnader	Not	8	-212	-243	-242	-268
Resultat före extraordinära poster			85	-42	409	263
Minoritetsandel			0	0	0	0
Skatter	Not	9	0	0	-60	-86
Årets resultat			85	-42	349	178

Kassaflödesanalys

Umeå kommunkoncerns resultatförbättring mellan åren uppgår till 146 mnkr. Kassaflödet från löpande verksamheten visar en ökning med 310 mnkr. Förbättringen har använts till ökade investeringar med 149 mnkr.

Tabell X. Kassaflödesanalys

	Umeå kommun		Umeå kommunkoncern	
	2016	2015	2016	2015
Resultat efter finansiella poster	85	-42	409	263
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet				
Avskrivningar och nedskrivningar	414	391	1 038	871
Betald skatt	0	0	-13	-29
Realisationsvinster/-förluster	16	9	34	7
Förändring av avsättningar	15	7	72	68
Utrangeringskostnad	0	0		0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	5	4	-12	2
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	535	369	1 528	1 182
Förändring av rörelsekapital				
<i>Ökning (-)/minskning (+) av varulager</i>	-7	23	1	34
Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar	-71	28	-141	59
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder	32	-5	111	-86
Kassaflöde från förändringar av rörelsekapital	-46	46	-29	7
Kassaflöde från den löpande verksamheten	489	415	1 499	1 189
Investeringsverksamheten				
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-17	-49	-17	-47
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-760	-642	-1 654	-1 507
<i>Förvärv av immateriella anläggningstillgångar</i>	0	-1	-17	-20
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	11	35	31	67
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	1	0	1	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-765	-657	-1 656	-1 507
Finansieringsverksamheten				
Förändring av långfristiga fordringar	114	-67	-3	4
Förändring av långfristiga skulder	162	306	178	174
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	276	239	175	178
<i>Ökning (+)/minskning (-) av likvida medel</i>	0	-3	18	-140
Likvida medel vid årets början	1	4	39	179
Likvida medel vid årets slut	1	1	57	39
Outnyttjad koncernkontokredit	759	759	759	759
Totalt tillgängliga likvida medel	760	760	816	798

Balansräkning

Tabell X. Balansräkning

mnr				Umeå kommun		Umeå kommunkoncern	
				2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>							
Programvaror och licenser	Not	1	4	5	73	76	
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>							
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not	2	4 886	4 928	12 350	11 893	
Pågående anläggningar	Not	3	895	538	1 505	1 356	
Maskiner och inventarier	Not	4	344	342	4 153	4 242	
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>							
Aktier, andelar, bostadsrätter	Not	5	407	392	248	213	
Långfristiga fordringar	Not	6	7 607	7 721	90	87	
Summa anläggningstillgångar			14 142	13 926	18 419	17 867	
Omsättningstillgångar							
Förråd och lager, exploateringsfastigheter	Not	7	77	70	158	159	
Kortfristiga fordringar	Not	8	615	544	1 061	920	
Likvida medel	Not	9	1	1	57	39	
Summa omsättningstillgångar			693	616	1 276	1 118	
SUMMA TILLGÅNGAR			14 835	14 541	19 695	18 985	
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital							
Eget kapital	Not	10					
Ingående eget kapital			3 677	3 677	6 194	5 974	
Ändrad redovisningsprincip			0	-52	0	-52	
Justering av eget kapital			0	95	0	95	
Årets resultat			85	-42	349	177	
Summa eget kapital			3 762	3 678	6 543	6 194	
Minoritetsandel			0	0	5	5	
Avsättningar	Not	11	434	420	964	893	
Skulder							
Långfristiga skulder	Not	12	9 340	9 178	10 375	10 197	
Kortfristiga skulder	Not	13	1 299	1 266	1 808	1 696	
Summa skulder			10 639	10 444	12 183	11 893	
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			14 835	14 541	19 695	18 985	
Panter och ansvarsförbindelser							
Ansvarsförbindelser	Not	15	3 345	3 478	2 538	2 648	

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från rådet för kommunal redovisning (RKR). Umeå kommun följer lagen och rekommendationerna med undantag av RKR 11.4 och RKR 18.1.

Tillämpade redovisningsprinciper under året är samma redovisningsprinciper som tillämpades föregående år.

Undantag från RKR 11.4

Föregående år fanns ett undantag kring RKR 11.4 gällande gator, parker och exploateringsmark. Arbetet är slutfört under december 2016. RKR 11.4 kommer att tillämpas från och med årsskiftet 2016/2017.

Undantag från RKR 18.1

Rekommendationen innebär att statsbidrag till anläggningstillgångar och anslutningsavgifter periodiseras över en anläggningstillgångs nyttjandeperiod.

I Umeå kommun redovisas investeringsbidrag och anläggningsbidrag som en minskning av en tillgångs värde. Bidraget periodiseras under samma period som tillgången och minskar tillgångens anskaffningsvärde under avskrivningsperioden.

Motivet till undantaget beror på att koncernbolagen har en annan tillämpning. Därför har kommunen valt att redovisa på likartat sätt som koncernbolagen.

Leasing

Finansiell leasing innebär ett avtal där äganderätten kan överföras till leasetagaren vid avtalsperiodens slut.

Operationell leasing är att jämställa med ett avtal där äganderätten inte kan övergå till leasetagaren till exempel hyresavtal. Inom Umeå kommun finns endast operationell leasing. Operationell leasing med kommunen som leasetagare består av bostäder, fordon, inventarier och teknisk utrustning.

Inom Umeå kommun finns endast operationell leasing. Operationell leasing är att jämställa med ett avtal där äganderätten inte kan övergå till leasetagaren till exempel hyresavtal. Operationell leasing med kommunen som leasetagare består av bostäder, fordon, inventarier och teknisk utrustning.

Finansiell leasing innebär ett avtal där äganderätten kan överföras till leasetagaren vid avtalsperiodens slut.

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för derivatinstrument som ingår i ett dokumenterat säkrings samband. För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydlig koppling mellan säkringsinstrument och den säkrade posten. Det krävs också att säkringen skyddar den risk som är avsedd att säkras. Effektiviteten ska löpande vara tillräckligt hög genom effektivitetsmätningar och säkringsdokumentation. Bedömningen om hur säkringsredovisning ska tillämpas ska göra vid inträdet av säkringsrelationen. Redovisningen av värdeförändringen beror på vilken typ av säkring som har ingåtts. Förluster hänförliga till den säkrade risken redovisas inte så länge som säkringsförhållandet består.

Säkringsredovisningen upphör när säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in samt när säkringen inte längre uppfyller villkoren för säkringsredovisningen.

Värdering

Den övergripande värderingsprincipen är försiktighetsprincipen. Det innebär att skulder inte får undervärderas och tillgångar inte övervärderas.

Omsättningstillgångar värderas som det lägsta av anskaffningsvärdet eller verkligt värde. Elcertifikat är undantagna eftersom de värderas till marknadsvärde på balansdagen och redovisas som lagertillgång..

En kortfristig fordran är en fordran med förfallotid inom ett år från balansdagen.

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Räntekostnader och/eller andra finansiella kostnader ingår inte i aktiverade anläggningstillgångar.

Pågående anläggningar aktiveras som anläggningstillgång vid tidpunkt för färdigställandet.

Anläggningars framtida servicepotential prövas årligen i samband med planerade underhållsåtgärder.

Exploateringstillgångar som är färdiga att avyttras redovisas som omsättningstillgångar.

Skulder med löptid kortare än ett år redovisas som kortfristig skuld. Skulder med löptid längre än ett år redovisas som långfristig skuld. Klassificering mellan långfristiga och kortfristiga lån definieras utifrån ändamålet med lånen och inte efter löptid. Lån med kortare löptid omsätts och ersätts med nya lån. Låneskulder påverkas inte av marknadsvärdering av derivat (ränteswappar, cap's och floor's).

Definition investering

En investering är en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller för ett innehav med nyttjandeperiod om minst tre år. Investeringen aktiveras som en anläggningstillgång i BR när

beloppet överstiger ett prisbasbelopp eller när en individuell bedömning har gjorts om att investeringen är en anläggningstillgång.

Periodisering

Ej utbetalda men beslutade bidrag till utomstående har skuldförts i årsbokslutet.

Externa utgifts- och inkomsträntor har periodiserats liksom internbankens räntor mot kommunens bolag.

Driftsprojekt som inte är avslutat kostnadsförs i sin helhet enligt fastställd projektbudget vid årets utgång.

Umeå kommuns VA-verksamhet bedrivs genom kommunkoncernbolaget Umeå Vatten och Avfall AB. Anslutningsavgifter till VA- nätet periodiseras 30 år.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s december prognos.

Jämförelsestörande poster

Händelser som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder redovisas som jämförelsestörande poster. Som jämförelsestörande poster redovisas intäkter och kostnader i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Jämförelsestörandeposter är alltid av engångskaraktär och överstiger 10 mnkr.

Pensionsförpliktelser

Pensioner redovisas enligt redovisningslagens blandmodell som innebär att pensioner intjänade till och med 31 december 1997 behandlas som ansvarsförbindelse.

Pensionsförmåner som årligen intjänats från och med 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen.

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07-modellen. Pensionsåtagande för anställda i de övriga företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämndens allmänna råd.

Förtroendevaldas pensionsskuld per 2016-12-31 är delvis skuldförd som avsättning i balansräkningen och delvis redovisad bland ansvarsförbindelsen.

Pensionskostnader

Kommunkoncernens bolag har tryggt sina pensionsåtaganden genom bildandet av en pensionsstiftelse.

Kommunen genomförde år 2005 en försäkringslösning för årgångarna 1940–1941. År 2007 bildades en pensionsstiftelse för årgångarna födda före 1936. Både pensionsförsäkringslösningen och avsättningen till stiftelsen har reducerat pensionsåtagandet i ansvarsförbindelsen.

Intjänade pensioner från och med 1998-01-01 avsätts till balansräkningen. Kommunens årliga pensioner redovisas dels som en utbetalning av pensioner ur ansvarsförbindelsen och dels som en årlig avsättning enligt KAP-KL (en finansiell kostnad samt årets avgiftsbestämda pension inklusive särskild löneskatt). Årets intjänade pensioner avseende den avgiftsbestämda pensionen (4,5 procent av lönen) betalas i sin helhet ut till placeringsinstitut enligt den anställdes individuella val.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar upptas i balansräkningen till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar. För tillgångarna sker planerlig avskrivning efter bedömd nyttjandetid.

Avskrivning av maskiner och inventarier påbörjas vid anläggningens ianspråktagande och för byggnader vid färdigställandetidpunkt.

Umeå kommuns verksamhetsfastigheter samt affärsfastigheter är indelade i sex olika komponentgrupper. Varje komponentgrupp delas därefter upp i sex olika komponenttyper. Respektive komponenttyp har en avskrivningstid mellan 10 och 60 år.

Huvudsakligen tillämpas följande avskrivningstider:

- Immateriella tillgångar, 3–7 år.
- Maskiner och inventarier, 3–10 år.
- Verksamhetsfastigheter samt affärsfastigheter har komponentvis avskrivning, 10–60 år.
- Publika anläggningar har avskrivningstid på 20, 33 eller 50 år.
- Aktier, andelar, bostadsrätter och konst avskrivs inte.
- Mark avskrivs inte.
- Infrastrukturella bidrag har inte lämnats under 2016.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen i kommunkoncernen omfattar kommunen och samtliga bolag där kommunen har minst 50 procent i röstandel. Intressebolag som är indirekt ägda av Umeå kommun och genom dotterbolaget Umeå kommunföretag AB.

Under året har förändringar skett i kommunkoncernens sammansättning.

Umeå kommun upprättar sammanställd redovisning enligt godkänd metod som utgår ifrån underkoncerns bokslut. Koncernbolagen följer årsredovisningslagen (ÅRL) samt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1. Interna mellanhavanden har eliminerats.

Uppskjuten skatteskuld som utgör del i obeskattade reserver klassificeras och redovisas som avsättning. Umeå kommun och bolagen kan tillämpa olika redovisningsprinciper som aktivering av räntor.

Noter

Resultaträkningens noter

Tabell X. Resultaträkningens noter

Not 1: Verksamhetens intäkter, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Taxor och avgifter	267	243
Försäljning elkraft	156	160
Hyror och arrenden	170	177
Bidrag	831	615
Försäljning	386	327
Realisationsvinster	21	25
	1 832	1 547
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern	3 013	2 788
Övriga bolag	83	88
Avgår interna intäkter	-390	-326
Summa koncernen	4 538	4 096
Not 2: Verksamhetens kostnader, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Lön, ersättningar och sociala avgifter	-4 243	-3 994
Årets avsättning till pensioner	-10	-3
Pensioner årets avgiftsbestämd del	-151	-140
Utbetalda pensioner och pensionsförsäkringar	-122	-124
Gottgörelse från pensionsstiftelsen	23	25
Löneskatt på pensionsavsättning	-3	-1
Löneskatt på pensioner avgiftsbestämd del	-37	-34
Löneskatt på utbetalda pensioner och pensionförsäkringar	-24	-23
	-4 566	-4 295
Bidrag	-434	-429
Entreprenader, köp av verksamhet, köp av tjänster	-1 312	-1 170
Hyror, leasing och fastighetsunderhåll*	-580	-590
Material och energi	-468	-482
Realisationsförluster	-37	-34
Fastighetsskatt	-56	-56
Energiskatt	-13	-13
Övriga rörelsekostnader	-279	-262
	-7 746	-7 331
* Varav leasing av maskiner och inventarier	53	26
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern	-1 841	-1 696
Övriga bolag	-78	-81
Avgår interna kostnader	390	316
Summa koncern	-9 275	-8 792

Not 3: Jämförelsestörande poster, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Återbetalning av AFA premier från 2004-2005	0	44
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern, nedskrivning av inventarier	-115	0
Summa koncernen	-115	44
Not 4: Nedskrivningar och avskrivningar, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Programvaror och licenser	-1	-1
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	-301	-309
Maskiner och inventarier	-82	-80
Nedskrivning av pågående projekt	-29	0
	-414	-391
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern	-499	-470
Övriga bolag	-6	-6
Avgår interna kostnader	1	1
Summa koncernen	-918	-866
Not 5: Skatteintäkter, mnkr	2016	2015
Kommunalskatt preliminär för innevarande år	5 797	5 459
Preliminär slutavräkning för innevarande år	-25	5
Slutavräkning föregående år	4	-9
	5 777	5 455
Not 6: Statsbidrag och utjämning, mnkr	2016	2015
Inkomstutjämning	869	828
Strukturbidrag	0	12
Införandebidrag	0	33
Regleringsbidrag	0	0
Bidrag för LSS utjämning	113	111
Fastighetsavgift	201	193
Generell statsbidrag	35	9
Flyktingbidrag	25	2
Bidragsintäkter	1 243	1 189
Regleringsavgift	-4	-5
Kostnadsutjämning	-611	-596
Bidragskostnader	-616	-600
	628	589

Not 7: Finansiella intäkter, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Ränteintäkter koncernutlåning	216*	232
Borgensavgifter, övriga finansiella intäkter	4	5
Aktieutdelning från dotterföretag	0	52
*Ränteåterbäring från Kommuninvest ingår med 11 mnkr	220	289
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern	3	6
Övriga bolag	0	0
Avgår interna intäkter	-207	-289
Summa koncernen	16	6
Not 8: Finansiella kostnader, mnkr	2016	2015
Kommunen		
Räntekostnader lån, inkl. erhållna räntebidrag	-208	-237
Räntekostnad, värdesäkring pensionsåtaganden	-2	-2
Kursförluster		
Bankavgifter, övriga finansiella kostnader	-2	-1
Nedskrivning av aktier	0	-2
	-212	-243
Koncernföretag		
Umeå Kommunföretag AB koncern	-232	-260
Övriga bolag	-2	-2
Avgår interna kostnader	204	236
Summa koncernen	-242	-268
Not 9: Skatter, mnkr	2016	2015
Koncernföretag		
Årets skattekostnad	-13	-30
Uppskjuten skattekostnad	-47	-56
	-60	-86

Kassaflödesanalysens noter

Tabell X. Kassaflödesanalysens noter

Not 1: Förvärv av finansiella, materiella och immateriella anläggningstillgångar	Umeå kommunkoncern	
	2016	2015
Umeå kommun	777	692
Umeå Kommunföretag AB	84	50
Umeå Energi AB	224	197
Infrastruktur i Umeå AB	97	198
Umeå Parkerings AB	46	18
Dåva Deponi och Avfall AB	3	0
AB Bostaden i Umeå AB	391	252
Umeå Vatten och Avfall AB	63	164
Hörnefors Företagscentrum AB	0	1
Umeå Folketshusförening	2	0
Västerbottens Museum AB	<u>1</u>	<u>2</u>
	1 688	1 574

Not 2:

Likvida medel utgörs av banktillgodohavanden utanför koncernkontot

Balansräkningens noter

Tabell X. Balansräkningens noter

Not 1: Programvaror och licenser, mnkr	Umeå kommun		Umeå kommunkoncern	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	24	24	179	160
Årets anskaffning	0	1	17	35
Utrangering	0	0	-7	-16
Omklassificering	0	0	0	0
Utgående anskaffningsvärde	24	24	189	179
Ingående ackumulerade avskrivningar	-19	-18	-103	-95
Årets avskrivning	-1	-1	-13	-8
Utrangering	0	0	0	1
Omklassificering	0	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-20	-19	-116	-103
Utgående planenligt restvärde	4	5	73	76
<i>Avskrivningstider</i>	<i>3-7 år</i>	<i>3-7 år</i>	<i>3-7 år</i>	<i>3-7 år</i>
Not 2: Mark, byggnader och tekniska anläggningar, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	8 519	7 882	18 303	16 827
Årets anskaffning	0	0	268	1 577
Försäljning, utrangeringar	-74	-57	-91	-93
Omklassificering	279	694	732	-8
Utgående anskaffningsvärde	8 724	8 519	19 212	18 303
Ingående nedskrivning	-27	-27	-32	-34
Årets nedskrivning	0	0	0	0
Försäljning, utrangering	0	0	0	0
Återförd nedskrivning	0	0	4	2
Utgående nedskrivning	-27	-27	-28	-32
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 565	-3 225	-6 379	-5 857
Ändrad redovisningsprincip	0	-52	0	-52
Avskrivningar försäljning, utrangering	55	22	58	28
Årets avskrivning	-301	-309	-514	-502
Omklassificering	0	0	0	5
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 811	-3 564	-6 835	-6 379
Utgående planenligt restvärde	4 886	4 928	12 350	11 893
<i>Avskrivningstider</i>	<i>10-60 år</i>	<i>10-60 år</i>	<i>10-60 år</i>	<i>10-60 år</i>
Markreserv	80	86	80	86
Verksamhetsfastigheter	3 080	3 148	10 538	10 113
Affärsfastigheter	215	173	215	173
Publika fastigheter	1 309	1 296	1 309	1 296
Andra fastigheter	202	225	202	225
	4 886	4 928	12 344	11 893

Not 3: Pågående anläggning, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	538	695	1 357	1 781
Försäljning, utrangering	0	0	-1	-1
Årets anskaffningar	777	742	1 257	1 239
Nedskrivning	0	0	-1	-1
Omklassificering	*-420,5	-899	-1 107	-1 662
Utgående anskaffningsvärde	1 315	538	1 505	1 356
* varav till omsättningstillgångar exploateringsfastigheter 40 mnkr				
Not 4: Maskiner och inventarier, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	1 068	1 011	8 721	8 444
Årets anskaffning	0	0	147	254
Försäljning, utrangering	-5	-22	-49	-61
Omklassificering	84	79	253	84
Utgående anskaffningsvärde	1 147	1 068	9 072	8 721
Ingående nedskrivning	-5	-5	-5	-6
Årets nedskrivning	0	0	-115	0
Återförd nedskrivning	0	0	0	1
Utgående nedskrivning	-5	-5	-120	-5
Ingående ackumulerade avskrivningar	-721	-663	-4 474	-4 177
Avskrivning försäljning, utrangering	5	21	34	53
Årets avskrivning	-82	-80	-361	-355
Omklassificering	0	0	2	5
Utgående ackumulerade avskrivningar	-798	-721	-4 799	-4 474
Utgående planenligt restvärde	344	342	4 153	4 242
Avskrivningstider	3-10 år	3-10 år	3-10 år	3-10 år
Not 5: Aktier, andelar, bostadsrätter, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärde	397	297	224	137
Årets anskaffning			17	0
Andelar Kommuninvest AB	0	52	0	100
Försäljning, utrangering	-1	0	0	0
Omklassificering	16	48	21	-14
Utgående anskaffningsvärde*	396	349	262	224
* Varav aktier och andelar i koncernföretag 240,9 mnkr				
Ingående nedskrivning	-5	-5	-11	-11
Årets nedskrivning	0	0	-3	0
Återförd nedskrivning	0	0	0	0
Utgående nedskrivning	-5	-5	-14	-11
Utgående restvärde	391	344	248	213

Not 6: Långfristiga fordringar, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Lån till koncernföretag	7 595	7 708	0	0
Lån till övriga utanför kommunkoncern	12	13	32	13
Övriga långfristiga fordringar	0	0	58	74
	7 607	7 721	90	87
Not 7: Förråd, lager och exploateringsfastigheter, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Förråd, lager	2	3	83	92
Exploateringsfastigheter	75	68	75	68
	77	70	158	159
Not 8: Kortfristiga fordringar, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Kundfordringar *	62	45	248	197
Interimsfordringar	484	402	660	517
Preliminär slutavräkning årets skatteintäkter	0	5		5
Övriga kortfristiga fordringar	69	92	153	201
* Varav fordringar som är äldre än en månad 11,6 (11,7) mnkr.	615	544	1 061	920
Not 9: Likvida medel, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Kassa och bank	1	1	57	39
Not 10: Förändring i eget kapital, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital ingående värde	3 677	3 677	6 194	5 974
Ändrad redovisningsprincip*	0	-52	0	-52
Justering av eget kapital**	0	95	0	95
Periodens resultat	85	-42	349	177
	3 762	3 678	6 543	6 194
* Retroaktiv komponentvis avskrivning anläggningar -52,4 mnkr				
** Återföring av pensionsavsättning 44,0 mnkr				
** Andelar i Kommuninvest Ekn För 50,8 mnkr				

Not 11: Avsättningar, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Pensionsavsättning ingående värde inklusive löneskatt	420	413	420	413
Pensionsutbetalningar	-14	-13	-14	-13
Nyintjänad pension	24	21	24	21
Ränte-och beloppsuppräkringar	1	1	1	1
Förändring av löneskatten	3	1	3	1
Övrigt	0	-3	0	-3
Pensionsavsättning utgående värde inklusive löneskatt	434	420	434	420
Utredningsgrad 97 %				
Övrig pensionsavsättning	0	0	0	1
Uppskjuten skatteskuld	0	0	492	439
Avsättning depåni Dova anläggning	0	0	38	33
Övrigt	0	0	0	0
	434	420	964	893
Not 12: Långfristiga skulder, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Lån från kreditinstitut inklusive nyttjad checkräkningskredit	9 335	9 178	10 084	9 951
Övriga långfristiga skulder	5	0	291	246
	9 340	9 178	10 375	10 197
Not 13: Kortfristiga skulder, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Leverantörsskulder	348	349	536	505
Övriga interimsskulder	741	723	905	888
Övriga kortfristiga skulder	210	193	367	304
	1 299	1 265	1 808	1 697
Not 14: Ställda panter, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Fastighetsinteckningar	0	0	2	2
Övrigt	0	0	5	1
	0	0	7	2

Not 15: Ansvarförbindelser, mnkr	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Borgensåtaganden				
Kommunägda företag				
Bostadsföretag	0	0	0	0
Övriga företag	809	832	0	0
Summa	809	832	0	0
Extern borgen				
Bostadsändamål	63	63	63	63
Övrig borgen	49	50	49	50
Summa	112	113	112	113
Totalt borgensåtaganden	921	944	112	113
Infriande av borgen	0	0	0	0
<p>Umeå kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser.</p>				
<p>Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.</p>				
<p>Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Umeå kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 8 692 952 560 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 8 485 469 616 kronor.</p>				
Pensionsförpliktelser	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Pensionsförpliktelser ingående värde inklusive löneskatt	2 522	2 627	2 522	2 627
Pensionsutbetalningar	-91	-90	-91	-90
Ränte- och beloppsuppräknings	23	4	23	4
Nyintjänad pension	11	-3	11	-3
Aktualisering	0	0	0	0
Övrigt	-31	4	-31	4
Förändring av löneskatten	-22	-21	-22	-21
Pensionsförpliktelser utgående värde inklusive löneskatt	2 412	2 522	2 412	2 522
<p>Pensioner för personer födda 1940 - 1941 är tryggade genom försäkring tecknad 2005 varvid den totala förpliktelsen minskades med 88,0 mnkr. Överskottsmedel med 9,7 mnkr (8,6) finns i försäkringen.</p>				
<p>Pensioner för personer födda 1935 och tidigare är delvis tryggade genom Umeå kommuns pensionsstiftelse. Den totala förpliktelsen har minskats med 183,0 mnkr inklusive särskild löneskatt.</p>				
Av kommunen förvaltade donationsfonder	12	11	12	11
Övriga ansvarförbindelser	0	0	2	2
Totalt ansvarförbindelser	3 345	3 478	2 538	2 648

Driftsredovisning

Tabell X. Driftsredovisning per verksamhet

mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget- avvikelse 2016
Politisk verksamhet mm	-1 270	-1 300	30
10 Nämnd- och styrelseverksamhet	-30	-30	0
11 Stöd till politiska partier	-7	-8	1
12 Revision	-3	-3	0
13 Kommungem verks/adm	-553	-613	60
14 Kommunpolitisk adm	-133	-126	-7
19 Fastigheter	-543	-519	-24
Infrastruktur, skydd mm	-246	-255	9
20 Fysisk- o teknisk planering	-27	-43	16
21 Näringslivsbefr. Åtgärder	-29	-30	0
22 Konsument energirådgivning	-2	-2	0
23 Turistverksamhet	-4	-4	0
24 Gator och vägar	-97	-91	-6
25 Parker	-27	-26	-1
26 Miljö- och hälsoskydd	-9	-9	0
28 Räddningstjänst	-51	-51	0
Fritids- och kulturverksamhet	-321	-323	2
30 Kulturverksamhet	-197	-197	0
31 Fritidsverksamhet	-124	-127	3
Pedagogisk verksamhet	-2 043	-2 044	1
40 Förskoleverksamhet	-577	-575	-2
41 Utbildning F-9	-914	-913	-1
42 Gymnasie- o vux.utb.	-325	-320	-5
43 Vuxenutbildning	-52	-50	-2
49 Skolgemensam verksamhet	-175	-186	11
Vård och omsorg	-2 031	-1 954	-77
50 Äldreomsorg	-876	-847	-29
51 Handikappomsorg	-722	-705	-18
52 Individ och familjeomsorg	-339	-299	-41
53 Försörjningsstöd	-93	-103	11
Särskilt riktade insatser	-38	-44	6
60 Arbetmarknadsåtgärder	-38	-44	6
Affärsverksamhet	72	88	-16
72 Kraftverksamhet	72	88	-16
99 Kommungemensamt	5 792	5 848	-56
Summa verksamhet	85	15	70

Investeringsredovisning

Tabell X. Investeringsredovisning

mnkr	Utfall 2016	Budget 2016 + kvarstående från 2015	Budgetavvikelse 2016
Materiella investeringar			
10 Nämnd- och styrelseverksamhet	0	12	12
13 Kommungem verks/adm	35	66	31
19 Fastigheter	502	-35	-537
20 Fysisk- o teknisk planering	13	154	141
23 Turistverksamhet	3	4	1
24 Gator och vägar	117	277	160
25 Parker	33	21	-12
26 Miljö- och hälsoskydd	0	0	0
28 Räddningstjänst	1	4	3
30 Kulturverksamhet	4	8	4
31 Fritidsverksamhet	9	41	32
40 Förskoleverksamhet	3	283	280
41 Utbildning F-9	9	103	95
42 Gymnasieutbildning	7	55	47
43 Vuxenutbildning	0	0	0
49 Skolgemensam verksamhet	2	18	16
50 Äldreomsorg	6	133	127
51 Funktionshinderomsorg	1	69	67
52 Individ- och familjeomsorg	0	17	17
72 Kraftverksamhet	<u>14</u>	<u>18</u>	<u>4</u>
Summa materiella investeringar	761	1 247	487
	-	-	-
Finansiella investeringar			
Kommungem verksamhet/administration	<u>17</u>	0	<u>-17</u>
Summa finansiella investeringar	17	0	-17
	-		
Totalsumma investeringar	777	1 247	487

Revisionsberättelse

Kommer senare!

Begrepp och nyckeltal

Kommunens redovisningsmodell regleras av den kommunala redovisningslagen och består av resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys. Kommunen följer därutöver rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning

Aktualiseringsgrad

Andelen personakter, för den anställda personalen, som är uppdaterad med tidigare pensionsgrundande anställningar.

Ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser

Pensionsförpliktelser som intjänats före 1998, samt andra pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelse.

Avsättning för pensioner

Pensionsförpliktelser som intjänats från och med 1998 redovisas som avsättning.

Balanskrav

Enligt kommunallagen ska kommunens ekonomi vara i balans. Med detta menas att årets resultat efter justering för bland annat realisationsvinster ska vara positivt. Eventuellt negativt resultat ska återställas i budgeten inom tre år.

Balansräkning

Balansräkningen visar kommunens ekonomiska ställning på bokslutsdagen i form av det bokförda värdet för kommunens tillgångar, skulder och eget kapital.

Tillgångar

Tillgångar är uppdelade i omsättnings- och anläggningstillgångar. Omsättningstillgångar regleras i det korta perspektivet (<1 år) medan anläggningstillgångar är avsedda att nyttjas under en längre tidsperiod (>1 år).

Skulder och eget kapital

Skulderna redovisar andelen externt finansierade tillgångar. Skulderna är uppdelade i kortfristiga skulder med planerad reglering inom ett år och långfristiga skulder med planerad reglering efter ett år.

Eget kapital visar verksamhetens egenfinansierade tillgångar.

Avsättningar

Avsättningar är en förpliktelse men som är oviss gällande förfallotidpunkt och belopp. Förpliktelsen är så pass bindande att det inte finns något annat realistiskt alternativ än att infria detta åtagande. Förpliktelsen kan härröra från ett kontrakt, lagstiftning eller annan laglig grund.

Derivatinstrument

Derivater är finansiella instrument vars värde eller värdeförändring är relaterade till underliggande instrument, till exempel optioner, terminer och swappar. Internbankens handel med finansiella instrument syftar till att förändra ränterisker och prISRISKER vid upptagande av lån och elhandel.

Finansnetto

Finansnettot består huvudsakligen av ränteintäkter och räntekostnader. Ränteintäkter kommer från vidareutlåning till koncernbolag samt ränta på likvida medel och avkastning på placeringar. Räntekostnader kommer från externa låneskulder.

Internbanken

Kommunen fungerar som "centralbank" för koncernkoncernen, det vill säga för kommunen själv samt koncernbolagen. Kommunens balansomslutning beskrivs därför både inklusive och exklusive intern vidareutlåning till de kommunala bolagen. Internbanken visar hur externa lån fördelar sig mellan kommunen och dess bolag.

Jämförelsestörande poster

Ekonomisk händelse som är av engångskaraktär och av betydande storlek vilket påverkar jämförelse mellan åren.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisar hur likvida medel har tillförts och hur dessa har använts. Analysen utgår från årets in- och utbetalningar. Skillnaden mellan tillförda och använda medel beskriver hur kommunens rörelsekapital har förändrats under året. Rörelsekapital består av varulager, kortfristiga fordringar och skulder samt likvida medel.

K 3

Så kallat K 3 regelverk är en förkortning av Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning. Detta regelverk gäller för aktiebolagsrättsliga företag i Sverige från och med redovisningsåret 2013.

Regelverket tillämpas av koncernbolagen från och med 2014 års räkenskaper.

Nedskrivning

När en värdeminskning bedöms vara bestående kan en nedskrivning av en tillgång göras.

Vid en nedskrivning görs en bedömning om en tillgångs verkliga värde eller servicepotential (på balansdagen) är lägre än anskaffningsvärdet minus gjorda avskrivningar.

Nettoinvestering

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag.

Nettokostnadernas andel av skatteintäkter

Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beskriver i procent hur väl kommunen kan finansiera sina löpande kostnader och investeringar med löpande intäkter. Detta är en indikator på god ekonomisk hushållning.

Pensionsförpliktelse

Juridiskt bindande utfästelse till anställd eller förtroendevald. Förpliktelsen innebär pensionsutbetalningar efter anställningens upphörande.

Periodisering

Inkomster och utgifter redovisas i rätt period för att erhålla ett rättvisande resultat.

Resultaträkning

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader i två steg.

I det första resultatsteget redovisas verksamhetens nettokostnader definierade som verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader och planenliga avskrivningar.

I det andra steget redovisas summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning som ska täcka verksamhetens nettokostnader. Därutöver tillkommer finansiella intäkter och kostnader.

Redovisat nettoresultat därefter utgör verksamhetens resultat före extraordinära poster. I förekommande fall tillkommer extraordinära intäkter och kostnader.

RIPS 07

Riktlinjer för pensionskuldsberäkning. Sveriges Kommuner och Landstings beräkningsmodell för pensionsförpliktelser.

Ränteswappar

En ränteswap är ett avtal om byte av ränteflöde under en bestämd tid. Med en ränteswap byter två parter bindningstid med varandra utan att företagens balansräkning, underliggande lån eller placering påverkas.

Spotpris

Spotpris är det dagliga priset på el per Kwh och som fastställs på Nordpols elbörs.

Uppdragsföretag

Uppdragsföretag är en annan juridisk person till vilken kommunen med stöd av kommunallagen har överlämnat en kommunal angelägenhet. Så kan vara fallet när kommunal verksamhet bedrivs på entreprenad, det vill säga av juridiska personer där kommunen helt saknar formellt inflytande. Friskolor definieras inte som kommunala entreprenader eftersom de tillkommer genom avtal med staten.

Diariennr: KS-2016/00579

Motion nr 26/2016 -Införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

I en vid kommunfullmäktiges sammanträde 2016-08-29 väckt motion har **Elin Jonsson (M)** yrkat att Umeå Kommun skall införa ett aktivt och obligatoriskt skolval i grundskolan. Som skäl framhålls i motionen att ett aktivt skolval i Umeå Kommun skulle motverka segregation och bidra till positiva resultat för integration och jämlikhet.

För- och grundskolenämnden har 2016-10-27 föreslagit att motionen avslås

Beslutsunderlag

Motionen

För- och grundskolenämndens yttrande.

Beredningsansvarig

Gunnar Olofsson, skolstrateg grundskola

Förnamn, Efternamn
Befattning

Agneta Flumé
nämndssekreterare

§ 376

Diarienumr: KS-2016/00579

Motion nr 26/2016 -Införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

I en vid kommunfullmäktiges sammanträde 2016-08-29 väckt motion har **Elin Jonsson (M)** yrkat att Umeå Kommun skall införa ett aktivt och obligatoriskt skolval i grundskolan. Som skäl framhålls i motionen att ett aktivt skolval i Umeå Kommun skulle motverka segregation och bidra till positiva resultat för integration och jämlikhet.

För- och grundskolenämnden har 2016-10-27 föreslagit att motionen avslås

Beslutsunderlag

Motionen
För- och grundskolenämndens yttrande.

Beredningsansvarig

Gunnar Olofsson, skolstrateg grundskola

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M), Peder Westerberg (L) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S), Nasser Mosleh (MP) – Bifall till förslaget att avslå motionen.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till motionen. Ordföranden finner att arbetsutskottet beslutat föreslå att motionen avslås.

Reservation

Anders Ågren (M) till förmån för eget yrkande.

Umeå kommun
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag
2016-11-22

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

§ 72

Diarienumr: SK-2016/00289

Moderaterna - Motion om att införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan**Beslut**

För- och grundskolenämnden föreslår fullmäktige att avslå motionen.

Ett aktivt skolval med syfte att minska segregation förutsätter ny lagstiftning för urval till fristående skolor. Vid förändrad nationell lagstiftning på detta område kan frågan tas upp igen till beredning.

Ärendebeskrivning

Elin Jonsson (M) väckte 17 aug 2016 en motion att Umeå Kommun skall införa ett aktivt och obligatoriskt skolval i grundskolan. Som skäl framhålls i motionen att ett aktivt skolval i Umeå Kommun skulle motverka segregation och bidra till positiva resultat för integration och jämlikhet.

Motivering till beslut:

För och grundskolenämnden är positiv till åtgärder inom antagnings- och urvalssystem till grundskolan som ökar förutsättningar till ett mer jämställt och likvärdigt skolval och som bidrar till en ökad spridning av elever för med olika socioekonomiska förutsättningar. Detta förutsätter dock både nationella och lokala beslut och ställningstaganden:

- Förändrad nationell lagstiftning för antagning och urvalsprinciper för fristående skolor där kötid tas bort som urvalsprincip.
- Förändrade urvalsprinciper för kommunala skolor där närhetsprincipen inte ger företräde till skolan före elever som bor längre bort
- Säkerställa att kommunen då lever upp till skollagens bestämmelser att utforma sin grundskola så att det är ändamålsenligt ur kommunikationssynpunkt för eleverna.

- Ställningstagande om nya principer för skolskjuts behöver då fastställas för elever som genom urval inte fått plats på en skola inom rimligt gång och cykelavstånd från hemmet.

Bakgrund:

När antalet elever som söker till en skola är fler än antalet tillgängliga platser i en årskurs sker ett urval för att bestämma vilka elever som ska beredas plats på skolan.

Urvalsprinciper skiljer sig åt mellan kommunala skolor och fristående skolor. Fristående skolor har som urvalsprincip nästan alltid kötid i kombination med syskonförtur. Kommunala grundskolor har i allmänhet en närhetsprincip ibland i kombination med syskonförtur.

I Umeå Kommun får vårdnadshavare göra ett skolval till alla kommunala skolor när en elev skall börja förskoleklass eller åk 7 (åk 6 om man ansöker till en åk 6-9-skola). Om det är fler elever som söker till en kommunal skola än vad det finns platser ges dock företräde till elever som bor inom de avstånd från skolan som nämnden har beslutat skall gälla som "närhetsprincipen". (se bilaga 1). Vårdnadshavare som väljer annan skola än inom närhetsprincipen måste dock själva sörja för transport till och från skolan.

Fristående skolor i Umeå Kommun har i allmänhet kötid som urvalsprincip. Det innebär att en elev med lång kötid ges företräde före en elev med kortare kötid.

IFAU gjorde 2015 en vetenskaplig utvärdering¹ inom området där det framgår att elever från socioekonomiskt starka familjer är överrepresenterade i de fristående grundskolorna. Det gäller även elever som bor i ett socioekonomiskt svagt bostadsområde. Rapporten visar att i de kommuner där val till friskolor har blivit mer utbrett, har skelsegregationen mellan utrikes födda elever och elever födda i Sverige, samt mellan elever med utländsk respektive svensk bakgrund, ökat mer

---

¹ "Skelsegregation och skolval" Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) Rapport 2015:5

jämfört med kommuner där skolval är ovanligt. Detta resultat stämmer väl överens med internationell forskning² som i regel funnit att fria skolval leder till ökad segregation, och att det företrädesvis är föräldrar med god socioekonomisk ställning som söker sig bort från den lokala offentliga skolan.

Ett tidigt skolval med lång kötid har därför ett nära samband föräldrarnas utbildningslängd. För att få plats på vissa fristående skolor krävs flera års kötid vilket innebär att nyanlända eller nyinflyttade familjer inte har möjlighet till lång kötid och därmed plats på dessa skolor.

En annan svårighet är att genomföra aktivt skolval, i enlighet med motionens syfte, av kommunala skolor eftersom att då närhetsprincipen tas bort för urval till kommunala skolor. Detta skulle innebära att vårdnadshavare som vill att barnet skall gå i en skola nära hemmet riskerar att eleven via nya urvalsprinciper (ex lottning) får en skola på längre avstånd än den nuvarande närhetsprincipen ger. Detta kan få till följd att eleven behöver transport till skolan.

Kommunen behöver då säkerställa att man då lever upp till skollagens bestämmelser att utforma sin grundskola så att det är ändamålsenligt ur kommunikationssynpunkt för eleverna. Ställningstagande om nya principer för skolskjuts behöver då fastställas för elever som genom urval inte fått plats på en skola inom rimligt gång och cykelavstånd från hemmet.

Bilaga 1: Umeå Kommuns riktlinjer för "Urval vid val av skola"

Bilaga 2: Skollagens bestämmelser avseende kommunens organisation för grundskola

Bilaga 3: Motion - Införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan

Beredningsansvariga

Gunnar Olofsson, skolstrateg grundskola

Beslutet ska skickas till

Kommunledningsstaben

---

² Forskningsrapport om skolval i Sverige 2015

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Moa Brydsten (S) och Daniel Kallós (V), för avslag till motionen

Elmer Eriksson (M) för bifall till motionen

Reservation

Elmer Eriksson (M) för bifall till motionen

För- och grundskolenämndens beslutsordning

Moa Brydsten (S), Linda Burén (S), Tommy Holmgren (S) och Daniel Kallós (V),
för att föreslå fullmäktige avslå motionen

Elmer Eriksson (M) för att föreslå fullmäktige bifalla motionen

Propositionsordning

Ja för att föreslå fullmäktige avslå motionen, nej för att föreslå fullmäktige
bifalla motionen. Ordföranden finner efter omröstning att för- och
grundskolenämnden skall föreslå fullmäktige att avslå motionen.

Reservation

Elmer Eriksson (M) till förmån för eget yrkande

Dokumentansvarig: Gunnar Olofsson, biträdande verksamhetschef grundskolan		Dokumentdatum: 2012-12-14
Godkänd av: Beslut i för och grundskolenämnden	Version: 1.1	Reviderad: 2014-01-30
Val av skola samt urvalskriterier		

Val av skola samt urvalskriterier

En kommunal skolhuvudman ansvarar enligt skollagen för att alla skolpliktiga barn har en skolplacering. Urvalsgrunder vid skolplacering i Umeå Kommun ska ske enligt huvudprinciperna i skollagen om valfrihet och närhet.

Alla barn som är bosatta i Umeå kommun är garanterade att, om de så önskar, få en plats i förskoleklass och grundskola åk 1-3 inom 3 km gångavstånd från sitt hem. För åk 4-9 gäller inom 4 km från sitt hem. För de områden i Umeå Kommun där det inte finns någon kommunal skola inom 3 km respektive 4 km erbjuds skolskjuts.

Vårdnadshavarna har vid tidpunkt då skolvalet genomförs möjlighet att välja skola. Om vårdnadshavare inte aktivt väljer en skola placeras barnet i en skola som uppfyller krav enligt närhetsprincipen eller i en skola dit skolskjuts erbjuds. Valfriheten gäller dock inte val av klass, grupp eller lärare.

Om vårdnadshavare valt en skola där antalet sökande överstiger antalet platser en skola kan erbjuda, görs urval utifrån bestämmelser i skollagen och nedanstående principer.

Skollag 9 kap 15§ och 10 kap 30§

En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet. Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om

- 1. den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller*
- 2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. (endast i 10 kap)*

Huvudregel i Umeå kommun

I Umeå kommun är huvudregeln i kommunala skolor att rektor, så långt det är möjligt, försöka bereda plats i den skola elevens vårdnadshavare valt. I undantagsfall, när en skola, trots ansträngningar, kommer fram till att det inte är möjligt att bereda plats åt alla elever som valt skolan,

ska ett urval göras där nedanstående urvalskriterier sammanvägs i en helhetsbedömning. I första hand skall den uppkomna situationen försöka lösas i dialog med berörda vårdnadshavare.

Urval då antalet sökande överstiger det antal elevplatser som finns på skolan

Då urval ändå behöver göras beslutar skolområdeschefen om skolplacering av elever till skola inom skolområdet utifrån nedanstående urvalskriterier som sammanvägs i en helhetsbedömning:

1. Närhetsprincipen (se nedanstående definition)
2. Särskilda skäl att bevilja ett barn plats på skolan
3. Syskonförtur (åk F-3)
4. Relativ närhet

Beslut:

Skoldirektör har delegation att besluta om kommunen beslutar att frångå elevens vårdnadshavares önskemål i enlighet med Skollag9 kap 15§ och 10 kap 30§. Rektor skriver fram ett underlag till skoldirektör med beskrivning av rektors bedömning varför rektor inte bedömer varför man inte kan tillgodose vårdnadshavarens önskemål och hur urvalet skett.

Definition och anvisning för närhetsprincipen

Med en skola nära hemmet menas att:

- ingen elev i år F-3 har längre gångväg mellan hem och skola än 3 km
- ingen elev i år 4-6 har längre gångväg mellan hem och skola än 4 km
- ingen elev i år 7-9 har längre gångväg mellan hem och skola än 4 km

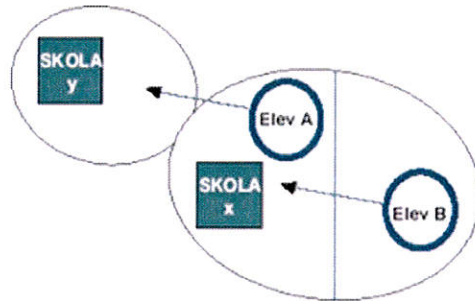
Det avstånd som avses är närmaste gång/cykel väg. I de fall placering ej kan erbjudas inom ovan angivna avstånd, är eleven berättigad till kostnadsfri skolskjuts. Barn som åker skolskjuts hänvisas i första hand till den skola inom skolområdet som ligger bäst till med avseende på närhet mellan skolan och på och avstigning av skolskjutsar/bussar.

Relativ närhet vid behov av urval

Vid behov av urval kan kriteriet relativ närhet till skola behöva tillämpas. Med relativ närhet menas att varje elevs avstånd till sökt skola och andra närliggande skolor ska vägas i relation till andra elevers motsvarande avstånd.

Med relativ närhet menas enligt nedanstående skiss:

- Skissen beskriver den relativa närheten mellan två elever och två skolor. En av eleverna kan inte beredas plats i skola X.
- Den skolan är den geografiskt närmaste skolan för båda eleverna, men är den relativt närmaste skolan för elev B, som annars skulle få orimligt långt till skola Y.
- I och med detta blir skola Y den närmaste skolan för elev A, även om den inte är geografiskt närmast.

Syskonförtur

Syskonförtur omfattar barn boende i samma hushåll/familj som bor inom skolområdet och har syskon som går i åk 1, åk 2 eller åk 3 på den aktuella skolan det läsår barnet ska börja i förskoleklass. Eventuell syskonförtur kan dock aldrig innebära att de barn som har betydande behov att gå på en viss skola förlorar denna rätt, inte heller att närhetsprincipen sätts ur spel.

Definition syskonförtur

Begreppet "syskonförtur" följer samma definition som används i förskolan:

Syskonförtur omfattar barn boende i samma hushåll.

Boende är lika med barnets folkbokföringsadress.

Definition hushåll/familj

Definition av begreppet "hushåll/familj" följer samma definition som gäller för förskolan och skolbarnsomsorgen. Hämtat ur "Förordning om statsbidrag inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg"

"Med hushåll avses ensamstående och makar. Med makar skall jämställas personer som utan att vara gifta med varandra lever tillsammans under äktenskapsliknande former och är folkbokförda på samma adress."

Särskilda skäl att bevilja ett barn plats på skolan

Kriteriet "särskilda skäl att bevilja ett barn plats på skolan" som urvalsgrund kan användas i undantagsfall och beslutet kvalitetssäkras genom dialog mellan rektor och skoldirektör.

Tillämpningar av regelverket inom skolområdet

Vissa skolområden har tagit fram förtydligande tillämpningar utifrån detta regelverk som gäller för detta skolområde. Dessa förtydliganden skall vårdnadshavare informeras om inför val av skola i skolområdet.

Skollagens bestämmelser avseende kommunens organisation för grundskolor

Kommunens organisation av sin grundskola

10 kap 29 § Varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna.

Varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg härifrån får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid denna bedömning ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

Placering vid en skolenhet

10 kap 30 § En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola.

Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om

1. den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen,
- eller
2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Beslut enligt andra stycket 2 gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Motion om att införa aktiva och obligatoriska skolval för grundskolan

Umeås elever har rätt till en fullvärdig utbildning och en skolmiljö de känner sig trygga i. Hur barn tar in kunskap och vad som får dem att känna sig trygga skiftar mellan olika individer. Därför har det fria skolvalet kommit att bli viktigt. Elever och föräldrar får möjlighet att själva välja den lärmiljö som passar.

Som huvudmän för skolan i Umeå är det inte vår uppgift att vara operativa skolchefer och gynna någon verksamhet mer än den andra. Vårt ansvar är att ha eleverna i fokus.

Alltid och utan kompromiss är det barn och ungas möjligheter till en bra framtid som ska komma först. Eleverna ska ges förutsättningarna att nå sin fulla potential. Grundskolan är den viktigaste delen för att ett barn ska få en bra start i livet. Där kan förutsättningarna som inte finns hemifrån jämnas ut, integrationen möjliggöras och den egna personligheten utvecklas.

Segregation i skolan beror framförallt på bostadssegregationen. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, menar att bostadssegregationen förklarar mer än fyra femtedelar av skillnaden mellan skolor. Därmed skapar det fria skolvalet en möjlighet att blanda upp elever från olika områden. Det fria skolvalet har funnits sedan 90-talet och frågan är inte hur vi ska begränsa det utan hur det kan komma fler till gagn.

Det finns kommuner i Sverige som jobbar för den utvecklingen. I såväl rödgrönt styrda Botkyrka som i borgerligt ledda Nacka gäller obligatoriska och aktiva skolval till grundskolan. Det har gett mycket positiva resultat för integration och jämlikhet.

Valfriheten bör omfatta alla elever i Umeå och att göra ett aktivt val av grundskola bör bli obligatoriskt i kommunen. När alla elever gör ett aktivt val av skola kan diskussionen om vem som driver den äntligen försvinna. Då kan vi från politiken istället lägga all kraft på att ta fram riktlinjer för vilka ambitioner vi har för framtiden. Vi kan ställa oss frågor om vilka indikatorer som är rimliga, hur vi följer upp resultat och hur vi får alla elever att känna sig sedda.

Den här motionen syftar till att lyfta blicken från det som är en detalj, vilken huvudman skolan har, till vad som verkligen är viktigt; kvaliteten på utbildningen.

Med anledning av ovanstående yrkar vi:

Att aktivt och obligatoriskt skolval till grundskolan införs i Umeå Kommun.

Elin Jonsson (M)

Diariennr: KS-2014/00833

Fördjupad översiktsplan för Röbbäck- antagande

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar
att anta Umeå kommun-Fördjupning för Röbbäck.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens näringslivs- och planeringsutskott beslutade i september 2014 om mål och direktiv för planeringsarbetet för Röbbäck. I direktiven anges bland annat inriktningen att Röbbäck ska utvecklas som attraktiv stadsdel med en tydlig karaktär som jordbruksby där kulturmiljö- och naturvärden ses som en långsiktig resurs. Planen har varit föremål för samråd och utställning och föreslås nu antas av kommunfullmäktige.

Planförslaget i korthet

I planförslaget föreslås kompletterande bebyggelse i Röbbäck i form av flerbostadshus på Söråkern. Utveckling i detta läge bidrar till en bebyggelsestruktur där ny bebyggelse knyter samman bebyggelse vid Svidjan och i Röbbäck. Utveckling av Söråkern bidrar stöttande till kollektivtrafiken, skapar förutsättningar att komplettera Röbbäck med underrepresenterade boendeformer samt ger till exempel skolan en mer central position i bebyggelsestrukturen.

I planen pekas även ett nytt bebyggelseområde för tät låg småhusbebyggelse ut Öster om Skravelsjö. Inriktningen är att pröva tyngre bebyggelse längs områdets huvudgata. Utgångspunkten har varit att planera för en sådan volym som utgör förutsättningar för förlängning av stomstråk för kollektivtrafik. Av vikt är att kollektivtrafik är utbyggt i ett tidigt skede.

I planförslaget föreslås att jordbrukets intresse är överordnat på den sammanhängande jordbruksmarken öst om Riksvägen. Därmed säkras även förutsättningarna för Natura 2000-området. Röbbäcksskogen lyfts som ett av Umeås viktigaste rekreationsområden, av samma dignitet som Stadsliden och Nydalaområdet, och föreslås planläggas som allmän plats. I planen skapar även förutsättningar för nya verksamhetsområden i anslutning till Västra länken.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2014/00833

I planen lyfts till exempel även att Skravelsjövägen genom Röbbäck bör utvecklas som en gen och modern bygata med en medveten gestaltning där hållbara transportslag prioriteras. Inriktningen är också att Röbbäcken bör utvecklas och tillgängliggöras utifrån sina rekreativa värden.

Dialogskede oktober 2014

Som underlag för planarbetets tidiga skede genomfördes dialoger riktade till Röbbäcksbor med olika aktiviteter såsom ett välbesökt drop in-möte, enkätundersökning m.m. Resultat redovisas i Dialogsammanställning 2014.

Samråd våren 2016

Samråd hölls under perioden 20 januari till 31 mars 2016 med samrådsaktiviteter såsom partigruppsträffar, information till kommunala nämnder och bolag liksom verksamheter. Träffar med olika intressenter har hållits och offentliga möten har hållits i Röbbäck och Skravelsjö. Planförslaget har funnits tillgängligt via webben samt under en tid i Väven.

Exempel på ändringar efter samråd är att verksamhetsområden vid Grop 21 redovisas som utredningsområde i syfte att utreda hur grundvattenförekomsten kan säkerställas. Naturområde mellan älven och Klabbölevägen ändras till verksamhetsområde mot bakgrund i att Mark- och exploatering framfört ett starkt behov av verksamhetsmark. Förändringen är en konkretisering av ett område kallat BU2 i Fördjupning för Umeå. Utpekade hållplatslägen för förlängning av stomstråk för kollektivtrafik i område Öster om Skravelsjö togs bort ur plankarta då både hållplatslägen och bussens vändplats bedöms behöva utredas. Utifrån nya inventeringar kompletterades plankartan med höga naturvärden. Ett föreslaget bebyggelseområde längs Sönkmyrvägen togs bort ur plankarta och ersattes med riktlinje i text att bebyggelse kan prövas i skogskanten mellan befintlig bebyggelse och Röbbäcksskogen. I samrådsredogörelsen redovisas samtliga förändringar tillsammans med bemötande av de 62 inkomna yttrandena samt de många synpunkter som lämnats vid olika samrådsmöten. Samrådsredogörelsen kan läsas via www.umea.se/roback

Utställning hösten 2016

Planen var föremål för Utställning under perioden 12 september till 11 november 2016. Planförslaget har funnits tillgängligt via webben samt under en tid i Väven och Linneaskolans foajé.

Exempel på ändringar efter utställning är att planen kompletterats med resultat av dagvattenutredning, illustrationer av möjlig bebyggelse för Sörå kern tillfogas planen liksom Länsstyrelsens granskningsyttrande. Därtill föreslås verksamhetsområde norr om Klabbölevägen ändras till utredningsområde. Riktlinje om att kommunen ska utarbeta

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2014/00833

kommunövergripande policy för kompensation av ianspråktagen jordbruksmark föreslås lyftas ur planen. Detta eftersom frågans komplexitet blivit alltmer tydligt under planarbetets gång. Slutsatsen är att det varken finns modeller på nationell eller europeisk nivå. Kommunen bedöms därför inte kunna klara att skapa en policy i dagsläget vilket föreslagits i planen. Däremot finns anledning att kommunen bevakar frågans utveckling. I Yttrande efter utställning redovisas refererat av de 26 inkomna yttranden med tillhörande kommentarer liksom en sammanställning över gjorda förändringar.

Redaktionella ändringar av planen komma bli aktuella efter slutlig korrekturläsning och omarbetning till antagen plan.

Beslutsunderlag

Översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Röbbäck- antagandehandling
Yttrande efter utställning

Beredningsansvariga

Elin Pietroni
Pernilla Helmersson

Beslutet ska skickas till

Övergripande planering

Johan Gammelgård
Tillväxtdirektör

§ 30

Diarienumr: KS-2014/00833

Antagande - Fördjupad översiktsplan för Röbbäck

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta den reviderade Umeå kommun-Fördjupning för Röbbäck.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens näringslivs- och planeringsutskott beslutade i september 2014 om mål och direktiv för planeringsarbetet för Röbbäck. I direktiven anges bland annat inriktningen att Röbbäck ska utvecklas som attraktiv stadsdel med en tydlig karaktär som jordbruksby där kulturmiljö- och naturvärden ses som en långsiktig resurs. Planen har varit föremål för samråd och utställning och föreslås nu antas av kommunfullmäktige.

Planförslaget i korthet

I planförslaget föreslås kompletterande bebyggelse i Röbbäck i form av flerbostadshus på Söråkern. Utveckling i detta läge bidrar till en bebyggelsestruktur där ny bebyggelse knyter samman bebyggelse vid Svidjan och i Röbbäck. Utveckling av Söråkern bidrar stöttande till kollektivtrafiken, skapar förutsättningar att komplettera Röbbäck med underrepresenterade boendeformer samt ger till exempel skolan en mer central position i bebyggelsestrukturen.

I planen pekas även ett nytt bebyggelseområde för tät låg småhusbebyggelse ut Öster om Skravelsjö. Inriktningen är att pröva tyngre bebyggelse längs områdets huvudgata. Utgångspunkten har varit att planera för en sådan volym som utgör förutsättningar för förlängning av stomstråk för kollektivtrafik. Av vikt är att kollektivtrafik är utbyggt i ett tidigt skede.

I planförslaget föreslås att jordbrukets intresse är överordnat på den sammanhängande jordbruksmarken öst om Riksvägen. Därmed säkras även förutsättningarna för Natura 2000-området. Röbbäcksskogen lyfts som ett av Umeås viktigaste rekreationsområden, av samma dignitet som

Stadsliden och Nydalaområdet, och föreslås planläggas som allmän plats. I planen skapar även förutsättningar för nya verksamhetsområden i anslutning till Västra länken.

I planen lyfts till exempel även att Skravelsjövägen genom Röbbäck bör utvecklas som en gen och modern bygata med en medveten gestaltning där hållbara transportslag prioriteras. Inriktningen är också att Röbbäcken bör utvecklas och tillgängliggöras utifrån sina rekreativa värden.

Dialogskede oktober 2014

Som underlag för planarbetets tidiga skede genomfördes dialoger riktade till Röbbäcksbor med olika aktiviteter såsom ett välbesökt drop in-möte, enkätundersökning m.m. Resultat redovisas i Dialogsammanställning 2014.

Samråd våren 2016

Samråd hölls under perioden 20 januari till 31 mars 2016 med samrådsaktiviteter såsom partigruppsträffar, information till kommunala nämnder och bolag liksom verksamheter. Träffar med olika intressenter har hållits och offentliga möten har hållits i Röbbäck och Skravelsjö. Planförslaget har funnits tillgängligt via webben samt under en tid i Väven.

Exempel på ändringar efter samråd är att verksamhetsområden vid Grop 21 redovisas som utredningsområde i syfte att utreda hur grundvattenförekomsten kan säkerställas. Naturområde mellan älven och Klabbölevägen ändras till verksamhetsområde mot bakgrund i att Mark- och exploatering framfört ett starkt behov av verksamhetsmark. Förändringen är en konkretisering av ett område kallat BU2 i Fördjupning för Umeå. Utpekade hållplatslägen för förlängning av stomstråk för kollektivtrafik i område Öster om Skravelsjö togs bort ur plankarta då både hållplatslägen och bussens vändplats bedöms behöva utredas. Utifrån nya inventeringar kompletterades plankartan med höga naturvärden. Ett föreslaget bebyggelseområde längs Sönkmyrvägen togs bort ur plankarta och ersattes med riktlinje i text att bebyggelse kan prövas i skogskanten mellan befintlig bebyggelse och Röbbäcksskogen. I samrådsredogörelsen redovisas samtliga förändringar tillsammans med bemötande av de 62 inkomna yttrandena samt de många synpunkter som

lämnats vid olika samrådsmöten. Samrådsredogörelsen kan läsas via www.umea.se/roback

Utställning hösten 2016

Planen var föremål för Utställning under perioden 12 september till 11 november 2016. Planförslaget har funnits tillgängligt via webben samt under en tid i Väven och Linneaskolans foajé.

Exempel på ändringar efter utställning är att planen kompletterats med resultat av dagvattenutredning, illustrationer av möjlig bebyggelse för Sörå kern tillfogas planen liksom Länsstyrelsens granskningsyttrande.

Därtill föreslås verksamhetsområde norr om Klabbölevägen ändras till utredningsområde. Riktlinje om att kommunen ska utarbeta

kommunövergripande policy för kompensation av ianspråktagen jordbruksmark föreslås lyftas ur planen. Detta eftersom frågans

komplexitet blivit alltmer tydligt under planarbetets gång. Slutsatsen är att det varken finns modeller på nationell eller europeisk nivå.

Kommunen bedöms därför inte kunna klara att skapa en policy i dagsläget vilket föreslagits i planen. Däremot finns anledning att kommunen bevakar frågans utveckling. I Yttrande efter utställning redovisas refererat av de 26 inkomna yttranden med tillhörande kommentarer liksom en sammanställning över gjorda förändringar.

Redaktionella ändringar av planen komma bli aktuella efter slutlig korrekturläsning och omarbetning till antagen plan.

Beslutsunderlag

Översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Röback-
antagandehandling

Yttrande efter utställning

Beredningsansvariga

Elin Pietroni

Pernilla Helmersson

Näringslivs- och planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) med instämmande av **Hans Lindberg (S)**, **Peder**

Westerberg (L) och **Mattias Larsson (C)** – tillägg: att riktlinjen om att

kommunen ska utarbeta kommunövergripande policy för kompensation av ianspråktagen jordbruksmark återigen lyfts in i planen.

Mattias Larsson (C) - att området Sörå kern bevaras som jordbruksmark, av både rent brukningsmässiga skäl, men även sett ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Mattias Sehlstedt (V) – bifall till tjänsteskrivelsen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag. Ordförande finner att näringslivs- och planeringsutskottet beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Bifall mot avslag till Anders Ågrens m fl tilläggsyrkande. Ordföranden finner att näringslivs- och planeringsutskottet beslutar bifalla Anders Ågrens m fl tilläggsyrkande.

Avslag mot bifall till Mattias Larssons yrkande. Ordföranden finner att näringslivs- och planeringsutskottet avslår yrkandet.

Näringslivs- och planeringsutskottet föreslår kommunfullmäktige att anta den reviderade Fördjupad översiktsplan för Röbbäck.

Beslutet ska skickas till
Övergripande planering

ÖVERSIKTSPLAN UMEÅ KOMMUN

Fördjupning för Röbbäck

med miljökonsekvensbeskrivning **MKB**

ANTAGANDEHANDLING MARS 2017 Näringslivs- och planeringsutstötet 2017 03 07

Översiktsplan Umeå kommun - Fördjupning för Röbäck.
Antagandehandling mars 2017.

Projektgrupp:

Pernilla Helmersson, projektledare.
Anders Aubry, arkitekt
Olle Forsgren, stadsarkitekt
Hanna Jonsson, samhällsplanerare
Annika Myrén, utvecklingsstrateg

Övriga medarbetare:

Doris Grellmann, Miljö- och hälsoskydd
Linda Gustafsson, Strategisk utveckling
Sara Hedlund, Gator och parker
Per Hänström, Miljö- och hälsoskydd
Nils Lahti, Gator och parker
Magnus Lingegård, Gator och parker
Helen Nilsson, Mark och exploatering
Marlene Olsson Cipi, Miljö- och hälsoskydd
Tomas Savilahti, Umeå fritid
Annica Turborn Cettner, Gator och parker

Styrgrupp:

Elin Pietroni- ordförande, chef Övergripande planering
Maria Blomqvist, chef Bygglov
Margaretha Green-Palo, chef Miljö- och hälsoskydd
Karin Isaksson, chef Gator och parker
Stina Sjöblom, chef Mark och exploatering
Tomas Strömberg, stadsarkitekt

Kartor, illustrationer, layout m.m.

Kartor och layout: Pernilla Helmersson, Umeå kommun där inte annat anges.

Flygbilder: Lars Lindh

Foto: Umeå kommun där inget annat anges.

Översiktsplanen på webben: www.umea.se/roback

Innehållsförteckning

1.	Introduktion	5
1.1	Mål, direktiv och planavgränsning	6
1.2	Vad är en översiktsplan?	7
1.3	Förhållande till andra planer och utgångspunkter	8
1.4	Planarbetet och fortsatt process	8
1.5	Läshänvisning	9
2.	Planförslaget	10
2.1	Röbäck en stadsdel med bykaraktär	10
	Plankarta	12
2.2	Delområden	14
	Röbäcks by	14
	Söråkern- ny bebyggelse	18
	Öster om Skravelsjö- ny bebyggelse	20
	Verksamhetsområden i planområdets norra del	22
2.3	Jordbruk och odlingslandskap	25
2.4	Natur, kulturmiljö samt rörligt friluftsliv	27
2.5	Trafikinфраstruktur	29
2.6	Teknisk försörjning	31
2.7	Riksintressen, reservat m.m.	34
3.	Genomförande	35
3.1	Översiktsplanen som strategidokument	35
3.2	Markägande, markpolitik	35
3.3	Sektorsvisa genomförandefrågor	36
3.4	Exploateringsekonomi	39
3.5	Exploateringsavtal	39

4.	Bakgrund och förutsättningar	40
4.1	Befolkning, bebyggelse och verksamheter	40
4.2	Trafik och trafikstruktur	41
4.3	Naturförutsättningar m.m.	43
4.4	Hur har arbetet med planen gått till?	46
5.	Översiktsplanens konsekvenser och MKB	49
5.1	Inledning	49
5.2	Miljöbedömning	50
5.3	Risker	55
5.4	Uppföljning	55
5.5	Sammanfattande redogörelse	55
5.6	Planens överensstämmelse med miljömål	56
5.6	Planens överensstämmelse med friluftsmål	57
5.6	Planens konsekvenser för social hållbarhet	58
	Bilaga 1: Länsstyrelsens granskningsyttrande	61

1. Introduktion

Röbäck- stad möter slätt möter by möter skog

Röbäck är en gammal jordbruksby som ligger tätortsnära till Umeå och som har ett starkt efterfrågetryck gällande bostäder. I Röbäcksområdet samsas en rad andra intressen kopplat till jordbruk och naturvärden, flygplats och annan infrastruktur, historia och kulturmiljöer liksom exempelvis verksamhetsutveckling. Det finns behov av planering där de olika intressen avvägs. Översiktsplanen för Röbäck syftar till att lägga grund för Röbäck's fortsatta tillväxt och utveckling.

Röbäck's roll i scenario Umeå 200 000 invånare

Planeringen för Röbäck utgår från de övergripande utvecklingsstrategierna och scenario för hållbar tillväxt som är fundamentet för, och redovisas i, Umeå kommuns översiktsplan. Scenariot redogör för den framtida bebyggelsestrukturen för Umeå kommun i ett 200 000 invånarperspektiv. Planeringen för Röbäck bidrar tydligt till förverkligande av översiktsplaneringens intentioner.

I scenariot föreslås befintliga stadsdelar kompletteras med 25 procent vilket för Röbäck skulle innebära att man i planeringen prövade ett tillskott motsvarande drygt 600 nya Röbäcksbor. Inom planavgränsningen för Fördjupning för Röbäck finns ett sedan tidigare utpekade framtida småhusområde vilket utgör ett nytt område där ambitionen är en större volym nya invånare. En viktig utgångspunkt för att utveckla detta område är att det har ett gynnsamt läge utifrån möjligheter att förlänga befintlig kollektivtrafiklinje. Planeringen för området utgår därför från att, som minimum, klara den volym av nya invånare som krävs för att ekonomiskt kunna bära kostnader av en kollektivtrafikstråkförlängning.

Planeringen har haft till uppgift att pröva 25 % tillväxt i befintlig struktur (orange ring) och 2200 nya invånare i nytt område (gult "kronblad") enligt scenariot för bebyggelsestruktur för ett Umeå med 200 000 invånare.

Strategier för hållbar tillväxt stötts

Planeringen för Röbäck har direkt bäring på, och stöttar utvecklingsstrategierna för hållbar tillväxt. Röbäck ligger inom den så kallade *Femkilometersstaden* där huvuddelen av tillväxten föreslås, vilket ger en stad som bl.a. gynnar gång- och cykeltrafik. Röbäck berörs också av stomlinje för kollektivtrafik där tät bebyggelse ska planeras i dess närhet, så att kollektivtrafiken gynnas på bästa sätt. Därmed skapas förutsättningar för att stora grupper kan erbjudas en kollektivtrafik med hög turtäthet. Planförslaget för Röbäck innebär att strategin *Tillväxt i kollektivtrafikstråk* stötts.

Vidare konkretiserar planeringen strategin *Mera stad- komplettering som vitaliserande kraft* som handlar om att nya stads kvarter föreslås läggas intill gamla. Planen föreslår ny bebyggelse i en tät struktur som tar hänsyn till befintlig karaktär. Bydelar knyts samman och skolan ges en mer central funktion som målpunkt. Förslaget innebär också att Röbäck kan kompletteras med underrepresenterade boendeformer för att uppnå en mer blandad stadsdel.

Planen stöttar strategin *Skapa hög täthet i nya stadsdelar*. Hög täthet uppnås inte bara med höga hushöjder utan kan utgöras av en tät men låg struktur. Hänsynstagande till befintlig bebyggelsestruktur är av särskild vikt för att bevara Röbäck's bykaraktär. Säkerställande av Röbäcksskogen och ett försiktigt tillgängliggörande av av Röbäckens är exempel som medverkar till förverkligande av *Satsa på offentliga rum och parker*. Slutligen- strategien *Alla ska med!* konkretiseras i tydliga insatser kring medborgardialog och inflytande i planarbetet liksom barn- och jämställdhetsperspektiv.

Planeringen stöttar strategierna Fem kilometersstaden, Tillväxt i kollektivtrafikstråk, Mera stad- komplettering som vitaliserande kraft, Hög täthet i nya stadsdelar, Satsa på offentliga rum och parker samt Alla ska med!.

1.2 Vad är en översiktsplan?

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta där det framgår hur kommunen avser att använda mark- och vattenområden.

Översiktsplanen fyller tre viktiga funktioner. Den ska fungera som en vision för den framtida utvecklingen, ligga till grund för detaljplanering och bygglov samt vara ett instrument för dialogen mellan kommunen och staten avseende de allmänna intressenas innebörd samt avgränsning.

Planens syfte är att lägga grunden för en ändamålsenlig bebyggelse-, grön- och kommunikationsstruktur. Planeringen ska främja goda miljöförhållanden, en långsiktigt god hushållning med mark- och vattenområden, energi samt råvaror.

Planen är inte juridiskt bindande men starkt styrande för vilka allmänna intressen som ska beaktas för såväl kommunens som andra myndigheters fortsatta planering. Översiktsplaner ska aktualiseras varje mandatperiod.

Planen ska behandla de allmänna intressena enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken. Allmänna intressen är, till skillnad mot enskilda, gemensamma för medborgarna. De kan vara riksintressen, strandskydd, natur- och kulturvård m.m.

Enskilda intressen prövas i efterföljande planering såsom detaljplan och bygglov etc.

Fakta om översiktsplaneprocessen

Översiktsplaneprocessen består av olika steg där möjlighet finns att påverka vid flera tillfällen. Processen inleds ofta med ett program- eller dialogskede och följs av två obligatoriska skeden, samråd och utställning.

Samråd

Samråd är den del av översiktsplanearbetet där syftet är att inhämta synpunkter från kommunmedborgare, myndigheter, organisationer samt internt inom kommunen. Synpunkterna samlas i en samrådsredogörelse där även de förändringar synpunkterna föranlett redovisas.

Utställning

Nästa skede är utställning. Då ställs det justerade översiktsplaneförslaget ut under minst två månader. Berörda får då en ny chans att reagera på de förändringar som gjorts efter samrådet. Länsstyrelsen lämnar ett granskningsyttrande. Efter granskningen samlas inkomna synpunkter i ett så kallat utlåtande efter utställning.

Antagande

Det är kommunfullmäktige som slutligen antar planen. Planen vinner laga kraft tre veckor efter antagande. Antagandebeskedet kan inte överklagas.

1.3 Förhållande till andra planer och utgångspunkter samt tidsperspektiv.

Översiktsplan Umeå kommun består av en rad olika delar. Planområdet för Röbbäck ligger inom en annan del av översiktsplanen nämligen Översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Umeå. Översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Röbbäck gäller överordnat i de delar den berör. På samma sätt gäller planen för Röbbäck överordnat delar som sammanfaller med Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för älvslandskapet.

Planens tidsperspektiv blickar mot år 2030.

1.4 Planarbetet och fortsatt process

Samrådshandlingen är ett resultat av ett dialogskede där syftet är att samla in underlag till planen. En rad utredningar har genomförts och synpunkter har inhämtats från berörda såsom kommunala verksamheter, myndigheter, organisationer, föreningar m.m. och inte minst medborgare. En beskrivning av de utredningar och underlag liksom hur dialog genomförts beskrivs i avsnittet Bakgrund och planförutsättningar.

Planarbetet har bedrivits av Övergripande planering tillsammans med Detaljplanering vid Umeå kommun med stöd av expertkompetens från kommunens verksamheter. Projektets styrgrupp består av chefer från de verksamheter som har stor del i planeringens genomförande. Dialog har även hållits med statliga myndigheter och verk såsom Länsstyrelsen, Trafikverket och Swedavia.

Föreliggande handling är ett tjänstmannaförslag som konkretiserar de direktiv för planarbetet som beslutats av Näringslivs- och planeringsutskottet.

Samråd pågick under första kvartalet 2016. Inkomna synpunkter liksom förslag till revideringar har behandlades politiskt i Näringslivs- och planeringsutskottet efter samråd tidens slut.

Den reviderade handlingen ställdes ut under hösten 2016. Inkomna synpunkter och förändringar av planen redovisas i Yttrande efter utställning. Planen beräknas antas av kommunfullmäktige i mars 2017 och vinner laga kraft efter tre veckor.

1.5 Läsanvisning

Efter handlingens inledande kapitel, som behandlar övergripande mål, direktiv och utgångspunkter för planen följer planförslaget.

I kapitel 2 visas förslag för den framtida utvecklingen av Röbbäcksområdet inom planavgränsningen. Till varje avsnitt hör riktlinjer för utvecklingen. Planförslaget behandlar förutom bebyggelseutveckling även frågor kopplat till trafik, natur och rekreation, teknisk försörjning, kulturmiljöer m.m.

Kapitel 3 behandlar genomförandenaspekter.

Förutsättningar, som till exempel inventeringar som ligger till grund för planförslagets ställningstaganden, beskrivs i kapitel 4 kallat Bakgrund och planförutsättningar.

I handlingens avslutande kapitel 5 redovisas konsekvenser av planförslaget som innefattar miljöbedömningar samt en beskrivning hur planen medverkar till övergripande miljömål och nationella friluftsmål.

2. Planförslaget

2.1 Röbbäck- en stadsdel med bykaraktär

Röbbäck kan erbjuda "ett lantligt boende mitt i staden" som alternativ till övriga stadsdelar i Umeå. Många fler ska ges möjlighet att bosätta sig här inom ramen för den antagna översiktsplanen för Umeå. Identiteten som stadsnära jordbruksby bibehålls och kanske till och med förstärks i samband med föreslagna utveckling av byn. Planförslaget innebär en utökning med bostäder för uppemot 700 personer i byn på lite längre sikt och plats för ytterligare drygt 2000 personer i ett framtida småhusområde. Möjligheten att aktivt bedriva jordbruk och djurhållning i framtiden är prioriterat i Röbbäcksområdet.

Röbbäck är med sin spännande natur och sitt läge vid slätten ett viktigt fritids- och friluftsområde för alla umebor. Slätten är också en viktig del av riksintresseområdet för fågellivet och ett utpekat Natura 2000-område. Volvos kommande behov av mark, Trafikverkets markanspråk såsom det nu aktuella reservatet för "Västra länken", Umåkers travbana med tillhörande hagmarker är viktiga faktorer som dock begränsar byns möjligheter att expandera.

Planförslaget är en avvägning mellan ovanstående intressen.

Röbbäcks by och Skravelsjövägen

Den historiska bykärnans struktur och karaktär av gammal jordbruksby ses som en resurs och tillvaratas genom planförslaget. Byn är kompakt med en kulturhistoriskt värdefull miljö. All tillkommande bebyggelse och funktioner ska ske med hänsyn till byns karaktär, struktur, siluett och slätten.

Planen syftar också till att lyfta Skravelsjövägens funktion som bygata. Gatan har ett begränsat utrymme och det blir nödvändigt att prioritera hållbara trafikslag. Planen har fokus att utveckla gång- och cykelnätet, då bättre kopplingar mot skola, bygata samt mot Umeås centrala delar föreslås.

Utveckling på Söråkern sätter skolan mitt i byn

Förslaget redovisar en komplettering av Röbbäcks by på en del av Söråkern med nya kvarter i en tät miljö där hänsyn tas till omkringliggande bebyggelsekaraktär. En komplettering, nära bykärnan och med relativt tät bebyggelse för att hushålla med marken, kan t.o.m. stärka byns tydliga gräns mot slätten även om den nya bebyggelsen tar en del åkermark i anspråk. Riksvägen utgör en naturlig gräns mot slättlandskapet. Närheten till befintlig service, busshållplats, skola och befintlig bystruktur har varit avgörande vid val av lokaliseringen.

Umeås nästa småhusområde ligger öster om Skravelsjö

Planen redovisar också ett helt nytt område, öster om Skravelsjö för i första hand ny småhusbebyggelse. Utgångspunkter för den nya bebyggelsen är koncentrerad bebyggelse, service och skolor längs kollektivtrafikprioriterad gata i områdets centrala del. Därtill breda parkstråk genom bebyggelsen med gröna stråk mot Lidberget i norr.

Planeringen har ett fokus på nyttjande av naturliga förutsättningar för naturlig dagvattenhantering. Det föreslagna bebyggelseområdet nås via en korsningspunkt i förlängningen av bussgatan och ger därför viss närhet till serviceutbudet i byn. Förskolor, eventuella butiker och övrig service bör placeras längs den förlängda bussgatan.

Fullt utbyggt kommer området att ansluta till Skravelsjö by. För att uppnå en långsiktigt hållbar lösning planeras bebyggelsen och gatustrukturen med hänsyn till värdefull natur, topografi och möjligheter till en effektiv dagvattenhantering.

Röbbäcksskogen- ett av Umeås främsta rekreationsområden

Centralt i planen är att säkra de viktiga rekreationsvärden som finns i Röbbäck och som är av vikt inte bara för närboende utan för alla Umebor. Friluftsområdet i Röbbäcksskogen kan sägas vara av samma dignitet som Nydala och Stadsliden.

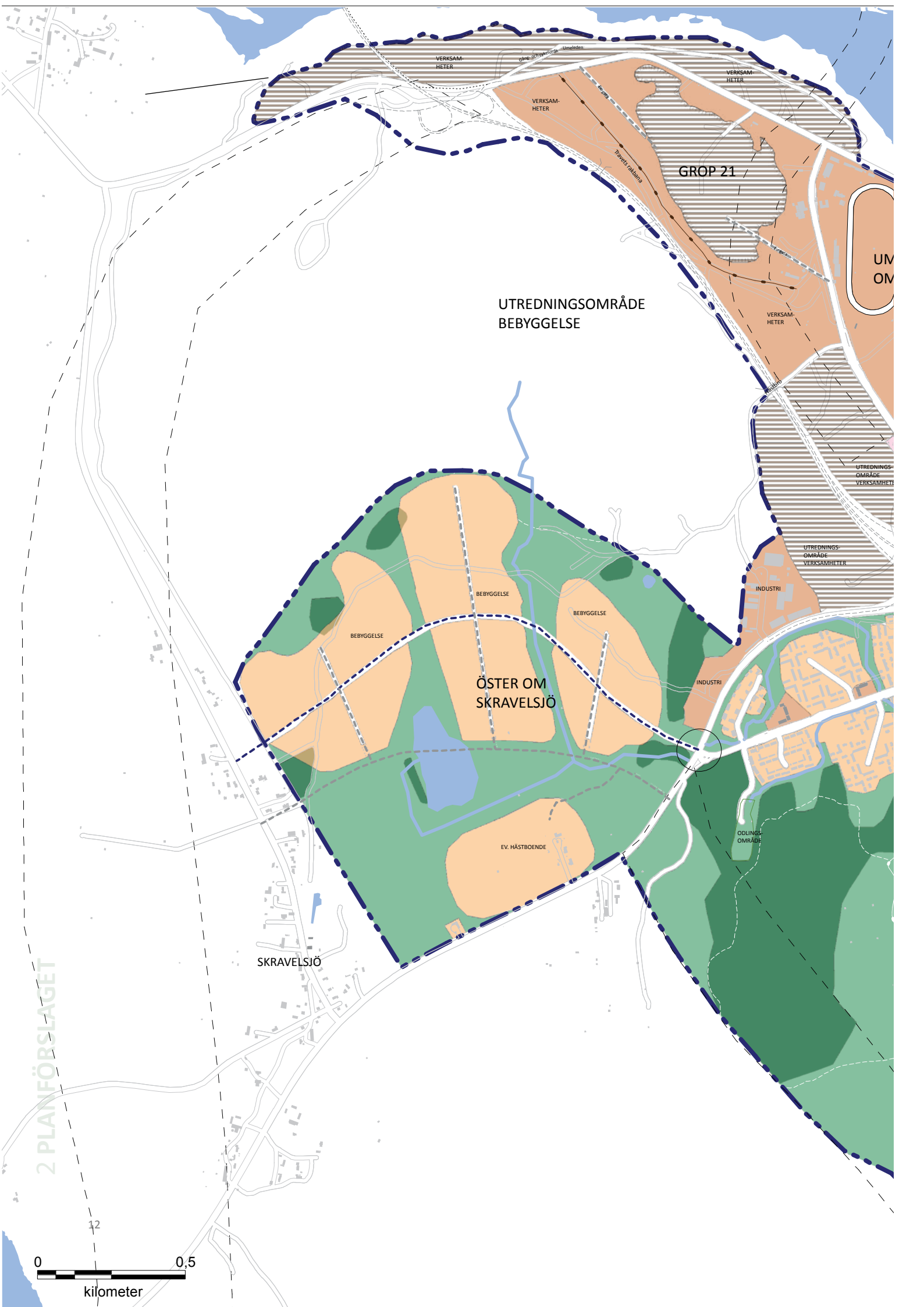
Även slätten erbjuder viktiga rekreationsvärden och planen har en mycket stark inriktning på att säkra förutsättningar för ett aktivt jordbruk genom att peka ut sammanhängande jordbruksmark. Aktivt jordbruk är dessutom en förutsättning för de naturvärden som utgör Natura 2000. Att inte äventyra detta har varit centralt i planen.

Nya verksamhetsområden

Förutsättningar för verksamhetsutveckling skapas i planområdets norra delar kring Västra länken och Grop 21 m.m. Området har goda förutsättningar att utvecklas till ett sammanhängande verksamhetsstråk och ger möjligheter att lokalisera verksamheter i ett strategiskt läge.

Hållbar dagvattenhantering

Centralt för planeringen har varit en genomgående strategi att säkra en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inför ett nederbördsrikt klimat och värmeböljor. Grönstrukturen har en viktig roll för att säkra en mer hållbar dagvattenhantering. Öppna dagvattensystem kan begränsa dagvattenflöden genom infiltration och fördröjning och ett sammanhängande system av grönska bidrar till en långsiktig hållbar utveckling.

VERKSAMHETER

VERKSAMHETER

GROP 21

UTREDNINGSOMRÅDE
BEBYGGELSE

UN
OM

VERKSAMHETER

UTREDNINGSOMRÅDE
VERKSAMHETER

UTREDNINGSOMRÅDE
VERKSAMHETER

ÖSTER OM
SKRAVELSJÖ

INDUSTRI

INDUSTRI

BEBYGGELSE

BEBYGGELSE

BEBYGGELSE

EV. HÄSTBOENDE

ODLINGSOMRÅDE

SKRAVELSJÖ

2 PLANFÖRSLAGET

PLANKARTA

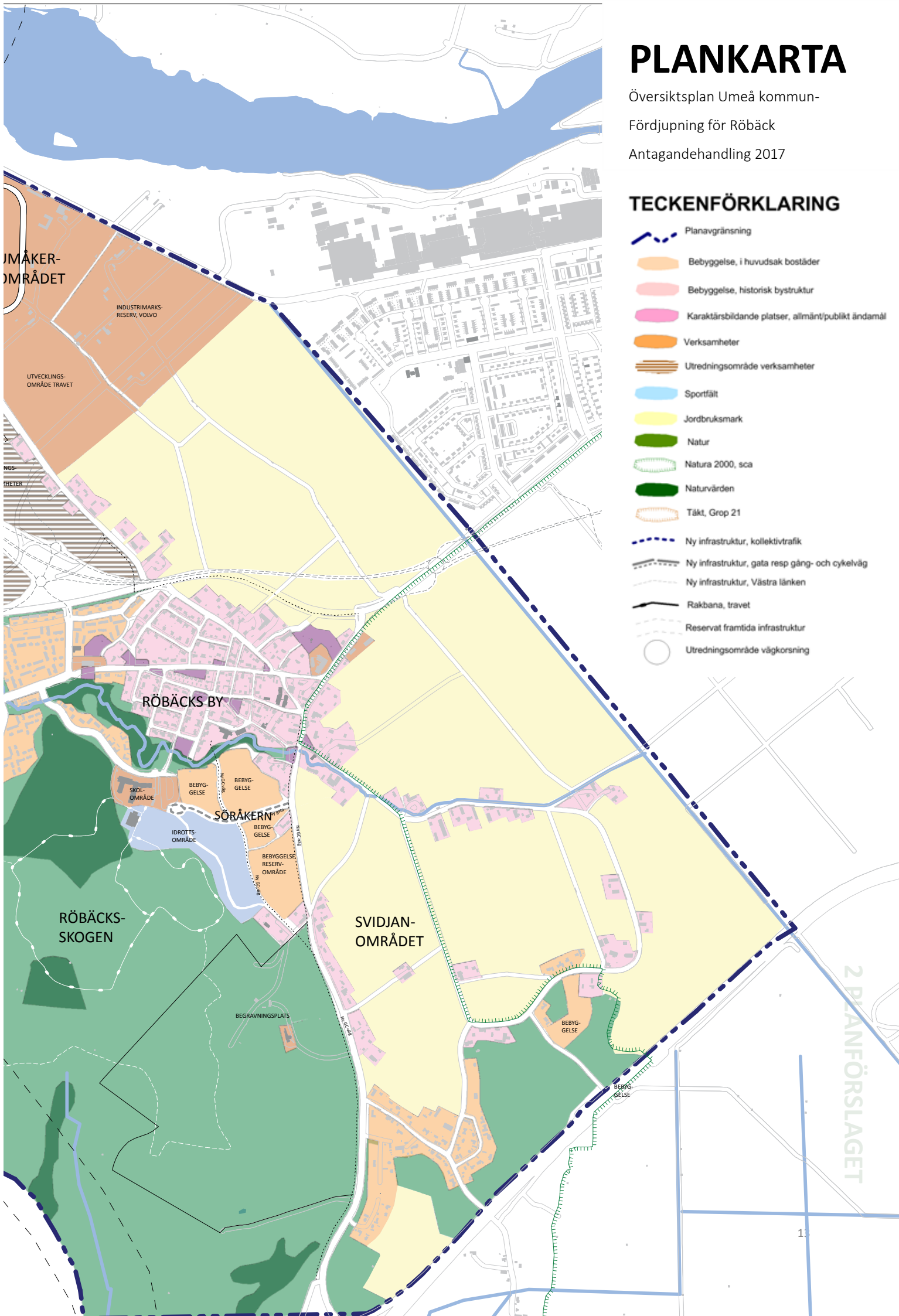
Översiktsplan Umeå kommun-

Fördjupning för Röbbäck

Antagandehandling 2017

TECKENFÖRKLARING

- Planavgränsning
- Bebyggelse, i huvudsak bostäder
- Bebyggelse, historisk bystruktur
- Karaktärsbildande platser, allmänt/publikt ändamål
- Verksamheter
- Utredningsområde verksamheter
- Sportfält
- Jordbruksmark
- Natur
- Natura 2000, sca
- Naturvården
- Täkt, Grop 21
- Ny infrastruktur, kollektivtrafik
- Ny infrastruktur, gata resp gång- och cykelväg
- Ny infrastruktur, Västra länken
- Rakbana, travet
- Reservat framtida infrastruktur
- Utredningsområde vägkorsning

2 PLANFÖRSLAGET

2.2 Delområden

Röbäcks by

Röbäcks bys karaktär präglas fortfarande av den gamla bykärnans struktur innan laga skifte, Röbäcken och slättlandskapet som breder ut sig mot öst.

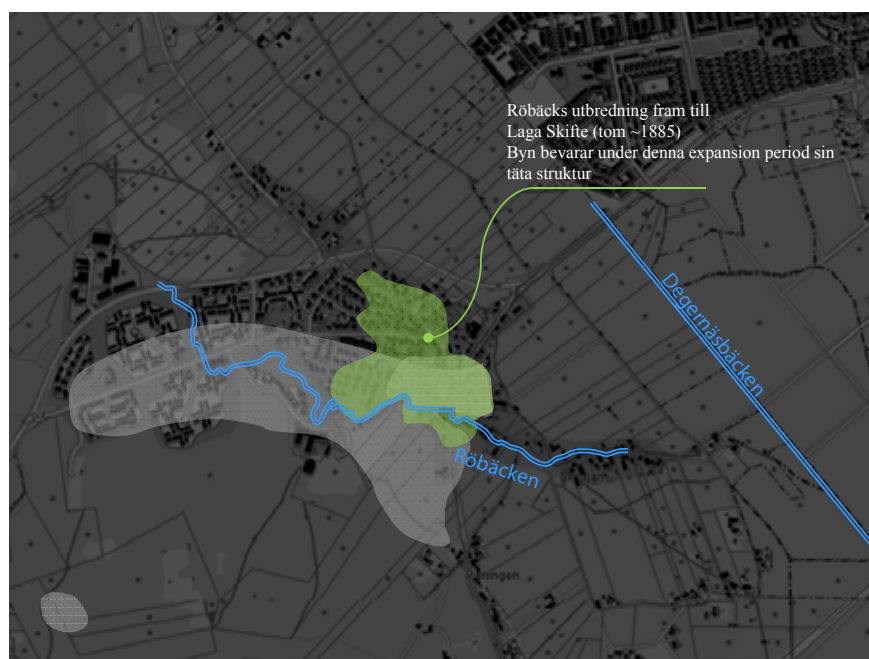
Den i öster lokaliserade gamla bykärnans vildväxta, täta struktur blir synlig i de, i form och storlek, varierande tomterna och vägnätet som underordnar sig fastigheternas läge. Den myllriga bykärnan karakteriserar byn och dess oplane-rade struktur ger upphov till obebyggda ytor som tillför byrummet viktiga grönytor, naturliga mötesplatser och ger gaturummet rik variation. I kärnan återfinns även idag byns centrum med skola, kulturmejeriet och annan service samt mindre verksamheter.

Historiskt har den oskrivna planeringsprincipen varit att värna den värdefulla åkermarken från bebyggelse, vilket har varit en naturlig drivkraft för tillkomsten av en kompakt bebyggelsestruktur.

Platsbrist innebar att byggnader och gårdstun placerades nära varandra. Tomterna utformades efter behov och fick en oregelbunden form som anpassade sig till befintlig bebyggelse och byns yttre gränser. Tomterna nyttjades effektivt och endast små ytor i bykärnan där vägar korsade varandra förblev obebyggda.

Slätten som breder ut sig öster om den gamla bykärnan har med sina bördiga jordar och behovet att hålla den värdefulla marken tillgänglig varit en drivkraft för den täta bebyggelsen.

Slättens värde visar sig även i den senare tillkomna kompakta villabebyggelsen och flerbostadskvarter som breder ut sig mot väster och bort från odlingsmarken. Begränsat av skog i söder och väg i norr uppvisar byn idag en långdragen struktur där de olika kulturskikten är tydligt avläsbara.

Röbäcks utbredning före lagaskifte (illustrerad i grön yta) utgörs vid tiden av en kompakt bystruktur.
Kartbild: Anders Aubry.

Röbäcken har länge utgjort en naturlig gräns för bebyggelse mot söder och dess historiska betydelse speglar sig i byns namn. Bäckens, som omges av en känslig och värdefull miljö ur naturvårdssynpunkt, ligger i en ravin med naturligt uppvuxen blandskog och stigar som leder längs den.

Skravelsjövägen är den centrala trafikådran som binder samman bebyggelsen.

Förtätning

Byn är kompakt med en kulturhistoriskt värdefull miljö. All tillkommande bebyggelse och funktioner ska ske med hänsyn till byns karaktär, struktur, siluett och slätten.

I lägen där kompletterande bebyggelse kan anses lämpligt ska företrädes ges åt funktioner med samhällsservice. I samband med ombyggnaden av gaturummet i utvalda stråk bör lämpligheten av mindre verksamheter som caféer, service, matställen m.m. kunna prövas i befintlig bostadsbebyggelse.

Möjligheten kan prövas att komplettera nya delen av Röbäck med bebyggelse i gränsen mot Röbäcksskogen.

Centrala funktioner och entréer

Kulturmejeriet och Röbäcksskolan i byns östra del, livsmedelsbutiken med sitt centrala läge i byn samt Linnéskolan och Elofssonhallen i byns södra del har alla centrala funktioner och är målpunkter i Röbäck. All tillkommande bebyggelse och funktioner ska ske med hänsyn till byns karaktär, struktur, siluett och slätten.

Det finns ett antal lokala mötesplatser i Röbäck där skolan/idrottsplatsen och livsmedelsbutiken utgör de främsta, andra är Kulturmejeriet och byns lekplatser. I och med planförslaget och ökat befolkningsunderlag skapas möjligheter till att förstärka dessa befintliga mötesplatser, men även möjlighet för nya platser att tillkomma. Exempelvis kan ombyggnationen av Skravelsjövägen skapa nya platser för möten mellan människor.

Huvudentrén till byn är idag Riksvägen, vid kulturmejeriet, och har en tydlig karaktär av jordbruksby då den möts av den gamla byns småskaliga bebyggelse och jordbruk. Riksvägen föreslås fortsätta vara huvudinfart för gång- cykel och kollektivtrafiken och bör ges en medvetens gestaltning som samspelar med karaktären. Lämpliga verksamheter här är sådana som stärker platsens betydelse som en målpunkt. I och med Västra länkens färdigställande förutses en förskjutning att göras för biltrafiken in till Röbäck och huvudinfarten blir då via Härvelvägen.

Slätten

Slätten är central för byns karaktär. Se beskrivning och riktlinjer i avsnittet Jordbruk och odlingsmark.

Röbäcken

Röbäcken ska utgöra en naturlig länk mellan den befintliga och tillkommande bebyggelsen istället för att fungera som en naturlig gräns. Här finns också rekreativa värden och ambitionen är att området kring Röbäcken utvecklas och tillgängliggörs och där hänsyn tas till naturvärden och exempelvis erosionsrisk.

Äldre del av Röbäck med dess myllriga bykärna och oplanerade struktur.

Under 1990-talet växte Röbäck väster om gamla bykärnan.

Röbäcken slingrar sig genom bebyggelsen och tillför fina natur- och rekreationsvärden.

Området med Röbäcks källa och Kulturmejeriet är en av de platser som har betydelse som målpunkt inte minst för besökare.

Övriga stråk

Utvalda stråk som leder mellan viktiga målpunkter bör utformas för att gynna en säker gång- och cykeltrafik och bättre binda samman dessa målpunkter. Stråken bör väljas med hänsyn till orienterbarhet och genhet för att främja alternativa färd sätt till bilen.

Karaktärsbildande platser

De mindre, obebyggda grönytorna, parkerna och impedimenten utgör karaktärsdrag i den rådande bebyggelsestrukturen. En utveckling och stärkning av dessa förordas med hänsyn till dess betydelse för det sociala livet. Vissa bör kunna tas i anspråk för samhällsservice.

Skravelsjövägen

Skravelsjövägen löper genom hela Röbbäcks by och stöttas av funktioner som boende, förskola, verksamheter etcetera. Skravelsjövägen som huvudgata i byn bör utvecklas från en genomfartsväg till en gen och modern bygata. Gatan har ett begränsat utrymme och det blir nödvändigt att prioritera hållbara trafikslag.

Med intentionen att skapa ett mera sammanhängande by-/stadsrum bör viktiga noder i anslutning till Skravelsjövägen, t.ex. i höjd med livsmedelsbutiken, framhåvas genom att gaturummet ges en mera platsliknande karaktär. Åtgärder som syftar till detta har med framgång genomförts på andra platser i Europa. Detta utan att framkomligheten för de olika trafikslagen avsevärt har försämrats (se illustrationer nedan).

Det är viktigt att gatan gestaltas medvetet så stråket tydliggörs i sin hela längd. Lämpligheten av verksamheter som caféer, mindre verksamheter, matställen m.m. som ger liv åt gaturummet och betonar den bymässiga karaktären, bör bejakas där det anses lämpligt med hänsyn till befintlig bebyggelse.

Genomförd dagvattenutredning visar att Röbbäckens flöden och kvalitet går att klara utan försämring genom åtgärder inom exploateringsområden uppströms Röbbäcken. Exempel på förbättrande åtgärder längs Skravelsjövägen och i anslutning till Röbbäcken är översilningsytor, växtbäddar, underjordiska fördröjningsmagasin eller olika typer av diken.

En vision är att Skravelsjövägen utvecklas till en modern bygata där viktiga platser betonas. En viktig plats gäller området i höjd med matvaruaffären i Röbbäck. Bilden visar området Clapham Old town, i London där plats ges för kollektivtrafik och gående m.m.

Källa: <http://sharedspacestreets.wordpress.com>

Riktlinjer Röbbäcks by

- Den historiska bystrukturen bevaras beträffande funktionsblandning och exploatering.
- Längs byns huvudstråk (Skravelsjövägen och Stenhuggarvägen) bör tillkommande handel och mindre, icke störande verksamheter kunna prövas i detaljplan.
- Befintliga s.k. karaktärsbildande platser bevaras och utvecklas. Vissa bör kunna tas i anspråk för samhällsservice.
- All tillkommande bebyggelse och funktioner ska ske med hänsyn till byns karaktär, struktur och siluett mot slätten.
- I lägen där kompletterande bebyggelse kan anses lämplig ska företräde ges åt funktioner med samhällsservice.
- Ny bebyggelse kan prövas i anslutning till befintlig bebyggelse i gräns mot Röbbäcksskogen. Naturvärden och höjdskillnader bör beaktas.

Skravelsjövägen

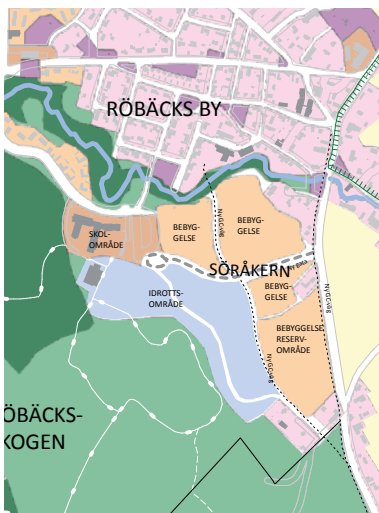
- Skravelsjövägen som huvudgata i byn förändras från en genomfartsväg till en tidsenlig bygata med utgångspunkt i en säker gång- och cykeltrafik där hållbara transportslag prioriteras.
- Det är viktigt att vägen gestaltas medveten som tydliggör stråket i hela sin längd.
- I samband med ombyggnation av Skravelsjövägen kan dagvattenåtgärder vidtas i syfte att minska påverkan på Röbbäcken. Åtgärder exemplifieras i genomförd dagvattenutredning.

Centrala funktioner och entréer

- Verksamheterna ska ges möjlighet att utvecklas med hänsyn till dagens användning, men betraktat som viktiga målpunkter i framtiden även få utvecklas utifrån ändrade förutsättningar och behov.
- Området kring Kulturmejeriet har med hänsyn till ändringar i infrastrukturen och utökade ytor mot norr stora möjligheter att utvecklas och öka sin attraktivitet som målpunkt. Området är en port in till Röbbäck där slätten möter byn och bör ges en medveten gestaltning utifrån dess läge och karaktär. Lämpliga verksamheter är sådana som stärker platsens betydelse som en målpunkt.

Röbbäcken

- Bäckan och dess miljö utvecklas och tillgängliggörs utifrån dess värden och känslighet som exempelvis erosionsrisk, både för boende och besökare ur ett pedagogiskt såväl som rekreativt perspektiv. Bäckan kan komma att beröras av dagvattenåtgärder.

Utsnitt plankarta

Sörå kern – ny bebyggelse

Lokalisering av lämpligt bebyggelseområde och övergripande mål

Sörå kern föreslås som nytt bebyggelseområde i Röbbäck. Sörå kern utgörs av cirka 15 hektar (150 000m²) bördig åkermark sydost om Röbbäcks by och Röbbäcken. I öster avgränsas åkern av riksvägen och i söder mot Röbbäcksskogen. I åkerns västra gräns ligger Röbbäcks idrottsförenings anläggningar med fotbollsplaner, parkeringsytor och Elofssonhallen. Vidare angränsar i samma område Linneaskolan med dess byggnader och friytor.

Röbbäck är att betraktas som en stadsdel vilket, enligt Översiktplan för Umeå-Fördjupning för Umeås intentioner, innebär att ambitionen är en planerad ökning av befolkningen med cirka 25 % i befintliga stadsdelar. Utifrån detta har komplettering med omkring 600 personer prövats för Röbbäck.

En noggrann avvägning har gjorts mellan olika intressen, förutsättningar och intentioner i syfte att fastställa var ny bebyggelse, i den storleksordning översiktplanen för Umeå avser, är lämpligast. Processen har såväl utgått var en utbyggnad är fördelaktig, men även fungerat efter uteslutningsprincipen och var bebyggelse anses olämplig. Utveckling av Sörå kern anses ha de bästa förutsättningarna för Röbbäcks framtida utbyggnad. En sammanhållen bebyggelse tar tillvara på ytorna på ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt.

Ett naturligt och självklart val

Områdets läge i förhållande till byn möjliggör att området kan anknyta till den befintliga bystrukturen och integreras som en naturlig del av Röbbäck. I en by där "vi-känslan" är en uppskattad kvalitet, är det viktigt att den nytillkommande bebyggelsen får ett sammanhang samtidigt som dagens bybor får nya goda grannar. Den tillkommande bebyggelsen drar nytta av de strukturer och värden som även uppskattas av de som idag bor i Röbbäck. Däribland räknas det avskilda, gemenskapen, närheten till staden men samtidigt känslan av att bo på landet, den långsamt vuxna byns charm med god infrastruktur och trygghet.

Den nytillkommande bebyggelsen, kommer för dagens Röbbäcksbor i sin tur att skapa en bättre tillgänglighet till värden som idag inte har samma centrala plats i byn. Däribland får nämnas Linnéaskolan, idrottsplatserna och Elofssonhallen, Röbbäcken samt skogen med sina rekreativa värden. Detta sker inte enbart genom bättre och genare stråk, men även genom bebyggelsen, de nya grannarnas ögon och ökad trygghet att röra sig genom byrummet. Som, i en god relation, ger och tar vald plats- till och från gamla Röbbäck. Sörå kern är den enda plats där detta bedömts vara möjligt.

Skolan i byn

Med Linnéaskolan får de nya bostadskvarteren en naturlig förankring i byn kring till vilken bebyggelsen kan förhålla sig. Även tryggare vägar till och från skolan och en ökad mängd människor som rör sig i området skapar en trygghetskänsla för barn och unga. Skolan blir en punkt för den nya bebyggelsen att slå rötter i. Skolan lyfts ur sitt, idag perifera läge i byns ytterkant, till att bli en central beståndsdel av byn. Skolan blir "kyrkan i byn", en naturlig målpunkt och identitetsbärare. Även detta gör området unikt.

Kollektivtrafik, ny väg m.m.

Bostadsbebyggelse på Sörå kern får tillgång till en attraktiv och funktionell kol-

lektivtrafik. Lokalisering av bebyggelse med ett maximalt avstånd på 500 meter från stomlinjenätet är en förutsättning för kollektivtrafiken att kunna konkurrera med biltrafiken och således bli en viktig beståndsdel i att skapa en hållbar stadsdel. En ny gata föreslås från Riksvägen genom bebyggelseområdet Söråkern till Linneaskolan och idrotts- och friluftsområdet. Tillgängligheten förbättras och Sönkmyrvägen avlastas. På sikt kan Sönkmyrvägen komma att kopplas ihop med Söråkern. Förbättrad tillgänglighet skapas även genom den struktur av ny gång- och cykelväg som föreslås.

Idrottsområdet

Idrottsområdet utvidgas söderut och en bit in i skogen för att säkra plats och skapa utrymme för fotbollsplaner och evenemangsyta samt ytterligare öka tillgängligheten till Röbbäcksskogen. Befintliga fotbollsplaner på gräs ersätts av sportaktivitetsytor inom utpekade idrottsområde.

Riktlinjer Söråkern m.m.

- Ny bebyggelse lokaliseras väster om Riksvägen mellan centrala Röbbäck och skogen i det område som kallas Söråkern.
- Ytterligare bebyggelseområden på den östra sidan av Riksvägen eller längs Riksvägen åt söder anses olämpligt.
- Bebyggelsen placeras inte i den för naturlivet känsliga randzonen mellan åkermark och skog.
- Bebyggelsen ordnas kompakt och runt innergårdar i likhet med den traditionella bystrukturen som ordnades runt gårdstun. Den gamla bykärnans, ytligt betraktat oordnade och täta struktur, ska utgöra en utgångspunkt för den framtida utvecklingen och bidra till att skapa spännande och variationsrika rumsliga förhållanden i den nytillkommande bebyggelsen. Byggnaders placering ska utifrån detta och en socialt hållbar struktur utredas närmare i samband med detaljplanläggning.
- Små parker (s.k. pocketparks) i vägkorsningar eller vid lämpliga platser kan ge tillkommande bebyggelsen struktur och fungera som mötesplatser för boende.
- Enbostadshus bedöms olämpliga med hänsyn till önskad exploatering och förtätning av Röbbäck. Inriktningen är tät bebyggelse, både med ”by-radhus” och flerbostadshus som tar hänsyn till såväl landskapsbild som den historiska bebyggelsen. Lämplig byggnadshöjd och våningsantal utreds i kommande detaljplaneskede med hänsyn till landskapsbild och utsikt från rekreationsområdet.
- Byggnader förses med sadeltak utifrån hänsyn till landskapsbild.
- Ytterligare kompletteringar längs Svidjevägen och Almqvists väg anses olämpligt med hänsyn till jordbrukets intressen och landskapsbild. Utveckling av befintliga verksamheter prövas av Byggnadsnämnden.
- Genomförd dagvattenutredning redovisar på åtgärder för att klara höga flöden utan att det nya bebyggelseområdet översvämmas eller att Degernäsbäcken påverkas negativt. Vid exploatering vidtas åtgärder för att omhänderta ökade mängder dagvatten. Exempel på åtgärder som redovisas i dagvattenutredningen är öppna fördröjningsdammar, översilningsytor samt våta dammar nedströms.
- Arkeologiska utredningar kan bli aktuella.

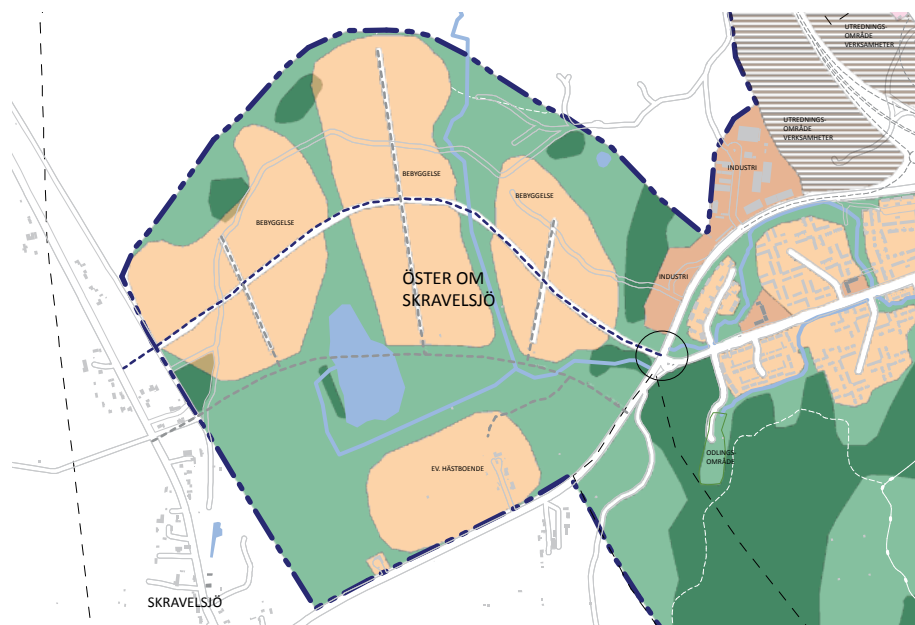

Exempel på möjlig bebyggelse typ och struktur. Illustration: Tyréns

Exempel på möjlig bebyggelse typ. Illustration: Tyréns

Öster om Skravelsjö

Utsnitt plankarta

Umeås nästa stora småhusområde

Öster om Skravelsjö planeras Umeås nästa stora småhusområde som fullt utbyggt plats för 2000 - 2500 invånare i en tät, låg småhusbebyggelse. Området ligger vid och strax utanför femkilometersgränsen från stadskärnan.

Utgångspunkten har varit att området planeras för minst 2200 personer vilket är den volym som bland annat bedöms krävas för att motivera kostnader för en förlängning av stomstråk för kollektivtrafik. Det stora antalet tillflyttande ger förutsättningar för en förlängning av kollektivtrafikstråket från Röbbäck med 100 procent täckningsgrad. För att etablera hållbara resmönster är det centralt att kollektivtrafik finns utbyggt i ett tidigt skede.

Enskilda villor blandas med gruppbyggda småhus och radhus av den typ som också återfinns i den gamla delen av byn. Tomtebos villakvarter kan fungera som referens på vilken typ av blandning och täthet som eftersträvas. Tyngre bebyggelse bör om möjligt kunna prövas närmast områdets huvudgata. Tätheten är avgörande för att kunna erbjuda en god kollektivtrafik i förlängningen av stomlinjen som idag slutar i Röbbäck. På sikt kan bebyggelsen och bussen nå fram till Skravelsjös bygata. Det är f.ö. fullt möjligt att redan nu påbörja en utökning av Skravelsjös bebyggelse med stöd av gällande områdesbestämmelser för byn.

Nya gator och tomter måste planeras med hänsyn till topografin och kommer därför inte att kunna utformas som ett strikt rutnät utan i mer böljande former som följer terrängen. Genom området planeras för en centralt placerad gata i förlängningen av Röbbäcks längsgående huvudgata. Kollektivtrafiken ges företräde, all bebyggelse nås inom 500 meters gångavstånd från stomlinje och gående och cyklister kommer, liksom i den gamla delen av byn, att prioriteras före biltrafik i detta huvudstråk.

Plats bör reserveras för t.ex. förskolor och gruppboheter längs den planerade huvudgatan. Placeras dessa verksamheter där gatan korsar de föreslagna grönstråken blir de både lättillgängliga och ger god tillgång till naturmarken. Det kan även ge samordningsvinster med friytor för förskola och grönområden för boende.

Nyexploateringsområdet består i huvudsak av höglänt, torr skogsmark som lämpar sig väl för tät småhusbebyggelse samt av en låglänt, blöt del ned mot Skravelsjövägen. Målsättningen är att till fullo ta tillvara de naturliga förutsättningar som området erbjuder. Marken sluttar mot söder och ger därför mycket goda förutsättningar för bebyggelse som trots hög täthet får goda solvärden. Vid områdets södra kant närmast Skravelsjövägen kan åkermarken vara lämplig att utveckla med några enheter för s.k. hästnära boende eller små fritidsjordbruk.

För att ta tillvara närheten till omgivande skogsmarker och även fin utsikt från bergets topp föreslås breda grönstråk som delar upp bebyggelsen i tre åtskilda partier som också kan vara lämpliga utbyggnadsetapper. Den låglänta delen lämpar sig väl för att ta hand om dagvattnet genom rening och infiltration. Så långt möjligt ska dagvattnet tas omhand på den egna tomten men kan också utgöra ett vackert tillskott inne bland byggnadskvarteren genom t.ex. parkanläggningar med små dammar där värdefull skog också tagits tillvara. Genomförd dagvattenutredning visar att öppen dagvattenhantering som begränsar höga flöden på ett naturligt sätt är möjligt om åtgärder vidtas. Exempel på effektiv dagvattenhantering i området är öppna dagvattenanläggningar för fördröjning, rening samt avledning. Risker för erosion i Röbbäckravinen bör begränsas liksom risk att Degernäsbäcken svämmar över på Röbbäcksslätten.

Exempel på kvaliteter som planeras tillvaratas i de framtida boendemiljöerna; Röbbäcken som slingrar sig genom området, en högt belägen källa, befintlig myr samt områden med äldre fin granskog.

Riktlinjer

- Bygg tätt för att möjliggöra god tillgång till kollektivtrafik.
- Pröva tyngre bebyggelse närmast områdets huvudgata.
- Kollektivtrafik byggs ut i ett tidigt skede av exploateringen.
- Lägg bebyggelsen högt och låt den följa topografin.
- Hållplatslägen i nytt bebyggelseområde, vändplats för kollektivtrafik liksom anslutning till föreslaget industriområde behöver utredas.
- Ta tillvara värdefull skog och andra partier med höga naturvärden.
- Plats ges för t.ex. förskolor och gruppboheter längs planerad huvudgata, företrädevis där gatan korsar grönområden för god tillgång till naturmark och samordningsvinster för friyta.
- Planera för en framtida hopbyggnad med byn Skravelsjö.
- Ett reservat för en framtida väg finns inom områdesbestämmelser för Skravelsjö och kan tas i anspråk om behov uppstår.
- Arkeologiska undersökningar kan bli aktuella.
- Kontakt tas med berörd sameby i samband med exploatering.
- Planera från början för en framsynt dagvattenhantering. Vid exploatering vidtas åtgärder för omhändertagande av ökad mängd dagvatten. Se dagvattenutredning.

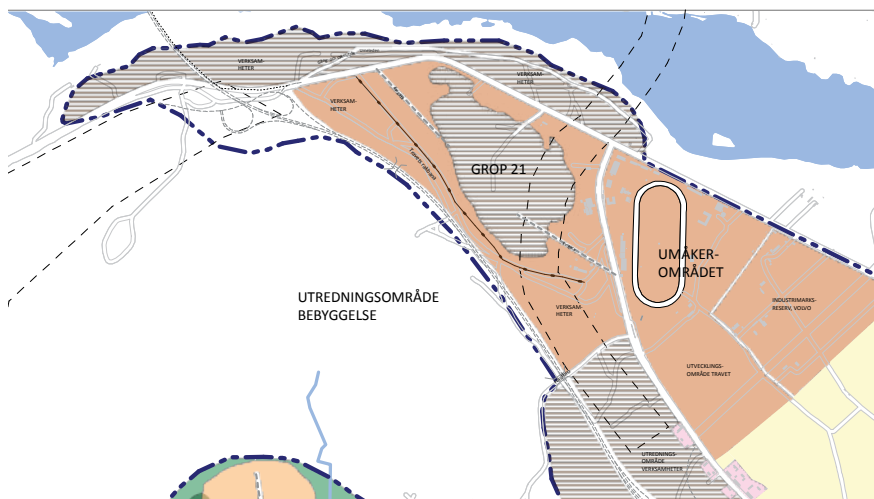

Som underlag för bebyggelseplanering identifierades inledningsvis områdets s.k. blå- gröna struktur. Fältstudier och inventeringar av landskapsvärden, naturvärden och förutsättningar för dagvatten ligger till grund. Illustration: Magnus Lingegård.

Bebyggelsevolym och naturförutsättningar Öster om Skravelsjö. Illustration: Olle Forsgren och Doris Grellmann.

Verksamhetsområden i planområdets norra del

Utsnitt plankarta

Umåkersområdet och expansionsområde Volvo

Inom planområdet finns ett sedan tidigare utpekat område för Volvo lastvagnars framtida expansion. Volvos industriområde ligger utanför planens gräns och utvecklingsmöjligheterna är på denna plats begränsade då området omfamnas av älven och bebyggelse. Expansion kan endast ske i en riktning. Det är därför av vikt att expansionsområdet för Volvo kvarstår och inte äventyras.

Volvos industrimarksreserv område gränsar till travets utvecklingsområde. Travets område består av stall- och publikområde samt exempelvis hästklirik, beläget i utvecklingsområdets norra och västra del. Den södra delen utgörs av odlingsmark vilket bör beaktas vid framtida utveckling.

Som följd av Västra länkens dragning har läget för travets rakbana justerats något men ligger i huvudsak kvar i sitt läge mellan Västra länken och Grop 21. I och med beslut om Västra länkens dragning i ett yttre läge ges möjligheter att koppla ihop nya verksamhetsområden väst om Travbanevägen, med Umåkersområdet. Travet ges med den framtida dragningen av Västra länken ett framträdande läge.

Vy över Umåker och travets expansionsområde.

Väst om Travbanevägen

Området, som består dels av plan mark längs Travbanevägen samt av grustaget Grop 21, avgränsas i väster av den planerade trafikleden Västra länken. Platsen har goda förutsättningar att utvecklas till ett sammanhängande verksamhetsstråk och som på sikt även kan utvidgas via Grop 42 och kopplas samman med Röbbäcks industriområde med en intern planskild förbindelse.

Möjligheterna att utveckla Umeås övriga småindustriområden söder om älven är enligt befintlig planering begränsade. Behovet av verksamhetsmark i Umeå på älvens södra sida är stort och de områden som föreslås väster om Travbanevägen kan därför utgöra ett bra tillskott.

Den totala arean för området är ca 200 000 kvm varav gropen ca 125 000 kvm. (Grop 42 ej inräknad) De stora höjdskillnaderna nere i Grop 21 gör att kommande anläggningar måste fördelas på två huvudsakliga nivåer med en fyra meter högre plattform i den norra delen. Det är inte realistiskt att förvänta sig en "utplaning" av området, utan exploateringen måste kunna genomföras på ett sätt som begränsar hanteringen av schaktmassor. Vid etablering av verksamheter ska hänsyn tas till den grundvattenförekomst som återfinns i området är mycket skyddsvärd. Själva tälten är därför illustrerad som utredningsområde. Naturvärden finns identifierade i tälten vilket kan stå i konflikt med exploatering men utreds i detaljplan.

Gropen ger möjligheter att lokalisera fler utrymmeskrävande verksamheter hit. Beroende på nya etableringar kan det lokala vägnätet utformas efter behov men primärt kan en central genomgående lokalgata med utfarter i gropens norra och södra kant behöva byggas för att göra gropen lättare tillgänglig för tung trafik.

Verksamhetsområdet kommer att ligga helt avskilt från Västra länken men nås lätt via de planerade trafikplatserna. Västra länken passerar dock gropen i en bergskärning och gropen inramas dessutom av skogen och av travets råk-bana. Området nås inte av någon kollektivtrafik. Exempelvis handel är mindre lämpligt. Områdets potential är snarare den typ av företag som redan är etablerade. Områdets läge kan locka till liknande anläggningar som inte heller störs av buller och som kan utnyttja det avskilda läget.

Röbbäck är generellt ett läge som är aktuellt som ett framtida läge för ny brandstation, både i en framtida två- alternativt trekärnig struktur för brandstationers lokalisering i Umeå. Planen skapar möjligheter då stora områden längs Västra länken avsätts för framtida verksamheter.

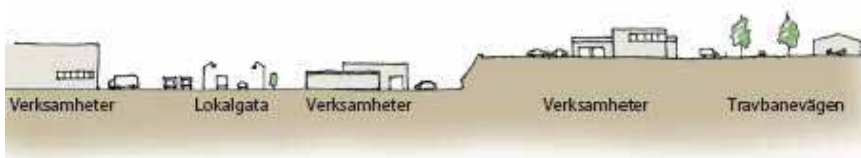
Utredningsområde norr om Klabbölevägen

Mellan älven och Klabbölevägen redovisas utredningsområde för verksamheter vars lämplighet för bebyggelse behöver utredas. Risker som erosion beaktas och planerad älvnära gång- och cykelväg behöver säkerställas. Även strandskydd behöver beaktas vid utveckling av området. Området samordnas med gång- och cykelplaner vid trafikplats Klabböle.

Grop 21 i planområdets norra del med strategiskt läge nära framtida brofäste och cirkulation Västra länken.

Exempel på disposition av framtida verksamhetsområde kring Grop 21.
Illustrationer: Therese Hägglund, Sofie Granberg och Elias Larsson.

Riktlinjer

- Utveckla verksamhetsområdet för småindustri och liknande ändamål.
- Utred möjligheterna att på längre sikt ansluta till Röbbäcks industriområde.
- För utredningsområdet närmast trafikplatsen i Röbbäck krävs närmare studier av hur området kan angöras på ett effektivt och säkert sätt.
- Hänsyn tas till att utvecklingsområden ligger på en grundvattenförekomst. Inom området bör därför inte miljöfarlig verksamheter förekomma som hanterar större mängder petroleumprodukter, kemikalier eller andra för grundvattnet skadliga ämnen.
- Själva täktområdet för Grop 21 utreds särskilt i syfte att säkra grundvattenförekomsten.
- Dagvatten hanteras lokalt med rening innan vattnet infiltreras.
- Inga verksamheter medges i Volvos expansionsområde som äventyrar ett framtida in- språktagande.
- Hänsyn tas till travets intressen vid utveckling av verksamhetsområden väst om Travbanevägen.
- Gällande föreslaget utredningsområde för verksamheter norr om Klabbölevägen och mellan älven beaktas risker för ras och skred samt erosion. Även strandskydd behöver beaktas. Vid planläggning ska tillses att passage av gång- och cykelstråk anordnas. Avsnittet ingår som en del av ett sammanhängande gång- och cykelstråk längs älven. Se Fördjupning för älvslandskapet. Samordnas med gång- och cykelplaner vid trafikplats Klabböle.
- Vid framtida expansion av Umåker beaktas funktionen som grön korridor och närhet till sammanhängande jordbruksområde.

2.3 Jordbruk och odlingslandskap

Röbäcksslätten är Norrlands största sammanhängande jordbruksområde med mycket goda odlingsförutsättningar och samtidigt ett natur- och fågelområde av riks- och europeiskt intresse, som omfattas i stor utsträckning av Natura 2000-området Umedelta och slätter. Slätten är också ett öppet landskap med höga rekreations- och upplevelsevärden och ger Röbäck som by sin unika karaktär och attraktivitet.

Där finns även många kulturlämningar från en långvarig odlingsepok och expansionsområden för verksamheterna Umåker och Volvo. Dessutom präglas slätten av bebyggelse i Svidjanområdet, både jordbruksbebyggelse och de ny-tillkomna villakvarteren.

På Röbäcksslätten sammanfaller således värden för jordbruk, landskapsbild, bykaraktär, verksamheter och bebyggelse med värden för rekreation, natur och kulturmiljö.

Planen tryggar jordbruk och natur

Planen tryggar förutsättningarna för att bedriva ett långsiktigt hållbart jordbruk i Röbäcksområdet genom utpekande av sammanhängande jordbruksmark, bevarande av bland annat luckor/släpp mellan bebyggelse samt genom att inte föreslå tillkommande bebyggelse i lägen där ett rationellt jordbruk äventyras. Natura 2000 området hålls med planförslaget orört och dess höga rekreations- och upplevelsevärden påverkas inte.

En fortsatt utveckling av bebyggelseområden i anslutning till södra Svidjans nya villakvarter skulle på ett olyckligt sätt ta en stor, sammanhållen och därför värdefull åkermark i anspråk med försämrade möjligheter för hållbart jordbruk som följd. Samtidigt skulle gränsen mellan byn och slätten suddas ut, vilket innebär att Röbäckens identitet som jordbruksby försvagas. Därför föreslås nya bebyggelseområden i södra Svidjan lokaliseras till två områden i enligt plankarta. Enligt plan- och bygglagen finns dock möjligheten för fastighetsägare att pröva t.ex. komplettering av fastigheter i form av enstaka lokaliseringar.

Kompensation för ianspråktagen jordbruksmark

Planens föreslagna bebyggelse på Sörå kern innebär att jordbruksmark tas i anspråk. Detta mot bakgrund i ett allmänt intresse av utveckling av en lämplig stadsbystruktur med bostadsbebyggelse i form av tät bebyggelse belägen inom femkilometersstaden. Ianspråktagen mark utnyttjas till fullo. Sörå kern anses inte utgöra sammanhängande jordbruksmark utan är tydligt avgränsad av Riksvägen.

Då jordbruksmark tas i anspråk finns anledning att lyfta en diskussion om kompensation. Dels för att behålla förutsättningar för långsiktigt hållbart jordbruk även i stadens närhet, dels för att möjliggöra hållbar tillväxt för Umeå. Frågan om kompensation finns aktualiserad när det gäller ianspråktagande av värdefulla naturområden medan exempel saknas för jordbruksmark. Frågan bör ändå lyftas genom utredning.

Målet bör vara en policy på kommunövergripande nivå för att kompensera för ianspråktagna jordbruksområden. Man bör utreda möjligheter att inrätta en platsbank med förteckning över möjliga ytor som kan omvandlas/restaureras till jordbruksmark respektive naturområden.

Röbäcksslätten är det största sammanhängande jordbruksmarken norr om Uppsala. Inom eller i närheten av planområdet finns tre brukningscentra.

4H-gården belägen i slättlandskapet

Bebyggelse på Svidjan

Svidjevägen

Riktlinjer

Jordbruk

- Möjligheter att driva ett hållbart jordbruk ska inte försämrats. För att detta ska bli möjligt krävs, förutom tillgång på arrenderade betesmarker, även större väl sammanhängande åkermarker belägna i närheten till jordbruksföretagen med plats för tillhörande gårdar och djurstallar. Jordbruksområdena bör därför inte fragmenteras. Detta gäller även igenväxande marker som fortfarande har en bra potential för restaurering.
- Brukandet av odlingsmarker och hävd av betesmarker med betesdjur främjas med förutsättningar för en lokal marknad av jordbruksprodukter.
- Djurhållningen ska behållas som en integrerad del i bystrukturen.
- Odlingsmark får inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar annat än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen.
- Värdefulla ängs- och betesmarker bevaras och möjligheterna till utökad naturbete utreds.

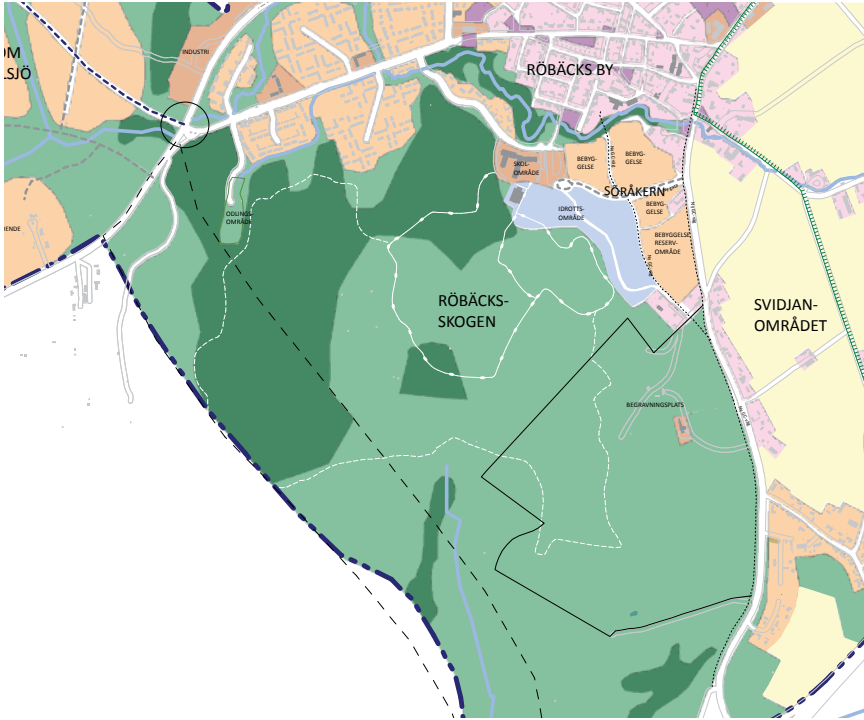
Bebyggelse

- Tillkommande bebyggelseområden inom Svidjanområdet lokaliseras till de utpekade områden i södra delen enligt plankarta. Bebyggelsen bör följa gamla tiders mönster.

Natur, kulturmiljö och rekreation

- Ladlandskapet bevaras. Behov finns av renovering och i samband med denna ska hänsyn tas till biologiska värden knutna till ladorna.
- Slättens rekreativa värden kan ökas genom gröna stråk från omliggande bostadsområden, orienterings- och informationsskyltar. Tillgängliggörande av slätten ska ske på ett sådant sätt att natur- och landskapsvärden samt möjligheter till rationellt jordbruk inte äventyras.
- Kompensationsåtgärder för ianspråktagande av jordbruksmarken på Sörå kern bör utredas. Det bör utarbetas en kommunövergripande policy för hur ianspråktagande av jordbruksmark och naturområden kompenseras samt inrättas en platsbank med möjliga omvandlings/restaureringsytor.

2.4 Natur och kulturmiljö samt rörligt friluftsliv

Utsnitt plankarta

I Rönäcks finns en stark byidentitet karaktäriserad av byns långa historia, jordbruket och skogen. Rönäcksborna anger själva att det bästa med att bo i Rönäcks är att bo på landet nära staden i en barnvänlig by med grönområden och lek möjligheter. Många pekar ut Rönäcksslätten, Rönäcksskogen och Rönäcksbäcken som viktiga platser och på dessa platser sammanfaller höga värden för natur, rekreation, friluftsliv och landskapsbild. Den gamla bykärnan är viktig ur kulturmiljösynpunkt.

Planeringen av det föreslagna bostadsområdet öster om Skravelsjö tar hänsyn till de värdefulla naturmiljöerna och den övergripande strukturen i området.

Rönäcksslätten

Rönäcksslätten är ett unikt karaktärsdrag för Rönäcks med mycket höga värden för natur och jordbruk liksom för rekreation, kulturmiljö och landskapsbild. Beskrivning och riktlinjer för värdena finns i avsnittet Jordbruk och odlingslandskap.

Rönäcksskogen

Ett växande Umeå har stort behov av stora sammanhängande naturområden. I Rönäcks finns ett sådant mycket värdefullt område och som sedan länge varit utpekade inom planeringen. Rönäcksskogen är en sandtallskog med stora naturvärden och hög biologisk mångfald framförallt knuten till markvegetation. På grund av sin ljusa karaktär har skogen stora friluftsliv- och rekreationsvärden.

Området används frekvent och får en än viktigare roll när Umåkers skidområde avvecklas som följd av planeringen och byggande av Västra länken.

I Rönäcksskogen finns flera fina motions-slingor i varierad natur.

Elofssonshallen vid sportfältet

Den brukade Rönäcksslätten med sitt landlekande landskapet breder ut sig ett stenkast från Umeå stad och erbjuder särskilda kvaliteter inte minst kopplat till rekreation.

I dialoger, inte minst med Röbbäcksbor, framhålls Röbbäcksskogens stora värden med en mångfald av aktiviteter, upplevelser och funktioner.

Röbbäcksskogen kan anses vara av samma dignitet som Stadsliden och Nydala friluftsområde och har kompletterande karaktär. Dessa nyttjas inte bara av närboende utan är en resurs för hela Umeås befolkning.

Friluftsområdet, som till stora delar ligger inom planens avgränsning ger möjlighet till skolskogsområden, vandring och naturupplevelser i en lättillgänglig terräng. Här finns också spår och leder för skidåkning, löpning, ridning och vardagsmotion. Området innehåller även många kulturella lämningar som gör Röbbäcksområdet intressant och kulturmiljömässigt värdefullt.

Vid Röbbäcks arena och Linneaskolan finns en naturlig entré och startpunkt med parkeringsplatser och servicefunktioner vilket har en utvecklingspotential.

I söder gränsar området till reservat för framtida väg och ett möjligt framtida verksamhetsområde med koppling till ett reservområde för bostäder kallat Stöcksjöleden (Översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Umeå, 2011).

Umeå kommun äger en stor del av friluftsområdet men en inriktning är att övrig mark succesivt förvärvas för att säkra området för friluftsliv. För de motionslingor som leder till angränsande områden träffas avtal med markägare.

Röbäcken, grundvattenförekomst och kulturmiljö

Röbäcken slingrar sig i ett viktigt grönt stråk genom hela Röbbäck och är en bäckravinsmiljö med höga naturvärden men även erosionsrisk. Ökad tillgänglighet bör eftersträvas runt Röbäcken exempelvis i form av skötsel och vandringsstig.

Eftersom stora delar av planområdet omfattas av grundvattenförekomster i nedre Vindelälvsåsen, ska utveckling och exploatering ta hänsyn till dessa, det gäller speciellt i verksamhetsområdet i planområdets norra del.

Kulturmiljövärden i Röbbäcks by inklusive Kulturmejeriet och Röbbäcks källa beskrivs i delområde Röbbäcks by.

Riktlinjer

- Röbbäcksskogen säkerställs som ett av Umeås prioriterade friluftsområden av samma dignitet som Stadsliden och Nydala. Marken i friluftsområdet bör på sikt förvärvas av Umeå kommun och detaljplaneläggas.
- Motionsslingor i skogen som ligger utanför planavgränsningen säkras med avtal med övriga markägare.
- Utveckling av Röbbäcksskogen, t.ex. utbyggnad av elljusspår, ska ta hänsyn till natur- och kulturmiljövärden samt användningen som skolskog och Röbbäcks kyrkogård.
- Naturområdets avgränsning i söder behöver studeras närmare då det både berörs av vägresevat med koppling mot trafikplatsen E4/Riksvägen samt centrumbildning/verksamhetsområde kopplat till Stöcksjöleden, ett reservområde för bostäder. Se Fördjupning för Umeå (2011).
- Miljöerna kring Röbäcken säkras och tillgängliggörs som gröna rekreationsstråk med hänsyn taget till naturvärden och erosionsrisk.
- För bebyggelseområdet Öster om Skravelsjö planeras bebyggelse och gatustruktur med hänsyn till naturvärden och möjligheter till effektiv dagvattenhantering.
- All utveckling och exploatering inom planområdet ska ta hänsyn till grundvattenförekomsterna i nedre Vindelälvsåsen.

Riktlinjer för rekreations-, kultur och naturvärden på och i närheten av Röbbäcksslätten beskrivs i avsnittet Jordbruk och odlingslandskap.

2.5 Trafikinfrastuktur

De starkaste önskemålen i dialoger med exempelvis bybor har varit ökad trafik-säkerhet för oskyddade trafikanter och utveckling av gång- och cykelinfrastruktur i Röbbäck. Stor oro har uttryckts gällande avsaknad av gång- och cykelväg längs Riksvägen genom Röbbäck, för ett avsnitt längs Skravelsjövägen inne i byn samt längs Nya Skravelsjövägen mellan Röbbäck och Skravelsjö.

Inom planområdet prioriteras hållbara transportsätt med trafiksäkerhet i fokus. Ny föreslagen trafik- och infrastruktur omfattar bland annat förlängning av kollektivtrafikstråket till det nya bostadsområdet Öster om Skravelsjö och ny koppling från Riksvägen genom det nya bostadsområdet Sörå kern till Linneaskolan samt idrotts- och friluftsområdet. De två nya bostadsområdena Sörå kern och Öster om Skravelsjö planeras så att hållbara transportsätt prioriteras och att övergången mellan olika transportsätt underlättas.

De nya bostadsområdena kommer att innebära att fler människor rör sig inom planområdet på olika sätt, vilket ställer krav på såväl tillgänglighet som trafiksäkerhet.

Gång- och cykeltrafik m.m.

En utmaning är att utforma de nya bostadsområdena där det är naturligt och enkelt för de boende att välja gång och cykel framför bil. Det är därför viktigt att gång- och cykelnätet dels är väl utbyggt tidigt i exploateringen, dels underlättar för de boende att ta sig till service och kommunikation i närområdet. Vid strategiska busshållplatser bör väderskyddade cykelparkeringar övervägas och gång- och cykelvägar planeras enligt principer i cykeltrafikprogrammet.

I Röbbäcks by bör en koppling skapas för gång och cykel mellan korsningen Skravelsjövägen/ Härvelvägen och gång- och cykelstråket längs Riksvägen in mot Umeå centrum. Andra viktiga gång- och cykelkopplingar är Riksvägen mot Umeå centrum via ny gång- och cykelväg längs kommande E12 samt statlig gång- och cykelväg längs Riksvägen från Stöcksjö mot bostadsområdet Sörå kern och skola-, idrotts- och friluftsområde.

Därutöver behöver trafiksäkerheten ses över i Röbbäcks by, framförallt runt Skravelsjövägen.

Befintlig väg- och stigstruktur på slätten behålls för att säkra framkomligheten för jordbruksfordon och i rekreationssyfte.

Den planerade gång- och cykelvägen längs Riksvägen i Röbbäck är statlig och bedömningen är att den beräknas vara klar år 2019.

Kollektivtrafik

Planområdet har en god koppling till kollektivtrafik med stomlinje. Linjen ska fortsätta gå längs Skravelsjövägen och förlängas till det nya bostadsområdet Öster om Skravelsjö. I kopplingen mellan bostadsområdet och Skravelsjövägen skapas en ny trafikplats där hållbara transportsätt prioriteras. Utformning av punkten behöver utredas för att åstadkomma en trygg och säker korsning.

En utmaning är att utforma de nya bebyggelseområdena, där det är naturligt och enkelt för de boende att välja kollektivtrafik framför bil. Det är därför viktigt, särskilt för området öster om Skravelsjö, att kollektivtrafiken är utbyggd tidigt i exploateringen.

Biltrafik

Utformningen av kommande E12/Västra länken och de planerade nya infarterna till Röbbäck kommer att förändra sättet och möjligheterna att ta sig till Röbbäck med framförallt bil. Bland annat kommer Härvelvägens funktion som huvudinfart till i första hand västra Röbbäck att förstärkas.

Det skapas en ny gata från Riksvägen genom bebyggelseområdet Söråkern till Linneaskolan, idrotts- och friluftsområdet. Denna förbättrar tillgängligheten till området avsevärt och avlastar bl.a. Sönkmyrvägen, vilken är den enda anslutningen i dagsläget. På sikt kan Sönkmyrvägen komma att kopplas ihop med Söråkern.

Bussgatan vid ICA Röbbäck kan på sikt komma att öppnas upp för allmän trafik för att öka orienterbarheten.

Kopplingar till verksamhetsområdet Väst om Travbanevägen och runt Umåker sker via kommande E12/Västra länken och de av-/infarter som planeras där. Det föreslagna verksamhetsområdet i Grop 21 ska kopplas ihop med befintlig infrastruktur. Travbanevägen från Nya Skravelsjövägen till Slättmarksvägen föreslås vara prioriterad för gång och cykel samt boendetrafik.

Riktlinjer

- Inom planområdet prioriteras hållbara transportsätt med trafiksäkerhet i fokus.
- Korsningspunkten väg 512 till nya bebyggelseområdet Öster om Skravelsjö utreds i syfte att skapa en trygg och säker trafikmiljö.

Gång och cykeltrafik

- Trafiksäkerheten bör ses över i Röbbäcks by, framförallt kring Skravelsjövägen.
- Gång- och cykelvägar planeras enligt principer i cykeltrafikprogrammet.
- Gång- och cykelvägnätet bör vara tidigt utbyggt i exploateringarna för Söråkern liksom Öster om Skravelsjö.
- Nya stråk bör skapas för bättre kopplingar till Umeå Centrum och intilliggande service.

Kollektivtrafik

- Kollektivtrafik byggs ut i ett tidigt skede av exploateringen av området Öster om Skravelsjö.
- Kollektivtrafik bör vara prioriterad i en framtida trafikplats i korsning mellan Skravelsjövägen och Nya Skravelsjövägen där förlängning av stomlinje sker till det nya bebyggelseområdet öster om Skravelsjö. Av vikt är att korsningen blir trygg och säker.

Biltrafik

- En ny gata skapas från Riksvägen genom det framtida bebyggelseområdet Söråkern till Linneaskolan samt idrotts- och friluftsområdet.
- På sikt kan Sönkmyrvägen komma att kopplas samman med Söråkern.
- Bussgatan vid ICA Röbbäck kan på sikt komma att öppnas upp för ökad orienterbarhet.
- Föreslagna verksamhetsområden vid Grop 21 kopplas samman med befintlig infrastruktur.
- Sträckan Travbanevägen från Nya Skravelsjövägen till Slättmarksvägen föreslås prioriterad för gång och cykel samt boendetrafik.

2.6 Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

En utredning från 2012 av avloppskapacitet tyder på att spillvattenpumpstationen som betjänar Röbbäck, Stöcksjö samt Böleäng redan idag är hårt belastad. Större exploatering i Röbbäck innebär att stationen behöver uppgraderas med nya och kraftigare pumpar. För vissa delar av planområdet gäller att spillvatten från ny bebyggelse behöver pumpas, dvs ytterligare pumphuset/er erfordras. För övriga områden kan ny bebyggelse anslutas till befintliga ledningssystem, i vissa fall kan längre ledningsdragning behövas.

När det gäller renvatten så finns inte några problem när det gäller kapacitet att ansluta nya exploateringsområden i Röbbäck till det befintliga ledningsnätet. Högre belägna områden ansluts till s.k. högzon. För delar av dessa områden som ligger långt från lämpliga anslutningspunkter kan eventuellt anslutning till s.k. lågzon kompletterat med ny tryckstegringsstation övervägas.

Dagvatten

Hela planområdet ligger inom avrinningsområde mot Röbbäcken vilken leder till Degernäsbäcken som är hårt belastad och har under vissa tider av året höga flöden. Föreslagen tillkommande bebyggelse innebär större andel hårdgjorda ytor än tidigare, vilket medför en ökad risk för högre vattenflöden i Degernäsbäcken. Aktuella uppgifter om vattenförekomsternas status och miljö kvalitetsnormer finns i Länsstyrelsens s.k. VISS-databas.

En dagvattenutredning för Öst om Skravelsjö, Sörå kern och Röbbäcks by har genomförts för att säkerställa att den tillkommande exploateringen inte påverkar Röbbäcken och Degernäsbäcken negativt. Utredningen visar att bäckarnas status klaras om åtgärder vidtas för att hantera dagvattnet. Utredningen redovisar två olika alternativ att klara dagvattenhanteringen inom exploateringsområdena Öst om Skravelsjö samt Sörå kern. Ett alternativ innebär flera små dagvattenanläggningar fördelade i området, i huvudsak föreslås öppna dagvattenanläggningar. Ett annat alternativ är att dagvatten hanteras med en stor samlade anläggning, en våta dammar nedströms exploateringsområdena. För att undvika översvämningar och ökade flöden i redan belastade vattendrag är det viktigt att åtgärder i enlighet med utredningen vidtas i tidigt skede av exploateringen.

På samma sätt behöver tillgång till grönytor säkras. Dessa är viktiga för naturlig fördröjning, avledning och rening av dagvatten. Det gäller bland annat genom säkerställandet av skogen, bäckområdet, parker, lekplatser samt idrottsplatser. Grönytor kan även nyttjas som översvämningssytor vid skyfall eller höga flöden.

Genomförd dagvattenutredning visar även på åtgärder i befintligt samhälle som kan minska påverkan på Degernäsbäcken. Exempelvis handlar det om åtgärder som kan vidtas vid en ombyggnation av Skravelsjövägen samt åtgärder i samband med Röbbäcken.

Röbbäcks by

Ledningar för vatten och avlopp finns i Röbbäck och i vissa delar även system för dagvatten, främst i de nyare västliga delarna av Röbbäck. I övrigt hanteras dagvatten inom fastigheterna och genom diken längs gatorna med avrinning mot

Befintligt s.k. verksamhetsområde (VO) för vatten (illustrerat i blå ytor) samt vatten och avlopp (illustrerat i gröna ytor).

Degernäsbäcken. Degernäsbäcken är hårt belastad och under vissa tider av året är vattenflödet i bäcken högt. I området vid Svidjan och i området mot travet finns kommunalt vatten och enskilda avloppsanläggningar.

I och med planerad bebyggelse vid Röbacken uppströms bör hänsyn tas till risken för ökade vattenflöden i bäcken som går genom befintlig by. Grönområden är av stor vikt att bevara då de har funktion av trög dagvattenavledning och fördröjning av flöden till vattendragen. Byn ligger belägen på grundvattenförekomsten Vindelälvsåsen, där vattenkvaliteten inte får äventyras. Infiltration nära åsen är därför olämpligt.

Sörå kern

Områdets VA-tekniska aspekter är generellt gynnsamma då det finns ett naturligt fall mot vägen. Dagvattenfrågan är viktig att beakta, avrinning sker mot Degernäsbäcken och där utgångspunkten är att bäcken inte ska utsättas för ytterligare belastning. Även här gäller att etappindelning sker på vettigt sätt. Det är viktigt att påverkan på Degernäsbäcken och Vindelälvsåsen begränsas genom en genomtänkt dagvattenstruktur för området.

Genomförd dagvattenutredning visar på hur åtgärder vidtas för att omhänderta den ökade mängd dagvatten som exploateringen medför. Åtgärder syftar till att undvika översvämningar och säkerställa att Degernäsbäckens flöden och status inte försämras. Det är även av vikt att grönområden, parker, lekplatser m.m. höjdsätts för att omhänderta den framtida ökade risken för skyfall.

Öster om Skravelsjö

Området är av sådan volym att kommunal anslutning till verksamhetsområde för vatten och avlopp blir aktuellt. Kommunalt vatten går i ledning längs Nya Skravelsjövägen. Innan förslaget område ansluts behöver konsekvenser för va-nätet utredas och utbyggnadstakt och omfattning preciseras. Underlag avseende geoteknik etcetera behöver lyftas i ett tidigt skede för möjlighet att lägga fast exempelvis ledningsstråk, lågpunkter etcetera för ett sammanvägt beslut i senare skede.

Förslaget på områdets utveckling har utgått ifrån de naturliga markförhållandena och har en genomtänkt grönstruktur som tar tillvara på de naturliga förhållandena för fördröjning, avledning och rening av dagvatten. Uppsamlingsytor som kan översvämmas finns identifierade som dessutom blir en kvalitet och tillgång för boende i området. I den fortsatta planläggningen är det viktigt att åtgärder i linje med genomförd dagvattenutredning säkerställs.

Även tillgången till områden som parker, större lekplatser, naturmarker och idrottsplatser för god tillgång till icke hårdgjorda ytor som kan hantera dagvatten inom bebyggda områden.

Verksamhetsytor väst om Travbanevägen

Området ansluts till verksamhetsområde för VA. Eventuellt krävs en pumpstation vilket behöver utredas. Dagvatten behöver hanteras lokalt med rening innan vatten infiltreras. Hänsyn behöver tas till att området ligger på en grundvattenförekomst. Detta är särskilt viktigt i Grop 21 där avståndet till grundvattnet är mindre vilket poängteras genom att redovisa gropområdet som utredningsområde.

Riktlinjer

- Tekniska försörjningssystem för VA utreds senast i samband med detaljplanläggning. Ledningsnäten för vatten och avlopp byggs ut i samband med områdesexploateringar.
- Att avleda och fördröja vatten från den planerade bebyggelse är en genomgående och viktig princip.
- Åtgärder för dagvattenhantering, i linje med genomförd dagvattenutredning, vidtas i samband med exploatering av Öst om Skravelsjö samt Sörå kern. I områden med planerad bebyggelse reserveras ytor för dagvatten. Se exempel i dagvattenutredningen.
- I första hand tillämpas lokalt omhändertagande på egna tomten (LOD).
- Vid planering av olika slags infrastruktur som exempelvis gång- och cykelvägar, gator m.m. redovisas möjligheten till naturlig infiltration och avledning av dagvatten.
- Infiltration tillåts inte nära Vindelälvsåsen.
- Degernäsbäcken bör ej utsättas för ytterligare belastning.

Energi, fjärrvärme m.m.

Bebyggelseutveckling enligt planförslaget innebär utbyggnad av ledningsnät för el exempelvis för Sörå kern, öster om Skravelsjö samt exempelvis nya verksamhetsområden.

En högspänningsledning om 130 kilovolt går genom det framtida bebyggelseområdet öster om Skravelsjö. Ledningen behöver markförläggas i en cirka 1,5 kilometer lång sträcka vilket kommer att belasta exploateringskostnaden.

Utbyggnad av ledningsnät samordnas med annan utbyggnad såsom gator och VA och utreds senast i samband med detaljplanering.

Kundstyrda fjärrvärmeanslutningar av byggnader inom bebyggelseområdena kan vara ett alternativ om de tekniska och ekonomiska förutsättningarna möjliggör detta. För området Öster om Skravelsjö kan dessa förutsättningar vara ogynnsamma då avstånd från befintligt nät är långa och bebyggelsen som planeras i huvudsak är småhus. För fjärrvärmeförsörjning av Sörå kern behövs förstärkning av ledningar fram till området.

En framtida fråga som berör planområdet är planering för en förstärkning i form av en sammanbindningsledning för fjärrvärme mellan Röbbäcks industriområde och över älven till Backenområdet. Denna ledning ger positiva miljöeffekter då Backen i dagsläget eldas med olja vid vissa driftfall beroende på utetemperatur. Ett alternativ är att dra sammanbindningsledningen så verksamhetsutveckling i Grop 21 kan stötta infrastrukturen.

Ledningskarta, el.

Riktlinjer

- Ledningsnät för el utreds senast i samband med detaljplanering och byggs ut i samband med exploatering.
- Utbyggnad av ledningsnät samordnas med annan utbyggnad som gator och VA.

2.7 Riksintressen, reservat m.m.

Områden som är av riksintresse ska redovisas särskilt i översiktsplanen och kommunen ska redogöra för hur intresset tillgodoses.

Planeringen för Röbbäck berör riksintresse för framtida väg (Västra länken i Umeåprojektet) samt Natura 2000-området Umeälvens delta och slätter. Strax utanför planavgränsningen finns E4 som utgör riksintresse -väg.

Röbbäck har länge varit berörd av Riksintresse kommunikationer -flyg, för Umeå airport. En revidering av riksintresset är beslutad av Trafikverket. Nuvarande restriktionsområde, som berör stora delar av Röbbäck, har förändrats med ny bullerförordning. Röbbäck kommer framgent inte beröras av flygplatsens influensområde för flygbuller. Förändring av Riksintresset för Umeå airport kommer att hanteras i kommande aktualisering av Översiktsplanen. I nuläget hantearas frågan inom den översiktsplanedel som benämns Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Umeå. Aktualiseringen och antagande av fördjupningen för Röbbäck bedöms kunna harmonieras.

Anspråk	Beskrivning	Ställningstaganden
Riksintresse kommunikationer väg-framtida	Genom planområdet går tänkt dragning för Västra länken som är av riksintresse kommunikationer. Illustreras som reservat framtida infrastruktur på plankartan norra del.	Planen föreslår ingen verksamhet eller bebyggelse som påverkar möjligheterna att ianspråkta reservatet. Inga åtgärder som kan äventyra den framtida vägen bör tillåtas
Natura 2000 Umeälvens delta och slätter	Umeälvens delta och slätter är skyddat som Natura 2000, fågeldirektivet. Området är ett viktigt område för rastande fåglar. Bevarandemålen för området är att livsmiljöerna för de utpekade fågelarter och antalet fåglar som rastar/häcker inom området bibehållas. Jordbruksmarkerna på bland annat Röbbäcksslätten erbjuder gott om föda och det är av vikt att arealen sammanhängande, öppen och aktivt brukad jordbruksmark inte minskar.	Ingen nyttillkommande bebyggelse föreslås inom Natura 2000. Planen medverkar till tryggade förutsättningar för aktivt brukande av den sammanhängande jordbruksmarken. Länsstyrelsens bevarandeplan beaktas.

Övrigt

Planeringen för Röbbäck berörs av ytterligare reservat, dock inte av riksintresse. Reservaten är utpekade i Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Umeå (FFU).

	Beskrivning	Riktlinje
E12-reservat "Svensen"	Reservat för framtida väg, E12 och illustreras i plankarta längs kanten av Röbbäcksskogen i planområdets västra del. Det finns en koppling (se FFU) som knyter en framtida väg till nuvarande E4. I samband med planarbetet för området Öst om Skravelsjö studerades möjlig korsningspunkt med nya Skravelsjövägen. Utifrån en analys av topografin är det rimligt att anta att en framtida E12 skulle dras i korridorrens norra del och ansluta från Nya Skravelsjövägen från en punkt strax söder om den korsning som pekas ut för kollektivtrafik.	Hänsyn tas till reservatet vid utveckling av friluftsområde liksom andra åtgärder.
E4-reservat	Från korsningspunkten Klabbölevägen och blivande Västra länken (i plankarta illustrerat som utredningsområde verksamheter) ansluter ett yttre reservat för en eventuell framtida E4-dragning i ett västligt läge. Se översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Umeå.	Reservatet beaktas i kommande planering och åtgärder.

3. Genomförande

3.1 Översiktsplanen som strategidokument

Översiktsplanen är kommunens viktigaste strategiska planeringsinstrument. I detta kapitel behandlas hur översiktsplanens intentioner, dvs hur redovisad planläggning av samhällets fysiska struktur och tillgodoseendet av allmänna intressen i övrigt, kan uppnås.

Myndighetsbeslut

Översiktsplanen ger vägledning för beslut enligt plan- och bygglagen, miljöbalken och annan speciallagstiftning. Kommunens myndighetsutövning i samband med planläggning och bygglov styrs till stora delar av översiktsplanen. Översiktsplanen är också vägledande för andra myndigheters beslut.

Kommunens aktiva arbete

Det viktigaste styrmedlet är översiktsplanen som kommunalt handlingsprogram. Översiktsplanen ger stöd och underlag för uppdrag åt nämnder att aktivt arbeta för planens genomförande. Översiktsplanen är ett viktigt underlag i kommunens budgetprocess. För att genomföra översiktsplanens intentioner kommer det att löpande krävas utredningsarbeten och igångsättning av olika aktiviteter.

Information till marknaden

Översiktsplanens ställningstaganden blir styrande genom de signaler som ges till marknadens aktörer om spelreglerna för bl.a. lokalisering, byggande och utveckling av verksamheter i Röbbäcksområdet.

Uppföljning

Kommunens tillämpning av översiktsplanen vad avser kommunens egna beslut som myndighet och genom uppdrag, investeringar etc bör följas upp systematiskt. I den löpande ärendehanteringens bör nämnderna redovisa hur översiktsplanens intentioner beaktats. Genom en bra uppföljning underlättas aktualitetsprövningen och att rätt åtgärder vidtas.

3.2 Markägande, markpolitik

Översiktsplanens tidshorisont är lång och kommunen kan inte själv styra i vilken takt utbyggnader sker. Där kommunen äger marken kan man genom egna initiativ påverka genomförandet, men kommunens ägande är begränsat inom de planerade exploateringsområdena på Söråkern, öster om Skravelsjö och väster om Travbanevägen. Det innebär att den föreslagna utvecklingen inom Röbbäck till stor del är beroende av privata fastighetsägares initiativ- och genomförandeförmåga.

Kommunala markförvärv kan bli nödvändiga för att säkerställa utbyggnaden av infrastruktur och för att styra genomförandet i rätt riktning där inte exploatering sker genom privata initiativ. Kommunen har rätt att förvärva enskild mark som i kommande detaljplaner läggs ut som allmän plats eller för allmänna byggnader, till exempel utrymmen för gator, parker med mera. Den planerade utvecklingen av Röbbäck medför att åtgärder måste genomföras i det offentliga rummet. Fastighetsägare/exploatörer kommer genom samarbetsavtal eller exploateringsavtal åläggas att delta i kostnader för genomförandet. Det är viktigt att dessa frågor kommer upp tidigt i detaljplaneprocesserna.

3.3 Sektorsvisa genomförandefrågor

Bostäder och verksamheter generellt

För att uppnå den bebyggelsestruktur som översiktsplanen siktar mot krävs ett konsekvent beaktande av översiktsplanens riktlinjer och strategier vid detaljplane-läggning och bygglovgivning. Detsamma gäller övriga nämnders arbete som berör frågor som behandlas i översiktsplanen.

Bebyggelseområde Sörå kern

De kostnader för infrastrukturåtgärder med mera som uppstår till följd av en exploatering ska normalt belasta exploateringsprojektet, dvs den markägare som exploaterar. Inom Sörå kern innebär anläggande av gata mellan Riksvägen och skol- och idrottsområdet, nya kopplingar i form av gång- och cykelvägar in mot de äldre delarna av Röbbäck, flytt av fotbollsplaner med mera förhållandevis höga exploateringskostnader. För att balansera detta och nå även ekonomisk hållbarhet är en högre exploatering än traditionell villabebyggelse motiverad.

Den huvudgata som föreslås mellan skol- och idrottsområdet samt Riksvägen bör lämpligen hanteras med kommunalt huvudmannaskap. Då tillgängligheten till både skolverksamheterna och idrotts- och friluftsområdet förbättras avsevärt med denna gata kan det övervägas om någon del av anläggandet ska finansieras med skattemedel.

Genomförandet av Sörå kern försvåras av att markägandet idag är uppdelat på ett flertal olika aktörer. Det kan leda till ett komplicerat genomförande, eller att utbyggnaden som helhet dröjer. För bästa resultat skulle det sannolikt vara fördelaktigt att kommunen genom markförvärv skaffar sig förfoganderätt över större områden. I annat fall krävs en långtgående samverkan mellan flera privata fastighetsägare samt kommunen inför och under genomförandet. Frågor som exempelvis omhändertagande av dagvatten och utbyggnad av teknisk infrastruktur kan inte hanteras enbart utifrån dagens fastighetsgränser, utan innebär behov av lösningar och kostnadsfördelningar som omfattar hela bebyggelseområdet inom Sörå kern.

Bebyggelseområde Öster om Skravelsjö

Området Öster om Skravelsjö är i huvudsak avsett för bostadsbebyggelse i form av friliggande villor, men tyngre bebyggelse bör om möjligt kunna prövas närmast områdets huvudgata.

Områdets topografi, geotekniska förutsättningar m.m. innebär att det är nödvändigt att ta ett helhetsgrepp om frågor som t.ex. dagvattenhantering och utbyggnad av infrastruktur, vilket innebär att exploateringen bör ske i kommunal regi. Kommunens markinnehav är dock i dagsläget koncentrerat till de östra delarna av området och fortsatt markinlösen är nödvändig.

En viktig parameter för att nå en hållbar utveckling är att området redan i tidigt skede kan försörjas med kollektivtrafik. Genom att påbörja utbyggnaden av bostadsområdet i öster skapas gynnsamma förutsättningar för en förlängning av kollektivtrafiklinjen in i det nya området. Hållplatslägen i nytt småhusområde, vändplats för kollektivtrafik liksom anslutning till föreslaget industriområde behöver utredas. Vidare berör området travets så kallade långslinga vilket behöver beaktas i samband med exploatering. Detsamma gäller att skoterleden behöver beaktas i samband med exploatering.

Det är inte uteslutet att bostadsbebyggelse i mindre omfattning kan påbörjas genom privata initiativ i områdets västra delar, i direkt anslutning till befintlig bebyggelse i Skravelsjö. Skulle det ske är det viktigt att beakta helheten för exploateringsområdet öster om Skravelsjö och inte vidta eller tillåta några åtgärder som kan försvåra en senare och större exploatering. Ett sådant scenario innebär troligen behov av exploateringsavtal.

Verksamhetsområden väster om Travbanevägen

Det föreslagna verksamhetsområdet mellan Västra länken och Travbanevägen får bra tillgänglighet till både det lokala och regionala vägnätet. Exponeringsmöjligheterna kan också bli goda i anslutning till västra länkens trafikplatser i Röbäck och vid brofästet söder om Umeälven. Området är lämpligt för verksamheter som kan dra nytta av det trafikorienterade läget, dock ej dagligvaruhandel.

Den kuperade terrängen innebär dock naturliga begränsningar i områdets användning. Det är inte realistiskt att förvänta sig en "utplaning" av området, utan exploateringen måste kunna genomföras på ett sätt som begränsar hanteringen av schaktmassor.

Det finns två förorenade områden i närheten av Grop 21, ett i nordvästra delen och ett i sydöstra delen. Områdena är identifierade men inte inventerade eller klassade. Detta bör beaktas vid exploatering av verksamhetsområdet. Infiltration av dagvatten utan föregående rening i Grop 21 är inte lämpligt utifrån hänsyn till grundvattenförekomsten.

När det gäller utredningsområde för verksamheter mellan älven och Klabbölevägen behöver stabilitet, ras och erosion utredas. Gång och cykelstråk behöver i detta läge säkerställas. Även strandskydd behöver beaktas. Området samordnas med gång- och cykelplaner kopplat till trafikplats Klabböle.

För utredningsområdet närmast trafikplatsen i Röbäck krävs främst närmare studier av hur området kan angöras på ett effektivt och säkert sätt.

Skolor och förskolor

Planeringen utgår från en blandad stadsbebyggelse med en kombination av bostäder och verksamheter. Planen inrymmer bostäder för drygt 700 nya invånare vid Sörå kern respektive bostäder för 2000-2200 invånare öster om Skravelsjö. Då dessa nya områden framförallt vänder sig till barnfamiljer kan behovet av förskola och skola inom Röbäck öka. Behov av kompletterande skollokaler utreds och säkerställs av kommunen i kommande detaljplanprocesser.

Huvudmannaskap för allmän plats

Kommunen bör vara huvudman för den övergripande trafikstrukturen inom Röbäck, vilket innebär att kommunen svarar för framtida driftskostnader. Det betyder däremot inte att det är kommunen som ska bekosta framtida kvalitetshöjningar eller utbyggnader av gatunätet. Kostnaden för sådana investeringar betalas av de fastighetsägare som har nytta av åtgärden.

På samma sätt bör kommunen vara huvudman även för den övergripande gröstrukturen. Det gäller till exempel för större områden som Röbäcksskogen och grönstråken genom exploateringsområdet öster om Skravelsjö, men även mindre parker som Håkabäcksparken.

Inom Röbäcks äldre bykärna, från Riksvägen och västerut fram till Grusåsvägen, omfattas allmän plats av en byggnadsplan från 1966 med enskilt huvudmannaskap.

Enskilt huvudmannaskap innebär att kommunen formellt inte är huvudman för vägar och allmänna platser inom området. Kommunen äger dock sedan länge den gatu- och parkmark som omfattas och genom ett principbeslut i kommunfullmäktige 1975 (§ 41) bekräftades att kommunen ändå skulle sköta väghållningen inom Röbbäck.

Teknisk infrastruktur

Tekniska försörjningssystem utreds senast i samband med detaljplaneläggning. Ledningsnäten för el, samt vatten och avlopp byggs ut i samband med områdesexploateringar. Föreslagna exploateringar på Sörå kern, öster om Skravelsjö och väster om Travbanevägen kommer att ingå i Umevas verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten. Eventuellt krävs en pumpstation för verksamhetsområde Väster om Travbanevägen vilket behöver utredas.

Dagvatten från Röbbäck, Böleäng m.m. avleds idag till stor del via Röbbäcken och Degernäsbäcken, som utgörs av s.k. markavvattningsföretag. Ett markavvattningsföretag är en samfällighet som bildats för att förbättra markavvattning och vattenavledning, oftast för att möjliggöra odlingsmark. Deltagande fastigheter är samfällt ansvariga för bäckens funktion.

Höjdskillnaderna mellan Degernäsbäckens fåra i Röbbäck och dess utlopp i älven vid Sand är små, vilket innebär att bäckens kapacitet att hantera ytterligare dagvatten sannolikt är mycket begränsad. Dagvatten ska dock främst hanteras inom respektive exploateringsområde, vilket innebär att det är viktigt att redan i tidigt skede identifiera behovet av t.ex. fördröjningsanläggningar och reservera utrymme för dessa. Eventuella dagvattenutredningar bekostas av de fastighetsägare som avser att nyttja dagvattensystemen.

Skulle ytterligare exploateringar inom avrinningsområdet ändå påverka flödena i Röbbäcken och Degernäsbäcken kan markavvattningsföretagen behöva omprövas och nya villkor som t.ex. kostnadsfördelning fastställas.

Skydd av värdefulla natur- och rekreativmiljöer

Att Röbbäcksskogen har pekats ut som ett av Umeås viktigaste friluft- och rekreativområden, med liknande dignitet som Stadsliden och Nydala, innebär att den på sikt bör förvaltas av kommunen. Skogen bör således planläggas som allmän plats, vilket i sig innebär både en rättighet och skyldighet att lösa in den mark som nu ägs av privata aktörer.

Befintliga motionsspår inom Röbbäcksskogen är delvis anlagda med stöd av frivilliga överenskommelser mellan kommunen och berörda markägare. En planläggning säkerställer dessa anläggningar och skapar förutsättningar för ytterligare satsningar på Röbbäcksskogen som natur- och rekreativområde.

Naturområdets avgränsning i söder och väster måste dock studeras närmare. I söder berörs både ett vägreservat med koppling mot trafikplatsen vid E4/Riksvägen och Stöcksjöleden, ett reservområde för bostäder som finns upptagen i Fördjupningen för Umeå, 2011.

I Fördjupningen för Umeå inkluderas Skravelsjöberget i det värdefulla rekreativområdet. Det ligger utanför denna översiktsplans avgränsning, men inför en framtida detaljplaneprocess bör ställning tas även till om och i så fall hur stor del av berget som också ska inkluderas.

Området vid Kulturmejeriet är delvis planlagt som industri, delvis icke planlagt. För att säkerställa dessa ytor som en park- och kulturmiljö krävs en detaljplaneläggning som allmän plats.

3.4 Exploateringsekonomi

Investeringar

Där kommunen är fastighetsägare täcks kostnader för infrastruktur som gator, gång- och cykelvägar och grönytor av intäkter från markförsäljningarna. När annan fastighetsägare exploaterar sin mark ska denne ta de kostnader som är till nytta för exploateringen även om de ligger utanför planområdet och utförs av kommunen. Fastighetsägarens deltagande i sådana kostnader regleras i exploateringsavtal.

Ett alternativt genomförande är att kommunen förvärvar marken för råmarkspris och svarar för alla exploateringskostnader.

Infrastrukturåtgärder eller åtgärder som förbättrar grönstruktur eller liknande och som sker på grund av en exploatering belastar exploateringsprojekten.

Övergripande infrastruktur, så kallade generalplaneinvesteringar, samt skolor och andra anläggningar med kommunal service finansieras normalt med skatteintäkter. Hit räknas också konsekvenserna av att planlägga Röbbäcksskogen som allmän plats. Den del av skogen som inkluderas i översiktsplanen för Röbbäck omfattar mer än 130 hektar, varav drygt 55 hektar i nuläget är i privat ägo. Röbbäcksskogen utgör en angelägenhet för en stor del av Umeå och kostnaderna för markförvärv och iordningsställande av anläggningar kan inte bäras av de exploateringsområden som föreslås inom denna översiktsplan. Kommunen behöver därför avsätta investeringsmedel för förvärv av mark. Investeringskostnader för utbyggnad av teknisk försörjning, som vatten och avloppsledningar, fjärrvärme och el finansieras med avgifter till de ledningsägande bolagen.

Driftkostnader

Utbyggnad av bostads- och verksamhetsområdena i enlighet med denna översiktsplan, ambitionerna för Röbbäcksskogen med mera kommer att medföra ökade driftkostnader för kommunen. Det är viktigt att tillräckliga medel avsätts för att täcka dessa kostnader, så att en varaktig god utveckling av Röbbäck som gynnar Umeås utveckling kan uppnås.

3.5 Exploateringsavtal

Där någon form av samverkan och/eller exploateringsavtal bedöms nödvändigt är det viktigt att det lyfts tidigt i kommande detaljplaneprocesser. I samband med att privata fastighetsägare begär planbesked inom Röbbäck påbörjas en dialog mellan Umeå kommun genom Mark och exploatering samt fastighetsägaren om hur den planerade exploateringen ska genomföras.

Innan ny detaljplan kan antas av kommunen ska exploateringsavtal träffas. I exploateringsavtal klargörs bl a vilka tekniska anordningar som behövs, dess standard och vem som skall betala kostnaden för utförandet. Om kommunen ska vara huvudman för gator utförs dessa av kommunen. Det innebär dock inte att kommunen svarar för kostnaden, investeringskostnader betalas av den eller de fastighetsägare som har nytta av åtgärden.

I exploateringsavtalet regleras även kostnadsansvar för åtgärder utanför det aktuella planområdet, t ex kvalitetshöjningar i grönstrukturen eller kvalitetshöjande åtgärder i gatusystemet.

4. Bakgrund och förutsättningar

4.1 Befolkning, bebyggelse och verksamheter

Röbäck idag

Röbäck är en stadsdel med bykaraktär som ligger inom den så kallade femkilometersstaden. Röbäcksslätten är präglade för byn och är en buffert mot stadsdelar i Umeå som Böleäng. I Röbäcksskogen finns ett av Umeås viktigaste rekreationsområden.

Boende och bebyggelse

År 2015 bodde cirka 2500 personer i Röbäck, varav knappt 300 i området kring Svidjan. Det finns fyra huvudsakliga bebyggelsestrukturer. På slätten, i skogsbrynet, gamla Röbäck samt i skogen. Östra delarna av byn har anor redan från medeltiden medan Västra delen av Röbäck började byggas ut under 1980-talet. Bebyggelsen består av villor, lägenheter och radhus.

Röbäck präglas av fyra huvudsakliga bebyggelsestrukturer. Illustration Magnus Lingegård.

Service och verksamheter

I förskolan Linblomman samt Linneaskolan finns barn förskoleålder upp till årskurs nio. Röbbäcks skola är en så kallad F-6-skola. Antalet barn och unga i skolområdet är ökande. Det finns ett äldreboende, Bäckbacka, i Röbbäck.

Centralt i byn ligger en livsmedelsbutik samt en pizzeria. Verksamheter finns samlade i ett industriområde nordväst om Röbbäck och i byn finns även en rad småföretag. Inom planavgränsningen finns även Idrottsplats, Volvo lastvagnar och Västerbottens travsällskap med travbanan Umåker. 4H har en anläggning i Röbbäck, därtill finns Kulturmejeriet med Glödhetas glashytta, kollektivverkstäder samt konstnärateljéer vid Röbbäcks östra infart. På riksvägens västra sida ligger en begravningsplats med kapell.

4.2 Trafik och trafikinfrastruktur

Gång- och cykelvägnät

Separat gång- och cykelbana finns på båda sidor av Skravelsjövägen från Gräsmyrvägen fram till livsmedelsbutiken. Öster om butiken samsas gående och cyklister efter vägen då gång- och cykelbana saknas.

En cykelväg tillkommer längs Riksvägens västra sida genom byn. Riksvägen behöver smalnas av för att ge plats åt gång- och cykelbanan. Trädplanteringar på Riksvägens båda sidor bidrar till känslan av att vägen är smal vilket medverkar till att fordon behöver hålla låg hastighet. Avsmalningar placeras på vägens båda sidor så att fordon i båda riktningar måste sänka hastigheten. Belysning kan bidra till att tydliggöra platserna. Flera av målpunkterna i byn såsom idrottsanläggning, skola och affär ligger på vägens västra sida. Cykeltrafikmängderna uppgår till cirka 700-800 cyklister per dygn.

I kommunens långsiktiga planering finns cykelväg även efter Travbanevägen.

Cykelvägnät i Röbbäck

Kollektivtrafik

Röbäck trafikeras av lokaltrafiken med linjerna 6, 9, 69 samt direktlinje 73 till universitetet. Linjerna 6 och 9 ingår i det stomlinjenät som ska prioriteras vad gäller framkomlighet på Umeås gator. Med buss tar resandet till centrala Umeå cirka 15 minuter. Linje 6 och 9 trafikeras med saxad 30-minuterstrafik vilket innebär att lokalbuss går varje kvart. Även Länstrafiken trafikerar Röbäck med cirka 10 turer per dag. De flesta turer går genom Röbäck.

Biltrafik

Transporter från Volvo går längs Travbanevägen. De mest trafikalande målpunkterna i planområdet är livsmedelsbutiken samt industriområdet.

Röbäck får nya förutsättningar med byggandet av Västra länken. Trafik från Röbäck kommer anslutas till Västra länken i den trafikplats som byggs i grustaget. Förlängning av Härvelvägen till trafikplatsen bedöms vara det mest naturliga för att skapa genaste väg till trafikplatsen. Västra länken passerar genom grustaget som idag ligger dold bakom vall och skogsridå. Västra länken vid Röbäck blir en 2+1-väg med vajerräcke mellan körbanorna. Delar av Gräsmyrvägen tas bort. Riksvägen genom Röbäck ansluts till Västra länken med en ny cirkulationsplats öster om Röbäck. Bullerberäkningar utifrån planeringen för Västra länken visar att gränsvärden för buller kan klaras med bullerskyddsåtgärder plank och /eller vall för de fastigheter som ligger närmast vägen.

Kollektivtrafik Röbäck

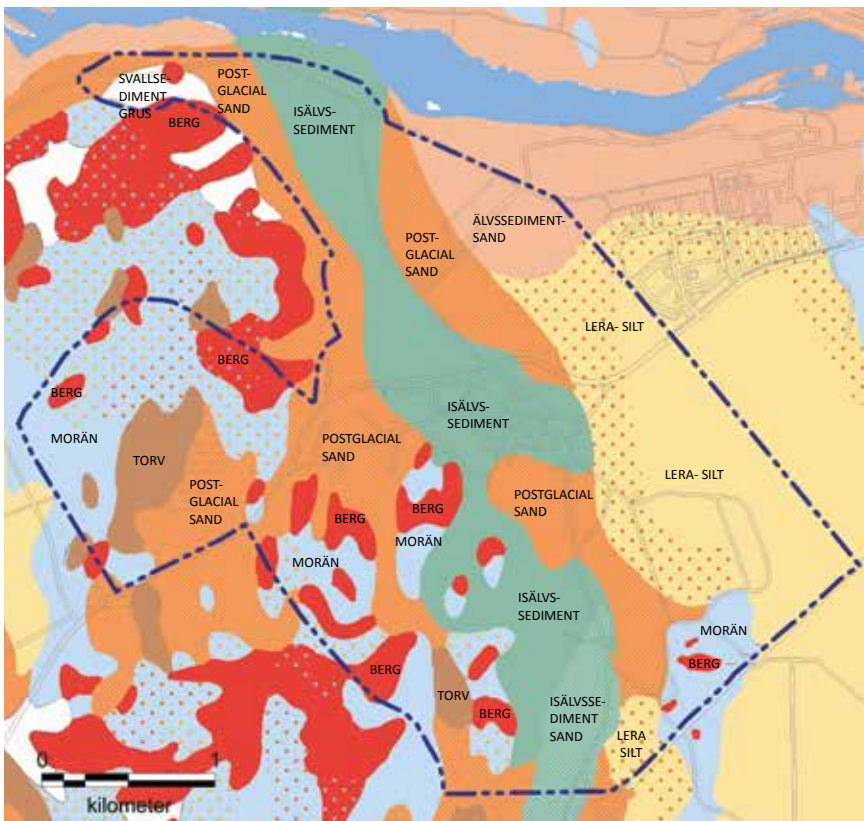

4.3 Naturförutsättningar m.m.

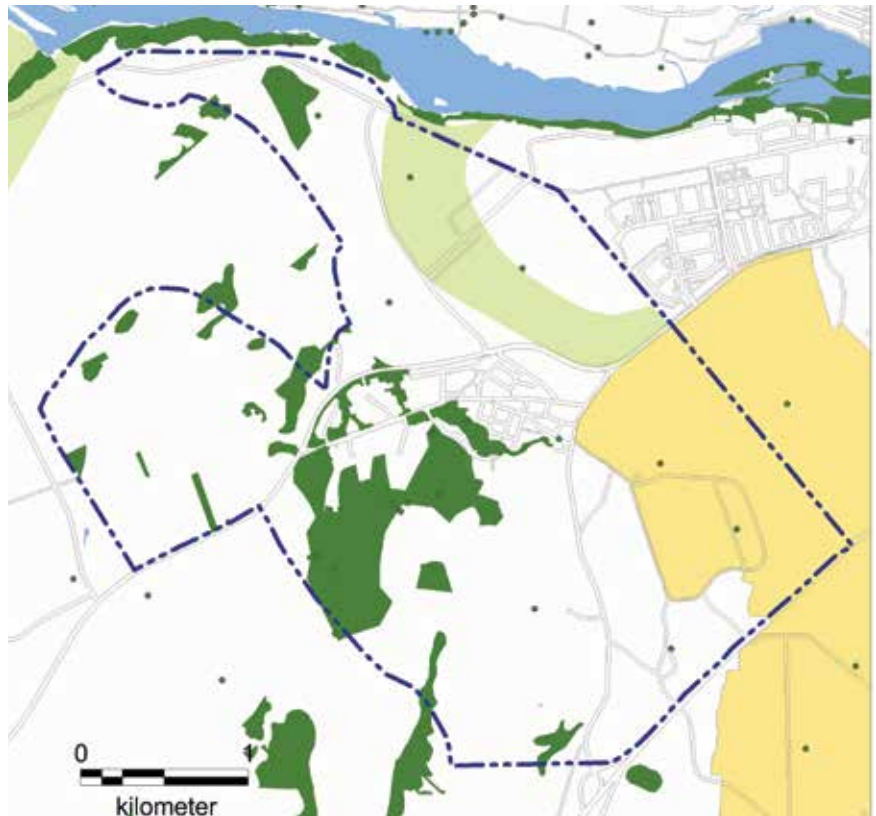
När det gäller geovetenskapliga förutsättningar finns finkorniga jordar som lera/silt och älvsediment i de östra delarna av planområdet som också når älvstranden. De västra delarna utgörs av fastare jordar som isälvsmaterial, sand, morän samt berg i dagen. Inom den västligaste delen, vid område Öster om Skraveljsjö, finns även organiska jordar som torv. De geotekniska förutsättningarna bedöms inom planområdet som generellt som relativt goda. Bedömningar av ras och skred samt erosion ska enligt plan- och bygglagen göras.

När det gäller natur finns en utpekad grön korridor i norra delen av planområdet. Visas med ljusgrön yta i karta på nästa sida. Naturvärden runt Röbbäcken är kopplade till svampar, lavar, insekter och fåglar och i Röbbäcksskogen till markvegetationen. Natura 2000-området är ett mycket viktigt område för flyttfåglar. Naturvärdena inom delområdet Öster om Skraveljsjö är kopplat till skog och kallkärr och i Grop 21 till steklar, backsvalar etc.

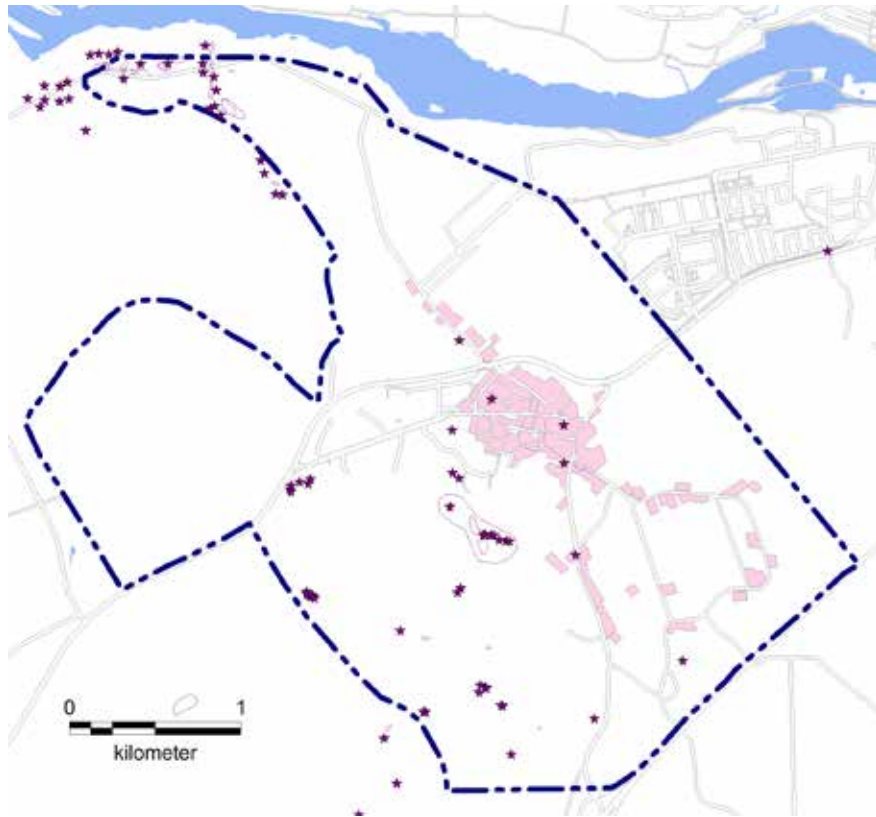
Inom planområdet finns ett stort antal kända fornminnen. Fornminnen finns framförallt i Röbbäcksskogen. Nya fynd har gjorts i planområdets norra del vid älven i samband med undersökningar inför byggande av Västra länken.

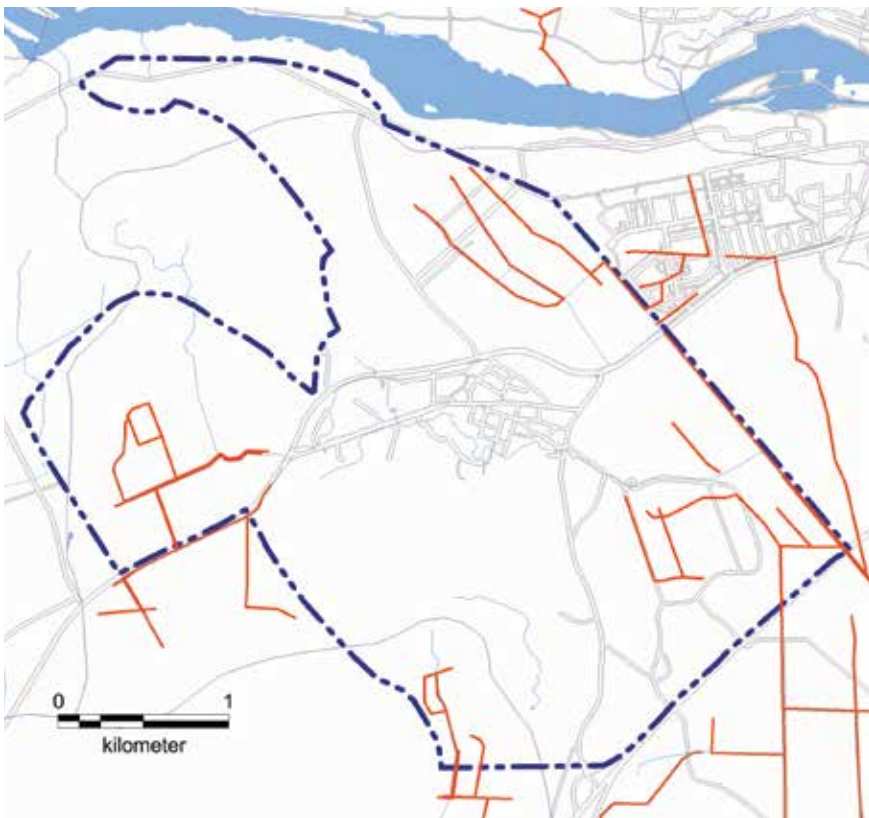
Jordarter inom planområdet. Områden med isälvsediment motsvarar stora grundvattentillgångar.

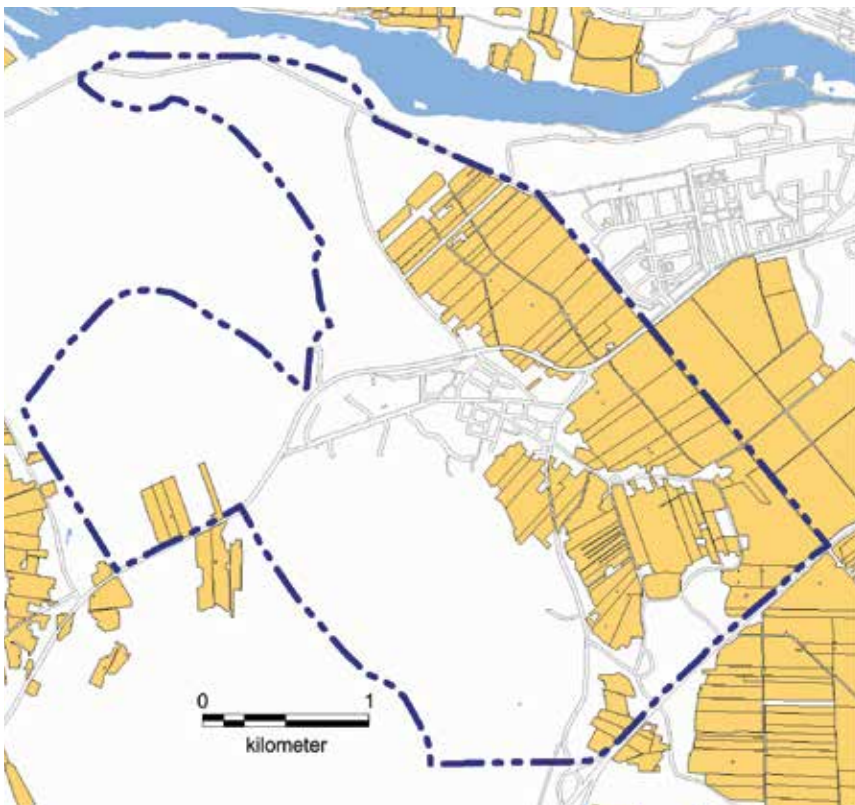
Naturvärden samt sällsynta arter (grön yta resp punkt), grön korridor (ljusgrön yta) samt Natura 2000 (gul yta).

Fornminnen visas med lila yta alternativt stjärna eller linjer. I karta är även byns historiska bebyggelsestruktur illustrerad (rosa färg) med sin myllrande oplanerade täta struktur.

Dikningsföretag (röd linje) samt avrinningsområden (lila linje).

Aktivt brukad jordbruksmark (Länsstyrelsens jordbruksblockskarta, 2015).

4.4 Hur har arbetet med planen gått till?

Dialoger

Inför framtagande av ett samrådsförslag har en rad dialoger genomförts med olika organisationer, företag, andra kommunala verksamheter, myndigheter och verk liksom boende i planområdet.

En rad utredningsinsatser har gjorts inom planarbetet såsom; Förutsättningar för en kollektivtrafikförlängning (Trivector 2014) och Förutsättningar för ett framtida bebyggelseområde öster om Skraveljsjö- studier av exempelvis grönstuktur. Därtill har utredningsinsatser gjorts avseende landskapsanalys, kulturmiljöanalys, sociotopkarta, dagvatten samt exempelvis en idébank för framtida ändrad användning av Grop 21. Annat underlagsmaterial är Översiktlig naturinventering för Öster om Skraveljsjö.

Resultatet från den offentliga dialog som hölls den 5 oktober 2014 finns redovisad i en dialogsammanställning och ingår som underlag till planarbetet. Bybor ombads ge kunskap om dagens situation i Röbbäck med värden och upplevd otrygghet m.m. Projektgruppen deltog också vid Röbbäcksdagen 2015 för en uppföljning av tidigare framkomna resultat.

Aktiviteter har även genomförts under samråds- och utställningsskeden där synpunkter och kommentarer finns sammanställda i Samrådsredogörelsen och Yttrande efter utställning.

Drygt 165 Röbbäcksbor besökte och gav värdefull input till planarbetets början vid en drop in-dag i Röbbäck 5 oktober 2014.

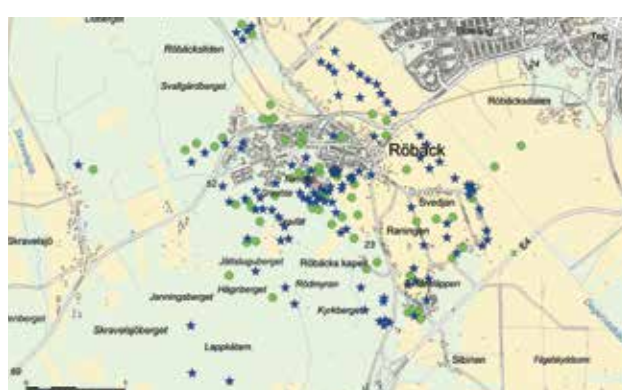
Astrid Johansson hade många idéer om hur Röbbäck borde vara i framtiden; en sjö och café vid Glödheta var några idéer.

Umeå kommun fick tillfälle att besöka tjejmå i klass 9 på Linneaskolan för ytterligare perspektiv på dagens och framtiden Röbbäck.

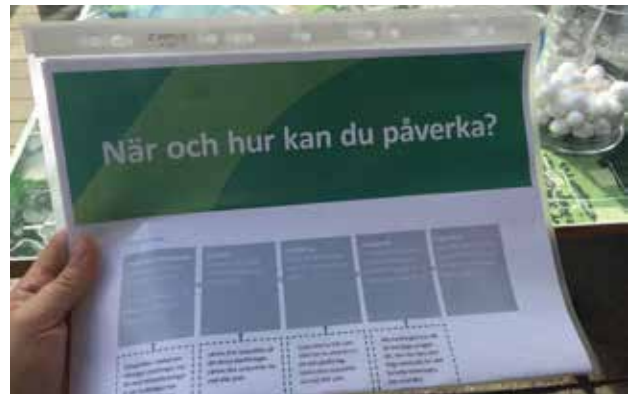
Dåliga platser. Otrygghet kring trafiksituationen kring var ofta förekommande synpunkter vid drop-in-dialogen. Framförallt lyftes avsaknad av gc-vägar. Resultat från dialog 2014.

Bra platser, favoritplatser. Tydliga medskick från bybor handlade om att beakta Röbbäcksskogen och även slättens värden för rekreation och karaktär för Röbbäck. Resultat från dialog 2014.

Medborgardialoger och beaktande av inkomna synpunkter

Trafiken- den klart mest engagerande frågan	
<i>Vad sas vid dialogen?</i>	<i>Vad säger planförslaget?</i>
<ul style="list-style-type: none"> Trafiksituationen i Röbbäck upplevs som problematisk och påverkar trygghetskänslan, val av transportmedel, bullernivån i byn samt ger trängsel vid ICA, skolorna och Röbbäcks idrottsplats (IP). Det är framförallt Riksvägen och Skravelsjövägen som upplevs som otrygg för gående och cyklister (GC). Det finns dessutom önskemål om en ny väg från Riksvägen till Röbbäcks IP. 	<ul style="list-style-type: none"> Skravelsjövägen prioriteras för hållbara transportsätt med trafiksäkerhet i fokus. Nya länkar för bland annat gång och cykel föreslås till Umeå centrum och servicepunkter. Trafikverket bygger GC-väg längs Riksvägen till skolan. Föreslagen bebyggelse på Sörå kern knyter med nya kopplingar ihop skolan med gamla byn. Ny väg från Riksvägen blir en tydlig infart till Röbbäcksskogen och idrottsplatsen och avlastar därmed Sönkmyrvägen.
Rekreation - en stor del av människors vardag	
<i>Vad sas vid dialogen?</i>	<i>Vad säger planförslaget?</i>
<ul style="list-style-type: none"> Rekreation är en stor del av människors vardag - oberoende av avstånd besöker större andelen av Röbbäcksborna rekreationsområdena flera gånger i veckan eller dagligen. Skogen, slätten och idrottsplatsen är de platser som nämns allra mest. Även lekplatsen vid Håkabäcksvägen uppmärksammas. Önskemål framförs om kvalitativa och rekreativa lekplatser och motionsspår, gång- och cykelbanor, en mötesplats i byn, plats för den ideella hästföreningen, sammanhängande skidspår mellan skogarna. 	<ul style="list-style-type: none"> Röbbäcksskogen föreslås vara ett av Umeås tre stora friluftsområden, av samma dignitet som Stadsliden/Gammlia och Nydala. Kommunen ska på sikt köpa in marken i skogen för att långtidssäkra friluftsområdet. Ingen bebyggelse föreslås i skogen förutom längs Sönkmyrvägen i samband med befintlig bebyggelse. Slättens rekreativa värden kan ökas genom gröna stråk från omliggande bostadsområden, orienterings- och informationsskyltar. Stor hänsyn ska tas till natur- och landskapsvärden samt jordbruk. Området omkring lekplatsen vid Håkabäcksvägen är utpekat som allmänt ändamål.
Lantlighet, bykänsla och natur	
<i>Vad sas vid dialogen?</i>	<i>Vad säger planförslaget?</i>
<ul style="list-style-type: none"> Lantligheten är en central identitetskapare för Röbbäck. Vyerna, djurhållningen, det aktiva jordbruket och fågellivet är några värdefulla egenskaper som slätten för med sig. En annan identitetskapare är bykänslan. Skalan på bebyggelsen, det gamla och nya, bekantskapen och lugnet är karaktäriserande för Röbbäck. En tredje bidragande egenskap till Röbbäcks identitet är naturen och de rekreationsmöjligheter som tillkommer. Bybornas favoritplatser är på första plats skogarna (skogen vid travet och skogen vid Röbbäcks IP), på andra plats slätten och på tredje plats Svidjan som ligger intill slätten. Bykänslan nämns som viktig och det är uppskattat att man hälsar på varandra i byn. Det ses som centralt att bevara den lantliga bykaraktern med närhet till skog och rekreation när Röbbäck ska utvecklas. Det är de främsta egenskaper som gör Röbbäck unikt enligt Röbbäcksborna själva. 	<ul style="list-style-type: none"> Bebyggelse vid slätten undanhålls för att inte äventyra jordbruket och naturområdet och därmed även behålla lantligheten med vyer och fågelliv. Nya bostadskvarter i en tät miljö föreslås på Sörå kern. Hänsyn ska tas till omkringliggande bebyggelsekaraktär och siktlinjer över slätten och bostadsområdet kan bilda en tydlig gräns mellan slätt och bebyggelse. Närheten till befintlig service, busshållplats, skola och befintlig myllrande bystruktur har varit avgörande vid val av lokaliseringen. Sörå kerns läge i förhållande till byn möjliggör att området kan integreras som en naturlig del av Röbbäck. I en by där "vi-känslan" är en uppskattad kvalitet är det viktigt att den nytillkommande bebyggelsen får ett sammanhang samtidigt som dagens bybor får nya goda grannar. Skolan ligger idag i ett perifert läge i byns ytterkant. I och med föreslagen bebyggelse blir den centralt belägen i byn och en naturlig målpunkt.

Hembygdsföreningen gav Umeå kommun möjlighet att medverka på Röbbäcksdagen i september 2015 med återkopplande resultat från de tidigare genomförda dialogerna. Besökarna samtyckte till den bild tidigare Röbbäcksbor gett uttryck för angående byns karaktär, utmaningar och värden.

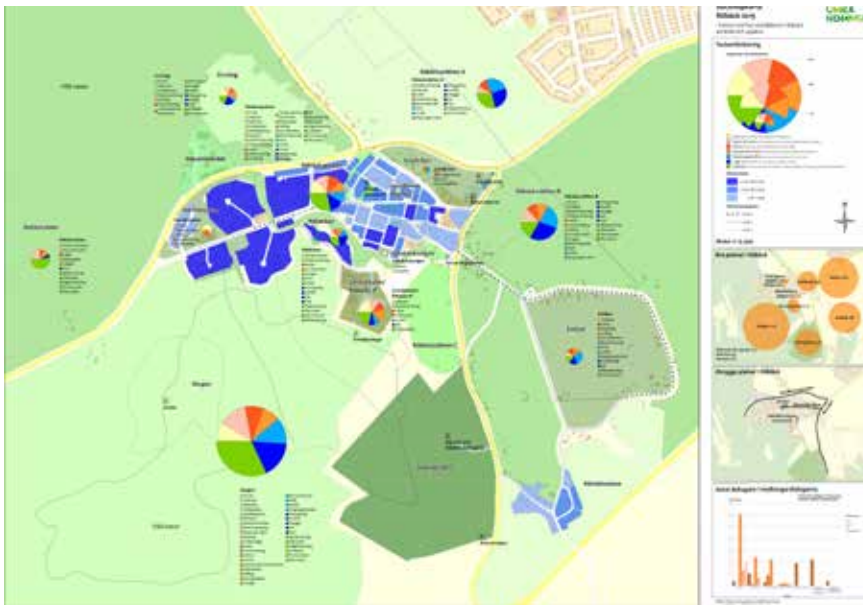
Foto: Karin Wilstrand

Sociotopkarta för Röbbäck

I samband med översiktsplanearbetet tog Gator och Parker, Umeå kommun fram en sociotopkarta för Röbbäck baserad på dialoger och enkäter som besvarats av boende och föreningar med verksamhet i Röbbäck.

En sociotopkarta åskådliggör sociala värden, så kallade sociotopvärden, som finns i Röbbäck och var de är lokaliserade. Dessa sammanställs i cirkeldiagram, som i proportion till antal angivna aktiviteter, utgör mått på en plats eller ett områdes användning. Kartan visar också hur människor rör sig. Resultaten av sociotopkartan kan ligga till grund för parkplanering i senare skeden.

Sociotopkarta Röbbäck, Gator och parker Umeå kommun. Karta: Sara Hedlund, Veronica Grahn.

5. Översiktsplanens konsekvenser och MKB

5.1 Inledning

Den fysiska planeringen ska medverka till att nå en långsiktig hållbar utveckling. I det arbetet är kommunens översiktsplanering ett viktigt instrument. För att avgöra hur planen medverkar till en hållbar utveckling ska det enligt miljöbalken upprättas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), där planens betydande miljöpåverkan identifieras, beskrivs och bedöms. Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanens konsekvenser när det gäller inverkan på miljön, betydelsen för hälsa och säkerhet, hushållning med naturresurser, sociala samt samhällsekonomiska aspekter tydligt framgå. Hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer ska också framgå. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så en hållbar utveckling främjas.

I det här kapitlet redovisas förutom MKB och risker även planens överensstämmelse med miljömål och friluftsmål liksom beskrivning av planens konsekvenser för social hållbarhet.

Arbetet med miljöbedömning i planarbetet för Röbbäck har skett integrerat och löpande med stöd av särskild kompetens från Miljö- och hälsoskydd. En kontinuerlig diskussion med löpande dokumentation av miljökonsekvenser i planarbetet har bidragit till att belysa konsekvenser vid avvägningar samt uppnå övergripande mål i planarbetet.

Umeå kommun träffade Länsstyrelsen Västerbotten 2014-09-17 för ett avgränsningsmöte angående planens betydande miljöpåverkan. De faktorer som tidigt i planarbetet bedömdes kunna medföra betydande positiv eller negativ miljöpåverkan var flygbuller, trafikbuller, Natura 2000, människors hälsa, vatten, bebyggelse, naturvärden, strandskydd, jordbruk, kulturmiljö, friluftsliv och rekreation, biologisk mångfald, klimatfaktorer samt landskapsbild. Under planarbetet avfördes vissa frågor utifrån att de inte kan komma att medföra betydande miljöpåverkan. Resterande beskrivs i avsnittet Miljöbedömning.

Planförslaget

Planförslaget finns närmare beskrivet i föregående kapitel.

Nuläge

Som så kallad nulägesbeskrivning avses pågående markanvändning (dvs. utan den planering som finns). Nuläget avser miljöläget i skrivande stund, varken mer eller mindre påverkan. Flygbullerkurva enligt plansch 12 B gäller.

Noll-alternativet

Nollalternativet ska spegla en trolig utveckling om planförslaget inte genomförs. Det vill säga att Röbbäck utvecklas enligt Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Umeå antagen 2011. Bland annat innebär det att Västra länken byggs, bullerkurvan för flyget förändras utifrån nya direktiv och beräkningar enligt Trafikverkets riksintresseprecisering. Området tidigare kallat B7 (i planförslaget öster om Skravelsjö) enligt Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Umeå exploateras med småhusbebyggelse. Umåkersterrängen utreds för eventuell bebyggelse. Jordbruksmarkens avgränsning ser ut som i nuläget.

Stor positiv miljöpåverkan 0		Liten negativ miljöpåverkan 4	
Positiv miljöpåverkan 1		Negativ miljöpåverkan 5	
Liten positiv miljöpåverkan 2		Stor negativ miljöpåverkan 6	
Ingen betydande miljöpåverkan 3			

5.2 Miljöbedömning

I miljöbedömningen görs en identifiering och bedömning av respektive miljöaspekt. Med hjälp av en illustrerad barometer redovisas den tänkbara miljöpåverkan som nollalternativet respektive planförslaget bedöms medföra jämfört med nuläget. En översiktsplans förslag och riktlinjer anger en långsiktig inriktning för stadens utveckling. Följande miljöbedömningar fokuserar därför på planens långsiktiga konsekvenser och möjligheter.

Betydande påverkan, bedömning

Flygbuller

Planförslaget

Ingen betydande miljöpåverkan

Bekräftar nya flygbullerkurvan (2014) i planförslaget, samt undanhåller större bebyggelseetableringar på Svidjan. Därmed kommer inte fler människor att bli påverkade av flygbuller.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

En ny flygbullerkurva implementeras enligt riksintresseprecisering 2014, vilket skapar förväntningar om utveckling av nya bostadsområden exempelvis i Svidjan. Fler boende innebär att fler blir påverkade av flygbuller.

Natura 2000

Planförslaget

Ingen betydande miljöpåverkan

Natura 2000 området bedöms inte påverkas negativt av planförslaget. Faktorer som bidrar till att uppfylla bevarandemålen för Natura 2000 är bland annat; arealen sammanhängande öppen brukad jordbruksmark bibehålls, ladlandskapet på slätten bevaras, möjligheten att öka antalet svämsjöar kvarstår och exploatering undviks inom området. Därmed kan området fortsatt vara en viktig rast- och häckningsplats för fåglar och dess höga rekreations-, upplevelse- och naturvärden bekräftas och påverkas inte.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

En ny flygbullerkurva implementeras enligt riksintresseprecisering 2014, vilket skapar förväntningar om nya bostadsområden på slätten. Risk finns att det ger negativ påverkan på värdena inom Natura 2000 området.

Planförslaget**Ingen betydande miljöpåverkan**

Föreslagen tillkommande bebyggelse medför en ökad risk för högre vattenflöden till Degernäsbäcken. Planförslaget innehåller dock riktlinjer angående översvämning, behov av uppsamlings- och grönytor och att en dagvattenutredning ska göras där frågorna hanteras. Även arbete med LOD medför att påverkan på bäcken begränsas. Utgångspunkten är att flöden som påverkar Degernäsbäcken inte ska öka.

Den geografiska placeringen av tillkommande bebyggelse har skett med hänsyn till genomsläpplighet i mark och känslighet i grundvattentillgången när det gäller förslag till verksamhetsområden i grustäkter. Det bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Noll-alternativet**Liten negativ miljöpåverkan**

Nollalternativet innebär stegvis byggande utan helhetsgrepp om dagvattenfrågan, vilket riskerar att försämra Degernäsbäckens status.

Tillkommande bebyggelse kring Röbbäck kan påverka grundvattenförekomsten i Vindelälvsåsen.

Bebyggelsestruktur och hållbar tillväxt**Planförslaget****Positiv miljöpåverkan**

Planförslaget innebär genomtänkt tätortsbebyggelse i närhet av kollektivtrafikens stomlinje, skola och annan service. Komplettering i anslutning till byn, en volym om cirka 700 invånare, innebär ett tillskott till underlaget för lokal service och en viktig del i strategin kring förtätning av staden inom fem kilometer från centrum. Tillkommande bebyggelse innebär möjligheter för komplettering av underrepresenterade boendeformer samt ökad tillgänglighet på flera sätt för dagens Röbbäcksbor.

Utbyggnad av området öster om Skravelsjö sker med övergripande struktur gällande trafiklösningar, kollektivtrafik, dagvatten, grönstruktur m.m. Området medverkar till att uppnå bebyggelse scenariot Umeå 200 000 invånare och stöttar strategier för hållbar tillväxt.

Noll-alternativet**Stor negativ miljöpåverkan**

Slentrianmässigt tillkommande bebyggelse inom området, ett relativt litet antal tillskott, troligtvis småhus. Nya flygbullerkurvan implementeras och skapar förväntningar att utveckla bebyggelse på Svidjan. Troligtvis byggs områden med långa avstånd till kollektivtrafikens stomlinje, skola och annan service, vilket inte medverkar till en hållbar bebyggelsestruktur.

Utbyggnad av småhusområdet öst om Skravelsjö riskerar att byggas ut etappvis utan helhetsgrepp och övergripande struktur. Detta skulle innebära en ohållbar markanvändning med tanke på det geografiska läge Röbbäck har.

Övriga naturvärden

Planförslaget

Liten negativ miljöpåverkan

Röbäcksskogen bekräftas som viktigt rekreationsområde med höga naturvärden. Fritidsområdet föreslås säkerställas genom markförvärv och skyddas därmed mot negativ inverkan på ett bättre sätt. Tillgängliggörande av bäckkravinen som rekreationsområde kan betyda större påverkan på naturvärden. Påverkan begränsas genom riktlinjer för hur tillgängliggörande kan ske. Planförslaget innebär ett helhetsgrepp om tillkommande bebyggelse. Det medför att naturvärden i skogen, i randzoner och på slätten kan säkras. Förändrad markanvändning kring Grop 21 innebär påverkan på befintliga naturvärden och värdefulla grusformationer.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

Skogen inte skyddad mer än som utpekat rekreationsområde. Risk finns därmed för avverkningar som hotar dess värden. Slentrianmässigt byggande kan hota naturvärden både i skogen och på slätten. Även känsliga områden vid randen mellan skog och jordbruksmark kan komma att hotas med ökad bebyggelseutveckling.

Jordbruk

Planförslaget

Liten negativ miljöpåverkan

Planförslaget innebär att jordbruksmark öster om riksvägen bevaras utan tillkommande bebyggelse, vilket säkrar rationella brukningsenheter i sammanhängande jordbruksmark för framtiden. Söråkern tas i anspråk för bebyggelse, vilket medför minskade arealer för jordbruket och fler boende invid jordbruksmark. I och med Söråkerns avgränsning mot Riksvägen ses inte denna jordbruksmark som sammanhängande. I planen föreslås att kompensation provas som följd av intrång på jordbruksmark.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

En ny flygbullerkurva implementeras enligt riksintresseprecisering 2014, vilket skapar förväntningar av utveckling av bebyggelse på jordbruksmark vilket på sikt hotar jordbruket. Komplettering med bebyggelse i så kallade luckor kan fungera hindrande för öppna brukningsvägar. Vid ökat byggande riskerar fler människor påverkas av buller, lukt och damm från jordbruket vilket i förlängningen kan innebära inskränkningar för jordbrukets intressen.

Inga eller få bostäder på Söråkern mellan riksvägen och idrottshallen.

Friluftsliv och rekreation

Planförslaget

Positiv miljöpåverkan

Planförslaget innebär att viktiga rekreationsområden bevaras och skyddas. Röbäcksskogen pekas ut som ett av de tre viktigaste friluftsområdena i Umeå. I planen föreslås att kommunen förvärvar mark vilket ger långsiktig trygghet. I och med att skidspår i Umåkersterrängen försvinner ökar nyttjandet av friluftsområdet i Röbäcksområdet. Även slätten anses ha höga rekreativa värden, vilken bevaras och utvecklas enligt planförslaget. Röbäcken tillgänggörs med hänsyn taget till exempelvis naturvärden och erosionsrisk. Tillgängligheten till idrottsanläggningen och skogen ökar i och med föreslagen ny gata och utvecklat gång- och cykelnät.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

Ett splittrat markägande i Röbäcksskogen innebär svårigheter att bibehålla och utveckla området för fritid- och rekreation. Risk för avverkningar vilket skulle påverka upplevelsevärden. I och med nedläggning av anläggning i Umåkersterrängen blir belastningen och användningen av Röbäcksområdet högre.

Klimatfaktorer

Planförslaget

Ingen betydande miljöpåverkan

Tillkommande bebyggelse sker samlat med goda möjligheter till kollektivtrafik och stöttande av hållbara transporter. Att bygga en tät stad anses vara det effektivaste sättet att på sikt minska klimatpåverkan.

De kommande klimatförändringarna förväntas innebära ökad mängd nederbörd samtidigt som den hårdgjorda ytan inom Degernäsbäckens tillrinningsområde ökar. Planförslaget tar hänsyn till detta med riktlinjer kring dagvattenutredning och övergripande dagvattenstruktur.

Området Öster om Skravelsjö ligger utanför femkilometersstaden, vilket innebär en utmaning för att skapa hållbara resmönster. Planen föreslår en genomtänkt struktur för gång- och cykel samt förlängning av stomlinje för kollektivtrafiken.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

Slentrianmässig utbyggnad ger troligvis långa avstånd till kollektivtrafik och är inte anpassad till hållbara transportmedel. Detta skulle innebära en bilintensiv bebyggelse som i förlängningen påverkar klimatet.

Kommande klimatförändringar förväntas innebära ökad mängd nederbörd, vilket tillsammans med tillkommande bebyggelse skulle öka belastningen på exempelvis Degernäsbäcken.

Området Öster om Skravelsjö ligger utanför femkilometersstaden, vilket innebär en utmaning för att skapa hållbara transporter och resmönster.

Planförslaget

Ingen betydande miljöpåverkan

Den historiska karaktären av Röbbäcks by med sin myllrande bystruktur och närhet till exempelvis slätten ligger som grund för planförslaget och är tänkt att fungera som utgångspunkt för den framtida utvecklingen. Med planförslaget tas Sörå kern i anspråk för bebyggelse vilket innebär en förändring och påverkan på kulturmiljö även om byns läsbarhet bibehålls. Planens förslag om säkrande av rekreati onsområdet Röbbäcksskogen via markförvärv och detaljplaneläggning innebär att natur- och kulturmiljövärden kan sparas och blir ömsesidigt stärkande.

Noll-alternativet

Liten negativ miljöpåverkan

Inget särskilt hänsynstagande till bykaraktär och kulturmiljön vid utveckling av ny bebyggelse. Fornlämningar har lagstadgat skydd, men markanvändningen är inte avvägd i stort.

Landskapsbild

Planförslaget

Liten negativ miljöpåverkan

Planförslaget innebär ianspråktagande av jordbruksmark genom tillkommande bebyggelse vid Sörå kern. Planen säkrar dock bevarande av sammanhängande delar av slätten. Tillkommande bebyggelse med tätortskaraktär kommer att inverka på landskapsbilden, men även komplettera byn med underrepresenterade boendeformer. Bebyggelsen med de nya strukturer som föreslås bidrar till ökad tillgänglighet. Ny bebyggelse ska anpassas i karaktär till sin omgivning. Röbbäcks karakteristiska och historiska bykärnan är en resurs som påverkat utformningen av planförslaget.

Trafikverket planerar Västra länken som kommer påverka landskapsbilden. Vägen och dess trafikplats vid Röbbäck kommer att skapa en barriär, trots ett antal passager.

Noll-alternativet

Negativ miljöpåverkan

Risk att tillkommande bebyggelse utvecklas utan analys av landskapsbild och hänsynstagande av bykaraktär.

Trafikverket planerar Västra länken som kommer påverka landskapsbilden. Vägen och dess trafikplats vid Röbbäck kommer att skapa en barriär, trots ett antal passager.

5.3 Risker

Olyckor vid transport av farligt gods är de risker som framförallt bedöms aktuella inom och i direkt anslutning till planområdet. Farligt gods kommer att transporteras längs Västra länken och E4. Skyddsvärda intressen är främst bebyggelse och grundvattenförekomst. I samband med Umeåprojektet har riskanalyser gjorts. Skyddsåtgärder kommer inarbetas i vägarbetsplanen.

Risker utreds i senare planeringsskeden då det behöver göras utifrån specifika verksamheter med så detaljerad information som möjligt. Trafikverkets PM om risker från 2016 kan utgöra underlag.

Förorenad mark finns i två områden i anslutning till Grop 21, vilka ännu inte är inventerade och risker ej kända.

Risker för ras, skred och erosion behöver beaktas vid utveckling av verksamhetsområde mellan älven och Klabbölevägen.

5.4 Uppföljning

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som planen medför.

Ny bebyggelse förutsätter upprättande av detaljplaner. Även rekreationsområdet kommer att detaljplaneläggas. Dagvattenutredningar behöver göras inför exploatering av utpekade bebyggelseområden. I övrigt ska miljöeffekterna för de faktorer som kan leda till betydande miljöpåverkan ses över då den fördjupade översiktsplanen aktualitetsgranskas vilket bör göras en gång per mandatperiod. I samband med kommunfullmäktiges beslut om översiktsplanens aktualitet varje mandatperiod följs också intentionerna i översiktsplanen upp.

Uppföljningen ska behandla nedanstående frågor;

- Hur målen i översiktsplanen uppfyllts.
- Effekter av översiktsplanens riktlinjer.
- Om och hur redovisade konkreta åtgärder genomförts.

5.5 Sammanfattande redogörelse

Den fördjupade översiktsplanen för Röbbäck ska bidra till en hållbar utveckling för området. Om fördjupningen inte tagits fram hade området sannolikt utvecklats enligt riktlinjer i översiktsplan Umeå kommun- Fördjupning för Umeå vilket saknar mer detaljerade riktlinjer för hur Röbbäck ska utvecklas.

Sannolikt hade en mer utspridd bebyggelse tillkommit vilket äventyrat sammanhängande odlingsmark. Eventuellt hade rekreationsvärden i skogen påverkats. Utveckling enligt strategierna för hållbar tillväxt hade försvårats framförallt strategin Tillväxt i kollektivtrafikstråk och Hög täthet i nya stadsdelar.

Planförslaget har en klart övervägande positiv inverkan på hälsa och miljö och den betydande miljöpåverkan är också till stora delar positiv. Inriktningen i planen svarar väl mot intentionerna i flertalet mål för miljö, folkhälsa och friluftsliv.

Social hållbarhet gynnas av prioritering av hållbara transportsätt, säkrande av rekreationsområden och blandade boendeformer. Naturvärden säkras genom att undanhålla bebyggelse från både skogen och stora delar av slätten. För odlingslandskapet finns påverkan, men i en samlad bedömning blir effekterna inte betydande.

5.6 Planens överensstämmelse med miljömål

Nationella, regionala och kommunala miljömål

Umeå kommun har som mål att det ska finnas goda förutsättningar för fysisk aktivitet för hela befolkningen. Målet stöds av planens inriktning på friluftsliv och rekreation i naturmiljö. Det nationella målet om miljöer och produkter stöds av planen, särskilt delområdena sund utomhusmiljö och sund närmiljö.

Miljömål	Måluppfyllelse	Analys
Begränsad klimatpåverkan	Förhindrar inte måluppfyllelse	Tillkommande bebyggelse sker samlat med goda möjligheter till kollektivtrafik och stöttande av hållbara transporter. Föreslagen bebyggelse ligger inom "femkilometersstaden" eller strax utom (Skravelsjö) vilket ger goda förutsättningar för gång- och cykelanvändning liksom inom eller i förlängningen av stomstråk för kollektivtrafik vilket bidrar till ett bilsnålt samhälle. Att bygga en tät stad anses vara det effektivaste sättet att på sikt minska klimatpåverkan.
Frisk luft	Förhindrar inte måluppfyllelse	Tillkommande bebyggelse sker samlat med goda möjligheter till hållbara transporter genom planering för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Planen bedöms inte påverka utsläppen eller halterna av luftföroreningar på platser där folk vistas på ett sätt som påverkar hälsan.
Bara naturlig försurning	Ej relevant	
Giffri miljö	Förhindrar inte måluppfyllelse	Förorenade områden definieras och riktlinjer finns framtagna.
Skyddande ozonskikt	Ej relevant	
Säker strålmiljö	Ej relevant	
Ingen övergödning	Bidrar till måluppfyllelse	Planen tar tydligt hänsyn till omhändertagande av avloppsvatten. Tillkommande bebyggelse försörjs med kommunalt avlopp. En övergripande planering för grönstruktur och dagvattenhanteringen finns redovisad, vilket bidrar till oförändrad belastning på känsliga recipienter.
Levande sjöar och vattendrag	Bidrar till måluppfyllelse	Planen har som utgångspunkt att långsiktigt minimera påverkan på såväl Degernäsbäcken som Rödbäcken. Rödbäcken och dess värden bekräftas och säkerställs i planen. Övergripande planering för grönstruktur och dagvattenhantering bidrar till oförändrad belastning på känsliga recipienter.
Grundvatten av god kvalitet	Förhindrar inte måluppfyllelse	Förändrad markanvändning föreslås för Grop 21 med riktlinjer för att säkra grundvattnets kvalitet vid etableringar i områden där utsläpp och markarbeten skulle kunna påverka Vindelälvsåsens grundvattenförekomst. Geografisk placering av tillkommande bebyggelse har skett med hänsyn till genomsläpplighet i mark och känslighet i grundvattentillgången.
Hav i balans samt levande kust och skärgård	Ej relevant	
Myllrande våtmarker	Förhindrar inte måluppfyllelse	Bebyggelse föreslås inte på myrmark utan säkrar våtmark öster om Skravelsjö. Myrmarker nyttjas för dagvattenhantering.
Levande skogar	Bidrar till måluppfyllelse	Planen tillvarar natur- och rekreationsvärden i Röbacksskogen. Allmänhetens tillgänglighet till värdefulla rekreationsområden samt de höga naturvärdena säkras genom planen. Skötselplan för friluftsområdet med inriktning mot friluftsliv, rekreation, natur och sociala värden ska tas fram. Viktig grönstråk pekas ut öster om Skravelsjö.
Ett rikt odlingslandskap	Förhindrar inte måluppfyllelse	Planen tillvarar de stora jordbruksvärdena på slätten, genom att undanhålla tillkommande bebyggelse från de stora sammanhängande jordbruksmarkerna. Intrånget att ianspråkta Söräkern för bebyggelse bedöms ge negativ miljöpåverkan
Storslagen fjällmiljö	Ej relevant	
God bebyggd miljö	Bidrar till måluppfyllelse	Mål för grönstruktur, transporter liksom bebyggelse stöds av planen. Föreslagen bebyggelse består i tätortsbebyggelse inom "femkilometersstaden" och i närhet av stomstråk för kollektivtrafik. Kommunens mål för buller bedöms klaras med vidtagna skyddsåtgärder. Det nationella miljömålet om kulturmiljö stöds genom att kulturhistoriska värden lyfts i planen. Lokalt omhändertagande av dagvatten föreslås och vattnet ska vara synligt inom stadsdelarna i möjligaste mån. Planeringen av bebyggelse tar utgångspunkt i naturliga förutsättningar för naturmiljöer.
Ett rikt växt- och djurliv	Bidrar till måluppfyllelse	Planen bidrar till att säkerställa biologisk mångfald i Röbacksskogen, i randzoner kring jordbruksmark, på slätten samt bekräftar Natura 2000-området.

5.7 Planens överensstämmelse med friluftsmål

Sveriges friluftsmål

Regeringen beslutade 2012 om tio friluftsmål. Fördjupning för Röbbäck bidrar positivt till uppfyllande av målen, framförallt gällande områdena Tillgänglig natur för alla och Attraktiv tätortsnära natur.

Mål	Måluppfyllelse	Analys
Tillgänglig natur för alla	Stor positiv påverkan	Planen medverkar tydligt till målet om tillgänglig natur för alla. Röbbäcksskogen ges status som en av Umeås tre viktigaste rekreationsområden tillsammans med Nydala och Stadsliden. Det är en resurs för närboende och hela Umeås befolkning. Det föreslagna idrottsområdet i anslutning till skogen ger dessutom en mer allmän tillgång till rekreationsområdet. Röbbäcksslätten och området kring Röbbäcken föreslås göras mer tillgängligt med hänsyn till bl.a. naturvärden.
Starkt engagemang och samverkan	Positiv påverkan	Målet om starkt engagemang sätter individens val och engagemang i centrum. Planen stöttar målet och säkrar förutsättningar för att Röbbäcks IF och andra idrottsföreningar ges möjlighet att fortsatt bedriva verksamhet och utveckla idrottsområdet samt i skogen.
Allemansrätten	Liten positiv påverkan	Eftersom Röbbäcksskogen tydligt föreslås som rekreationsområde med efterföljande markinköp och detaljplanering, kommer det finnas tydligare regler för hur människor på bästa sätt kan vistas där. Bättre allmän information i form av skyltar etc. på Röbbäcksslätten kan underlätta för lantbrukarnas och Röbbäcksdalens verksamheter.
Tillgång till natur för friluftsliv	Positiv påverkan	Förslaget markinköp och detaljplanering av Röbbäcksskogen gör att den kan utnyttjas långsiktigt på bästa sätt tydligt. Utpekandet av Röbbäcksslätten på nytt som ett viktigt sammanhängande jordbruksområde säkrar förutsättningarna för fortsatt aktivt jordbruk och upprätthållande av natur- och rekreationsvärden. Bostadsområdet Öster om Skravelsjö har planerats utifrån områdets naturliga grönstruktur.
Attraktiv tätortsnära natur	Stor positiv påverkan	Planeringen bidrar starkt till målet. Inom 5-kilometersstaden föreslås Röbbäcksskogen som en av Umeås tre viktigaste rekreationsområden tillsammans med Nydala och Stadsliden. Den är en resurs för närboende och hela Umeås befolkning. Det föreslagna idrottsområdet i anslutning till skogen ger dessutom en mer allmän tillgång till rekreationsområdet. Bostadsområdet Öster om Skravelsjö har planerats utifrån områdets naturliga grönstruktur. Planeringen bidrar tydligt till att intressekonflikter reds ut vilket inverkar positivt på friluftsmålet.
Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling	Ingen betydande påverkan	Sveriges natur och kultur skapar attraktionskraft och utgör grund för turismutveckling och regional utveckling. Röbbäcksskogens utveckling bidrar generellt till Umeås attraktionskraft. Dess utpekande som ett av Umeås topp tre viktigaste friluftsområden i närheten av staden innebär att Umeås attraktivitet och utveckling som besöksmål kan stärkas. Att skogen ligger stadsnära med tillgång till kollektivtrafik är en styrka.
Skyddade områden som resurs för friluftslivet	Positiv påverkan	Det föreslås markinköp och efterföljande detaljplanering av Röbbäcksskogen och inte reservatsbildning som också har föreslagits. Detta ger ett bättre skydd för området än idag. Detaljplaneringen anses vara den bästa formen med skydd av skogens värde samtidigt som flexibilitet i användningen ges. Att inrätta ett reservat har diskuterats men förslaget är markförvärv och detaljplanläggning. Det ger möjlighet att säkra värden i skogen samtidigt som en flexibilitet ges i användningen. Med utveckling av bebyggelse i läge vid Sörå kern ges förutsättningar för en ny väg som medför att friluftsområdet får en tydligare entré.
Ett rikt friluftsliv i skolan	Liten positiv påverkan	Målet stärks av att Röbbäcksskogen föreslås planläggas som allmän plats. Del av Röbbäcksskogen är skolskog och säkras i planförslaget.
Friluftsliv för god folkhälsa		Inom planområdet planeras för en god gång- och cykelstruktur som tillsammans med Röbbäcksskogen, Röbbäcken och slätten ger goda förutsättningar för fysisk aktivitet i och kring Röbbäck.
God kunskap om friluftslivet	Ingen betydande påverkan:	Målet kopplar till forskning och statistikinsamling kring friluftsliv vilket inte direkt berör planen. Under planprocessen det dock på tagits fram en sociotopkarta som tillsammans med intressentdialogerna har gett en god bild hur folk rör sig i planområdet. Vid detaljplanering av Röbbäcksskogen och t.ex. tillgängliggörande av Röbbäcken behövs det ytterligare kunskap om hur dessa områden bäst ska planeras.

5.8 Planens konsekvenser för social hållbarhet

Social hållbarhet

Utvecklingsstrategierna för hållbar tillväxt ligger till grund för planeringen av Röbbäck. Huvuddragen i strategierna syftar till att bygga en tät och funktionsblandad stad, vilket leder till ett mindre transportbehov, förutsättningar för hållbara transportsätt, närhet till skola/arbete, service och fritidsaktiviteter, hushållning med mark och naturresurser samt tillgänglighet för olika samhällsgrupper.

I planförslaget föreslås bebyggelse i kollektivtrafikens stomlinjestråk, vilket innebär ökade möjligheter att röra sig i staden, framförallt för unga, äldre och funktionshindrade. Att prioritera och utveckla hållbara transportmedel som kollektivtrafik och gång- och cykelvägnätet är en förutsättning för att människor med olika fysiska och socioekonomiska förutsättningar ska kunna bo och besöka Röbbäck på ett likvärdigt, tryggt och tillgängligt sätt.

Röbbäcks karaktär som naturnära jordbruksby tas tillvara på i och med att planförslaget är baserat på en sociotopkartläggning, landskapsanalys och naturvärdesinventering. Bebyggelsen i planförslaget är anpassat efter de naturliga förutsättningarna och även den nya bebyggelsen kommer att ligga i närheten av grönområden, vilket skapar förutsättningar för goda boendemiljöer.

En ökad befolkningssmängd i Röbbäcksområdet ger ett ökat underlag för utökad serviceutbud och handel i Röbbäck, vilket skulle minska transportbehovet och underlätta för vardagslivets resor. Dessutom skapar möjligheter för fler sociala mötesplatser och en levande offentlig miljö vilket skapar en ökad upplevd trygghet för många samhällsgrupper.

Planförslaget innebär ett tillskott av flerfamiljshus i en tät struktur för Röbbäck, vilket bidrar till ökad blandning av personer, intressen och erfarenheter och lägger grund för en fortsatt positiv utveckling som hållbar stadsdel.

Konsekvenser ur ett barnperspektiv

Planen har en positiv inverkan utifrån barnperspektiv med utveckling av säkra skolvägar i form av utbyggt gång- och cykelvägnät. Bebyggelsen på Söråkern ligger i direkt närhet till skolan, idrottsområdet och skogen, vilket skapar trygga boendemiljöer och nya flöden mellan boende i Svidjan och Röbbäcks by.

Bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen och utveckling av gång- och cykelstråk bidrar till ökad möjlighet för barn att transportera sig oberoende av föräldrar med bil.

I området Öst om Skravelsjö föreslås offentlig service som förskolor placeras i kollektivtrafiknära lägen och intill de gröna korridorerna för att skapa en trivsam utemiljö med närhet till naturen. Utformning av korsningspunkt med Gräsmyrvägen från det nya området behöver ske med fokus på säkerhet.

Goda möjligheter finns att utveckla barns lekmiljöer både för Söråkern och i området öster om Skravelsjö. Säkerställande av Röbbäcksskogen erbjuder ökade möjligheter för idrott och spontanidrott för barn. Tillgängliggörande av Röbbäckens erbjuder spännande miljöer men kan också bidra till att fler barn söker sig till bäcken med dess risker med öppet vattendrag.

Konsekvenser ur ett funktionshinder-/tillgänglighetsperspektiv

Planen har en positiv inverkan utifrån funktionshinderperspektivet då planen medverkar till byggande av en tätare stad som innebär att fler personer får nära till samhällsfunktioner. Att bebyggelse lokaliseras nära kollektivtrafik har en positiv inverkan för personer med funktionshinder då bebyggelse lokaliseras i kollektivtrafiknära lägen och gång- och cykelstråk utvecklas. Det bidrar till ökad möjlighet att röra sig i samhället oavsett fysiska eller ekonomiska förutsättningar.

En ökad befolkningsmängd i området ger ökat underlag för fler typer av service eller handel inom Röbbäck, vilket bidrar till minskat transportbehov och en bättre närhet till vardagslivets målpunkter.

Satsning på friluftsområden bidrar till ökad livskvalitet för äldre. I senare genomförandeskedan blir det nödvändigt att bedöms olika tillgängliggörande åtgärder såsom belysning, utformning av gator m.m.

Omskapande av gaturummet längs Skravelsjövägen i höjd vid ICA med en platsliknande karaktär, i form av en s.k. shared place-lösning kan dock medföra visuella svårigheter för personer med exempelvis nedsatt syn då lösningen bygger på en otydlighet om vem som har företräde.

Konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att prioritera kollektivtrafik, hållbara färdsätt och skapa möjligheter till boende utan att vara bilberoende. Detta eftersom kvinnor nyttjar hållbara transportmedel i högre utsträckning än män och generellt har en lägre inkomst bidrar planen till förutsättningar för ökad jämställdhet. Utbyggnad av kollektivtrafik och gång- och cykelstråk samt bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen bidrar till ökade möjligheter att använda hållbara transportmedel.

Tydliga stråk och kopplingar mellan befintliga och kommande bostadsområden, mötesplatser och service bidrar till en trygg by och underlättar vardagliga förflyttningar.

Konsekvenser ur ett äldreperspektiv

Planen har en positiv inverkan utifrån äldreperspektivet då bebyggelse föreslås i kollektivtrafiknära lägen vilket gynnar äldre, inte minst kvinnor. Utveckling av gång- och cykelstråk bidrar till ökad möjlighet att röra sig i samhället oavsett fysiska eller ekonomiska förutsättningar. I området Öst om Skravelsjö föreslås offentlig service som äldreboende/serviceboende placeras i kollektivtrafiknära lägen och intill de gröna korridorerna för att skapa en trivsamt utemiljö med närhet till naturen vilket kan bidra med ökad livskvalitet och hälsa. En ökad befolkningsmängd i området bidrar också till ökat underlag för fler typer av service eller handel inom Röbbäck, vilket gynnar äldre och bidrar till minskat transportbehov och en bättre närhet till vardagslivets målpunkter.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Granskningsyttrande

Datum	Ärendebeteckning
2016-11-09	401-7636-2016
	Arkivbeteckning
	401

1(3)

Umeå kommun

901 84 Umeå

Fördjupad översiktsplan för Röbäck, Umeå kommun

Den fördjupade översiktsplanen för Röbäck i Umeå kommun är utställd för granskning under tiden 14 september till 11 november 2016.

Länsstyrelsen har tidigare lämnat ett, från statlig sida, samordnat samrådsyttrande (10 mars 2016) och noterar att flera av de synpunkter som framgår av samrådsyttrandet har tillgodosetts i utställningshandlingen.

Planförslaget har remitterats till berörda statliga myndigheter samt sakområden inom länsstyrelsen. Yttrandet är koncentrerat till de frågor som anges i 3 kap 16 § plan- och bygglagen (PBL). Enligt bestämmelserna i 3 kap 20 § PBL ska länsstyrelsens granskningsyttrande fogas till översiktsplanen.

SYNPUNKTER

Riksintressen

Utifrån utställningshandlingarna anser Länsstyrelsen att berörda riksintressen är tillgodosedda i planen.

Skrivningen på s. 34, att kommunen ska beakta *länsstyrelsens reservatsbeslut* för Natura 2000-området Umeälvens delta och slätter, bör ändras till den korrekta benämningen *länsstyrelsens bevarandeplan*, inför planens antagande.

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Enligt 3 kap 5 § PBL ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer. I både planen och miljökonsekvensbeskrivningen saknas hänvisning och förhållningsätt till miljö kvalitetsnormerna för vatten. Länsstyrelsen anser att kommunen, i riktlinjerna, ska klargöra att (vid var tid) gällande miljö kvalitetsnormer ska tillgodoses i planeringen och att vattenförekomsternas status inte får försämrats.

Det är i dagsläget oklart vilken inverkan det kommande åtgärdsprogrammet kommer att få för vattenförekomsterna inom planområdet. Istället för att i planen beskriva dagens status och miljö kvalitetsnormer kan kommunen därför lägga in en länk till VISS, där aktuella uppgifter hittas. Om de nya

åtgärdsprogrammen sedan visar sig påverka möjligheten att genomföra planen bör detta noteras eller korrigeras i samband med aktualisering av planen.

Att planen i dagsläget tar hänsyn till grundvattenförekomster och risker för höga flöden är positivt, men skrivningarna saknar en koppling till miljökvalitetsnormerna för vatten.

Länsstyrelsen har, med utgångspunkt i utställningshandlingarna, ingen ytterligare erinran utifrån PBL 3 kap. 16 § punkt 2.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Länsstyrelsen har ingen erinran utifrån PBL 3 kap. 16 § punkt 3.

Hälsa och säkerhet

Erosion, ras och skred

Sedan samrådet har kommunen utökat planavgränsningen och pekat ut ytterligare ett verksamhetsområde mellan älven och Klabbölevägen. Länsstyrelsen ställer sig mycket tveksam till utbyggnad av verksamheter i detta område på grund av problem med erosion och risk för ras och skred. Dessa risker förväntas dessutom öka med pågående klimatförändringar.

Skulle kommunen trots allt gå vidare med en exploatering av området behöver markens lämplighet för ändamålet noggrant utredas med utgångspunkt i stabilitetsförhållanden, bebyggelsens livslängd och pågående klimatförändringar. Även konsekvenser av eventuella stabilitetshöjande åtgärder behöver utredas i samband med detaljplanering.

Länsstyrelsen rekommendation är att området mellan älven och Klabbölevägen återigen pekas ut som naturmark (såsom i samrådshandlingen), alternativt som utredningsområde (såsom i FÖP för Umeå).

Farligt gods och sulfidjord

Kommunen nämner olyckor vid transport av farligt gods som en av de främsta riskerna i planområdet. För att få en övergripande bild av riskerna och kommunens riskhantering anser Länsstyrelsen att planen bör innehålla både en riskanalys och riktlinjer för hantering av riskerna. Exempelvis bör planen ange skyddsavstånd till transportleder med farligt gods och markera den zon där etableringar ska föregås av en riskutredning.

Av översiktsplanen bör det även framgå hur förekomsten av sulfidjordar kommer att hanteras om dessa påträffas vid exploatering.

Mellankommunal samordning

Länsstyrelsen har ingen erinran utifrån PBL 3 kap. 16 § punkt 4.

Övriga synpunkter av vikt

Kulturmiljö

Beskrivningen av byns kulturhistoriska värden bör utvecklas med en tydligare koppling till planens riktlinjer för kommande bebyggelse.

I miljöbedömningen antas planförslaget enbart innebära en positiv miljöpåverkan avseende aspekten kulturmiljö. En utveckling av Röbäck i enlighet med planförslaget kommer utan tvekan att få såväl negativa som positiva konsekvenser på områdets kulturhistoriska värden. Länsstyrelsen anser att detta bör framgå av miljökonsekvensbeskrivningen.

Natur- och friluftsliv

I planförslaget och i miljökonsekvensbeskrivningen avhandlas områdets naturvärden i alltför korta och allmänt hållna ordalag. I samband med framtida detaljplanering, konsekvensanalyser och övrig ärendehantering förutsätter Länsstyrelsen att de olika identifierade naturvärdena uppmärksammas och utreds i tillräcklig detaljeringsgrad.

Det är mycket positivt att handlingarna nu innehåller konsekvenser för social hållbarhet. Det samma gäller kompletteringen med Sveriges friluftslivsmål. Vi vill upplysa om att det, utöver de mål som redovisats, finns ytterligare två friluftslivsmål, "Ett rikt friluftsliv i skolan" och "Friluftsliv för god folkhälsa".

Naturgrus

Av samrådsredogörelsen framgår att planen förtydligas med att planen medför konsekvenser för värdefulla grusformationer. Länsstyrelsen kan inte hitta ett sådant förtydligande i utställningshandlingarna.

Detta beslut om yttrande är godkänt i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför inga nammunderskrifter.

Peder Seidegård
Länsarkitekt

Johanna Wadstein
Samhällsplanerare

Yttrande efter utställning

Tillhörande Antagandehandling Fördjupning för Röbäck

MARS 2017 Näringslivs- och planeringsutskottet 2017 03 07

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Inkomna yttranden med kommentarer	4
2.1	Statliga myndigheter och verk	4
	Länsstyrelsen	4
	Statens geotekniska institut (SGI)	4
	Luftfartsverket	5
	Försvarsmakten	5
	Trafikverket	5
	Statens Lantbruksuniversitet (SLU)	5
2.2	Kommunala nämnder och bolag	6
	Brandförsvar och säkerhet	6
	Byggnadsnämnden	6
	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	6
	Tekniska nämnden	7
	Vakin	8
2.3	Politiska partier	9
	Centerpartiet	9
2.4	Organisationer	10
	Degernäsbackens sänkningsföretag	10
	LRF:s kommungrupp	10
	Umeå skoterklubb	10
	Umåker	11
	Västerbottens museum	11
2.5	Privatpersoner	12
	Stefan Andersson	12
	Peter petervik@hotmail.com	12
	Per Elofsson	12
	Kerstin Gruffman	13
	Marie Gruffman och David Stenberg	13
	Ulf Johansson	14
	Erling och Lena Lundevaller	14
	Niclas och Ulrica Sundell	15
	Lennart Sundström	15
3.	Sammanfattning av genomförda förändringar	17

1. Inledning

Utställning för Översiktsplan Umeå kommun- fördjupning för Röbbäck har hållits under perioden 12 september till 11 november 2016. Mailutskick har gjorts till remissinstanser och information kring möjligheten att lämna synpunkter har gjorts genom annonsering och via kommunens webb. Material har funnits tillgängligt på webben under samrådstiden.

Information om planförslaget i form av en miniatutställning med tillhörande handlingar har funnits tillgängligt under en vecka i Väven i början av utställningstiden och resterande tid i Linneaskolans foajé.

I Yttrande efter utställning redovisas refererat av inkomna yttranden. Yttranden finns i sin helhet i kommunens diarium och är offentliga handlingar.

Efter utställning inkom sammanlagt 26 remissyttranden från:

- 6 yttranden från statliga myndigheter och verk
- 5 yttranden från kommunala nämnder, verksamheter och bolag
- 1 yttrande politiskt parti
- 5 yttranden från organisationer
- 9 yttranden från privatpersoner

2. Samrådsyttranden

2.1 Statliga myndigheter och verk

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen efterlyser en skrivning om var i tid gällande miljökvalitetsnormerska tillgodoses i planeringen och påtalar att vattenförekomsternas status inte får försämras. Istället för att beskriva status kan kommunen länka till VISS-databasen som redovisar aktuella uppgifter. Det ses som positivt att planen tar hänsyn till grundvattenförekomster och risker för höga flöden. Däremot saknar Länsstyrelsen en koppling till miljökvalitetsnormerna.

I övrigt har Länsstyrelsen ingen ytterligare erinran utifrån PBL 3 kap 16 § punkt 2, PBL 3 kap 16 § punkt 3 eller PBL 3 kap 16 § punkt 4.

Länsstyrelsen ställer sig tveksamt till utbyggnad av verksamheter i område med risk för erosion samt ras och skred på norra sidan av Klabbölevägen och föreslår att området åter pekats ut som naturmark. Det finns behov att noggrant utreda markens lämplighet.

De främsta riskerna inom planområdet rör olyckor med farligt gods och man anser att planen bör innehålla en riskanalys liksom riktlinjer. Skyddsavstånd till transportleder med farligt gods kan anges i planen. Länsstyrelsen föreslår att kommunen markerar zon där etableringar ska föregås av en riskutredning. Man menar även att det av översiktsplanen bör framgå hur förekomsten av sulfidjordar ska hanteras när dessa påträffas och att beskrivning av kulturhistoriska värden bör utvecklas med en tydligare koppling till planens riktlinjer för kommande bebyggelse.

Länsstyrelsen bedömer att planen utan tvekan kommer medföra både negativa och positiva konsekvenser för områdets kulturhistoriska värden. Konsekvensbeskrivningen bör därför spegla även de negativa konsekvenserna. Vidare saknar man uppgiften att planen medför negativa konsekvenser för värdefulla grusformationer vilket uttryckts i samrådsredogörelsen.

Kommentar:

I Översiktsplan Umeå kommun anges hur kommunen arbetar med miljökvalitetsnormer för vatten. Planen för Röbbäck kompletteras med hänvisning till VISS-databasen. Angående verksamhetsområde norr om Klabbölevägen markeras området som utredningsområde med ett förtydligande om att markens lämplighet för verksamheter behöver utredas. Skrivningar tillfogas planen om vilka de största riskerna är inom planområdet. Skrivning tillfogas om att riskutredning görs i senare skeden i det fall att planområdet berörs av risk för olyckor med farligt gods etc. I planen har en övergripande analys av förekomst av sulfidjordar gjorts och planen föreslår inte bebyggelse inom sådana områden. Skulle det ändå påträffas hanteras detta i enlighet med gällande miljölagstiftning. Kommentarer och bedömning av påverkan på kulturmiljöer justeras i miljökonsekvensbeskrivning. Planen kompletteras även med den saknade skrivningen om att planförslaget ger negativa konsekvenser för värdefulla grusformationer.

Statens geotekniska institut (SGI).

SGI efterlyser en beskrivning av hur geotekniska säkerhetsfrågor ska hanteras i fortsatt planering och byggande, en översiktlig beskrivning av de geotekniska säkerhetsfrågorna samt att klimatförändringarnas effekt bör vägas in. SGI menar att komplettering med jordartskarta i planhandlingen ger en god

översiktlig bild över de geotekniska förutsättningarna och noterar att riktlinje finns att risker för ras och skred samt erosion ska beaktas men rekommenderar att studierna även utgår från ett klimatförändringsperspektiv. SGI betonar att i det fall områden kräver detaljplanering ska alltid en bedömning av ras, skred och erosion göras enligt PBL samt att bedömning av markens lämplighet även måste innefatta en bedömning av förväntade effekter av ett förändrat klimat.

Kommentar:

Geotekniska frågor, även säkerhet, beaktas i efterföljande planering. Klimatförändringsperspektivet är beaktat i planförslaget och ska beaktas fortsättningsvis i efterföljande planering. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Luftfartsverket

Inget att erinra.

Försvarsmakten

Inget att erinra.

Trafikverket

Riksvägens funktions ändras då Västra länken öppnas. Byggnad på Sörå kern förändrar vägens karaktär från övergripande karaktär till del av det lokala vägnätet. Det skapar möjligheter att stödja en förändring av Riksvägen där genomfartstrafik begränsas. Trafikverket anser därför att väghållarskapet för Riksvägen bör ses över i samband med detaljpanelläggning av Sörå kern och Västra länkens färdigställande.

Kommentar:

Riksvägens funktion kommer även efter Västra länkens färdigställande att sammanbinda ett statligt vägnät. Vägen knyter samman trafikplats Stöcksjö och Västra länken. Den tillkommande bebyggelsen på Sörå kern kommer att kräva åtgärder vid en punkt på Riksvägen vid korsningen av den gata som kommer att trafikförsörja området. Det är inte motiverat att kommunen tar väghållansvaret för Riksvägen då tillkommande bebyggelse berör en liten del av sträckan. Riksvägen är därmed ingen kommunal angelägenhet. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Statens lantbruksuniversitet

SLU anser att planen med dess förändringar sedan samråd är acceptabla och att planen bidrar till ett hållbart planeringstänkande. Man återkommer dock till föreslagen vägdragnings från Tegsrondellen, över SLUs anläggning som förutses medföra stor negativ påverkan på drift och utvecklingspotential för SLUs verksamhet på Röbäcksdalen. Väg tar försöksfält i anspråk, minskar tillgänglighet till anläggningen samt minskar möjligheter till fortsatt forskning och utbildning. SLU menar att det inte är hållbart att etablera rondellen och påpekar behov att en avtagsväg mellan Röbäcksdalen och E4.

Kommentar:

Synpunkten rör Trafikverkets arbete med Västra länken. Västra länkens dragnings förbi SLUs anläggning ligger utanför planavgränsningen för Fördjupning för Röbäck och behandlas alltså inte i denna plan. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

2.2 Kommunala nämnder och bolag

Brandförsvar och säkerhet

Brand och säkerhet kvarstår vid tidigare synpunkt kring behov av en övergripande utredning av områdets risker behöver åskådliggöras inom ramen för översiktsplanen för Röbbäck eftersom man ser behov av det för kommande detaljplanering. Man anser att trafikverkets PM om risker kopplat till Vägplan E12 Röbbäck- Norra länken bör inarbetas i översiktsplanen.

Kommunens kommentar:

I planhandlingen görs en hänvisning till Trafikverkets PM om risker som kan utgöra ett stöd för efterföljande planering.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden betonar att det är viktigt att det inom Femkilometersstaden och särskild längs med kollektivtrafikstråken byggs med hög täthet. Nämnden ställer sig bakom förslaget att utveckla Röbbäck med bebyggelse på Söråkern med flerbostadshus och inte villor. Det är av vikt att de bebyggelseområden som pekas ut förses med god kollektivtrafik i syfte att främja hållbara resmönster. Utbyggnad av områden bör ske etappvis. Bebyggelseområdet på Söråkern bör med hänsyn till dess allmänna nytta ligga först i utbyggnadsordningen.

Sammanfattningsvis anser nämnden att informationen från Översiktlig planering samt kommunikationen med Byggnadsnämnden kring arbetet med översiktsplanen varit god. Byggnadsnämnden anser att de avvägningar som gjorts är bra och ställer sig bakom planförslaget.

Kommentar:

Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tillstyrker planens markanvändning och förändringar sedan samråd men ser gärna att några ytterligare justeringar görs i syfte att säkra naturvärden och skydda vattenförekomster. Riktlinjer som följd av genomförd dagvattenutredning behöver arbetas in i planen och dagvatten behöver hanteras utan att riskera erosion, att vattenstatus försämrats eller att bebyggelseområdet eller att Degernäsbäcken översvämmas. Tydliga ställningstaganden kopplat till vattenstatus efterlyses.

Man efterlyser riktlinjer om att naturvärden i Grop 21 behöver utredas och beaktas. Nämnden anser att kommunfullmäktige bör ge ett uppdrag att utreda förutsättningarna för kompensation av jordbruksmark. Vidare önskar man riktlinjer om hänsyn och utveckling av grönstruktur i området som gjorts i andra fördjupningar. Nämnden påpekar att eventuellt verksamhetsområde norr om Klabbölevägen kan kräva stabilitetsåtgärder samt att planen går in i strandskyddat område. Man påminner att verksamhetsområdet ska utgöra ett attraktivt friluft- och rekreationsstråk. Påverkan av stabilitetshöjande åtgärder behöver kartläggas inför ställningstagande. Därtill ser man det svårt att förena strandskyddets syfte med plats för verksamhetsområde.

Kommentar:

För verksamhetsområde norr om Klabbölevägen anges riktlinje att gång- och cykelled av rekreativ karaktär ska säkerställas i samband med eventuell utveckling av verksamhetsområde. Området markeras som utredningsområde med ett förtydligande om att markens lämplighet för verksamheter behöver utredas. En riktlinje om att strandskyddet beaktas vid exploatering tillfogas planhandlingen.

I planen uttrycks ställningstagandet att status på berörda vattendrag inte ska försämrats. Riktlinjer från genomförd dagvattenutredning tillfogas planen. Nämnden efterlyser riktlinjer om hänsyn och utveckling av grönstruktur i området. Sedan samråd har höga naturvärden illustrerats i plankarta. Bedömningen är att Detaljplanering har tillräckligt stöd tillika verktyg för att ta planeringen vidare i nästa skede. Inriktningen i översiktsplanerna är heller inte att redogöra för omfattande beskrivningar. Miljö- och hälsoskydd har tillhandahållit beskrivningar av naturvärden inom planområdet som finns som underlag för fortsatt planarbete.

Tekniska nämnden

Nämnden anser att planens huvuddrag är bra med väl placerad bebyggelse och ställer sig bakom planen som helhet men lämnar några synpunkter.

Man bedömer det olämpligt att redovisa områden närmast Klabböle för verksamheter pga släntstabilitet. Stabilitetshöjande åtgärder kan krävas vilket kan få en rad följder. Försvinner strandskog pga stabilitetsåtgärder äventyras möjligheter till sociala värden som rekreation och friluftsliv, ekologiska funktioner samt estetiska värden. Att återbeskoga en slänt tar tid. Dessutom finns planer för hur gång- och cykeltrafik ska dras vid planerad trafikplats för Västra länken. Planer som inte innefattar verksamhetsområde i dess direkta närhet. Planen bör tydliggöra att dessa frågor inte är lösta, exempelvis genom att redovisa området som utredningsområde.

När det gäller anslutningen till föreslaget industriområdet invid området Öster om Skravelsjö anser nämnden att utfart i planens föreslagna läge är direkt olämpligt och man ser inte möjligheter att dessa samordnas i utpekat läge vid föreslagen korsning. I korsningen ska kollektivtrafik samt huvudnät för gång och cykeltrafik kunna prioriteras.

Nämnden ser gärna att man inarbetar ytor för framtida park and ride-anläggning att genomföras när Umeå är redo. Nämnden noterar att planen utvecklats med olika sociala perspektiv av planen liksom att utvecklingsstrategin Satsa på offentliga rum och parker medan konsekvenser för grönstruktur ur ett socialt perspektiv samt beskrivning och tillvaratagande av gröna värden fortsatt är sparsamt redovisade. Tekniska nämnden sammanfattar att man ställer sig bakom planen men anser att en fördjupad beskrivning istället ska göras av gröna värden och funktioner i efterföljande planering.

Kommentar:

I linje med vad nämnden föreslår markeras verksamhetsområde norr om Klabbölevägen som utredningsområde. Ett förtydligande görs om att markens lämplighet för verksamheter noggrant behöver utredas samt samordnas med gångoch cykelplaner vid trafikplats Klabböle.

Föreslagen anslutning av industriområde, i närheten av befintligt industriområde i Röbäck, tas bort ur plankarta. En skrivning biläggs planhandlingen om att anslut-

ning till området behöver utredas.

Tillvaratagande av gröna värden konkretiseras i senare skeden. Bedömningen är att det finns tillräckligt stöd för efterföljande planering.

Park n Ride-frågan behöver utredas i ett större perspektiv sett över hela tätorten exempelvis identifiering av strategiska platser för Park n Ride. Frågan behandlas därför inte i översiktsplanen för Röbbäck.

Vakin

Vakin uttrycker att det är positivt att en dagvattenutredning görs och det bör tydligt framgå vilka krav som bör ställas på dagvattenhanteringen. Man anser att jordartskartan kompletteras med skrivning att områden med isälvsediment motsvarar stora grundvattentillgångar alternativt att handlingen kompletteras med grundvattenkarta. Förtydligande kan göras att den geografiska placeringen av tillkommande bebyggelse har skett med hänsyn till genomsläpplighet i mark och känslighet i grundvattentillgången i fallen med förslag till verksamheter i grustäkterna och att detta inte bedöms medföra någon betydande miljöpåverkan.

Vakin anser att handlingen bör kompletteras med skrivning om när kommunfullmäktige ska ta beslut om utökning av verksamhetsområde. Vakin anser att sådant kommunfullmäktigebeslut måste tas samtidigt som detaljplanen antas. Några redaktionella synpunkter nämns.

Vakins avdelning för Avfall och återvinning har inga ytterligare synpunkter.

Kommentar:

Bildtexten till jordartskarta kompletteras med föreslagen skrivning om isälvsediment. Miljöbedömningen kompletteras i enlighet med yttrandet. Skrivning om när beslut tas om utvidgning av verksamhetsområde rör interna rutiner och beskrivs därför inte i översiktsplan. Föreslagna redaktionella synpunkter inarbetas.

2.3 Politiska partier

Centerpartiet

Centerpartiet framför synpunkten att Röbbäck bör växa som en by och inte som en del av staden. Attraktiviteten består av bykaraktären. Högre hus än tre våningar passar inte in. Vi saknar dessutom planerna för hästnära boende. Förutom i anslutning till Umåker saknas det. Det är viktigt att Degernäsbäcken klarar av ökade dagvattenflöden innan man går vidare med planer på bebyggelse. Centerpartiet menar att det finns goda möjligheter att låta Röbbäck växa utan att göra intrång på jordbruket. Attraktiviteten i Röbbäck bygger på stor del på levande landsbygd och jordbruk intill. Vi motsätter oss därför byggande av Söråkern. Konsekvensen blir att alla aktiva mjölkbönder kommer upphöra med produktionen kan inte vara rätt. Att inte bebygga Söråkern har stöd i lagstiftning, dels gällande översiktsplan, dels i Aalborggåtaganden.

Kommentar:

Valet att föreslå Söråkern för bebyggelse baseras på en noggrann avvägning och viktning mellan olika faktorer. Huvuddelen av odlingslandskapet öster om Riksvägen avses bevaras och innebär att stora sammanhängande odlingsytor blir intakta. När det gäller Röbbäcksskogen som alternativ plats för tillkommande bebyggelse har planens avvägning varit att det allmänna intresset av rekreation, natur- och kulturmiljövärden anses väga tyngre än det allmänna intresset av bebyggelseutveckling. Röbbäcksskogen utgör ett av Umeås tre viktigaste områden för rekreation. Att skapa förutsättningar för en sammanhållen bebyggelse som relaterar till den befintliga både rent strukturellt och geografiskt har ansetts vara en förutsättning för att skapa en ny årsring i bebyggelsen där ledorden social, ekonomiskt och ekologisk hållbarhet kan realiseras.

I planarbetet gavs uppdrag att utreda förutsättningar för hästnära boende. En slutsats är att det inom planområdet inte finns stora sådana volymer. Ett mindre område längs Nya Skravelsjövägen redovisas som ett möjligt sådant.

Planen kompletteras med riktlinjer från genomförd dagvattenutredning som visar att dagvattensituationen gällande föreslagen bebyggelse, med en rad åtgärder, kan klaras utan att vattendragen belastas ytterligare.

2.4 Organisationer

Degernäsbäckens sänkningsföretag

Synpunkter som lämnats tidigare verkar inte vara beaktade varför samma synpunkter kvarstår. Synpunkterna handlar om uppgiften att Degernäsbäcken redan idag får ta mot mer vatten än vad som avsetts. Problematiken med kommunens planer handlar om hur man på ett trovärdigt sätt ska kunna förhindra och/eller fördröja dagvatten från planerade områden. I andra sammanhang har lösningar byggts på att man i olika system av dammar kunnat hantera snabba flöden som kan uppstå i områden med hårdgjorda ytor. I detta tidiga stadium har vi inte sett denna beskrivning. Därför kan vi inte godta att man går vidare med planering utan att avvattningsfrågan är utredd och löst och motsätter oss därför planerna. I yttrandet till Trafikverket anser man att det krävs att man tar ett större grepp om frågan. Degernäsbäcken avvattnar ett mycket stort område. Degernäsbäcken fördjupades vid Böleängs tillkomst varvid ett nytt problem visade sig när markförhållanden som gjort det svårt att t.ex. bygga underfarter. Enbart mer grävning och djupare diken kommer inte lösa framtida krav. Markförhållandena riskerar att slå tillbaka med helt oförutsägbara konsekvenser. Sänkningsföretaget kan därmed inte på ett ansvarsfullt sätt ta ställning till enskilda objekt som vart och ett riskerar att påverka bäcken i varierande grad. Det krävs en analys som beaktar helheten.

Kommentar:

En dagvattenutredning har genomförts i syfte att svara på frågan om ny bebyggelse med mer hårdgjorda ytor kan genomföras utan att Degernäsbäcken belastas ytterligare. Utredningen visar att det är möjligt att inte belasta Degernäsbäckens flöden samt status ytterligare, förutsatt att åtgärder vidtas. Till exempel handlar det om att fördröja och rena dagvatten i dagvattenanläggningar inom de föreslagna exploateringsområdena.

Utredningen föreslår dessutom åtgärder som kan göras i den redan bebyggda miljön för att minska belastningen på bäcken ytterligare. Eftersom den föreslagna exploateringen, med vidtagna åtgärder, inte belastar Degernäsbäcken bedöms det inte relevant att ompröva dikningsföretaget. Planen kompletteras med riktlinjer från genomförd dagvattenutredning.

LRF:s kommungrupp

Synpunkterna från samrådet kvarstår då dessa inte beaktats i utställningsmaterialet. Sammanfattningsvis uttrycker LRFs kommungrupp att man inte kan tillstyrka att Sörå kern i Röback bebyggs. Man påtalar att kritiken snarare stärkts så Trafikverkets med sitt förslag till gång- och cykelväg längs Riksvägen ytterligare försvårar för jordbruket.

Kommentar:

Yttrandet har bemötts i tidigare planeringsskede, se Samrådsredogörelsen. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Umeå skoterklubb

Vi i Umeå skoterklubb har vår skoterled på den östra sidan av byn Skravelnsjö. Delvis delas denna med travets slinga. I samband med utveckling av området

Öster om Skravelsjö vill vi vara med att utreda hur spårets ska dras om i syfte att tillvarata våra intressen. Även för byn Skravelsjö är detta av stort intresse då det i dag är väl fungerande. Ingen vill ju ha ett förbud som i praktiken inte kommer att fungera, skriver man.

Kommentar:

Genomförandebeskrivningen kompletteras med uppgift om att befintlig skoterled berörs vid utveckling av området Öster om Skravelsjö.

Umåker

Planerad bebyggelse i Öster om Skravelsjö får konsekvenser för travets så kallade långslinga. Detta bör därför kompenseras med ny tränings slinga förslagsvis i bebyggelseområdets ytterkant (enligt en bifogad skiss). Nackdelar är att den långa raksträckan kommer kortas avsevärt vilket är en uppskattad sträcka för fartökning. Ny sträckning kommer också göra slingan kortare. Umåker påtalar att det är oklart hur befintliga markägare ställer sig till anläggande av körväg på deras marker.

Kommentar:

Genomförandebeskrivningen kompletteras med uppgift om att travets långslinga behöver beaktas vid utveckling av området Öster om Skravelsjö.

Västerbottens museum

Museet gör ett konstaterande att planhandlingen inte nämnvärt skiljer sig mycket mellan samråds- och utställningsförslag och ser det som gåtfullt att det i planhandlingen inte lyfts att Röbbäcks by är från medeltiden. Kulturmiljöanalysen antas vara bristfällig eller undermålig. Museet anser att de kulturmiljöhistoriska värdena bör beskrivas bättre. Museet ställer frågan om vilket underlag som funnits för att göra bedömning av de kulturhistoriska värdena. Museet lämnar tips på forskningsöversikter som bland annat visar på hur kulturarv ökar attraktiviteten och dess betydelse för och bidrar till ekonomisk utveckling. Man lyfter att vetenskapliga belägg även finns för att arbeten skapas kring kulturarv och kulturarvsarbetet. Ekonomiska analyser visar att investeringar i kulturarv skapar god avkastning liksom studier som visar på att värdefulla natur- och kulturarv har signifikant positiv påverkan på platsers attraktivitet.

Kommentar:

Under planarbetet har kommunen haft dialog kring kulturmiljöfrågorna med Länsstyrelsen som ansett att kommunen haft relevant underlag för planarbetet. Däremot redovisas inte allt underlag som legat till grund för avvägningar i planhandlingen. En generell inriktning i översiktsplaner är att inte redovisa stora mängder underlagsmaterial eller beskrivningar utan att hålla dessa avsnitt korta. Områdets stora kulturmiljövärden har gett avtryck i planen på en rad sätt. Inte minst gällande ställningstagande att inte föreslå bostadsområden på slätten väster om Riksvägen, att Röbbäcksskogen stora kulturmiljövärden med dess många fornfynd och höga naturvärden liksom viktiga områden för rekreation stärker inriktningen på föreslagen markanvändning. För identiteten som jordbruksby har en analys varit att exempelvis bevara de öppna vyerna samt entré till byn av lantlig karaktär. Byns historiska myllrande struktur lyfts i plankartan. -Faktafelet justeras och Röbbäck omnämns som en by av medeltida dato.

2.5 Privatpersoner

Stefan Andersson

Har läst kritiska synpunkter angående byggande på Sörå kern och instämmer i synpunkterna. Har en skogsfastighet och blev år 2012 kontaktad av ett byggföretag som ville utveckla, i det fall kommunen medger byggande i det läget. Området ligger väster/nordväst om kolonilotterna nära Gräsmyrvägen och Skravelsjö. Deras tanke var 90 lägenheter. Området nyttjas väldigt lite för rekreation som jag upplever det. Däremot är motionsspåret välbesökt men där är det ju inte aktuellt med bostäder.

Kommentar:

I planarbetet har en rad lägen för ny bebyggelse analyserats. När det gäller Röbäcksskogen som alternativ plats för tillkommande bebyggelse har planens avvägning varit att det allmänna intresset av rekreation, natur- och kulturmiljövärden anses väga tyngre än det allmänna intresset av bebyggelseutveckling. Röbäcksskogen utgör ett av Umeås tre viktigaste områden för rekreation. Att skapa förutsättningar för en sammanhållen bebyggelse som relaterar till den befintliga både rent strukturellt och geografiskt har ansetts vara en förutsättning för att skapa en ny årsring i bebyggelsen där ledorden social, ekonomiskt och ekologisk hållbarhet kan realiseras. När det gäller bebyggelseanspråk utanför utpekade områden finns en riktlinje som möjliggör att ny bebyggelse kan prövas i anslutning till befintlig bebyggelse i gräns mot Röbäcksskogen där höjdskillnader och naturvärden beaktas. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Peter petervik@hotmail.com

Anser att man kunde bygga mer på höjden för att ta så lite jordbruksmark som möjligt i anspråk. Behov finns av bensinstation samt att cykelbanor fixas till Stöcksjö och Skravelsjö. Röbäck har behov av att utvecklas. Förändring är nyttigt generellt.

Kommentar:

Att uppnå täthet handlar inte enbart att bygga högt- täthet kan också uppnås i en lägre bebyggelse. En avvägning mellan högt, tätt och att harmonisera med omgivningen är gjord och resulterar i planförslaget. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Per Elofsson

Kvarstår vid tidigare lämnade synpunkter och har funderingar kring hur man tänker med ny vägutformning av Riksvägen. Byggande av gång- och cykelväg är bra men som konsekvens blir vägen smalare. Stora fordon får svårigheter att mötas och farliga passager skapas. Området är dessutom ett av de aktivaste i Röbäck vad gäller bilar och övriga trafikanter särskilt när barn ska hämtas och lämnas och då många ska till och från arbetsplatser. Trycket på vägområdet kommer öka när Västra länken står klar. Riksvägen kommer användas som genväg. Ökad trafik också från området Sörå kern kommer ge en ohållbar situation. Vägen kommer inte vara anpassad för tilltänkt ökat trafikflöde vilket kommer göra vägen delvis livsfarlig.

Kommentar:

Yttrandet har bemötts i tidigare planeringsskede och redovisas i Samrådsredogörelsen. Kommunens bedömning är att trafikbelastningen som följd av utbyggnad av Sörå kern kommer att vara godtagbar. När det gäller synpunkter på statlig planering för gång- och cykelväg hänvisas till Trafikverket. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Kerstin Gruffman

Vidhåller tidigare lämnade åsikter och kompletterar med synpunkter på den statliga planeringen för gång- och cykelväg längs 522. Gruffman noterar att framkomligheten för brukande bönder blir avsevärt sämre och föreslår att Riksväg 522 flyttas något österut för att ge bättre plats. Bördig åkermark bör inte tas in anspråk för bostadsbebyggelse. Närodlad gröda gagnar klimatet. Den lantliga bykärnan kommer att raseras om Sörå kern exploateras med trevåningshus och bykänslan kommer förstöras. Hur kan viljan att bygga hållbart väga tyngre än att bevara ett historiskt kapitel som skrivs? När mark finns på annat håll i läge Öster om Skravelsjö så ska Sörå kern bevaras av arkeologiskt intresse för framtiden. Öster om Skravelsjö är ett bättre alternativ än Sörå kern.

Kommentar:

Valet att föreslå Sörå kern för bebyggelse baseras på en noggrann avvägning och viktning mellan olika faktorer som beskrivits bland annat i planhandling och samrådsredogörelse. Att skapa förutsättningar för en sammanhållen bebyggelse som relaterar till den befintliga både rent strukturellt och geografiskt har ansetts vara en förutsättning för att skapa en ny årsring i bebyggelsen där ledorden social, ekonomiskt och ekologisk hållbarhet kan realiseras. Avvägandet har även varit att prioritera jordbrukets intressen före bostadsområden på den sammanhängande jordbruksmarken. Genom utveckling av Sörå kern ges möjlighet att komplettera med underrepresenterade boendeformer och bidrar till stärkning av stomlinje för kollektivtrafik. Utveckling i detta läge ger även skolan en mer central roll och knyter samman bebyggelse i Svidjan med Röbbäcks by och skapar till exempel möjligheter för ny gång- och cykelinfrastruktur. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Marie Gruffman och David Stenberg

Trafiken kommer öka väsentligt som följd av exploatering av Sörå kern. När riksväg 522 blir smalare som följd av gång- och cykelväg blir det än svårare för tung trafik att mötas. Även bönder får en svårare situation. Röbbäcks bykaraktär slås sönder med tre våningshus på en så liten yta. Planerna får även olägenheter för vår fastighet i form av ökad trafik och för att den lantliga miljön försvinner där vi bott i sex generationer. Vid vår infart blir det mer trafik. Det är mycket lämpligare att bygga i området Öster om Skravelsjö där kollektivtrafik lätt kan byggas ut och ger plats för fler invånare, skolor, äldreboende och serviceinrättningar.

Kommentar:

Se kommentar ovan till Kerstin Gruffman.

Ulf Johansson

Det har inte framkommit något nytt. Det har inte tagits hänsyn till mina tidigare lämnade synpunkter. Bifogar därför tidigare yttrande återigen. Med statlig planering gällande gång- och cykelväg längs Riksvägen är detta än sämre planering.

Kommentar:

Yttrandet har bemötts i tidigare planeringsskede i Samrådsredogörelsen. -Yttrandet föranleder ingenändring i planförslaget.

Erling och Lena Lundevaller

Positivt att kommunen tagit ett helhetsgrepp för planeringen för Röbbäck med dialog och insamling av synpunkter under processen. Även om vi inte delar alla slutsatser är avvägningarna överlag bra med ambitiös ansats att uppfylla direktiven och tillvarata så många intressen som möjligt.

Några saker bör dock kompletteras. Röbbäcks skola nämns dock inte ens. Vi delar planens uppfattning om Röbbäcksskogen viktiga värde och roll. Vi vill särskilt värna och bibehålla naturupplevelsorna. Slättens rekreations- och friluftsvärden kan lyftas ytterligare i handlingen. Trots Västra länken är det viktigt att slättens rekreativvärden värnas. "Svidjan runt" är en slinga som kunde få bättre belysning till exempel. Även rekreativstråken från Röbbäck mot travet och älvmiljön är viktiga. Täkten närmast Röbbäck är utvisad som verksamhetsområde men skulle, som komplement till Röbbäcksskogen, kunna erbjuda rekreation med pulkaåkning, cykeltrail-arena och kanske en badsjö. Det skulle kunna nås med kollektivtrafik. Enligt vår mening borde Västra länken byggas mellan Skravelsjö och Röbbäck. Sträckan hade blivit lite längre men i gengäld hade Umeå natur och sociala värden kunnat öka.

Vi anser inte att Sörå kern bör bebyggas. Dels utifrån jordbrukskvaliteterna liksom området betydelse för skolområdet. De rika kulturvärden som finns i skogen ges utblickar mot Umeå och det är lätt att föreställa sig hur slätten en gång var hav. Det ger stora möjligheter att integrera natur/skola/friluftsliv/motion. Denna mycket viktiga pedagogiska utblick bör återskapas på rösen. Det är viktigt att säkerställa skidspåret på slätten från spårstationen vid idrottsplatsen över Svidjan via kopten under E4 mot Degernäs.

Att befolkningen ökar i Röbbäck är positivt. Målet bör dock nås genom byggande i nära anslutning till Riksvägen vid södra Röbbäck. Här krävs fler boende för att skapa tillräckligt underlag för kollektivtrafik, gång- och cykelbanor vilket skulle ge bättre tillgänglighet till service i Röbbäcks by. Motsvarande gäller Skravelsjö. Det är slutligen viktigt att bevara grönytor i Röbbäck. Tomterna i Röbbäck är generellt små. Tillgång till grönområden är viktigt inte minst som mötesplatser för barn.

Kommentar

Planen anger inte förändrad markanvändning för området kring Röbbäcks skola. En generell inriktning i översiktsplaner är att inte redovisa stora mängder underlagsmaterial /beskrivningar utan att hålla dessa avsnitt korta. Att kombinera rekreation i tåkten närmast Röbbäck där det planeras för trafikplats längs Västra länken bedöms inte lämpligt. Umåkersterrängen är ett område som använts för bland annat rekreation men där elljusspår avvecklats och är på lång sikt är utvisad som framtida eventuellt bebyggelseområde. Belysning och exempelvis skidspårs sträckning är frågor som hanteras i efterföljande planering. Utveckling av nya bostadsområden i anslutning till södra Röbbäck vid Riksvägen har in-

te bedömts lämpligt. Se exempelvis kommentar till Lennart Sundström nedan.

Fokus ligger på att lyfta Röbbäcksskogen som ett av Umeås tre viktigaste rekreationsområden Stöd ges för utveckling och möjligheter att till exempel integrera natur/skola/friluftsliv/motion. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

Niclas och Ulrica Sundell

Det är anmärkningsvärt att kommunen inte tar hänsyn till det stora motstånd mot att bebygga Sörå kern. Det går att istället bygga på ett område mellan Skravelsjövägen och kolonilotterna. Där finns kollektivtrafik, skapar inte ökad trafik vid skolan, torde ha lägre exploateringskostnader, och innebär en fortsättning på bebyggelsen vid Paletå vägen och förändrar så inte byns karaktär. Kommunen har skyldighet att utreda alternativa lokaliseringar men vårt förslag har inte ens kommenterats.

Kommentar:

Se kommentar till Stefan Andersson.

Lennart Sundström

Som ombud för fastighetsägare till Röbbäck 29:8, 29:10 och 29:15 framförs kritik att kommunen inte tagit tidigare lämnade synpunkter i beaktande eller lämnat kommentarer vilket är illa. Trafikverket har i mitt tycke haft undermåliga samrådsredogörelser genom åren men er redogörelsen slår alla rekord. Översänder återigen tidigare lämnat yttrande. Ert förslag på bebyggelse har rönt starka protester. Endast kortfattade kommentarer lämnas från organisationer och enbart valda delar från privatpersoner som i mångt och mycket är egenföretagare och som bör behandlas bättre sätt denna gång.

Om den ende mjölkbonden tvingas lägga ner är det olyckligt. Mjölkbonden skriver att Sörå kern är mest bördig och värdefull. Den bör därför sparas. Istället finns goda möjligheter att bygga på slättens sydligaste spets i Svidjan. Kommunen har i området tillåtit ett 45-tal hus och att driva aktivt jordbruk med gödselspridning låter sig inte göras. Bygg istället bostäder här. Å kern nyttjas inte, är inte av samma kvalitet på Svidjan och störs ej av flygbuller.

Sundström påpekar att felaktigt datum för samråd angivits på kommunens hemsida.

Kommentar:

Som beskrivs i inledningen till Samrådsredogörelsen bemöttes inkomna yttranden från myndigheter, företag, organisationer löpande efter varje yttrande. Synpunkter från privatpersoner bemöttes istället samlat temavis eftersom ett stort antal liknande synpunkter var återkommande.

På sida 40 lämnas direkt svar på Lennart Sundströms förra skrivelse under rubriken "Utveckling i Svidjansområdet bör möjliggöras". Läs gärna även kommentarer till rubrikerna "Bebyggelse på Sörå kern påverkar jordbruket och bykaraktären negativt" (sid 40) samt "Det finns andra platser för ny bebyggelse" (sid 39).

Valet att föreslå Sörå kern är resultat av en noggrann viktning av en rad faktorer. En central utgångspunkt är att bygga tätt i närheten av stomlinjer för kol-

lektivtrafikstråk. Sörå kern blir tydligt avgränsad av Riksvägen och bidrar till att skapa förutsättningar för en sammanhållen bebyggelse som bedöms relatera på ett bra sätt till den befintliga rent strukturellt och geografiskt. Att istället nyttja delar av Svidjanområdet för bostadsområden av tät karaktär kan inte anses jämförbart med läget för Sörå kern. Avståndet till stomlinje blir långt och skulle till exempel inte medverka till en sammanhållen struktur på bästa sätt. När det gäller Svidjan har, som tidigare nämnts, det varit kommunens avvägning att prioritera jordbrukets intressen på den sammanhängande jordbruksmarken. -Yttrandet föranleder ingen ändring i planförslaget.

3. Sammanfattning av genomförda förändringar

- Illustrationer över möjlig bebyggelse på Sörå kern tillfogas planen.
- Verksamhetsområde norr om Klabbölevägen markeras området som utredningsområde i plankarta med ett förtydligande om att markens lämplighet för verksamheter behöver utredas. En riktlinje tilläggs om att strandskyddet beaktas vid exploatering.
- Riktlinjer från genomförd dagvattenutredning tillfogas planen.
- Föreslagen anslutning av industriområde, i närheten av befintligt industriområde i Röbbäck, tas bort ur plankarta. En skrivning biläggs planhandlingen om att anslutning till området behöver utredas.
- Skrivningar tillfogas planen om vilka de största riskerna är inom planområdet. Riktlinje tillfogas om att riskutredning görs i senare skeden i det fall att planområdet berörs av risk för olyckor med farligt gods etc.
- Planhandlingen kompletteras med hänvisning till VISS-databasen.
- Genomförandebeskrivningen kompletteras med uppgift om att befintlig skoterled berörs vid utveckling av området Öster om Skravelsjö.
- Genomförandebeskrivningen kompletteras med uppgift om att travets långslinga behöver beaktas vid utveckling av området Öster om Skravelsjö.
- Kommentar och bedömning av påverkan på kulturmiljöer justeras i miljökonsekvensbeskrivningen.
- Planen kompletteras med skrivning om att planförslaget ger negativa konsekvenser för värdefulla grusformationer.
- Bildtexten till jordartskarta kompletteras med föreslagen skrivning om isälvsediment.
- Avsnittet om VA kompletteras med beskrivningar och kartbilder från dagvattenutredning.
- Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med ytterligare två friluftsmål.
- Länsstyrelsens granskningsyttrande biläggs planhandlingen.
- Redaktionella ändringar.

2017-02-21

Näringslivs- och
planeringsutskottet

Diarienumr: KS-2017/00091

Detaljplan för del av Holmön 3:7 – antagande i fullmäktige

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

- Att avstyrka förslag till detaljplan för del av Holmön 3:7

Ärendebeskrivning

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för fritidshusbebyggelse och tillfartsvägar. Bebyggelsen utformas med hänsyn till landskapet och den kulturhistoriska värdefulla bebyggelsemiljön. Detaljplanen har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering, i juni 2016 och reviderats i november 2016. Byggnadsnämnden beslutade 2017-01-18 att godkänna planförslaget och föreslå kommunfullmäktige att anta detaljplanen för del av Holmön 3:7.

Bakgrund

Sökande fick ett positivt planbesked i april 2012. Tidigt i planprocessen inför samrådet gjordes en översiktlig VA-utredning (2013-08-12), med den samlade bedömningen att det fanns förutsättningar att förse planerade tomter med dricksvatten-, spillvatten- samt dagvattenlösningar. Dock konstaterades att det krävdes kompletterande undersökningar av spillvatten inför granskningsskedet, detta för att fastställa jordens infiltrationskapacitet och grundvattennivåer för att kunna säkerställa placering och typ av avloppsanläggningar.

Under samrådet påvisar miljö- och hälsoskydd att det är särskilt viktigt att säkerställa att vattentänkter i området inte riskerar att förorenas av tillkommande avloppsanläggningar. I januari 2014 görs kompletterande undersökningar gällande spillvatten varvid lämplig avloppslösning fastställs inför granskningsskedet. Vakin (f.d. Umeva) yttrande sig under samrådet om att besked inte kunde ges om möjlighet att försörja de planerade fastigheterna med kommunalt vatten.

Vakin (f.d. Umeva) påbörjade en utredning av olika förutsättningar och aspekter för vattenförsörjningen på Holmön. I avvaktan på utredningen beslutar byggnadsnämndens presidium att planarbetet ska vila under tiden.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00091

Detta för att undvika stora kostnader och risker för enskild fastighetsägare. Samtidigt är de positiva för utveckling på Holmön. När utredningen var klar, i december 2015, fastslog dåvarande styrelse i Umeva att inte tillåta flera fastigheter att ansluta sig till kommunala vattentäkten på Holmön.

I januari 2016 beslutar byggnadsnämnden att arbetet med detaljplanen ska återupptas och skickas ut på granskning när handlingarna är klara. Under maj-juni kompletterar sökande handlingarna med vattenanalyser för att påvisa en alternativ lösning, med djupborrad brunn. Analyserna visar *"tjänligt med anmärkning"* och bedöms kunna uppnå tjänlig status med hjälp av rening. Kontakt med filterleverantör bekräftar detta samtidigt som offerter verifierar att det även är realiserbart kostnadsmässigt.

Utifrån detta bakgrundsmaterial bedömde Detaljplanering att krav enligt 2 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, rimligen är uppfyllt och byggnadsnämnden beslutar att skicka planen på granskning. Det är inte minst viktigt att sökanden får sin sak prövad. Granskningen pågick till den 25 augusti 2016. Byggnadsnämnden beslutade 2016-11-17 att återremittera ärendet till kontoret för fortsatt handläggning, för att höra miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande på det slutgiltiga förslaget samt för att se hur man i bygglovsfasen kan styra sökande att använda slutna lösningar för spillvatten.

Byggnadsnämnden anser att frågan ligger på en mer principiell nivå. Ett negativt beslut för planen kan medföra långsiktiga konsekvenser för Holmöns utveckling. Ett positivt beslut kan medföra risk för Vakin, med behov av ett utökat verksamhetsområde och de åtgärder som krävs för att klara vattenförsörjningen, vilket blir kostsamt. Även kommunen kan bli ersättningskyldig för åtgärder som kan påverka enskilda fastighetsägare. Sammantaget står två allmänna principer mot varandra, att utveckla Holmön samt att inte förorsaka kommunen stora kostnader för vattenförsörjningen. Detta är frågor av principiell art och därför bör detaljplanen antas i fullmäktige.

Argumentation/Resonemang

Det finns en översiktlig VA-utredning (2013) samt kompletterande vattenanalyser (2016) som visar att det går att ordna vatten samt avlopp inom området. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (december 2016) påtalar dock att grundvattenkvaliteten har brister och kan komma att försämrats ytterligare av andra orsaker. Det förekommer risk för saltinträngningar vid uttag av större volymer vatten samt en risk för att utsläpp från föreslagen avloppsanläggning eller andra fastigheter kan förorena vattenbrunnar i området. Det finns därmed en risk att vattenkvaliteten inte klarar godtagbar status i framtiden, vilket kan leda till olägenheter för människors hälsa.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00091

Angående frågan om slutna tankar som ställdes till miljö- och hälsoskyddsnämnden så var svaret att det är möjligt rent tekniskt och skulle minska risken att förorena egen eller grannars vattentäkt. Dock ses inte lösningen med slutna tankar som ett hållbart alternativ för en permanent lösning utifrån transportbehov vid tömning av tanken. Särskilt med tanke på planområdets geografiska läge där transporten behöver ske med båt.

Enligt vattentjänstlagen har kommunen ett ansvar att ordna vattenförsörjning och/eller avloppsomhändertagande om det finns behov av att lösa denna försörjning i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö. En analys över kommunens bebyggelse i "större sammanhang" har genomförts utifrån praxis och visar att bebyggelsen på Holmön uppfyller kriterierna för att ingå i ett större sammanhang. För varje tillkommande bebyggelse ökar risken för att Länsstyrelsen förelägger kommunen att inrätta verksamhetsområde för VA.

Att inrätta ett verksamhetsområde för VA på Holmön skulle innebära möjligheter till utveckling på Holmön, men även konsekvenser för kommunen, i form av att stora personella och ekonomiska resurser behöver kanaliseras till Holmön. Av Umevas Översiktliga utredning (2015) framgår att omfattande utredningar behöver göras för att komma fram till lämplig lösning för vattenförsörjning. Av de alternativa lösningar som presenteras i utredningen framgår det även att det kommer att innebära betydande kostnader för kommunen. Beroende på taxekonstruktion och eventuell särtaxa finns även risken att det blir ekonomiskt kännbart även för enskilda fastighetsägare på Holmön. Även befintlig bebyggelse på Holmöns norra del kommer då att ingå i verksamhetsområdet och därmed behöva betala anslutningsavgift. Detta skulle innebära stora ekonomiska konsekvenser för befintlig bebyggelse, på grund av ett fåtal (6) tillkommande tomter.

Kommunfullmäktige antog i november 2015 Utvecklingsstrategi för vatten och avlopp i Umeå kommun. Där finns inte Holmön med som ett prioriterat område för utbyggnad av vatten och avlopp. Om det skulle bli nödvändigt att ordna allmänt VA på Holmön bedöms det gå ut över förutsättningarna att genomföra VA-strategin i den ordning som är bäst för att klara miljö kvalitetsnormer för vatten, vilket framgår av Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande (december 2016). Va-strategin är även ett verktyg för att stödja tillväxt enligt översiktsplanen och fullmäktiges tillväxtmål, där prioriteringen av områden även tagit hänsyn till bebyggelsestruktur och framtida potential.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00091

Gällande dokumentet *Holmön – Umeås utpost i kvarken*, Strategier för framtiden (2013) där bland annat målsättningar om ökad bebyggelseutveckling är beskrivna, är förutsättningarna väsentligt förändrade sedan dokumentet antogs. 2013 var vattenförsörjningen löst via överföringsledning från fastlandet, vilket senare visade sig inte vara en möjlig lösning. Umeå kommun är fortsatt positiva till utveckling på Holmön, men tillkommande bebyggelse kan endast tillåtas i det fall vattenförsörjningen kan tryggas utan att kommunens tillväxt i andra geografiska områden riskerar hämmas.

Övergripande bedömning

I och med planförslaget ökar risken för att kommunen blir tvungen att inrätta verksamhetsområde för VA på Holmön, vilket skulle innebära att ekonomiska konsekvenser för både kommunen och den enskilde fastighetsägaren på Holmön blir påtagliga. Att inrätta ett verksamhetsområde skulle innebära att kommunens resurser behöver kanaliseras till Holmön och att andra prioriterade åtgärder i tillväxtområden riskerar att bli lidande.

Kommunens resurser bör prioriteras till de områden där störts potential för tillväxt bedöms finnas – och där flest personer får nytta av investerade resurser. Därför är den övergripande bedömningen att risker för konsekvenser av planförslaget bedöms vara oproportionerligt stora jämfört med nyttan av tillkommande bebyggelse och därför att inte anta detaljplanen.

Ärendet har beretts av Övergripande planering tillsammans med Mark och exploatering samt VA-gruppens arbetsgrupp och styrgrupp (med representanter från Miljö och hälsoskydd, Detaljplanering, Bygglov, Övergripande planering samt VAKIN).

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag BN 2017-01-18

Yttrande från Miljö- och hälsoskydd daterad december 2016

Översiktlig utredning, vattenförsörjning på Holmön, Umeå kommun, Umeva 2015-12-11

Antagandehandlingar:

Granskningsutlåtande daterat november 2016

Plankarta med planbestämmelser daterad juni 2016, reviderad november 2016

Planbeskrivning daterad juni 2016, reviderad november 2016

Samrådsredogörelsedaterad juni 2016

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2017/00091

Översiktlig VA-utredning för Holmön 3:7 m.fl. daterad augusti 2013
Jordprover daterad januari 2014
Vattenanalyser daterad maj 2016, reviderad juni 2016

Beredningsansvariga

Elin Pietroni
Hanna Jonsson

Beslutet ska skickas till

Detaljplan
Sökande
Länsstyrelsen
De med kvarstående synpunkter

Johan Gammelgård
Tillväxtdirektör

§ 31

Diarienum: KS-2017/00091

Antagande - Detaljplan för del av Holmön 3:7

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta detaljplan för del av Holmön 3:7

Protokollsanteckning

Peder Westerberg (L) deltar ej i beslutet.

Ärendebeskrivning

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för fritidshusbebyggelse och tillfartsvägar. Bebyggelsen utformas med hänsyn till landskapet och den kulturhistoriska värdefulla bebyggelsemiljön. Detaljplanen har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering, i juni 2016 och reviderats i november 2016. Byggnadsnämnden beslutade 2017-01-18 att godkänna planförslaget och föreslå kommunfullmäktige att anta detaljplanen för del av Holmön 3:7.

Bakgrund

Sökande fick ett positivt planbesked i april 2012. Tidigt i planprocessen inför samrådet gjordes en översiktlig VA-utredning (2013-08-12), med den samlade bedömningen att det fanns förutsättningar att förse planerade tomter med dricksvatten-, spillvatten- samt dagvattenlösningar. Dock konstaterades att det krävdes kompletterande undersökningar av spillvatten inför granskningskedet, detta för att fastställa jordens infiltrationskapacitet och grundvattennivåer för att kunna säkerställa placering och typ av avloppsanläggningar.

Under samrådet påvisar miljö- och hälsoskydd att det är särskilt viktigt att säkerställa att vattentänker i området inte riskerar att förorenas av tillkommande avloppsanläggningar. I januari 2014 görs kompletterande undersökningar gällande spillvatten varvid lämplig avloppslösning fastställs inför granskningskedet. Vakin (f.d. Umeva) yttrande sig under

samrådet om att besked inte kunde ges om möjlighet att försörja de planerade fastigheterna med kommunalt vatten.

Vakin (f.d. Umeva) påbörjade en utredning av olika förutsättningar och aspekter för vattenförsörjningen på Holmön. I avvaktan på utredningen beslutar byggnadsnämndens presidium att planarbetet ska vila under tiden. Detta för att undvika stora kostnader och risker för enskild fastighetsägare. Samtidigt är de positiva för utveckling på Holmön. När utredningen var klar, i december 2015, fastslog dåvarande styrelse i Umeva att inte tillåta flera fastigheter att ansluta sig till kommunala vattentäkten på Holmön.

I januari 2016 beslutar byggnadsnämnden att arbetet med detaljplanen ska återupptas och skickas ut på granskning när handlingarna är klara. Under maj-juni kompletterar sökande handlingarna med vattenanalyser för att påvisa en alternativ lösning, med djupborrad brunn. Analyserna visar *"tjänligt med anmärkning"* och bedöms kunna uppnå tjänlig status med hjälp av rening. Kontakt med filterleverantör bekräftar detta samtidigt som offerter verifierar att det även är realiserbart kostnadsmässigt.

Utifrån detta bakgrundsmaterial bedömde Detaljplanering att krav enligt 2 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, rimligen är uppfyllt och byggnadsnämnden beslutar att skicka planen på granskning. Det är inte minst viktigt att sökanden får sin sak prövad. Granskningen pågick till den 25 augusti 2016. Byggnadsnämnden beslutade 2016-11-17 att återremittera ärendet till kontoret för fortsatt handläggning, för att höra miljö- och hälsoskyddsmyndens yttrande på det slutgiltiga förslaget samt för att se hur man i bygglovsfasen kan styra sökande att använda slutna lösningar för spillvatten.

Byggnadsnämnden anser att frågan ligger på en mer principiell nivå. Ett negativt beslut för planen kan medföra långsiktiga konsekvenser för Holmöns utveckling. Ett positivt beslut kan medföra risk för Vakin, med behov av ett utökat verksamhetsområde och de åtgärder som krävs för att klara vattenförsörjningen, vilket blir kostsamt. Även kommunen kan bli ersättningsskyldig för åtgärder som kan påverka enskilda fastighetsägare. Sammantaget står två allmänna principer mot varandra,

att utveckla Holmön samt att inte förorsaka kommunen stora kostnader för vattenförsörjningen. Detta är frågor av principiell art och därför bör detaljplanen antas i fullmäktige.

Argumentation/Resonemang

Det finns en översiktlig VA-utredning (2013) samt kompletterande vattenanalyser (2016) som visar att det går att ordna vatten samt avlopp inom området. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (december 2016) påtalar dock att grundvattenkvaliteten har brister och kan komma att försämrats ytterligare av andra orsaker. Det förekommer risk för saltinträngningar vid uttag av större volymer vatten samt en risk för att utsläpp från föreslagen avloppsanläggning eller andra fastigheter kan förorena vattenbrunnar i området. Det finns därmed en risk att vattenkvaliteten inte klarar godtagbar status i framtiden, vilket kan leda till olägenheter för människors hälsa.

Angående frågan om slutna tankar som ställdes till miljö- och hälsoskyddsnämnden så var svaret att det är möjligt rent tekniskt och skulle minska risken att förorena egen eller grannars vattentäkt. Dock ses inte lösningen med slutna tankar som ett hållbart alternativ för en permanent lösning utifrån transportbehov vid tömning av tanken. Särskilt med tanke på planområdets geografiska läge där transporten behöver ske med båt.

Enligt vattentjänstlagen har kommunen ett ansvar att ordna vattenförsörjning och/eller avloppsomhändertagande om det finns behov av att lösa denna försörjning i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö. En analys över kommunens bebyggelse i "större sammanhang" har genomförts utifrån praxis och visar att bebyggelsen på Holmön uppfyller kriterierna för att ingå i ett större sammanhang. För varje tillkommande bebyggelse ökar risken för att Länsstyrelsen förelägger kommunen att inrätta verksamhetsområde för VA.

Att inrätta ett verksamhetsområde för VA på Holmön skulle innebära möjligheter till utveckling på Holmön, men även konsekvenser för kommunen, i form av att stora personella och ekonomiska resurser behöver kanaliseras till Holmön. Av Umevas Översiktliga utredning (2015)

framgår att omfattande utredningar behöver göras för att komma fram till lämplig lösning för vattenförsörjning. Av de alternativa lösningar som presenteras i utredningen framgår det även att det kommer att innebära betydande kostnader för kommunen. Beroende på taxekonstruktion och eventuell särtaxa finns även risken att det blir ekonomiskt kännbart även för enskilda fastighetsägare på Holmön. Även befintlig bebyggelse på Holmöns norra del kommer då att ingå i verksamhetsområdet och därmed behöva betala anslutningsavgift. Detta skulle innebära stora ekonomiska konsekvenser för befintlig bebyggelse, på grund av ett fåtal (6) tillkommande tomter.

Kommunfullmäktige antog i november 2015 Utvecklingsstrategi för vatten och avlopp i Umeå kommun. Där finns inte Holmön med som ett prioriterat område för utbyggnad av vatten och avlopp. Om det skulle bli nödvändigt att ordna allmänt VA på Holmön bedöms det gå ut över förutsättningarna att genomföra VA-strategin i den ordning som är bäst för att klara miljö kvalitetsnormer för vatten, vilket framgår av Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande (december 2016). Va-strategin är även ett verktyg för att stödja tillväxt enligt översiktsplanen och fullmäktiges tillväxtmål, där prioriteringen av områden även tagit hänsyn till bebyggelsestruktur och framtida potential.

Gällande dokumentet *Holmön – Umeås utpost i kvarken*, Strategier för framtiden (2013) där bland annat målsättningar om ökad bebyggelseutveckling är beskrivna, är förutsättningarna väsentligt förändrade sedan dokumentet antogs. 2013 var vattenförsörjningen löst via överföringsledning från fastlandet, vilket senare visade sig inte vara en möjlig lösning. Umeå kommun är fortsatt positiva till utveckling på Holmön, men tillkommande bebyggelse kan endast tillåtas i det fall vattenförsörjningen kan tryggas utan att kommunens tillväxt i andra geografiska områden riskerar hämmas.

Övergripande bedömning

I och med planförslaget ökar risken för att kommunen blir tvungen att inrätta verksamhetsområde för VA på Holmön, vilket skulle innebära att ekonomiska konsekvenser för både kommunen och den enskilde fastighetsägaren på Holmön blir påtagliga. Att inrätta ett verksamhetsområde skulle innebära att kommunens resurser behöver

kanaliseras till Holmön och att andra prioriterade åtgärder i tillväxtområden riskerar att bli lidande.

Kommunens resurser bör prioriteras till de områden där störts potential för tillväxt bedöms finnas – och där flest personer får nytta av investerade resurser. Därför är den övergripande bedömningen att risker för konsekvenser av planförslaget bedöms vara oproportionerligt stora jämfört med nyttan av tillkommande bebyggelse och därför att inte anta detaljplanen.

Förslag till beslut:

Kommunfullmäktige beslutar

att avstyrka förslag till detaljplan för del av Holmön 3:7

Ärendet har beretts av Övergripande planering tillsammans med Mark och exploatering samt VA-gruppens arbetsgrupp och styrgrupp (med representanter från Miljö och hälsoskydd, Detaljplanering, Bygglöv, Övergripande planering samt VAKIN).

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag BN 2017-01-18

Yttrande från Miljö- och hälsoskydd daterad december 2016

Översiktlig utredning, vattenförsörjning på Holmön, Umeå kommun, Umeva 2015-12-11

Antagandehandlingar:

Granskningsutlåtande daterat november 2016

Plankarta med planbestämmelser daterad juni 2016, reviderad november 2016

Planbeskrivning daterad juni 2016, reviderad november 2016

Samrådsredogörelsedaterad juni 2016

Översiktlig VA-utredning för Holmön 3:7 m.fl. daterad augusti 2013

Jordprover daterad januari 2014

Vattenanalyser daterad maj 2016, reviderad juni 2016

Beredningsansvariga

Elin Pietroni

Hanna Jonsson

Näringslivs- och planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) med instämmande av **Anders Ågren (M)** och **Mattias Larsson (C)** – enligt förslag till beslut i byggnadsnämnden att anta detaljplan för del av Holmön 3:7

Mattias Sehlstedt (V) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag att avstyrka detaljplanen

Propositionsordning som godkänns

Bifall till byggnadsnämndens beslut att anta detaljplanen mot bifall till tjänsteskrivelsen att avstyrka. Ordföranden finner att näringslivs- och planeringsutskottet föreslår kommunfullmäktige att anta detaljplan för del av Holmön 3:7

Protokollsanteckning

Peder Westerberg (L) deltar ej i beslutet.

Beslutet ska skickas till

Detaljplan

Sökande

Länsstyrelsen

De med kvarstående synpunkter

Byggnadsnämnden

Tid: Onsdagen den 18 januari 2017 kl. 9:30–15:30
Ajournering kl. 12:00–13:00, § 16 kl. 13:53–13:58

Plats: KS mötesrum, stadshuset

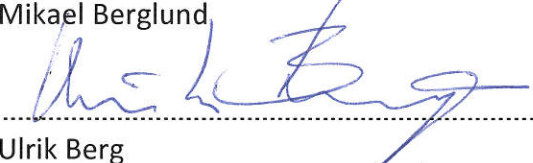
Beslutande: Mikael Berglund (S), ordförande
Ulrik Berg (M), 1:e vice ordförande
Alireza Mosahafi (MP), 2:e vice ordförande
Karin Svedlert (S)
Ola Borgström (S), tjug. ersättare för Ingemar Jangvad (S)
Mona Westman (S)
Lennart Sandström (L), tjug. ersättare för Roger Persson (L)
Eric Bergner (C)
Veronica Kerr (KD)
Mattias Sehlstedt (V)
Maria Myrstener (V)

Övriga deltagare: Se sidan två

Utses att justera: Ulrik Berg

Sekreterare: ..... §§ 1-5, 7-33
Hannele Häkkinen

Ordförande: .....
Mikael Berglund

Justerare: .....
Ulrik Berg

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag**

Organ: Byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2017-01-18
Anslaget har satts upp: 2017-01-27
Anslaget tas ner: 2017-02-21
Förvaringsplats: Umeå kommun, Detaljplanering
Underskrift:
Hannele Häkkinen

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Stefan Hagström (S)

Maria Vängbo (S)

Gabriel Farrysson (MP) §§ 1-30, 32-33

Harald Svensson (M)

Lennart Persson (C)

Örjan Mikaelsson (V)

Tjänstemän

Roger Svärd, ekonomichef, § 2

Tomas Strömberg, stadsarkitekt, §§ 3-9, 15-17, 24-26

Britta Nordbrandt-Nilsson, bostadsanpassningschef, § 3

Marie Häggström, lantmäterichef, § 3

Jonas Andersson, bygglovchef, §§ 3, 8

Magdalena Blomquist, planchef, §§ 3, 10-14, 18-23

Helen Nilsson, mark och exploateringsingenjör, adjungerad § 5

Sarah Lundgren, mark och exploateringsingenjör, adjungerad § 5

Maria Blomqvist, biträdande stadsarkitekt, §§ 27-31

Mary Pettersson, bygglovhandläggare, § 33

Hannele Häkkinen, nämndsekreterare

Margaretha Alfredsson, samhällsbyggnadsdirektör

Maria Wetterlöv, kommunikatör

§ 16**Holmön 3:7**

Diarienumr: PLA 12-7

**Detaljplan för del av Holmön 3:7 - nya tomter –
efter återremiss****Beslut**

1. Byggnadsnämnden godkänner den reviderade detaljplanen för del av Holmön 3:7.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta den reviderade detaljplanen för del av Holmön 3:7.

Reservation

Veronica Kerr (KD) reserverar sig mot beslutet och meddelar att hon kommer att lämna in en skriftlig reservation.

Ärendebeskrivning

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för fritidshusbebyggelse och tillfartsvägar. Bebyggelsen utformas med hänsyn till landskapet och den kulturhistoriska värdefulla bebyggelsemiljön. Detaljplanen har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering, i juni 2016 och reviderats i november 2016. Byggnadsnämnden beslutade 2016-11-17 att återremittera ärendet till kontoret för fortsatt handläggning, för att höra miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande på det slutgiltiga förslaget samt för att se hur man i bygglovsfasen kan styra sökande att använda slutna lösningar för spillvatten. Yttrandet från miljö- och hälsoskyddsnämnden (2016-12-15) och även rapporten översiktlig utredning vattenförsörjningen på Holmön, Umeå kommun (Umeva 2015-12-11) bifogas handlingarna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden skriver i sitt yttrande att: *"Det är möjligt att kräva sluten tank eller annan lösning som inte innebär något utsläpp av WC-spillvatten. Därvid kan avlopp från bad, disk, dusch och tvätt lösas med exempelvis slamavskiljare och upphöjd infiltration inom området markerat*

E₁ i plankartan. Med sådana lösningar bedöms risken att förorena egen eller grannars vattentäkt med avloppsvatten vara minimal. Nämnden vill dock påpeka att grundvattenkvaliteten har brister idag (se tidigare yttrande) och kan komma att försämrats ytterligare av andra orsaker. De nya bostadsfastigheterna kommer att öka uttaget av grundvatten inom planområdet vilket kan dra åt sig salthaltigt vatten. Det är ett scenario som Vakins har tagit upp i yttrande över planförslaget. Idag visar ett av brunnsproverna indikation på saltvattenpåverkan. En ytterligare orsak till eventuell framtida lokal försämring av vattenkvaliteten är att utsläpp från andra fastigheter i området dras mot nya dricksvattenbrunnar.

På sikt kan kommunen tvingas att ordna kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten för att säkra tillgång och kvalitet kring planområdena och för andra delar av Holmön. Risken för det ökar med exploateringen. Hur vattenförsörjningen på Holmön skulle kunna ordnas och ungefärliga kostnader för det fram går av Vakins rapport från 2015."

Vidare resonerar miljö- och hälsoskyddsnämnden "Kommunfullmäktige antog för bara några veckor sedan en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp i Umeå kommun. Där finns inte Holmön med som ett prioriterat område för utbyggnad av vatten eller avlopp. Om det skulle bli nödvändigt att göra verksamhetsområde för kommunalt vatten eller avlopp på Holmön kräver det investeringar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att det skulle gå ut över förutsättningarna att genomföra VA-strategin i den ordning som är bäst för att klara miljökvalitetsnormer för vatten. VA-strategin är också till för att stödja tillväxt enligt översiktsplanen och fullmäktiges mål. Förutsättningarna för det lämnar nämnden till Byggnadsnämnden och Kommunfullmäktige att ta ställning till."

Det bör noteras att VA-strategin inte berör Holmön och bör därför inte tas upp som ett skäl till att inte medge fortsatt utveckling av ön. Holmön har även undantagits i den fördjupade översiktsplanen för kusten antagen 2013-06-17 därmed gäller ÖPL98 tills vidare. Detaljplaneförslaget finner dock stöd i det strategiska dokumentet, *Holmön - Umeås utpost i Kvarken, Strategier för framtiden*, antagen av kommunstyrelsen 2013-01-15. I dokumentet finns en formulerad målsättning om ökad bebyggelse-utveckling för såväl fritids- som åretruntboende.

